Értelmileg akadályozottak Általános Iskolája

Helyi Tanterv

Tartalom

Kommunikáció 3
Olvasás - írás 85
Számolás-mérés 131
Állampolgári ismeretek 167
Hon- és népismeret 183
Etika 188
Környezetismeret 193
Ének – zene 212
Ábrázolás – alakítás 238
Digitális kultúra 264
Mozgásnevelés 273
Testnevelés 296
Osztályfőnöki óra 305
Önkiszolgálás 316
Életvitel és gyakorlat 325
Játékra nevelés 358

Kommunikáció

Értelmileg akadályozottak Általános Iskolája

Évfolyam: 1 – 8.

A tantárgy témáinak feldolgozásához tartozó időkeret

Témakör / Évfolyam	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
1. Beszédfejlesztés, anyanyelv	42	42	14	14	33	33	30	30
2. Társadalmi érintkezési formák	30	30	18	18	15	15	40	40
3. Testünk és személyes teendők	25	25	25	25	25	25	-	-
4. Tájékozódás térben	24	24	25	25	19	19	-	-
5. Tájékozódás időben	16	16	25	25	25	25	-	-
6. Élőlények	24	24	18	18	19	19	-	-
7. Előkészület a felnőtt életre	9	10	30	30	25	25	35	35
8. Társas kapcsolatok	-	-	-	-	-	-	35	35
9. Ünnepek	10	9	25	25	19	19	-	-
10. Médiaismeret	-	-	-	-	-	-	40	40
Összesen	180	180	180	180	180	180	180	180

Kommunikáció
Évfolyam: 1 – 8.

Tantárgyi célok

Fejlesztő, ingergazdag környezetben váljon igénnyé és lehetőséggé a sérült gyermek számára a verbális és nem verbális kommunikáció alapelemeinek elsajátítása; a magatartás, viselkedés olyan mértékű szabályozása, amely a társas kommunikáció felismerésén, és megértésén keresztül segíti az elfogadott viszonyulási formákat. Törekednünk kell a helyes, tiszta beszéd elsajátíttatására, kívánságok kifejezésének, kérdésekre adekvát válasz adásának kialakítására, fókuszálva a beszéd alaki és tartalmi része fejlesztésére, tisztább hanglejtésre, a helyes hangképzésre, a verbális kommunikáció kiépítésére, a tanult versek és mondókák képességeinek megfelelő előadására. A fejlesztés során minden alternatív kommunikációs lehetőség támogatását igénybe kell venni (jelnyelv, PECS képkártyák).

Tantárgyi feladatok

A beszédmegértést és beszédet eljuttatni a készség és képesség szintjére. Folyamatos motivációval, megfelelő formájú és mértékű dicsérettel és értékeléssel kialakítani és fenntartani a környezettel, közösséggel való kapcsolatteremtés és kommunikáció igényét. Fejleszteni és tudatosítani elsősorban a beszéd, vagy az ezt helyettesítő kommunikációs eszköz kapcsolatteremtő, közlő, informáló funkcióját. Elérni, hogy a tanulók felismerjék az elemi szintű összefüggéseket, értsenek meg utasításokat, és ennek megfelelően cselekedjenek.

Az értelmileg akadályozott tanulók számára fontos, hogy a beszéd és a megismert jelek használata során megvalósítsák kommunikációjuk és metakommunikációjuk összhangját egyéni szintű kommunikációjukban, fogékonyak legyenek a közösségi élet szokásaira, a természeti és a társadalmi környezetre, a helyes érzelmi és erkölcsi viszonyra. A pedagógus feladata elérni, hogy a tanuló megértesse magát, és megértse környezetét, passzív és aktív szókincsét gazdagítsa, a kommunikációs színtereket megismerje, a környezetben előforduló helyzeteket, tárgyakat, élőlényeket, eseményeket felismerje, megmutassa, megnevezze, fogalmi készletét bővítse, ezzel együtt a beszédhez szükséges kognitív műveleti szinteket fejlessze. A tanulói képességekhez mérten kell kialakítani az önálló kapcsolatteremtés igényét és lehetőségét, képessé tenni a tanulót a párbeszédekben és más kommunikációs helyzetekben szükséges viselkedés elsajátítására, felkészíteni a társadalmi együttélés normáira, kommunikációs kapcsolatokra, szociális környezetükben az aktív együttműködésre, miközben megismerik az információs eszközökkel történő kapcsolattartás formáit és lehetőségeit, egyéni igényekhez igazodó segítségnyújtással rendszerezik és értelmezik a tömegkommunikációs és informatikai eszközök által közvetített információkat. Feladat, hogy a tanulók elemi szintű önállósággal tudjanak eligazodni a közvetített ismeretek birtokában a társadalmi jelenségek között, a tömegkommunikációs és információs eszközök biztonságos és mértékletes használatának elsajátításával és segítséggel az eszközök által közvetített információk értelmezésében, feldolgozásában.

1 – 2. évfolyam

Fejlesztési területek – nevelési célok

A tantárgy különösen fontos szerepet játszik az **erkölcsi nevelés**ben az egyszerű szabályok, utasítások megismerésének, megértésének, betartásának megalapozásával, a társas érintkezési, viselkedési formák alkalmazásának kialakításával, a közösségi lét elfogadásának fejlesztésével és az alkalmazkodás képességének kialakításával a csoportos tevékenységekhez, a fejlesztési helyzet elfogadásához.

A **nemzeti azonosságtudat, hazafias nevelés** területén fontos szerepet tölt be az alapvető téri relációk megismerésében, a tájékozódási képesség megalapozásában, a közvetlen környezet megfigyelésében, a szűkebb közösség szokásrendszerének, a környezetben előforduló, megtapasztalható népi hagyományoknak a megismerésében, valamint a nemzeti ünnepek jelképeinek és az ünnepeken szokásos viselkedés és külsőségek megfigyelésében.

Az **önismeretet és a társas kultúra** fejlesztését a saját testéről, személyiségéről, külső és belső tulajdonságairól szerzett tapasztalatokkal, a családi és iskolai szerepek megismerésével és megfigyelésével, a közösségi élethez, iskolai életformához szükséges alkalmazkodóképesség, türelem, aktivitás kialakításával segíti.

A **testi és lelki egészségre nevelés**t az alapvető tisztálkodási szokások megismertetésével, megnevezésével, utánzásával, az egészség és testi épség megóvását, az évszaknak és időjárásnak megfelelő öltözék kiválasztásának segítésével, néhány fontos közlekedési szabály megismertetésével, a közlekedésben szükséges alapvető óvatosság kialakításával, a szervezet belső érzéseinek, komfortjának megfigyeltetésével és kommunikációjának megalapozásával segíti.

A **családi életre nevelés**t a családtagok szerepeinek megismerése, a családi munkamegosztás megfigyelése, a családi ünnepek szokásainak, jellemzőinek megismerése, megnevezése, megkülönböztetése segíti.

A **fenntarthatóság, környezettudatosság** területet a különböző szempontok alapján végzett környezeti megfigyelések, a természeti környezet szépségeinek észrevétele, az érzékszervek érzékelésének megfigyelése, az időjárás, az állatok, a növények, és a természeti környezet szemlélése, megfigyelése támogatja.

Kulcskompetenciák

A **kommunikációs kompetenciák** fejlesztéséhez hozzájárul a környezetével korosztályának megfelelő módon történő kommunikációs kapcsolat igényének kialakítása, az egyszerű kommunikációs jelek, utasítások, kérések értelmezése és mondókák, versek utánmondással történő megismerése.

A **személyes és társas kapcsolati kompetenciák** fejlesztését segíti az alapvető viselkedési normák betartására irányuló törekvés kialakítása, a közösségi viselkedés megalapozása, feladatok vállalása, társak számára egyszerű segítség nyújtása és a tevékenységek társas együttléthez történő igazítása.

A tantárgy a **kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái**nak a fejlődését az egyszerű versek, mondókák, megértésének megalapozásával és azokat mozgástechnikai elemekkel kísérve éri el.

A **tanulás kompetenciái**t a képességeknek és az érdeklődésnek megfelelő mennyiségű és nehézségű feladatok elvégzése segíti.

Évfolyam: 1.

Heti óraszám: 5 Éves óraszám: 180

1. Témakör	**Beszédfejlesztés, anyanyelv**	**Óraszám: 42**
Tantárgyi tartalom	• Légző-, fújó-, szívógyakorlatok. • Ajak-, nyelv-, rágógyakorlatok. • Hangejtés – magánhangzók ejtése (izolált hangejtés, időtartam érzékeltetés). • Szájállások utánzása (kerekítés, résesítés). • Hangadásra késztető játékos utánzógyakorlatok, (állathang utánzása), növekvő szótagszámmal ciklizálás. • Tárgyak megnevezése utánmondással. • Melléknevek kapcsolása tárgyakhoz. • Szókincsfejlesztés, alapszókincs növelése (aktív, passzív). • Tárgyak megnevezése, egyeztetése. • Analóg mondatalkotások (főnévhez cselekvések kapcsolása és fordítva). • Tőmondatok alkotása. • Legfontosabb gesztusjelek elsajátítása. • Vizuális emlékezetfejlesztő gyakorlatok képekkel, képsorokkal. • Egyszerű képolvasás.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pont**
Szókincs Metakommunikáció Megfigyelés Utánzás Hallási figyelem Látási figyelem Hangképzés	A gesztusok jelentésének megértése, alkalmazása. Zörejek, hangok (környezet) észlelése, felismerése. Zörejek, hangszerek hangjának felismerése, eszközhöz rendelése. Hangkeltés. Alapzönge próbálgatása, érzékelése háton, arcon, gégén. Orron belégzés, levegő tudatos visszatartása, szájon át kilégzés, hasi légzés gyakorlása. Erős levegőfúvás rövid ideig (gyertya). Irányított fújás (ping-pong labda), hangadással kísért fújás. Fújás-szívás, nyelv mozgatása, magánhangzók tisztán ejtése. Rágóizmok erősítése utánzógyakorlatokkal, a helyes nyelés technikája. Előmutatás alapján artikulációs mozgások lekövetése. Szájat csücsöríteni fúvásban. Hívóképek alapján hangutánzások (állatok hangja).	*Ének-zene:* ritmus- és hallásfejlesztés. *Mozgásnevelés:* légzőgyakorlatok, alapmozgások. *Játékra nevelés:* gyakorló játék.

	Tárgy – kép egyeztetése, rámutatás megnevezés alapján. Megnevezett tárgyat megfogja, leteszi. Válaszadás szófajokhoz tartozó kérdésekre (ki ez? mi ez? milyen?). Mondókák játékos utánzómozgásokkal, ritmizálás, tapsolás. Mozgások minél pontosabb követése. Figyelem összpontosítása, 5-10 percig, a tanár mozgásaira. Mi hiányzik? Mi változott? Memória játék. Az olvasás haladási irányának megismerése, gyakorlása.	
Elvárt teljesítmény: Képes köszönni szóval vagy gesztusokkal tanárainak, társainak. Képes az artikulációs mozgások akaratlagos utánzására. Aktív szókincse 15 – 20 szó legyen (Ha nem képes beszélni beszédmegértése érje el a kívánt szintet, kézjelekkel, gesztusokkal fejezze ki magát).		
Elvárt és javasolt fogalmak: A közvetlen környezet tárgyainak megnevezése (passzív szókincs). Gyertya, *láng*, hangos – halk*, érintés, tapintás,* fent, lent*, kerekítés, résesítés*.		

2. Témakör	**Társadalmi érintkezési formák**	**Óraszám: 30**
Tantárgyi tartalom	• A környezet kommunikatív és metakommunikációs jeleinek jobb megértése. • Irányítás elfogadása, cselekvések követése szemkontaktussal. • Mozdulatok szabályozása adott jelre. • Kéz, fej gesztusjelei. • Kép, mint szimbólum. • Vizuális jelzések, utasítások, képek. • Iskolai környezet (személyek). • Saját név. Társak neve. Nevelő neve. • Saját jel. Társak jele. • Köszönési formák. • Hétköznapi teendőkkel kapcsolatos gesztusok kiépítése (étkezés, öltözés, mosakodás). • Érzelmi megnyilvánulások. Az érzelmek hangjainak felismerése, irányítása hangmagasság, hangszín szerint. • A környezet hangjainak felismerése, reakció. • Családi kapcsolatok. Anya, apa, testvérek neve. • Egymás megismerése. • A megköszönés gyakorlása. • Konfliktuskerülő viselkedés. • Étkezések alkalmával használatos szabályok gyakorlása. • Az utcai közlekedés szabályai.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**

Szókincs Metakommunikáció Megfigyelés Utánzás Összehasonlítás Nyelvi kifejezés	Üdvözlés, belépés kopogás után, lábtörlés, köszönés, bemutatkozás. Szituációs játékokban a tanultak alkalmazása, képek és cselekvések alapján. Nevére történő reagálás. Társak és tanár néven szólítása. Köszönés különböző formáinak gyakorlása. Fényképen megmutatja apját, anyját, testvéreit. Anya, apa, testvérek megnevezése. Analógiás gyakorlattal képekről az anya-gyerek, apa-gyerek kapcsolat megmutatása. Szituációhoz köti apját, anyját, testvéreit. A konvencionális viselkedés elemeinek gyakorlása: • Elsajátítja és betartja a csoport közösen használt gesztusait, szokásainak rendjét. • Kerüli az erőszakot. • Fegyelmezetten viselkedik az iskolán kívüli programokon. Gesztusok felismerése képekről: öröm, fájdalom, sírás, ijedtség. A kéz gesztusjeleinek bővítése. A verbális és nonverbális (képi és gesztus) utasítások megértése. Érzelmi megnyilvánulások megismerése, felismerése és megjelenítése (képekről, szerepjátékban: vidám vagyok, szomorú, gyakorlás tükör előtt). Érzelmeket felismeri másokon, reakció. Testmozgások, figyelmet felhívó mozgások: taps, simogatás, kézszorítás. /Gyere ide, Nem szabad! Pszt! No – no! Nem! Tessék. Gyere az ölembe. Fejrázás, bólogatás/. Ismerős emberek, állatok, eszközök hangjának, intenzitásának, hangerejének, ütemének változásai, ezek észlelése, megfigyelése. Bizalom játék. Tulajdonságok felismerése, azonosítás hang, ruha, tapintás útján (kitalálós, bekötött szemmel). Hangforrás keresése bekötött szemmel, hangforrás felismerése. Néhány egyszerű szimbólum megismerése (mosdó, bejárat, lépcső).	*Mozgásnevelés:* alapmozgások, rendgyakorlatok. *Ének-zene:* ritmus- és hallásfejlesztés. *Játékra nevelés:* gyakorló játék.
Elvárt teljesítmény: Képes a felszólításokat, utasításokat megérteni és teljesíteni. Képes együttműködéssel csoportosítani.		
Elvárt és javasolt fogalmak: bemutatkozás, nevünk, jel-jelzés, tanár-nevelő, köszönés, a használt jelzések. Gesztusok és gesztusjelek, alkalmazási módjuk. Kicsi, nagy, felnőtt –		

gyerek, én, *enyém*, várj, *majd, nemsokára, választás, sorra kerül*, tessék, kérem, Ne tolakodj! Pakolj el magad után! Sorakozó!

3. Témakör	**Testünk és személyes teendőink**	**Óraszám: 25**
Tantárgyi tartalom	*Testünk* • Testrészek megmutatása együttműködéssel (fej, törzs, végtagok). • Érzékszervekkel végzett gyakorlatok. • Testséma. • Kézmosás. Zsebkendő- és WC használatának gyakorlása. • Tisztálkodás, fésülködés segítséggel. *Öltözködés* • Ruhadarabok megismerése, felismerése, megmutatása, megnevezése együttműködéssel. • Cipő, váltócipő, tornazsák személyhez rendelése. • Saját ruhadarab felismerése segítséggel. *Étkezés* • Néhány étel felismerése, megnevezése segítséggel. • Alap ízek megismerése, megnevezése, édes, sós, savanyú. Alap illatok (szagok) érzékelése, megnevezése. Evőeszközök megismerése. • Szokásos ételeink. Kulturált étkezés.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Szókincs Utánzás Megfigyelés Összehasonlítás Testséma, lateralitás	Mozgásos gyakorlatok keretében a test megtapasztalása. Testét tükörben szemlélve mutasson rá fejére, törzsére, végtagjaira. Kezeit, lábait mozgásos gyakorlatok során érintse. A megfelelő érzékszervhez kapcsolja a hall, lát, szagol, érint igéket. Jobb-bal oldal differenciálása segítséggel. Sor eleje, sor vége kifejezések megértése, alkalmazása cselekvéssel. Megérti és segítséggel követi a le-, fel- utasítást. A WC higiénés használata. A kézmosás pontos menete. Fésülködés (saját fésűvel). Fürdőmozgások játékos utánzása. Babán a tisztálkodási mozgások bemutatása. A mosdói higiéné szokásai. Tisztálkodási szokások: kéz-, fogmosás. Öltözködés, vetkőzés gyakorlása. Ruhadarabok megismerése, megmutatása képen is. Maci, baba öltöztetése segítséggel. Saját fogas (jel), kabát, nadrág, tornazsák,	*Önkiszolgálás:* öltözködés, tisztálkodás, étkezés. *Játékra nevelés:* gyakorlójáték, szerepjáték.

	cipő helye. Fogas és saját ruha rendezése, megnevezése. Kabát, sapka, sál felvétele segítséggel. Ruhadarabokon gomb, cipzár, gallér felismerése. Gombolás gyakorlása. Szívó-rágó gyakorlatok. Illatos, büdös (szaglási gyakorlatok) kiválasztása. Játék közben etesse babáját. Terítéshez használt eszközök elhelyezése (tányér, pohár, szalvéta). Tányér, pohár, bögre, csésze megkülönböztetése. Napi étkezések alkalmával a megfelelő étkezési szokások gyakorlása. Egymás kínálása, a „kérem szépen” kérés gyakori ismétlése. Képekről is az ételek, italok felismerése, megmutatása. A reggeli ételeket megnevezi, azonosítja. Az ebéd fogásainak ismétlése, illetve önálló megnevezése. Édességek, levesek, főzelékek megnevezése, utánmondása. Ételek csoportosítása játékos formában. Étel-evőeszköz egymáshoz rendelése.	
Elvárt teljesítmény: Képes együttműködéssel manipulálni különböző tárgyakkal, tulajdonságaikat, jellegzetességeiket megfigyelni.		
Elvárt és javasolt fogalmak: Öltözködés, ruhadarab, étkezés.		

4. Témakör	**Tájékozódás térben**	**Óraszám: 24**
Tantárgyi tartalom	*Iskola* • Berendezési és használati tárgyak, játékok, eszközök megismerése, megmutatása segítséggel. • Az iskola helyiségei az ott folyó tevékenységek megismerése. *Lakás* • A konyha, szoba, fürdőszoba berendezési tárgyai. • Használati tárgyak megismerése, megnevezése. • Tárgyak helye a lakásban. • Tárgy – kép egyeztetése. *Utca, közlekedés* • Közlekedési eszközök felismerése együttműködéssel. • Az utca részei: járda, úttest. • Megfigyelések az utcán. • Gyalogátkelő, alapvető gyalogos közlekedési szabályok. *Vásárlás* • Kirakatok nézegetése. Piac. *Tájékozódás saját test körül (két oldalon)*	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**

Szókincs Megfigyelés Hallási figyelem Látási figyelem Összehasonlítás Téri orientáció	Az osztály berendezési tárgyainak rámutató megnevezése. Az iskola helyiségeinek többszöri bejárása, funkcióinak megnevezése, az ott folyó cselekvések lejátszása. Az iskola dolgozóinak üdvözlése köszönéssel, kézjellel. Biztosan mozog a tantermi berendezések között. Megmondja (vagy mutatja) melyik helyiségben mit csinálunk. Segítséggel tárgyakat hoz, visz, igazít, nyit, csuk, megnevez, megmutat. Tájékozódik az iskola helyiségei között. A megfelelő személyhez köti az iskolában történő eseményeket, cselekvéseket (Tanulás-tanár, szabadidő-délutános). Maketten egy ház, illetve lakás helyiségeinek tárgyainak megmutatása, megnevezése, megfigyelése. A helyiségek berendezési tárgyainak főfogalom alá rendezése. Cselekvések helyiségekhez rendelése. Tankonyhában, illetve szobában ismerkedés a bútorokkal, rámutatás, megtapintás. Terítőt terít. Ajtókat nyitja, csukja. Képeken megmutatja (megnevezi) az említett bútorokat, eszközöket. Szoba, konyha, fürdőszoba, berendezési tárgyai. Tájékozódik a helyiségek között, azok megnevezését következetesen használja, megnevezésekor azonosítja. Séta alkalmával megnevezi, megmutatja a villamost, autóbuszt, autót, kerékpárt. Hangutánzás. Képen felismeri, játéktárgyon megmutatja (megnevezi) a közlekedési eszközöket: repülő, vonat, hajó, stb. A járdán közlekedik, úttestre figyelemmel lép. Zebrán történő áthaladás gyakorlása. Utazáskor játékos formában a járművek nevének tanulása, hangutánzó gyakorlatokkal és hallás utáni azonosítsuk. Udvaron játékos formában a közlekedési szabályok betartásának gyakorlása (indulás, megállás, várakozás). Szerepjáték: Utazás – utas, ellenőr, járművezető. Csoportban történő utcai séta: kirakatok előtti beszélgetés.	*Játékra nevelés*: gyakorlójáték, szerepjáték. *Mozgásnevelés:* rendgyakorlatok (sorakozás, járás, megállás, vezényszó megértése). *Számolás-mérés*: tájékozódás (irányok, viszonyítások, helymeghatározás).

	Piacon: nézelődés, áruk megnevezése, megmutatása. Köszönés, kérés, megköszönés gyakorlása. A konvencionális beszédformák alkalmazásának kialakítása. Tárgyak téri helyzeteinek egymáshoz viszonyítása.	
Elvárt teljesítmény: Képes érzékelni a változásokat, amelyek térben és időben személyéhez kapcsolódnak. Képes felismerni és megnevezni a mindennapi környezetében előforduló személyeket, tárgyakat.		
Elvárt és javasolt fogalmak:„Bele” és „rá”, *járművek,* úttest, járda, hangos, gyors*, játék járművek, igazi járművek,* séta, zebra, gyors, lassú, hangos, csendes, *udvariasság,* nagy-kicsi, *várakozás,* indulás, megállás.		

5. Témakör	**Tájékozódás időben**	**Óraszám: 16**
Tantárgyi tartalom	• Tanóra – szünet – csendes pihenő. • Évszakok. • Napszakok: reggel, este. • Időjárási jelenségek.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Szókincs Metakommunikáció Megfigyelés Összehasonlítás Nyelvi kifejezés Időbeli orientáció	A nap ritmusát jelző kép- és hangjelzéseket figyelembe venni. Séták alkalmával az évszak tudatosítása. Hideg-meleg idő közötti különbség kiemelése, érzékeltetése az öltözködés segítségével. A téli-nyári időjárási elemek megkülönböztetése. Két ellentétes évszakot azonosítása képről. Ruhái közül a téli és nyári szétválasztása. Nap, mint nap az időjárási viszonyok ismétlése. A hideg, meleg, eső jelzése. Képekről az időjárási elemek felismerése. Az időjárás és az öltözködés összefüggéseinek megfogalmazása, megmutatása. Ki van jelen a tanítási órákon? Ki hiányzik? Milyen az időjárás? Baba öltöztetése (lefekvéshez, kiránduláshoz, ünnepélyre stb.) évszaknak, napszaknak, alkalomnak megfelelően. Szituációs játékokban a tanultak gyakorlása.	*Önkiszolgálás:* öltözködés. *Játékra nevelés:* gyakorlójáték, szerepjáték. *Ének-zene:* dalok a tárgyalt témákkal kapcsolatban. Mondókák utánzómozgással.
Elvárt teljesítmény: Képes rövid ideig egy tárggyal egy helyen foglalkozni.		
Elvárt és javasolt fogalmak: tanóra, szünet, majd, *napszak,* reggel – este, évszak, tavasz, nyár, ősz, tél, eső, szél, havazás, hideg, meleg, világos, sötét, napsütés.		

<table>
<tr><th>6. Témakör</th><th>Élőlények</th><th>Óraszám: 24</th></tr>
<tr><td>Tantárgyi tartalom</td><td colspan="2">Növények
• Környezetünkben lévő virágok, növények.
• Cserepes virág. Élő virágok.
• Legjellemzőbb gyümölcsök, zöldségek, megnevezési gyakorlatok segítséggel.
• Mese a növényekről.
• A témával kapcsolatos énekek, versek tanulása.
Állatok
• Háziállatok jellemző jegyeinek felismerése, hangutánzási gyakorlatok.
• Állatmesék.
• Ló, disznó, nyúl, kacsa látható tulajdonságai.
• Állatok tápláléka, „lakóhelye”.</td></tr>
<tr><th>Fejlesztendő képesség, készség</th><th>Tanulói tevékenység</th><th>Kapcsolódási pontok</th></tr>
<tr><td>Szókincs

Metakommunikáció

Megfigyelés

Hallási figyelem

Látási figyelem

Összehasonlítás</td><td>Közvetlen környezetben lévő élőlények rendszeres megfigyelése.
Gyümölcsök, zöldségek megnevezése.
A virágok, növények érzékelése, tapintása, szaglása, megnevezése.
Képekkel, játékkal növények, gyümölcsök csoportosítása, rendezése.
Virág, növény ültetése, magok elvetése, a növények fejlődésének figyelemmel kísérése, gondozásuk segítséggel.
Évszaknak megfelelő gyümölcsök, zöldségek felismerése, megnevezése, csoportosítása.
Játékos kertészkedés, szituációs gyakorlatok.
Mesék növényekről (Répamese).
Rendszeres feladatellátás (locsolás).
Élő állatok megfigyelése.
Háziállatok és vadállatok felismerése képről, megnevezésük, megmutatásuk.
Háziállatok tápláléka. A táplálékokat a megfelelő állatokhoz rendelni, hangutánzással az állathangot utánozni.
Bábozás – állatfigurákkal. Szituációs játékok.
Játékos helyzetben bábokkal vagy szerepjátékkal gondozás, etetés.
Állatmesék (Brémai muzsikusok, Kismalac és a farkasok). Képeken, mesékben állatfigurák kikeresése, sorba rendezése.</td><td>Ábrázolás-alakítás: növény- és állatábrázolás, színezés, formázás, rajzolás, festés.

Ének-zene: dalok a felmerülő témával kapcsolatban.

Játékra nevelés: gyakorló játék, szerepjáték, didaktikus játék.</td></tr>
<tr><td colspan="3">Elvárt teljesítmény: Képes érzékelni és megfigyelni a közvetlen környezetéből érkező ingereket, és beszédállapotának megfelelően reagálni azokra.</td></tr>
</table>

Elvárt és javasolt fogalmak: virágok, illat, íz, szín (alapszínek), locsolás, napfény, elszárad, kibújik, édes, savanyú, finom, élő, háziállat, ól, istálló, *baromfiudvar,* széna, kukorica.

7. Témakör	**Előkészület a felnőtt életre**	**Óraszám: 9**
Tantárgyi tartalom	*Üzletek - Vásárlás* • Élelmiszerbolt látogatása. • Az eladók, pénztárosok, munkája, megfigyelésük. *Munkahelyek – foglalkozások* A tanuló szűkebb környezetében előforduló foglalkozások szereplői, munkájuk, eszközeik bemutatása, megfigyelése.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Szókincs Metakommunikáció Megfigyelés Utánzás Nyelvi kifejezés	Eladó köszöntése, kérés, megköszönés gyakorlása. Élelmiszerbolt pultjainál a különböző árucikkek megfigyelése. Polcok, csomagolóanyagok megfigyelése. Vásárlási szokások, vásárlási kellékek megfigyelése (pénz, szatyor, pénztáros, pénztárgép). Képen az eladó, pénztáros, áru és a vásárló megmutatása. A mindennapos bevásárlás kellékeinek, kosár, pénztárca megmutatása. Vásárlás (szerepjáték). Köszönés-elköszönés gyakorlása. Tanulmányi séta: ismerkedés a zöldségessel, gépkocsivezetővel, rendőrrel, stb. Szerepjátékokkal a megismert foglalkozások megjelenítése az eszközök, tárgyak megfelelő szakmához rendelésével. Élethelyzetekben is és képekről is a mesterségek és a hozzájuk tartozó eszközök felismerése. Kapcsolatteremtés a környezetében dolgozó szakemberekkel, kérdezés, kérés.	*Mozgásnevelés:* alapmozgások, rendgyakorlatok. *Játékra nevelés:* gyakorló játék, szerepjáték.
Elvárt teljesítmény: Képes figyelemmel kísérni 5 –10 perces foglalkozást.		
Elvárt és javasolt fogalmak: édesség, kérés, megköszönés, köszöntés, *búcsúzás*, kérem, tessék, nem kérem, *bocsánatkérés a társaktól.*		

8. Témakör	**Ünnepek**	**Óraszám: 10**
Tantárgyi tartalom	• Hagyományos ünnepek: Mikulás, Karácsony, Farsang, Húsvét, Anyák napja. • Az ünnepekhez kapcsolódó események életszerű és játékos tanulása, megismerése. • Családi ünnepek.	

	• Ünnepi készülődés, zenehallgatás, versek, mondókák együttmondással. • Nemzeti ünnep: Március 15. A magyar zászló színei. • Iskolai ünnepek, emléknapok.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Szókincs Metakommunikáció Megfigyelés Hallási figyelem Látási figyelem Hangképzés Verbalitás	Karácsonyi díszek készítése (segítséggel). A tárgyak megnevezése, megmutatása. Húsvéti tojás készítése segítséggel. Versek, dalok tanulása, előadása anyák napjára együttműködéssel. Ünnepi készülődés: ajándékkészítés, színezés, ragasztás, vágás segítséggel. Készülés (segítséggel) valamilyen jelképpel: pl. zászló, kokárda készítése. Ünnepi díszítés gyakorlása. Ünnepi asztal terítése. Megfelelő magatartással alkalmazkodás az eseményekhez. Társak, szülők köszöntése megfelelő gesztusokkal, szavakkal. Az ünnep játékos megjelenítése. Történetek, rövid mesék elmondása képek segítségével különböző ünnepekről. Képekről az említett ünnepek felismerése, megnevezése és megmutatása.	*Mozgásnevelés:* rendgyakorlatok. *Játékra nevelés:* gyakorló játék, szerepjáték. *Ábrázolás-alakítás:* ajándék és dekoráció készítése az adott ünnepre. *Ének-zene:* dalok az aktuális ünneppel kapcsolatban. *Önkiszolgálás:* öltözködés.
Elvárt teljesítmény: Képes bekapcsolódni néhány mondóka, ének előadásakor.		
Elvárt és javasolt fogalmak: névnap, *születésnap,* köszöntés, ajándék, kedvesség, öröm, édesség, köszönet, *ünnep,* zászló, ünnepi öltözet, ajándékozás, gyertya, díszek, locsolás, szép.		

Évfolyam: 2.

Heti óraszám: 5 Éves óraszám: 180

1. Témakör	Beszédfejlesztés, anyanyelv	Óraszám: 42
Tantárgyi tartalom	• Légző-, fújó-, szívógyakorlatok. • Ajak-, nyelv-, rágógyakorlatok. • Hangejtés – magánhangzók ejtése (izolált hangejtés, időtartam érzékeltetés). • Szájállások utánzása (kerekítés, résesítés). • Melléknevek kapcsolása tárgyakhoz. • Szókincsfejlesztés, alapszókincs növelése (aktív, passzív). • Tárgyak megnevezése, egyeztetése. • Főnevek többes száma. • Analóg mondatalkotások (főnévhez cselekvések kapcsolása, és fordítva). • Tőmondatok, egyszerű bővített mondatok alkotása. • Legfontosabb gesztusjelek elsajátítása. • Vizuális emlékezetfejlesztő gyakorlatok képekkel, képsorokkal. • Képolvasás.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Szókincs Metakommunikáció Megfigyelés Utánzás Hallási figyelem Látási figyelem Hangképzés	Gesztusok megértése, alkalmazása. Zörejek, hangszerek hangjának felismerése, eszközhöz rendelése. Hangkeltés. Alap zönge próbálgatása, érzékelése háton, arcon, gégén. Orron belégzés, levegő tudatos visszatartása, szájon át kilégzés, hasi légzés gyakorlása. Fújás-szívás, nyelv mozgatása, magánhangzók tisztán ejtése. Artikulációs mozgások lekövetése. Szájállások utánzásával, a hangok felismerése, megkülönböztetése, leolvasása szájról. Hívóképek alapján hangutánzások. Tárgy – kép egyeztetése, rámutatás megnevezés alapján. Válaszadás szófajokhoz tartozó kérdésekre (ki ez? mi ez? mit csinál? milyen?). Egymástól jól megkülönböztethető hangok differenciálása (p-m, v-l, f-h, c-f), hangok időtartama (rövid-hosszú). Mondókák játékos utánzómozgásokkal, ritmizálás, tapsolás. Versek mondása közösen. Mozgások pontos követése. Figyelem összpontosítása, 10-15 percig, a tanár mozgásaira.	*Ének-zene:* ritmus és hallásfejlesztés. *Mozgásnevelés:* légzőgyakorlatok, alapmozgások. *Játékra nevelés:* gyakorló játék.

	Mi hiányzik? Mi változott? Memória játék. Az olvasás haladási irányának gyakorlása képolvasással, kirakással.	
Elvárt teljesítmény: Képes az artikulációs mozgások akaratlagos utánzására. Képes köszönni szóval vagy gesztusokkal tanárainak, társainak. Aktív szókincse 20 – 30 szó legyen. (Ha nem képes beszélni beszédmegértése érje el a kívánt szintet, jelrendszerrel fejezze ki magát).		
Elvárt és javasolt fogalmak: A közvetlen környezet tárgyainak megnevezése (passzív szókincs). Hangos – halk, bent, fent, lent, kívül, *kerekítés, résesítés, zönge.*		

2. Témakör	**Társadalmi érintkezési formák**	**Óraszám: 30**
Tantárgyi tartalom	• A környezet kommunikatív és metakommunikációs jeleinek megértése. • Irányítás elfogadása, cselekvések követése szemkontaktussal. • Mozdulatok szabályozása adott jelre. • Testkontaktus a félelem oldására. • Kéz, fej gesztusjelei. • Kép, mint szimbólum. • Vizuális jelzések, utasítások, képek. • Iskolai környezet (személyek). • Köszönési formák. • Hétköznapi teendőkkel kapcsolatos gesztusok kiépítése (étkezés, öltözés, mosakodás). • Érzelmi megnyilvánulások. Az érzelmek hangjainak felismerése, irányítása hangmagasság, hangszín szerint. • A környezet hangjainak felismerése, reakció. • Családi kapcsolatok. Nagyszülők. • Egymás megismerése (ismeretek bővítése). • A megköszönés gyakorlása. • Konfliktuskerülő viselkedés. • Étkezések alkalmával használatos szabályok gyakorlása. • Az utcai közlekedés szabályai.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Szókincs Metakommunikáció Megfigyelés Utánzás Összehasonlítás Nyelvi kifejezés	Üdvözlés, belépés kopogás után, lábtörlés, köszönés, bemutatkozás. Szituációs játékokban a tanultak alkalmazása, képek és cselekvések alapján, megnevezéssel. Bemutatkozás gyakorlása, nevére történő reagálás. Társak és tanár néven szólítása. Köszönés különböző formáinak gyakorlása. Fényképen apa, anya, testvér(ek) megmutatása, megnevezése. Nagyszülők felismerése, megnevezése. Analógiás gyakorlattal képekről az anya-gyerek, apa-gyerek kapcsolat megmutatása. Családtagok szituációhoz kapcsolása.	*Mozgásnevelés:* alapmozgások, rendgyakorlatok. *Ének-zene:* ritmus és hallásfejlesztés. *Játékra nevelés:* gyakorló játék.

	A konvencionális viselkedés elemeinek gyakorlása: • A tanult gesztusok, mimika és kézjel alkalmazása. • Udvariassági szokásokat elsajátítása. • Erőszak kerülése. • Iskolán kívüli fegyelmezett viselkedés. Gesztusok felismerése képekről: öröm, fájdalom, sírás, ijedtség. A kéz gesztusjeleinek bővítése. A verbális és nonverbális (képi és gesztus) utasítások megértése. Érzelmi megnyilvánulások megismerése, felismerése és megjelenítése (képekről, szerepjátékban: vidám vagyok, szomorú, gyakorlás tükör előtt). Érzelmeket felismeri másokon, reakció. Testmozgások, figyelmet felhívó mozgások: taps, simogatás, kézszorítás. /Gyere ide, Nem szabad! Pszt! No – no! Nem! Tessék. Gyere az ölembe. Fejrázás, bólogatás/. Ismerős emberek, állatok, eszközök hangjának, intenzitásának, hangerejének, ütemének változásai, ezek észlelése, megfigyelése. Bizalom játék. Tulajdonságok felismerése, azonosítás hang, ruha, tapintás útján (kitalálós, bekötött szemmel). Hangforrás keresése bekötött szemmel, hangforrás felismerése. Kép, mint jelzés. Kép, mint információs eszköz. Képekkel végzendő tevékenységek gyakorlása. Szimbólumok keresése és megfejtése utcán, buszon, épületeken, épületekben. Egyszerű szimbólumok megismerése (buszmegálló, átkelő, lift, bejárat, lépcső).	
Elvárt teljesítmény: Képes a felszólításokat, utasításokat megérteni és teljesíteni. Képes együttműködéssel csoportosítani.		
Elvárt és javasolt fogalmak: Osztálytárs, *üdvözlés*, a használt jelzések. Gesztusok és gesztusjelek, alkalmazási módjuk. A használt gesztusok megnevezése. Az érzelmek megnevezése. Magas, kisebb, alacsonyabb, én, *enyém*.		

3. Témakör	Testünk és személyes teendőink	Óraszám: 25
Tantárgyi tartalom	*Testünk* • Testrészek megmutatása együttműködéssel (fej, törzs, végtagok). • Érzékszervekkel végzett gyakorlatok.	

	• Testséma. • Kézmosás. Zsebkendő- és WC-használat gyakorlása. • Tisztálkodás, fésülködés. *Öltözködés* • Ruhadarabok megismerése, felismerése, megmutatása, megnevezése. • Cipő, váltócipő, tornazsák személyhez rendelése. • Saját ruhadarab felismerése. • Társak ruháinak megkülönböztetése, személyhez rendelése. *Étkezés* • Ismert étel felismerése, megnevezése. • Alap ízek felismerése, megnevezése, édes, sós, savanyú. Alap illatok (szagok) érzékelése, megnevezése. • Edények, evőeszközök megismerése, csoportosítása. • Szokásos ételeink. Kulturált étkezés. • Ünnepi ételeink. Alkalmi terítés.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Szókincs Utánzás Megfigyelés Összehasonlítás Testséma, lateralitás	Mozgásos gyakorlatok keretében a test megtapasztalása. Testét tükörben szemlélve mutasson rá fejére, törzsére, végtagjaira. Testrészek megnevezése. Kezeit, lábait mozgásos gyakorlatok során érintse. A hall, lát, szagol, érint igék megértése, alkalmazása. Jobb-bal oldalát differenciálja segítséggel. Sor eleje, sor vége kifejezések alkalmazása cselekvéssel. Megérti és követi a le-, fel- utasítást. A WC higiénés használata. A kézmosás pontos menete. Fésülködés (saját fésűvel). Fürdőmozgások játékos utánzása. Babán a tisztálkodási mozgások bemutatása. A mosdói higiénét betartása, gyakorlása. Tisztálkodási szokások konzekvens végrehajtása. Tisztálkodási szokások: kéz-, fogmosás; hajápolás. Öltözködés, vetkőzés egyre önállóbb végrehajtása. Cipőcsere. Ruhadarabok megismerése, megmutatása képen is. Macit, babát öltöztet. Saját fogas (jel), kabát, nadrág, tornazsák, cipő helye. Fogasát és saját ruháit rendezi, megnevezi. Mások ruháinak személyhez rendelése. Kabát, sapka, sál önálló felvétele. Ruhadarabokon gomb, cipzár, gallér kezelése.	*Önkiszolgálás:* öltözködés, tisztálkodás, étkezés. *Játékra nevelés:* gyakorlójáték, szerepjáték.

	Eligazodás a jelek és fogasok között. Szívó-rágó gyakorlatok. Szaglási gyakorlatok. Szerepjáték: etetés, egymásnak terítés. Terítéshez használt eszközök elhelyezése (evőeszközök). Étkezéshez a megfelelő evőeszköz kiválasztása (terítési kellékek). Étkezési eszközök megkülönböztetése. Az étkezési szokások gyakorlása. Egymás kínálása, a „kérem szépen” kérés gyakori ismétlése. Illedelmesen kérés, megköszönés, helyet foglalás, az ételeket megnevezése, megmutatása. Képekről az ételek italok felismerése, megmutatása. A reggeli ételek megnevezése, azonosítása. Az ebéd fogásainak ismétlése, önálló megnevezése. Édességek, levesek, főzelékek megnevezése, húsok válogatása. Ételek csoportosítása főfogalomhoz. Étel-evőeszköz egymáshoz rendelése.	
Elvárt teljesítmény: Képes a felszólításokat, utasításokat megérteni és teljesíteni. Képes együttműködéssel csoportosítani.		
Elvárt és javasolt fogalmak: Öltözködés, ruhadarab, étkezés, evőeszköz.		

4. Témakör	**Tájékozódás térben**	**Óraszám: 24**
Tantárgyi tartalom	*Iskola* • Berendezési és használati tárgyak, játékok, eszközök felismerése, megmutatása, megnevezése, egyeztetése. • Az iskola helyiségei az ott folyó tevékenységek megnevezése, megértése. *Lakás* • Használati tárgyak felismerése, megnevezése. • Tárgyak helye a lakásban. • Tárgy – kép egyeztetése. • A lakás egyéb helyiségei és tartozékai (nappali). • Ház – lakás összehasonlítása. *Utca, közlekedés* • Közlekedési eszközök felismerése. • Az utca részei: járda, úttest. • Megfigyelések az utcán. • Gyalogátkelő, jelzőlámpák felismerése, alapvető gyalogos közlekedési szabályok. • Utazás járművel. *Vásárlás* • Kirakatok nézegetése. Piac. Közös vásárlás. *Tájékozódás saját test körül (két oldalon)*	

Fejlesztendő képesség, készség	Tanulói tevékenység	Kapcsolódási pontok
Szókincs Megfigyelés Hallási figyelem Látási figyelem Összehasonlítás Téri orientáció	Az osztály berendezési tárgyainak megnevezése. Az iskola helyiségeinek bejárása, funkcióinak megnevezése, az ott folyó cselekvések lejátszása. A konyhai dolgozók nevét és munkáját ismerje. A karbantartót, az adminisztrátorokat köszöntse. Biztosan mozog a tantermi berendezések között. Megmondja (vagy mutatja) melyik helyiségben mit csinálunk. Segítséggel tárgyakat hoz, visz, igazít, nyit, csuk, megnevez, megmutat. Tájékozódik az iskola helyiségei között. Szobában ismerkedés a bútorokkal, rámutatás, megtapintás. A helyiségek berendezési tárgyainak főfogalom alá rendezése. Cselekvések helyiségekhez rendelése. Cselekvések személyekhez történő rendelése eseményképek alapján. Terítőt terít. Ajtókat nyitja, csukja. Edények rendezése, helyük a lakásban. Képeken megmutatja (megnevezi) az említett bútorokat, eszközöket. Szoba, konyha, fürdőszoba, berendezési tárgyai, hozzájuk kapcsolódó cselekvések megnevezése, vagy gesztusokkal történő megmutatása. Tájékozódik a helyiségek között, azok megnevezését következetesen használja, megnevezésekor azonosítja. Séta alkalmával megnevezi, megmutatja a közlekedési eszközöket. Hangutánzás. Képen felismeri, játéktárgyon megmutatja (megnevezi) a közlekedési eszközöket: repülő, vonat, hajó, stb. A járdán közlekedik, úttestre figyelemmel lép. Zebrán történő áthaladás gyakorlása, lámpánál a jelzésnek megfelelő viselkedés. Utazáskor játékos formában a járművek nevének tanulása, hangutánzó gyakorlatokkal és hallás utáni azonosításuk. Udvaron játékos formában a közlekedési szabályok betartásának gyakorlása (indulás, megállás, várakozás). Szerepjáték: Utazás – utas, ellenőr, járművezető. Csoportban történő utcai séta: kirakatok előtti beszélgetés, az árak megnevezése.	*Játékra nevelés:* gyakorlójáték, szerepjáték. *Mozgásnevelés:* rendgyakorlatok (sorakozás, járás, megállás, vezényszó megértése). *Számolás-mérés*: tájékozódás (irányok, viszonyítások, helymeghatározás).

	Piacon: nézelődés, áruk megnevezése, megmutatása. Köszönés, kérés, megköszönés gyakorlása. A konvencionális beszédformák alkalmazásának kialakítása. Tárgyak téri helyzeteinek egymáshoz viszonyítása.	
Elvárt teljesítmény: Képes érzékelni a változásokat, amelyek térben és időben személyéhez kapcsolódnak. Képes felismerni és megnevezni a mindennapi környezetében előforduló személyeket, tárgyakat.		
Elvárt és javasolt fogalmak: *előttem – mögöttem,* jobb – bal, *járművek,* utazás, *közlekedés* zebra, jelzőlámpa, *udvariasság, tömeg*, *zsúfoltság*, *várakozás.*		

5. Témakör	**Tájékozódás időben**	**Óraszám: 16**
Tantárgyi tartalom	• Tanítási nap – munkanap – pihenőnap. • Tanóra – szünet – csendes pihenő. • Évszakok. • Napszakok: reggel – dél – este. • Időjárási jelenségek. • Időtartam megismerése, (sokáig tart, rövidebb) differenciálása.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Szókincs Metakommunikáció Megfigyelés Összehasonlítás Nyelvi kifejezés Időbeli orientáció	A nap ritmusát jelző kép- és hangjelzéseket figyelembe venni. Tanóra, szünet váltakozása, érzékelése, cselekvésekkel társítása. Időtartam észlelése mozgással illetve finommimikai jelekkel (hosszan fújok, röviden mondom). Séták alkalmával az évszak tudatosítása, összehasonlítása egyéb évszakokkal. Hideg-meleg idő közötti különbség kiemelése, érzékeltetése az öltözködés segítségével. Összefüggés felismerése az évszakok és jellemző jegyeik között. Képről felismerni két ellentétes évszakot. Nap, mint nap az időjárási viszonyok ismétlése. A hideg, meleg, eső jelzése. Képekről az időjárási elemek felismerése. Az időjárás és az öltözködés összefüggéseinek megfogalmazása, megmutatása. A napszakokhoz köthető cselekvések eljátszása. Tájékozódás a napszakokról. Ki van jelen a tanítási órákon? Ki hiányzik? Milyen az időjárás? Baba öltöztetése	*Önkiszolgálás:* öltözködés. *Játékra nevelés:* gyakorlójáték, szerepjáték. *Ének-zene*: dalok a tárgyalt témákkal kapcsolatban, mondókák utánzó mozgással.

	(lefekvéshez, kiránduláshoz, ünnepélyre stb.) évszaknak, napszaknak, alkalomnak megfelelően. Időjárásnak, napszaknak, tevékenységnek (pl. naposnak kötény stb.) megfelelő saját ruha kiválasztása, megnevezése.	
Elvárt teljesítmény: Képes rövid ideig egy tárggyal egy helyen foglalkozni.		
Elvárt és javasolt fogalmak: Munkanap, pihenőnap, majd, hamarosan, soká, *napszak,* nappal – éjszaka, pontosság, késés, naptár, óra, évszak, tavasz, nyár, ősz, tél, világos, sötét, időjárás, borús ég.		

6. Témakör	**Élőlények**	**Óraszám: 24**
Tantárgyi tartalom	*Növények* • Környezetünkben lévő virágok, növények megfigyeltetése, felismertetése. • Legjellemzőbb gyümölcsök, zöldségek bemutatása megnevezési gyakorlatok segítséggel. • Mese a növényekről. • A témával kapcsolatos énekek, versek tanulása. *Állatok* • Háziállatok jellemző jegyeinek felismerése, hangutánzási gyakorlatok. • Állatmesék. • Háziállatok, vadon élő állatok fogalmának bővítése. • Állatok tápláléka, „lakóhelye”.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Szókincs Metakommunikáció Megfigyelés Hallási figyelem Látási figyelem Összehasonlítás	Közvetlen környezetben lévő élőlények rendszeres megfigyelése. A megfigyelések során a tanultak felidézése. Gyümölcsök, zöldségek megnevezése. A virágok, növények érzékelése, tapintása, szagolása, megnevezése. Képekkel, játékkal növények, gyümölcsök csoportosítása, rendezése. Virág, növény ültetése, magok elvetése, a növények fejlődésének figyelemmel kísérése, gondozásuk segítséggel. Évszaknak megfelelő gyümölcsök, zöldségek felismerése, megnevezése, csoportosítása. Játékos kertészkedés, szituációs gyakorlatok. Mesék növényekről. Rendszeres feladatellátás (locsolás). Élő állatok megfigyelése. Háziállatok és vadállatok felismerése képről, megnevezésük, megmutatásuk.	*Ábrázolás-alakítás:* növény és állatábrázolás, színezés, formázás, rajzolás, festés. *Ének-zene:* dalok a felmerülő témával kapcsolatban. *Játékra nevelés:* gyakorló játék, szerepjáték, didaktikus játék.

	Háziállatok tápláléka. A táplálékokat a megfelelő állatokhoz rendelni, hangutánzással az állathangot utánozni. Játékos helyzetben bábokkal vagy szerepjátékkal gondozás, etetés. Állatmesék. Képeken, mesékben állatfigurák kikeresése, sorba rendezése.	
Elvárt teljesítmény: Képes érzékelni és megfigyelni a közvetlen környezetéből érkező ingereket, és beszédállapotának megfelelően reagálni azokra.		
Elvárt és javasolt fogalmak: növények, *érzés, élővilág, zamat*. *Gondozás, ültetés, növekedés, elpusztul*. Vadállat, élelem*, táplálkozás*, *búvóhely, gondozó, gondozás, baromfiudvar, alom*, szőr, toll, szelíd.		

7. Témakör	**Előkészület a felnőtt életre**	**Óraszám: 10**
Tantárgyi tartalom	*Üzletek - Vásárlás* • Élelmiszerbolt látogatása, vásárlás együttműködéssel. • Az eladók, pénztárosok, munkája, megfigyelésük. *Munkahelyek – foglalkozások* A tanuló szűkebb környezetében előforduló foglalkozások szereplői, munkájuk, eszközeik bemutatása, megfigyelése.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Szókincs Metakommunikáció Megfigyelés Utánzás Nyelvi kifejezés	Eladó köszöntése, kérés, megköszönés gyakorlása. Élelmiszerbolt pultjainál a különböző árucikkek megfigyelése. Pultok, polcok, árak, csomagolóanyagok megfigyelése. Vásárlási szokások, vásárlási kellékek (pénz, szatyor stb.). Képen az eladó, pénztáros, áru és a vásárló megmutatása. A mindennapos bevásárlás kellékeinek, kosár, pénztárca megmutatása. Vásárlás (szerepjáték). Köszönés-elköszönés gyakorlása. Kívánság elmondása, vagy gesztusokkal jelzése. Tanulmányi séta: ismerkedés a zöldségessel, hentessel, cukrásszal, asztalossal, gépkocsivezetővel, rendőrrel, stb. Szerepjátékokkal a megismert foglalkozások megjelenítése az eszközök, tárgyak megfelelő szakmához rendelésével. Élethelyzetekben is és képekről is a mesterségek és a hozzájuk tartozó eszközök felismerése. Kapcsolatteremtés a környezetében dolgozó szakemberekkel, kérdezés, kérés.	*Mozgásnevelés*: alapmozgások, rendgyakorlatok. *Játékra nevelés:* gyakorló játék, szerepjáték.
Elvárt teljesítmény: Képes figyelemmel kísérni 10 – 15 perces foglalkozást.		

Elvárt és javasolt fogalmak: *élelmiszer*, *konzerváru*, húsáru, eladó, *pultos*, pénztáros, vásárló, fizetés*, kiszolgálás, udvariasság,* kérés, megköszönés, *jelzés, gyalulás*, fúrás, *ismerkedés*.

8. Témakör	**Ünnepek**	**Óraszám: 9**
Tantárgyi tartalom	• Hagyományos ünnepek: Mikulás, Karácsony, Farsang, Húsvét, Anyák napja. • Az ünnepekhez kapcsolódó események életszerű és játékos tanulása, megismerése. • Családi ünnepek. • Ünnepi készülődés, zenehallgatás, versek, mondókák együttmondással. • Nemzeti ünnep: Március 15. A magyar zászló színei. • Iskolai ünnepek, emléknapok.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Szókincs Metakommunikáció Megfigyelés Hallási figyelem Látási figyelem Hangképzés Verbalitás	Karácsonyi díszek készítése (segítséggel). A tárgyak megnevezése, megmutatása. Húsvéti tojás készítése segítséggel. Versek, dalok tanulása, előadása anyák napjára együttműködéssel. Ünnepi készülődés: ajándékkészítés, színezés, ragasztás, vágás segítséggel. Készülés (segítséggel) valamilyen jelképpel: pl. zászló, kokárda készítése. Ünnepi díszítés gyakorlása. Ünnepi asztal terítése. Megfelelő magatartással alkalmazkodás az eseményekhez. Társak, szülők köszöntése megfelelő gesztusokkal, szavakkal. Az ünnep játékos megjelenítése. Történetek, rövid mesék elmondása képek segítségével különböző ünnepekről. Képekről az említett ünnepek felismerése, megnevezése és megmutatása.	*Mozgásnevelés:* rendgyakorlatok. *Játékra nevelés*: gyakorló játék, szerepjáték. *Ábrázolás-alakítás:* ajándék és dekoráció készítése az adott ünnepre. *Ének-zene:* dalok az aktuális ünneppel kapcsolatban. *Önkiszolgálás:* öltözködés.
Elvárt teljesítmény: Képes bekapcsolódni néhány mondóka, ének előadásakor.		
Elvárt és javasolt fogalmak: névnap *születésnap, gratuláció*, *várakozás, hamarosan*, *nemsokára, hangulat*, *felvonulás, kellemes, díszes, ritmus.*		

3 - 4. évfolyam

Fejlesztési területek – nevelési célok

A tantárgy segíti az **erkölcsi nevelés**t az egyszerű szabályok, utasítások megismerésének, megértésének, betartásának fejlesztésével, a társas érintkezési, kommunikációs formák helyzetek megfelelő alkalmazásának gyakorlásával. Az utasítások és elvárások megértésében, betartásában, végrehajtásban erősíti a kitartást.

A **nemzeti öntudat és hazafias nevelés** a tágabb környezet személyi viszonyainak, kapcsolatainak megismerésében, a tájékozódás kialakításával a téri és időbeli relációkban, a hagyományok, és a népszokások megismerésében van jelen. A környezet szokásainak követése, a nemzeti ünnepek alkalmával az aktív, alkalomhoz illő megjelenés és részvétel segíti a megvalósítást.

Az **önismeret és a társas kultúra fejlesztése** megvalósul a lényeges külső és belső tulajdonságok megismerésében, a társakkal és a környezettel való kulturált kapcsolatfelvételben, a kapcsolattartás formáinak fejlesztésében, az együttműködési készség megalapozásában, az alkalmazkodóképesség kialakításában. A tantárgy a motivált, aktív részvételre és a jellegzetes, alapvető emberi külső és belső jegyek megismerésére is kihat a terület fejlesztésében.

A **testi és lelki egészségre nevelés**t az alapvető tisztálkodási szokások megismerésével, megnevezésével, utánzásával, az egészség megóvásával, az évszaknak és időjárásnak megfelelő öltözék kiválasztásának segítésével, néhány fontos közlekedési szabály megismerésével, a közlekedésben szükséges alapvető óvatosság kialakításával, a szervezet belső érzéseinek, komfortjának megfigyelésével és kommunikációjának megalapozásával vesz részt.

A **családi életre nevelés**t segíti a mindennapokról és ünnepnapokról, a családtagok tevékenységéről, a munkamegosztásról, és a foglalkozásokról meglévő fogalmi ismeretek bővítése.

A tantárgy a **fenntarthatóság, környezettudatosság** fejlesztési területen különösen fontos szerepet játszik a környezet különböző szempontok alapján történő megfigyelésével, a természet jelenségeinek megnevezésével. Az állatok és növények megfigyelése, a tulajdonságok megnevezése mellett hangsúlyosak a szűkebb környezet ápolásának, védelmének alapjai és a környezeti tárgyak épségének megóvására törekvés igényének kialakítása is.

Kulcskompetenciák

A **kommunikációs kompetenciák** a korosztályának megfelelő módon történő kapcsolatteremtéssel, a megszólítások helyes és alkalomhoz illő megválasztásával, az egyszerű kommunikációs és metakommunikációs jelek értelmezésével, a tárgyak, személyek helyes megnevezésével, az utasítások megértésével fejlődnek. Ezekhez járul az alapvető fogalmak megértése, adekvát használata, a magyar nyelv szabályainak megfelelő, egyszerű mondatok alkotásának gyakorlása és a környezetről lényeges információk megszerzése, rendszerezése, csoportosítása.

A **személyes és társas kapcsolati kompetenciák** az érzelmek felismerésével, megnevezésével és a kommunikációs helyzetnek megfelelő alkalmazásával fejlődnek, a megfelelő érvényesülési törekvésekkel és az önuralom fejlesztésével. A kompetenciaterületet erősíti a mindennapi élethelyzetekben a társas viselkedési formák automatikussá válása, a csoportok és a környezet által elvárt magatartási normák betartása.

A **kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái** terén a tantárgy segít mozgásos és verbális elemekkel előadni egyszerű verseket, mondókákat. Emellett környezetében és megjelenésében kialakul igénye az esztétikumra, a harmóniára és a praktikumra.

A **tanulás kompetenciái**t a feladattudat megerősítése, a kitartás, az önellenőrzés és a javítás igényének kialakítása segíti.

Évfolyam: 3.

Heti óraszám: 5 Éves óraszám: 180

1. Témakör	Beszédfejlesztés, anyanyelv	Óraszám: 14
Tantárgyi tartalom	• Tárgyak megnevezése, jelzése. • Tárgyak, személyek tulajdonságai. • Gyűjtőfogalmak körének bővítése. • Fogalmak és cselekvések összekapcsolása. • Mondatbővítés kérdőszó segítségével. • Személyes névmás használata. • Egyes és többes szám differenciálása, megfogalmazása. • Ok-okozati összefüggések felismerése.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Megfigyelés Utánzás Hallási figyelem Látási figyelem Emlékezet Metakommunikáció Szókincs Hangképzés Verbalitás	Bemutatás nyomán utánzógyakorlatok, tükör előtt önellenőrzéssel. Mimika, gesztusok utánzása. Metakommunikációs jelek használata (beszéd alternatíva). Artikulációs mozgások utánzása, zönge hangoztatása. Szó eleji hang leválasztása, a leválasztott hang fejlesztése. A jól és hibásan ejtett hangok közötti eltérés érzékelése. Tárgyak, képek sokaságával soralkotás. Tárgy kiválasztása, tárgyak képének azonosítása. Soralkotás, képolvasás iránytartással. A megnevezett kép kiválasztása, megmutatása, önálló megnevezése. Analóg mondatok alkotása segítséggel. Eseményképről rövid mondat alkotása: alany, állítmány. Képről néhány mondat alkotása. Mondatalkotás képről kérdőszó segítségével. A „-ban, -ben” ragok előfordulása cselekvő helyzetben. Melléknévvel a tárgy, vagy kép milyenségének megfigyelése, megnevezése. Jellemző tulajdonságok gyűjtése tárgyról, személyről. Egyszerűbb időrendi sorrendek felállítása. Témakörökhöz kapcsolódó szövegek, mondókák, versek tanulása.	*Mozgásnevelés:* légző gyakorlat. *Ének-zene:* hallásfejlesztés. *Játékra nevelés:* szabályjáték. *Számolás-mérés:* tájékozódás, időrend.
Elvárt teljesítmény: Képes az egyre tisztább hangképzésre, a pontosabb artikulációra. Képes a mellékneveket, határozószókat, igéket és egyre gyakrabban a viszonyszavakat és a melléknévfokozást is használni.		
Elvárt és javasolt fogalmak: Tárgy, kép, sor, sok – kevés, *figyelem,* jó – rossz, ruha, étel, gyümölcs, bútor.		

2. Témakör	**Társadalmi érintkezési formák**	**Óraszám: 18**
Tantárgyi tartalom	• Közlések gyakorlása tekintettel, gesztikulációval. • Gesztusjelek bővítése az egész test (fej, arc, kéz) területeire, foglalkozások köréből. • Érzelmek kifejezésének gyakorlása arcjátékkal. • Otthoni és az iskolai helyes viselkedési szokások számbavétele szükség szerint. • Szülők neve, testvérek neve, száma segítséggel, családtagok tevékenysége (munkája). • Nagyszülő megmutatása fényképről. Képek, diafilmek jelenetei alapján a látható események felismerése. • Cselekvések megnevezése segítséggel. • Kívánságok kifejezése, helyes megfogalmazása. • Téri tájékozódás, saját élettér helyes ismerete, biztonságos közlekedés benne. • Kapcsolat első lépése: ismerős gyermekkel, felnőttel.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Megfigyelés Utánzás Metakommunikáció Szókincs Nyelvi kifejezés	Cselekvéssorok végrehajtása utasítás, rajz, kép alapján. Feladat megértése és aktív közreműködés a végrehajtásban. Adott érzelem megjelenítése (büszkeség, győzelem). Képhez tartozó saját érzések megfogalmazása. A képen felismert érzelmek megnevezése. Megfelelő köszönés felszólítás nélkül. Illő és illetlen viselkedések megkülönböztetése a helyzetnek megfelelően. A segítség kérésének módjai. Gyakorlás szituációs játékok segítségével. Saját öltözék hiányosságának észrevétele, jelzése. Közös játék során szabályok betartása. Beszélgetés közben egymás türelmes meghallgatása. Az elkövetett hibák felismerése, javítása. Részvétel kulturális és sporteseményeken, ott megfelelő módon viselkedés. Fegyelmezni magát, sorba állni. Élő szituációban apa, anya szólítása, névvel azonosítása. Keresztnevet hallás alapján kösse az illető személyhez. Mit csinál? Hol van? kérdésre szóval, egyszerű mondattal, gesztusokkal válaszadás. Bábokkal egyszerűbb helyzetek eljátszása. Gesztusokkal vagy képről szülők	*Játékra nevelés:* szerepjáték, didaktikus játék, szabály-játék.

	foglalkozásának, tevékenységének megjelenítése. Szituációs helyzetekben a kívánságok realitásának megítélése. Helyes, helytelen kívánságok megkülönböztetése. A távolságtartás fokozatai barát, családtag, vendég esetében. Kapcsolatok reális megítélése.	
Elvárt teljesítmény: Képes bővíteni és egyre pontosabban használni meglévő szókincsét a témakör kapcsán. Képes együttműködéssel végrehajtani a tevékenységeket. Képes örömmel, és figyelemmel megmutatni képen családját, megnevezni családtagjait, gesztusokkal vagy képről tudja megmutatni szülei munkáját.		
Elvárt és javasolt fogalmak: *Jó gyerek, boldog, vidám, félős, ijedt, mérges, kérem*, elromlott, j*avítható, segítség, szabadidő,* itt-ott, *messze-közel,* szeret - nem szeret, barát, vendég, csend*, figyelem, előadás*, tetszett, szeretnék kimenni.		

3. Témakör	**Testünk és személyes teendőink**	**Óraszám: 25**
Tantárgyi tartalom	*Testünk* • Testrészek megnevezése, megmutatása. • Betegség, egészség. A tisztaság és egészség kapcsolata. • Köröm, haj, ápolása, az ápoláshoz használt eszközök megnevezése. • Fodrász, műhelyének látogatása, munkájának és eszközeinek megfigyeltetése. *Öltözködés* • Az öltözködés sorrendje. • Irányítás mellett a ruhadarabok, ruházat részeinek megnevezése. • Évszakoknak megfelelő öltözködés. *Étkezés* • Főétkezések. Terítés. Néhány étel megnevezése. • Az étkezésnél használt eszközök megnevezése segítséggel. • Tízórai, uzsonna napszakhoz rendelése. • Ételféleségek, eszközök csoportosítása. *A hetes, napos munkája*	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Megfigyelés Utánzás Látási figyelem Szókincs Összehasonlítás	Szemléltető eszközön, saját magán, társán a testrészek megmutatása és megnevezése. Testrészek és funkciók egymáshoz rendelése. Érzékszervek megnevezése. A test tisztításának megnevezése, folyamatának bemutatása. Fésülködés, helyes fogmosás, körömápolás gyakorlása. Higiénés szokások gyakorlása. WC-használat helyes sorrendjének megnevezése képek segítségével.	*Játékra nevelés:* szerepjáték, szabály játék, didaktikus játékok. *Életvitel és gyakorlat:* személyes szükséglettel

Verbalitás	Az ápolt és ápolatlan (hajat), tiszta és piszkos (köröm) megkülönböztetése. Betegség, egészség jellemzőinek megfigyeltetése. Játékos helyzetekben gyakorlás. Képről a pozitív és negatív tulajdonságok felismerése. Az öltözködés menetének elmondása, illetve a ruhadarabok megmutatása. Cipzárazás, gombolás. Gallér, zsebek igazítása. Ruha összehajtása, elrakása kevés segítséggel. Baba öltöztetése. Papírbabák ruháinak összeválogatása. Ruházat jellemzőinek megfogalmazása. Naponta közösen vagy egyenként, és mint napos gyakorolja az étkezéssel kapcsolatos teendőket és a kulturált étkezést. Megfelelő viselkedést tanúsít a közös étkezések alkalmával. Étkezési előkészületek gyakorlása, kézmosás. Segítséggel összegyűjti és előkészíti az étkezéshez szükséges kellékeket. Dél-ebéd, reggel-reggeli, este-vacsora. Fő étkezések megnevezése, képen megmutatása. Néhány jellemző étel felsorolása napszakhoz rendelve. Reggeli, ebéd, uzsonna szituációs játékok. Gyakorolja, és tudatosan használja a konvencionális beszédformákat. „Jó étvágyat!”„Kérem szépen!” „Köszönöm szépen!”. Ünnepi szokások kialakítása. Ünnepi étkezés, ünnepi ételek és meleg ételek. Az ünnepi étkezés jellemző kellékeinek kiválogatása képek alapján. A hetes, illetve napos teendőinek megnevezése, feladatainak bemutatása.	kapcsolatos teendők.
Elvárt teljesítmény: Képes a közvetlen környezetében található tárgyakat, eszközöket rendeltetésszerűen használni. Képes összehasonlításokat végezni, tud főfogalmi csoportosításokat végezni tárgyi cselekvéses szinten.		
Elvárt és javasolt fogalmak: Jó étvágyat! Köszönöm! tízórai, uzsonna, ételek, *evőeszközök, feladat*, hetes, napos, terítés, *leszedés*, finom, *illatos*, kemény, puha, éhség, szomjúság, új, felsőtest, alsótest, sovány, kövér, *körömápolás, arcápolás, egészséges* – beteg.		

4. Témakör	Tájékozódás térben	Óraszám: 25

<table>
<tr><td>Tantárgyi tartalom</td><td colspan="2">• Tárgy elhelyezése téri helyzetben. Tárgykeresés.
• Helyhatározó szavak cselekvésben.
Iskola – otthon
• Udvar, játszótér, sportpálya.
• A játék- és sporteszközök megnevezése segítséggel.
• Alaposabb tájékozódás a terem tárgyai, tartozékai terén.
• Az iskola környéke.
• A „hol van?” és a „hova való?” megértése.
• A lakás további helyiségei, illetve a fő helyiségek alaposabb megfigyelése. Háló, konyha, gyerekszobák, fürdő, kamra jellemzői.
• Eszközök és azok funkciói.
• Mit hol találunk, mit csinálunk vele, milyen tulajdonságai vannak?
Utca – Közlekedés
• Az utcák jellemzői.
• Gyalogos- és járműforgalom.
• Közlekedési eszközök ismeretének bővítése.
• Közlekedési szabályok, viselkedési normák.
• Balesetek megelőzésének feltételei.</td></tr>
<tr><td>Fejlesztendő képesség, készség</td><td>Tanulói tevékenység</td><td>Kapcsolódási pontok</td></tr>
<tr><td>Megfigyelés

Látási figyelem

Emlékezet

Metakommunikáció

Szókincs

Összehasonlítás

Testséma, lateralitás

Téri orientáció</td><td>Képen látható tárgy téri helyzetének megkeresése. Mondatalkotás helyhatározóval és cselekvéssel.
Helyviszonyok gyakorlása. Helyhatározó szót tartalmazó utasítások végrehajtása.
Mozgás megadott irányba.
Tanórákon és tanórán kívül is a neki kedves helyiségekben figyelmes tájékozódás az eszközök, tárgyak között.
Analóg mondatokat alkotása. Hol? Hova? kérdések megértése.
Gyűjtőfogalmak ismerete. Játékok, sporteszközök csoportosítása, megnevezése.
Beszédkészségnek megfelelően egy-két összefüggő mondat alkotása. Melléknevek, határozószavak használata.
Kapcsolat keresése más helyiségek különbözőségét, azonosságait illetően.
Játszótéri elemek alaposabb megfigyelése, balesetmentes használatuk. Játékok helyének és felhasználási módjának gyakorlása.
A villanykapcsolók helyes működésének megértése.
Maketten vagy képeken lakás berendezése, emlékezve, illetve felhasználva saját lakóhelye példáját.
Könyvből, képről is a valóságban</td><td>Mozgásnevelés:
térbeli tájékozódás.

Számolás-mérés:
tájékozódás (helymeghatározás, viszonyítás, fő irányok).

Olvasás-írás:
térorientációs gyakorlatok, téri relációk megnevezése.

Játékra nevelés:
szerepjáték, didaktikus játék.</td></tr>
</table>

	tapasztaltak felismerése. A helyiségek berendezési tárgyainak összeválogatása és megfelelő elhelyezése. Szituációs játékokban főzés, takarítás megjelenítése, imitálása. Rendrakás maga körül munkája befejezése után. Utcai séta alkalmával spontán megfigyelés. Iskola utcájának nevére ráismerés. Az utca megfigyeltetése, hangok, zajok megnevezése. Közlekedési eszközök megnevezése. Közlekedési eszközök színeinek, méreteinek megfigyelése - összehasonlítása. Megkülönböztető jelzések megismerése, felismerése. Szervezett látogatás formájában mentőállomás, tűzoltóság, rendőrség jellemzőinek megfigyelése. Képek alapján emlékezetből a látottak azonosítása, megnevezése. A tanult eszközök főfogalmak alá rendezése, megnevezése.	
Elvárt teljesítmény: Képes érzékelni a változásokat, amelyek térben és időben személyéhez kapcsolódnak. Képes felismerni és megnevezni a mindennapi környezetében előforduló személyeket, tárgyakat.		
Elvárt és javasolt fogalmak: Világos, sötét, kapcsoló, *egészséges, veszélyes, biztonságos,* régi, új. Helyiségek*, eszközök, főzőeszközök, evőeszközök,* takarítás, pihenés, éjszaka, ágyazás, érkezés, indulás, bejárat, kijárat, helyre tesz, rend, rendetlenség.		

5. Témakör	**Tájékozódás időben**	**Óraszám: 25**
Tantárgyi tartalom	• Időfogalmak bővítése. • Napok, napszakok. • A hét napjainak jelölése, az aktuális nap megjelölése, megnevezése. Hétvégi napok. • Napszakok összekapcsolása cselekvésekkel. Napszakok sorrendje, napszakok és tartózkodási hely megjelölése (állandó szimbólumok, megjelölés használata). • Évszakok, időjárási jelenségek megnevezése segítséggel. • A négy évszak jellemzése segítséggel. • Nevük megtanítása, képről történő azonosítás. • Évszakok változásainak megfigyelése.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Megfigyelés Emlékezet Metakommunikáció	A hét napjainak gyakorolása, saját életesemények hozzárendelése. A hétvégi napok kiemelése, jelölése jellemző képpel. Napszakok jelölése, megnevezése, képválogatás. A napszaknak megfelelő tevékenységek azonosítása. Kérdésre	*Játékra nevelés:* szerepjáték, didaktikus játék. *Számolás-mérés:* tájékozódás

Szókincs Összehasonlítás Nyelvi kifejezés Idői orientáció	válaszolva a napszakok és a napszakokhoz kapcsolódó eseményeket felsorolása. Séták és udvari játék alkalmával az időjárással kapcsolatos ismeretek bővítése, megfigyelések. Évszakok jellemzőinek megfigyelése (a tanév során folyamatosan megfigyelések végzése), képekről felismerés, megnevezés. Az évszakok jellemző jegyeinek megnevezése. Összehasonlítások. Képekről az évszakok, a jellemzők kiválasztása, összerendezése. Mesék (versek, dalok) az évszakokról, napokról, napszakokról.	naptárban, napszakok, igeidők, életkor.
Elvárt teljesítmény: Képes felsorolni, megnevezni az évszakok jellemző jegyeit, felismerni az évszakok változásait. Képes a napszakokat és az étkezések megnevezését összekapcsolni.		
Elvárt és javasolt fogalmak: Napszakok megnevezése, napszakokhoz kötött étkezések megnevezése. Évszakok, *időjárás,* sportok, napsütés, szél, jég, fürdőzés, napozás, szánkózás, havazás, *hétvége, pihenőnap.*		

6. Témakör	**Élőlények**	**Óraszám: 18**
Tantárgyi tartalom	*Növények* • Virágok felismerése, egyeztetési gyakorlatok segítségével. • Gyümölcsök, zöldségek megfigyelése, megnevezése, csoportosítása. • A házi kert, erdő, parkok megtekintése. • Növény részeinek megfigyelése. • Kertek, virágok. *Állatok* • Baromfiudvar fogalma. • Lakóinak felismerése, megnevezése. • Jellemző külső tulajdonságaik megnevezése, segítséggel, táplálékuk, lakhelyük megismerése.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Megfigyelés Hallási figyelem Látási figyelem Metakommunikáció Szókincs Összehasonlítás Verbalitás	Virágoskert virágainak felismerése. Az iskolában található virágok, növények megfigyelése (szín, forma). Növény locsolása. A vázában víz cserélése. Gyümölcsök felsorolása és képekhez rendelése. Zöldségek megnevezése, ízük, illatuk felismerése. A növénycsoportok megfigyelése, tapintása, szaglása, ízlelése. Tanulmányi séta eltérő évszakokban lehetőség szerint azonos helyszínre (erdő, park). Képeken a tanultak alkalmazása. Csoportosítás, főfogalmak alá.	*Ábrázolás-alakítás:* növény és állat ábrázolások, festmény, rajz, színezés, agyag, gyurma. *Ének-zene:* dalok a témákkal kapcsolatban.

	Kertészkedés, növénygondozás (lehetőség szerint cserépben). Néhány növényt, virágot, zöldséget kép alapján történő megnevezése. Ismerkedés a haszonállatokkal, szárnyasokkal, emlősökkel. Jellemzőik, hangjuk, mozgásuk megfigyelése. Háziállatok, baromfiudvar fogalmának megértése. Kedvenceink. Beszélgetés, csoportosítás. Állatok mozgásának utánzása, tulajdonságaik megnevezése. Mesék az állatokról. Állatos versek, dalok tanulása. Mesék dramatizálása során állathangok utánzása.	*Játékra nevelés:* szerepjáték, didaktikus játék.
Elvárt teljesítmény: Képes megevezni, azonosítani a környezetében leggyakrabban előforduló állatokat, növényeket, legfontosabb jellemzőikkel együtt. Képes elvégezni alapvető csoportosításokat.		
Elvárt és javasolt fogalmak: élő, illat, ízes, édes-savanyú, gömbölyű, *növekedés*, *hervadás*, elpusztul*, kihajt, hajtás*, *rész* – egész, zöldségfélék, virágok, szín, forma, íz, *illat,* ehető – nem ehető. *Baromfiudvar,* háziállatok*, hasznos,* szelíd, harapós, karmolás, *dorombol,* baromfi, szárnyasok, *emlősök,* lassú-gyors*, veszélyes,* erős-gyenge.		

7. Témakör	**Előkészület a felnőtt életre**	**Óraszám: 30**
Tantárgyi tartalom	*Üzlet, vásárlás* • Közös vásárlás, áruféleségek megnevezése segítséggel. • A környék különböző üzletei: élelmiszerbolt, ruházati bolt, papírbolt, cukrászda. *Foglalkozások* • A tanuló tágabb környezetében előforduló különböző foglalkozású emberek munkájának megismertetése, eszközeik bemutatása, csoportosítása. • Pék, cukrász, fodrász, szabó, orvos, nővér, gyógyszerész.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Megfigyelés Látási figyelem Metakommunikáció Szókincs Összehasonlítás Nyelvi kifejezés	Séta alkalmával a kirakat megfigyelése. Az áruk nézegetése, megnevezése, megmutatása. Közös vásárlás alkalmával közösen összeválogatott áruk kosárba gyűjtése és a pénztárhoz vitele. Tanár kérésére megkeres bizonyos árucikkeket, megnevez, megmutat, tapint, tapasztal. Az emberi érintkezési formákat gyakorolja. Köszön, kér, megköszön.	*Játékra nevelés:* szerepjáték, didaktikus játék.

	Szituációs játékokban a tanultak megjelenítése. A műhelyekben (karbantartó, takarító, konyhai és irodai dolgozók) részfeladatokat megtekintése, szerszámok megismerése. A környéken lévő üzletek, megtekintése. Környezetében élő emberek munkájának megfigyelése. Munkaeszköz és foglalkozás egymáshoz rendelése.	
Elvárt teljesítmény: Képes egyre biztosabban használni a beszéd közlő és kérdező funkcióját. Képes együttműködni szociális kapcsolataiban, köszönni felszólítás nélkül megfelelő módon, iskolán kívüli alkalmakon az elvárt módon viselkedni: fegyelmezi magát, tud sorba állni, várni ruhatárnál, pénztárnál.		
Elvárt és javasolt fogalmak: húsfélék*, vegyi áruk,* pékáruk, konzervek*, papíráru*, italok, édességek, forró, éles, nedves, száraz, nehéz, könnyű, *foglalkozások, szakma*, titkárnő, *adminisztrátor,* gondnok*, karbantartó* műhely, iroda*, feladat.*		

8. Témakör	**Ünnepek**	**Óraszám: 25**
Tantárgyi tartalom	• Verstanulás. Dalok tanulása. • Társadalmi, iskolai, családi ünnepek, névnapok további megünneplése. • Az ünnepségeken alkalomhoz illő ruházat, viselkedés kialakítása, gyakorlása. • Terem dekorációjához díszek készítése**.**	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Megfigyelés Hallási figyelem Emlékezet Metakommunikáció Szókincs Összehasonlítás	Készülődés az ünnepre. Verstanulás, énekek gyakorlása. Rövid szereplés, feladat vállalása a műsorból. Képekről az ünnepek felismerése, azonosítása szóban. Az ünnepekkel kapcsolatos fogalmak gyakorolása, ismeretek csoportosítása. A különböző ünnepekhez tartozó eseményképek megkülönböztetése. Önálló feladat végrehajtása (dísz vagy jelkép készítése). Tanulótárs, tanár, szülő felköszöntése. Udvariassági szokások gyakorlása.	*Ábrázolás-alakítás:* dekoráció, ajándék készítése változó technikával. *Ének-zene:* az ünnepnek megfelelő énekek tanulása, előadása, zenehallgatás az ünnephez kapcsolódóan.
Elvárt teljesítmény: Képes aktívan részt venni a családi és iskolai ünnepeknek. Ismer verseket, mondókákat, dalokat és azokat mozgással, ritmussal tudja kísérni. Szívesen hallgatni meséket és részt venni azok előadásában (szerepjáték, bábozás).		
Elvárt és javasolt fogalmak: Ünnep, zászló, köszöntés, öröm, *boldogság, ajándékozás,* díszítés, csomagolás, ünnep, névnap, születésnap, *fegyelmezett,* vidám – szomorú, ajándék, szeretet.		

Évfolyam: 4.

Heti óraszám: 5 Éves óraszám: 180

1. Témakör	Beszédfejlesztés, anyanyelv	Óraszám: 14
Tantárgyi tartalom	• Tárgyak megnevezése, jelzése. • Tárgyak, személyek tulajdonságai. • Fogalmak és cselekvések összekapcsolása. • Személyes névmás használata. • Igeragozás (jelen idő, múlt idő). • Kérdések alkotása (ki, mi, kik, mik, mit csinál, mit csinálnak?). • Gyűjtőfogalmak körének bővítése. • Főnevek toldalékai: helyhatározó és részeshatározó. • Mondatbővítés kérdőszó segítségével, tárgy, melléknév, helyhatározó alkalmazásával. • Egyes és többes szám differenciálása, megfogalmazása. • Ok-okozati összefüggések egymáshoz rendelése.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Megfigyelés Utánzás Hallási figyelem Látási figyelem Emlékezet Metakommunikáció Szókincs Hangképzés Verbalitás	A tanult gyakorlatok önálló végzése, és újabb, nehezebb feladatok elsajátítása. Az izoláltan ejtett hangok tökéletesítése, beépítése szótagba, rövid szavakba. Szó eleji hang leválasztása, a leválasztott hang fejlesztése. Soralkotás, képolvasás iránytartással. A megnevezett kép kiválasztása, megmutatása. Analóg mondatok alkotása segítséggel. Eseményképről rövid mondat alkotása: alany, állítmány. A mondat helyességének vagy hibás megfogalmazásának jelzése. Mondatalkotás képről kérdőszó segítségével. A -ban, -ben ragok előfordulása cselekvő helyzetben. Mondatok bővítése hol? kinek, minek? kérdőszavak alapján. Melléknévvel a tárgy, vagy kép milyenségét megfigyeli, megnevezi. Jellemző tulajdonságok gyűjtése tárgyról, személyről. Cselekvéssorról történet kitalálása helyes nyelvtani megfogalmazással. Egyszerűbb időrendi sorrendek felállítása. Témakörökhöz kapcsolódó szövegek, mondókák, versek tanulása.	*Mozgásnevelés:* légző gyakorlat. *Ének-zene:* hallásfejlesztés. *Játékra nevelés:* szabályjáték. *Számolás-mérés:* tájékozódás, időrend.
Elvárt teljesítmény: Képes az egyre tisztább hangképzésre, a pontosabb artikulációra. Képes a mellékneveket, határozószókat, igéket és egyre gyakrabban a viszonyszavakat és a melléknévfokozást is használni.		

Elvárt és javasolt fogalmak: sor, *soralkotás, képsor, azonos (olyan), különböző (más),* eleje (szó), vége (sor), alá, fölé, mellé, ügyes, hibás. Beszédszervek és a kapcsolódó fogalmak ismerete.

2. Témakör	**Társadalmi érintkezési formák**	**Óraszám: 18**
Tantárgyi tartalom	• Mozdulatok értelmezése, utánzása. • Otthoni és az iskolai helyes viselkedési szokások. • Családtagok neve, száma, tevékenysége (munkája). • Nagyszülő. Képek, diafilmek jelenetei alapján a látható események megfogalmazása. • A válaszok és a valódi események összehasonlítása. • Kívánságok. Mások kívánságainak meghallgatása, teljesítése. • Téri tájékozódás, saját élettér helyes ismerete, biztonságos közlekedés benne. • Távolságtartás játék és baráti kapcsolat esetén üzletben, utcán, nyilvános helyen. • Kapcsolat első lépése: ismeretlen gyermekkel, felnőttel; újonnan megismert emberekkel.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Megfigyelés Utánzás Metakommunikáció Szókincs Nyelvi kifejezés	Cselekvéssorok végrehajtása utasítás, rajz, kép alapján. Feladat megértése és aktív közreműködés a végrehajtásban. Megfelelő köszönés felszólítás nélkül. Illő és illetlen viselkedések megkülönböztetése a helyzetnek megfelelően. A segítség kérésének módjai. Gyakorlás szituációs játékok segítségével. Saját öltözék hiányosságának észrevétele, jelzése. Közös játék során szabályok betartása. Beszélgetés közben egymás türelmes meghallgatása. Az elkövetett hibák felismerése, javítása. Részvétel kulturális és sportesemények, ott megfelelő módon viselkedés. Fegyelmezni magát, sorba állni ruhatárnál, pénztárnál. Élő szituációban családtagok szólítása, névvel azonosítása. Keresztnevet hallás alapján kösse az illető személyhez. Mit csinál? Hol van? kérdésre szóval, egyszerű mondattal, gesztusokkal válaszadás. Gesztusokkal vagy képről szülők foglalkozásának, tevékenységének megjelenítése. A képhez tartozó saját érzések megfogalmazása.	*Játékra nevelés:* szerepjáték, didaktikus játék, szabályjáték.

	Szituációs helyzetekben a kívánságok realitásának megítélése. Helyes, helytelen kívánságok megkülönböztetése. A távolságtartás fokozatai barát, családtag, vendég és ismeretlen esetében. Kapcsolatok reális megítélése.	
Elvárt teljesítmény: Képes bővíteni, és egyre pontosabban használni meglévő szókincsét a témakörök kapcsán. Képes együttműködéssel végrehajtani a tevékenységeket. Képes örömmel, és figyelemmel megmutatni képen családját, megnevezni családtagjait, ismerni közvetlen családi viszonyait, gesztusokkal vagy képről tudja megmutatni szülei munkáját.		
Elvárt és javasolt fogalmak: *Tanácstalan, szégyenlős*, *nem tudom megtenni, hibás, gondoz, szabadidő, szabály,* győzelem, *vereség,* szeret - nem szeret, ismerős-ismeretlen, *előadás*, szünet, taps, *érdekes, unalmas,* szeretnék kimenni.		

3. Témakör	**Testünk és személyes teendőink**	**Óraszám: 25**
Tantárgyi tartalom	*Testünk* • Testrészek megnevezése, megmutatása. • Betegség, egészség. A tisztaság és egészség kapcsolata. • Köröm, haj, szempilla megnevezése, ápolása, az ápoláshoz használt eszközök megnevezése. • Fodrász (női-, férfi-), kozmetikus, manikűrös műhelyének látogatása, munkájának és eszközeinek megfigyeltetése. *Öltözködés* • Az öltözködés sorrendje. • Irányítás mellett a ruhadarabok, ruházat részeinek megnevezése. • Évszakoknak megfelelő öltözködés. • Kopott és új ruhák különbségei és hasonlóságai. *Étkezés* • Főétkezések. Terítés. Néhány étel megnevezése. • Az étkezésnél használt eszközök megnevezése segítséggel. • Tízórai, uzsonna napszakhoz rendelése. • Ételféleségek, eszközök csoportosítása. • Nyers és főtt ételek. *A hetes, napos munkája*	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Megfigyelés Utánzás Látási figyelem Szókincs Összehasonlítás	Testrészek megmutatása és megnevezése. A testrészek és funkciók egymáshoz rendelése. A test tisztításának megnevezése, folyamatának bemutatása. Fésülködés, helyes fogmosás, körömápolás gyakorlása. Higiénés szokások gyakorlása. WC-használat helyes sorrendjének megnevezése képek segítségével.	*Játékra nevelés:* szerepjáték, szabályjáték, didaktikus játék. *Életvitel és gyakorlat:* személyes szükséglettel kapcsolatos teendők.

Verbalitás	Az ápolt és ápolatlan (hajat), tiszta és piszkos (köröm) megkülönböztetése. Betegség, egészség jellemzőinek felismerése, képekkel válogatása. Képről a pozitív és negatív tulajdonságok megállapítása. Az öltözködés menetének elmondása, illetve a ruhadarabok megmutatása. Az alsó ruhák, majd a felsők önálló kiválasztásával öltözködés. Ruházat önálló nyitása, zárása, igazítása. Ruha összehajtása, elpakolása. Öltözés-vetkőzés gyakorlása játékhelyzetekben (verseny). Annak elmesélése, milyen sorrendben öltözött reggel, az alsó-felső fogalmának tudatos differenciálásával. A ruhák színeinek, egyéb jellemzőinek önálló megfogalmazása. Divatos és régimódi, fiú- és lányruhák válogatása. Megfelelő viselkedés tanúsítása a közös étkezések alkalmával. Higiénés szokások, a tisztaság, az asztalrend megteremtése, megtartása. Reggeli, ebéd, uzsonna – szituációs játékok. Időhatározók és melléknevek használata. Étkezések megnevezése, megmutatása. Néhány jellemző ételt felsorolása napszakhoz rendelve. Segítséggel az étkezéshez szükséges kellékek összegyűjtése és előkészítése, terítés, elpakolás. Az étkezéseket megelőző előkészületek sorrendisége, kellékei és azok megfelelő használata képek segítségével – kirakás. Az ünnepi étkezés jellemző kellékeinek kiválogatása képek alapján. Ünnepi szokások gyakorlása. A konvencionális beszédformák gyakorolása és tudatos használata: „Jó étvágyat!”„Kérem szépen!” „Köszönöm szépen!”. A hetes, illetve napos teendőinek megnevezése, feladatainak bemutatása.	
Elvárt teljesítmény: Képes a közvetlen környezetében található tárgyakat, eszközöket rendeltetésszerűen használni. Képes összehasonlításokat végezni, tud főfogalmi csoportosításokat végezni tárgyi cselekvéses szinten.		

Elvárt és javasolt fogalmak: Ételek, *evőeszközök*. Alsóruházat, felsőruházat, méret, *kopott*, új, *divatos, elavult, régimódi*, felsőtest, alsótest, felső végtag, alsó végtag, szűk, bő, nagy méret, kis méret. *Hajápolás,* tiszta, piszkos, ápolt – *ápolatlan*, *kezelés.*

4. Témakör	**Tájékozódás térben**	**Óraszám: 25**
Tantárgyi tartalom	• Helyhatározó szavak gyakorlása. *Iskola* • Padlások, pincék megismerése a valóságban és olvasmányokból. • A padlás, pince megismerése, funkciójának megnevezése irányítással. • Az iskola környéke. *Otthon* • A lakás további helyiségei, illetve a fő helyiségek alaposabb megfigyelése. • Eszközök és azok funkciói. • Háló, nappali, konyha, gyerekszobák, fürdő, kamra jellemzői. • Mit hol találunk, mit csinálunk vele, milyen tulajdonságai vannak? *Utca – Közlekedés* • Közlekedési és utazási szabályok betartása. • Jelzőlámpák, jelzőtáblák. • Mentő, tűzoltó, rendőrségi autók jellemzői. • Balesetek megelőzésének feltételei. • Gyalogos- és járműforgalom. • Sorompó, fénysorompó.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Megfigyelés Látási figyelem Emlékezet Metakommunikáció Szókincs Összehasonlítás Testséma, lateralitás Téri orientáció	Képen látható tárgy téri helyzetének megkeresése. Mondatalkotás helyhatározóval és cselekvéssel. Helyviszonyok gyakorlása. Helyhatározó szót tartalmazó utasítások végrehajtása. Mozgás megadott irányba. Tanári irányítással padlás megtekintése, régi dolgok megfigyelése. Falusi padlás régiségeinek tisztogatása, pince eszközeinek megfigyelése, megnevezése. Képek alapján az emlékek felidézése, megnevezéssel, főfogalom alá rendeléssel. Maketten vagy képeken lakás berendezése, emlékezve, illetve felhasználva saját lakóhelye példáját. A helyiségek berendezési tárgyainak összeválogatása és megfelelő elhelyezése. A konyhai eszközök szétválogatása és megfelelő helyre történő	*Mozgásnevelés:* térbeli tájékozódás. *Számolás-mérés:* tájékozódás: helymeghatározás, viszonyítás, fő irányok. *Olvasás-írás:* térorientációs gyakorlatok: téri relációk megnevezése. *Játékra nevelés:* szerepjáték, didaktikus játék.

	elpakolása. Szituációs játékokban főzés, takarítás megjelenítése, imitálása. Utcai séta alkalmával spontán megfigyelés. Jelzőlámpák utasításának betartása. Zebra használata. A tanult eszközök főfogalmak alá rendezése, megnevezése. A látottak játékos formában történő alkalmazása, megjelenítése. Az iskolába jutás során igénybe vett járművek megnevezése, utcanevek megemlítésével, segítséggel. Gyalogosan az útvonal utcáinak megnevezése. Szervezett látogatás formájában mentőállomás, tűzoltóság, rendőrség jellemzőinek megfigyelése. Megkülönböztető jelzések megismerése, felismerése. Képek alapján emlékezetből a látottak azonosítása, megnevezése. Rendőrös-közlekedéses játékban maketten vagy tanpályán a tanultak gyakorlása, az iskolába vezető út eljátszása.	
Elvárt teljesítmény: Képes érzékelni a változásokat, amelyek térben és időben személyéhez kapcsolódnak. Képes felismerni és megnevezni a mindennapi környezetében előforduló személyeket, tárgyakat.		
Elvárt és javasolt fogalmak: *egészséges-egészségtelen*, *veszélyes-biztonságos*, erős-gyenge. Padlás, pince, *raktár,* föntt, lent, piszkos, magas, hideg/*hűvös*, *nedves, hordó*, kosár, *prés.* Helyiségek*, eszközök, főzőeszközök, evőeszközök,* sötétítés, világítás, *felújítás.*		

5. Témakör	**Tájékozódás időben**	**Óraszám: 25**
Tantárgyi tartalom	• Időfogalmak bővítése. • A hét napjai, az aktuális nap megjelölése, megnevezése. • Tegnap, ma, holnap fogalmának kialakítása. • Napszakok sorrendje, napszakok és tartózkodási hely megjelölése (állandó szimbólumok, megjelölés használata). • Reggel- dél – délután – este a kapcsolódó rutinszerű tevékenységekkel. • Évszakok, időjárási jelenségek megnevezése. • A négy évszak jellemzése. Évszakok változásainak megfigyelése.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Megfigyelés Emlékezet Metakommunikáció Szókincs	Napi rendszerességgel az aktuális nap bejelölése naptárba, vagy egyéb helyre, a „tegnap … volt”, „holnap … lesz” kifejezések használata segítséggel. A hét napjainak felsorolása jó sorrendiséggel, saját életének eseményei hozzárendelése. A	*Játékra nevelés:* szerepjáték, didaktikus játék. *Számolás-mérés:* tájékozódás: naptárban,

Összehasonlítás Nyelvi kifejezés Idői orientáció	hétvégi napok kiemelése, jelölése jellemző képpel. Heti program összeállítása képes formában, egyszerű jelképekkel. Saját szakköri programjainak naphoz, napszakhoz rendelése. Képről a saját heti elfoglaltság mutatása, elmondása. Napszakok jelölése, megnevezése, képválogatás, cselekvések napszakhoz rendelése (éjjel, nappal, reggel, délelőtt, délben, délután, este), napszakokhoz kapcsolódó étkezések. A napszakoknak megfelelő tevékenységek ismerete. Kérdésre válaszolva a napszakok és a napszakokhoz kapcsolódó események felsorolása. Képes napirend készítése. Képes órarend készítése. Napirend összeállítása. Séták és udvari játék alkalmával az időjárással kapcsolatos ismeretbővítés, megfigyelések. Évszakok jellemzőinek megfigyelése (a tanév során folyamatosan megfigyelések végzése), képekről az évszakok felismerése, megnevezése. Téli-nyári sportok megnevezése. Mesék (versek, dalok) az évszakokról, napokról, napszakokról. Beszédében melléknevek, határozószók, igék használata.	napszakok, igeidők, életkor.
Elvárt teljesítmény: Képes felsorolni, megnevezni az évszakok jellemző jegyeit, felismerni az évszakok változásait. Képes a napszakokat és az étkezések megnevezését, az idő múlását.		
Elvárt és javasolt fogalmak: Napok neve, napszakok neve, napszakokhoz kötött étkezések neve. Szeles, *viharos,* hófehér, síelés, dér, *tegnap*, ma, holnap, elmúlt, lesz, *munkanap, program,* nap*, felkelő nap, lenyugvó nap.*		

6. Témakör	Élőlények	Óraszám: 18
Tantárgyi tartalom	*Növények* • A pálmaház, füvészkert, házi kert, liget, erdő, parkok megtekintése. • Növény részeinek bemutatása, megnevezése. • Konyhakert fogalmának kialakítása. Konyhakert növényei, nevük, színük, ízük. • Zöldségfélék. • Virágoskerti illatok, színek, formák. *Állatok* • Háziállatok és kicsinyeik, megnevezésük.	

	• Gazdasági udvar fogalmának kialakítása. • Néhány erdei állat bemutatása.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Megfigyelés Hallási figyelem Látási figyelem Metakommunikáció Szókincs Összehasonlítás Verbalitás	Virágoskert virágainak megnevezése. Élő virágok azonosítása a képen láthatókkal. Hajtások ültetése, növény locsolása. A vázában víz cserélése. Gyümölcsök felsorolása és képekhez rendelése. Zöldségek megnevezése, ízük, illatuk felismerése. Egy-egy növény részeire bontása, a részek megfigyelése, megnevezése. A növénycsoportok megfigyelése, tapintása, szaglása, ízlelése. Konyhakert növényei, nevük, színük, ízük. Tanulmányi séta eltérő évszakokban lehetőség szerint azonos helyszínre (pálmaház, füvészkert), fotó, videofelvétel készítése a látottakról, azok összehasonlítása, elemzése. Képeken a tanultak alkalmazása. Csoportosítás, főfogalmak alá. Kertészkedés (lehetőség szerint cserépben, virágládában, kiskertben). Oktatófilmen vagy vidéki látogatáson baromfiudvar megfigyelése. Jellemzőik, hangjuk, mozgásuk, stb. Állatok és kicsinyeik, lakóhelyük. Állatok etetése, táplálékuk megnevezése segítséggel. Állatkerti séta állatsimogatás. Háziállatok. Vadállatok. Kedvenceink. Tanórán könyvek, képek alapján a látottak felidézése. Tulajdonságaik alapján főfogalom alá rendezés. Gazdasági udvar, haszonállat megismerése, megértése. Ismerkedés az erdei állatokkal.	*Ábrázolás-alakítás:* növény- és állatábrázolások, festmény, rajz, színezés, agyag, gyurma. *Ének-zene:* dalok a témákkal kapcsolatban. *Játékra nevelés:* szerepjáték, didaktikus játék.
Elvárt teljesítmény: Képes megevezni, azonosítani a környezetében leggyakrabban előforduló állatokat, növényeket, legfontosabb jellemzőikkel együtt. Képes elvégezni alapvető csoportosításokat.		
Elvárt és javasolt fogalmak: *Műanyag*, íz, *zamatos, hosszúkás*, ág, *rész* – egész, gyökér, szár, levél, virág, termés, konyhakert. *Gazdasági udvar,* háziállatok, *hasznos,* kölyök, ellés, fialás, *vemhesség,* szárnyasok, *emlősök, veszélyes,* vad.		

7. Témakör	**Előkészület a felnőtt életre**	**Óraszám: 30**
Tantárgyi tartalom	*Üzlet, vásárlás* • Vásárlás önkiszolgáló boltban, viselkedési szabályok	

	alkalmazása segítséggel. • Áruféleségek csoportosítása. • A környék különböző üzletei: élelmiszerbolt, pizzériák, virágbolt. • Az üzlet különböző pontjainak megfigyelése. *Foglalkozások* • Iparosok munkájának megismerése, eszközeik csoportosítása. • Asztalos, villanyszerelő, kőműves, vízvezeték szerelő, rádió, TV-szerelő. • Iparosok bemutatása élőben és képekről.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Megfigyelés Látási figyelem Metakommunikáció Szókincs Összehasonlítás Nyelvi kifejezés	Séta alkalmával a különböző üzletek kirakatainak megfigyelése, az áruféleségek felsorolása. Az áruk nézegetése, megnevezése, megmutatása, csoportosítása, főfogalom alá rendezése. Vásárlás alkalmával önállóan összeválogatott áruk kosárba gyűjtése és a pénztárhoz vitele. Az emberi érintkezési formákat gyakorolja. Köszön, kér, megköszön. Szituációs játékokban a tanultak megjelenítése. A fizetés módja (készpénz, bankkártya). A csomagolás (ha lehet, ne műanyag zacskót használjon, inkább kosarat, textilt). A környéken lévő asztalosműhely, varroda, iparosok megtekintése. Egy-egy részfeladat megfigyelése, szerepjátékokkal rögzítése, felidézése. Tanári felügyelettel illedelmesen, az udvariassági szokásokat betartva a mesteremberek műhelyeinek, eszközeinek, munkamozdulatainak megfigyelése. Megismerkedés a tárgyak tulajdonságaival és néhány munkafolyamat kezdő és végső állapotával (kenyér készítése, hajvágás, ruha varrása).	*Játékra nevelés:* szerepjáték, didaktikus játék.
Elvárt teljesítmény: Képes egyre biztosabban használni a beszéd közlő és kérdező funkcióját. Képes együttműködni szociális kapcsolataiban, köszönni felszólítás nélkül megfelelő módon, iskolán kívüli alkalmakon az elvárt módon viselkedni: fegyelmezi magát, tud sorba állni, várni ruhatárnál, pénztárnál.		
Elvárt és javasolt fogalmak: *Iparos, faanyag, kábel, zsinór,* áram, *veszélyes, megrendel, ráfizet. Foglalkozás*, varrónő, műhely, *feladat.*		

8. Témakör	**Ünnepek**	**Óraszám: 25**
Tantárgyi tartalom	• Verstanulás. Dalok tanulása. • Társadalmi, iskolai, családi ünnepek, névnapok további megünneplése.	

	• Az ünnepségeken való szereplés, alkalomhoz illő ruházat, viselkedés kialakítása, gyakorlása. • Közös ajándékkészítés. • Terem dekorációjához díszek készítése, a felhasznált anyagok megnevezése, jellemzése.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Megfigyelés Hallási figyelem Emlékezet Metakommunikáció Szókincs Összehasonlítás	Készülődés az ünnepre. Verstanulás, énekek gyakorlása. Rövid szereplés, feladat vállalása a műsorból. Képekről az ünnepek felismerése, azonosítása szóban. Az ünnepekkel kapcsolatos fogalmak gyakorolása, ismeretek csoportosítása. A különböző ünnepekhez tartozó eseményképek összehasonlítása, megkülönböztetése. Önálló feladat végrehajtása (dísz, ajándék készítése). Tanulótárs, tanár, szülő felköszöntése. Udvariassági szokások gyakorlása.	*Ábrázolás-alakítás:* dekoráció, ajándék készítése változó technikával. *Ének-zene:* az ünnepnek megfelelő énekek tanulása, előadása, zenehallgatás az ünnephez kapcsolódóan.
Elvárt teljesítmény: Képes aktívan részt venni a családi és iskolai ünnepeknek. Ismer verseket, mondókákat, dalokat, és azokat mozgással, ritmussal tudja kísérni. Szívesen hallgatni meséket, és részt venni azok előadásában (szerepjáték, bábozás).		
Elvárt és javasolt fogalmak: Ünnep, zászló, *felvonulás*, köszöntés, öröm, *boldogság, ajándékozás*, díszítés, csomagolás; ünnep, névnap, születésnap, *fegyelmezett,* vidám szomorú, *boldog, hatalmas, díszes,* ajándék, szeretet.		

5 – 6. évfolyam

Fejlesztési területek – nevelési célok

A tantárgy fontos szerepet játszik az **erkölcsi nevelés**ben, ahol a szabályok, utasítások fokozatos bővítésével, megértésük, végrehajtásuk gyakorlásával saját tevékenységekben és a másokkal való kapcsolatokban, a felelősségtudat elmélyítésével a szituációs játékokon, meséken keresztül, a jó – rossz, pozitív – negatív példák elkülönítésével, felismerésével találkozik. A fejlesztési területet az iskolai élet szabályainak betartásával, a deviáns magatartás felismerésével, az irodalmi művek megismerésén keresztül az emberi értékek elismerésével, pozitív és negatív személyiségjegyek megkülönböztetésével, felismerésével, példaképek bemutatásával támogatja.

A **nemzeti öntudat és a hazafias nevelés** fejlődését a közösséghez tartozás érzésének kialakításával, a közösségért tenni akarás igényének fejlesztésével, népszokásokon keresztül a hagyományok ápolásával, és a nemzeti ünnepek legfontosabb jelképeinek, példaképeinek megismertetésével segíti. Eléri, hogy a tanuló aktívan működjön közre nemzeti ünnepek és megemlékezések alkalmával, ismerje a környezetében előforduló legfontosabb nemzeti emlékhelyeket.

Az **önismeret és a társas kultúra** fejlesztése a saját érzelmek felismerésével és kifejezésével, az adekvát, kulturált közösségi viselkedés alapvető szabályainak betartásával minél kevesebb pedagógiai segítségnyújtás mellett, és az iskolai, és más intézményi környezetben a megfelelő stílusú- és hangnemű kommunikáció és viselkedés alkalmazásának fejlesztésével valósul meg.

A **családi életre nevelés**t a családi és más közösségi kapcsolatok közötti különbség felismerése, a családi ünnepek szokásainak, kommunikációs formáinak gyakorlása, az adekvát magatartás szabályainak megnevezése és az év során aktuális családi ünnepek idejének megismerése támogatja.

A **testi és lelki egészségre nevelés** megvalósul a higiénés szokások, tevékenységek megnevezésével, eszközök, anyagok felismerésével, kiválasztásával, az időjárásnak, tevékenységnek megfelelő öltözék összeállításával, a kiegészítők megnevezésével és az önálló ízlés kialakításával. Mindemellett a közlekedési szabályok ismerete és betartása, a képességeknek megfelelő méretű térben az önálló közlekedés fejlesztése játszik fontos szerepet.

A **fenntarthatóságot és a környezettudatosság** fejlődését a környezeti jelenségek változásainak és hatásainak megismerése, a környezet élőlényeinek megfigyelése, csoportosítása, megnevezése, a környezet tárgyainak a gyakorlati életben betöltött funkcióinak és az egészséges és káros szokások, veszélyes anyagok megismerése, megnevezése szolgálja.

A **médiatudatosságra nevelés**t a különböző infokommunikációs technológiai eszközök megnevezése, rendeltetésszerű használatuk megismerése, a valóság és képzelet elkülönítésének kialakítása, a mértékletességre nevelés terén segíti.

Kulcskompetenciák

A **kommunikációs kompetenciák**, a környezetnek és helyzetnek megfelelő kapcsolatteremtési mód megválasztásával, a beszéd vagy más, képesség szerinti kommunikációs módszer alkalmazásának fejlesztésével, a metakommunikációs jelek és a kommunikációs mondanivaló tudatos összehangolásával, az anyanyelv egyre tudatosabb, helyes alkalmazásával és az eseményekről, képekről minél önállóbb szövegalkotással fejlődnek.

A tantárgy a **személyes és társas kapcsolati kompetenciák**at fejleszti a saját testi, lelki egészségéről szerzett ismeretek bővítésével, mások érzéseinek megértésével, a megfelelő

önuralom és türelem gyakorlásával a verbális kapcsolatokban, szükség esetén a segítségkérés és a segítség megfelelő módon történő elfogadási képességének elsajátításával, valamint a környezetéből jövő segítségkérés felismerésével, lehetőségeihez képest a rászorulóknak segítségnyújtással.

A **kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái** egyszerűbb művészeti alkotások befogadása és megértése, képesség szerinti szövegek élményszerű előadása, mozgással kísérése, rajzzal illusztrálása által fejlődnek, valamint a tanuló, a fejlesztés hatására, ügyel megjelenésének esztétikumára, rendezettségére.

A **tanulás kompetenciái**t az önellenőrzés és javítás módszereinek gyakorlása, a motivált magatartás fenntartása, az ismeretek elsajátításához és a feladattudat és a kitartás folyamatos fejlesztése segíti.

Évfolyam: 5.

Heti óraszám: 5 Éves óraszám: 180

1. Témakör	Beszédfejlesztés, anyanyelv	Óraszám: 33
Tantárgyi tartalom	• Helyhatározók gyakorlása. • Mondatbővítés kérdőszó segítségével. • Feltételes mód. Kívánság megfogalmazása. • Felsorolás, összetett mondatok képzése „az, és” kötőszóval. • Birtokos személyrag és birtokos rag alkalmazása. • Metakommunikációs jelek felismerése. • Beszédtechnikai és beszédmotoros gyakorlatok.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Hallás Figyelem: vizuális, auditív, koncentráció, tartósság Emlékezet: vizuális, auditív, megőrzés, felidézés Szókincsbővítés Metakommunikáció Analízis Szintézis Absztrahálás Artikuláció	Kívánságok megfogalmazása a „szeretnék” igével. Mi ez?, Ki ez?, Miért? kérdőszavak használata a mondatalkotások során. Múlt idő használata. Határozó szavak értelmezése utasítások végrehajtásakor. A téri relációk, viszonyszavak aktív használata beszédben. Új hangok kialakítása indirekt módon, utánzással. Artikulációs mozgások utánzása. Cselekvések megfogalmazása szituációkban. Kérdezés, érdeklődés a körülötte zajló eseményekről. Környezeti tárgyak megnevezése egyre bővülő körrel. Képekkel egyeztetés, azonosítás. Tárgyak, képek gyűjtőfogalom alá rendezése. Társak, szülők, mesei hősök stb. jellemzése szóban. A hangsúlyos beszéd gyakorlása, beszédének ritmikus gyakorlatokkal javítása. Segítséggel elmondani 2-3 verset, mondókát, éneket. Szókincs aktivizálása. Élmények kifejezése összefüggő mondatokkal.	*Ábrázolás-alakítás:* illusztráció készítése. *Ének-zene:* ritmuskíséret, adott témához kapcsolódó népdalok. *Mozgásnevelés:* légzőgyakorlatok.
Elvárt teljesítmény: Képes kiejtését javítani, hangerejét, beszédritmusát segítséggel irányítani. Képes bővítménnyel mondatot alkotni. Kérdést megfogalmazni, kérdésre adekvát választ adni.		
Elvárt és javasolt fogalmak: Hol, hová, honnan, miért, mikor, ki, mivel, kit, mit, soralkotás, rámutatás, pontos, mögé, fölé, előre – hátra, szájtér, légzés, arckifejezés, mimika, szomorú, vidám, kíváncsi, mérges.		

2. Témakör	Társadalmi érintkezési formák	Óraszám: 15
Tantárgyi tartalom	• Konfliktushelyzetek felismerése, a megoldás keresése különböző példákon keresztül. • Kulturált viselkedés vendégségben és vendégek fogadásakor • Igényesség a ruházatban. • Különböző alkalmaknak megfelelő ruházat kiválasztása és felkészülés. • Nemek közötti kapcsolat. • Előzékeny, udvarias magatartás kialakítása. • Óvja saját és társai dolgait (ruhanemű, szemüveg stb.). • Vállaljon és teljesítsen megbízásokat. • Példaképek keresése környezetében, ismert hősökben, stb. • A kulturált étkezés szabályainak elsajátítása. • Az étel kiválasztása és elfogyasztása. • Közintézmények főfogalmának kialakítása. • Mozi, művelődési ház, rendelőintézet, posta, tűzoltóság.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Rendszerezés Verbális, nonverbális kifejezés Megfigyelés Utánzás Aktív szókincs Konfliktushelyzet felismerése Kooperáció Fegyelmezettség Figyelmesség Segítőkészség Szociális kapcsolatok	Képekről nonverbális közlések értelmezése. *Helyzetgyakorlatok* Történetek eljátszása és megoldások keresése. Képek elemzése, saját tapasztalatok megbeszélése. *Szituációs játék* Megérteni, és megfelelően reagálni egyszerűbb helyzetekben. *Szerepjáték* Szerepjátékokban a foglalkozáshoz kapcsolódó tulajdonságok megjelenítése. A másik nemmel szembeni *viselkedésmódok* összegyűjtése és megbeszélése. A mindennapi tevékenységében az előzékeny, udvarias viselkedés megvalósítása. A kialakult jó szokások további erősítése. Kisebb - nagyobb megbízások teljesítése. Kulturált étkezés. Rövid történetek meghallgatása. Az együttélés feltételeinek tudatosítása, pl. az önzés rossz tulajdonság, az alkalmazkodás fontossága, stb. Szervezett kirándulás alkalmával a közintézmények meglátogatása. Az egészségüggyel, közlekedéssel, kapcsolatos ismeretek összegzése. Az adott intézményekben zajló tevékenységek megismerése, azok	*Környezetismeret:* egészséges életmód. *Állampolgári ismeretek:* társas kapcsolatok.

	funkcióiról beszámolás, élmények elmondása (láttam tűzoltóautót). Az egészségüggyel, közlekedéssel kapcsolatos, ismereteinek összegzése, rendezése, eszközök, tárgyak megnevezése (sorszám, beutaló stb.).	
Elvárt teljesítmény: Képes felhívó jellegű kommunikációs megnyilvánulásokra. Képes felismerni és megfogalmazni tulajdonságokat.		
Elvárt és javasolt fogalmak: igazságtalan, biztos, vélemény, türelem – türelmes, türelmetlen, udvarias, rendszeretet, közintézmény, előadás, nézőtér, jegy, színészek, rendezvény, műsor, riadó, sziréna, fogászat, szemészet.		

3. Témakör	**Testünk és személyes teendőink**	**Óraszám: 25**
Tantárgyi tartalom	*Testünk* • Ízületek megnevezése (könyök, térd, boka), helye és funkciója. • Egészségügyi ismeretek bővítése (fiú – lány közötti eltérés észrevétele). • Tisztálkodás. Testápolás. • A fertőzések elkerülésének, megelőzésének módjai. • Az ismertebb betegségek és jellemző tüneteik. • Néhány kezelési mód és kellékeik. • Testrészek, érzékszervek fogalmának kialakítása. Hasonló és eltérő testrészek. • Fiú – lány eltérő fejlődése. *Öltözködés* • Évszaknak és alkalomnak megfelelő ruházat kiválasztása irányítással. • Ruhadarabok kiválasztása, csoportosítása különböző szempontok szerint. • Divatlapok nézegetése. Öltöztetés, vetkőztetés. • A szekrények rendje. *Étkezés* • Egészséges táplálkozás. • Hagyományos és ünnepi ételek. • Főzési, sütési kellékek, alapanyagok előkészítő műveletek. Az ételekről, étkezésekről meglévő ismeretek rendszerezése. • Az egészségmegőrzés témakörében tanultak megfogalmazása és gyakorlása. • Az egészséges táplálkozás alapelvei. • A testmozgás/sport szerepe az egészségmegőrzésben.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Szókincs Emlékezet	Tanári segítséggel önmagán és társai testén megmutatni és megnevezni a váll, a könyök, a térd, a csukló és a boka testrészeket.	*Ábrázolás-alakítás:* emberábrázolás agyagból, grafika,

Tapasztalati következtetés Csoportosítás Elvonatkoztatás Vizuális megfigyelés	A testen tájékozódik téri fogalmakat gyakorolva. A megismert fogalmakat főfogalom alá rendezni, és szókincsébe beépítve használni A jobb-bal, fent, lent és a többi viszonyszót segítséggel használja. A testrészek érzékelő funkcióját megnevezi, bemutatja. Gyakori betegségeket megnevezni, problémáit jelezni, és segítséget kérni A rendszeres és alapos tisztálkodási műveleteket rutinszerűen gyakorolja. Fiú és lány testápolásának, tisztálkodásának jellegzetességei (izzadság, testszag, stb.). Képek segítségével az évszaknak megfelelő ruházat csoportosítása. Közös halmazokba rendezi a minden évszakban viselendő ruhadarabokat. Segítséggel fogalmazza meg gondolatait melléknevek használatával. Önállóan öltözik, vetkőzik. Színek, fiú, lány ruhák, felsőruházat, alsóruházat szempont szerinti különválasztása. A ruhanemű megkímélése, gondozása. Közértben a többi áruféleség megfigyelése. Elkészítési módjukról ismertetőt hallgat, és bemutatót néz meg. Az étkezés kulturált viselkedésformáinak gyakorlása. Egészségre káros ételek, italok számbavétele, fogyasztásuk kerülése. Mennyiségi és minőségi különbségek megállapítása étkezésnél. Megnevezi és használja a szükséges alapanyagokat, kellékeket. Megnevezni az ételeket Ismerni a menük sorrendiségét. Egyszerű terítési és főzési műveletet elvégezni. Megnevezi a munkaműveleteket, műveleti sorrendet.	festmény, jelmezkészítés. *Életvitel és gyakorlat:* személyes szükséglettel kapcsolatos teendők, háztartási munkák, étkezés. *Környezetismeret:* emberi test, orvosi vizsgálat.
Elvárt teljesítmény: Képes felismerni, megmutatni érzékszerveit és tudni azok funkcióit. Képes egyszerű terítési és főzési műveletet elvégezni, azokat szavakkal, mondatokkal magyarázni, indokolni.		
Elvárt és javasolt fogalmak: test – *testrész, ízület, bedagadás*, fájdalom, láz, betegség, *kezelés,* orvosság*, kenőcs*, *recept*, gyógyítás*, türelem* testhelyzet*, testtájak,* különböző nemű, fiús – lányos, jelmez, álarc, *hagyományos*.		

<table>
<tr><th>4. Témakör</th><th>Tájékozódás térben</th><th>Óraszám: 19</th></tr>
<tr><td>Tantárgyi tartalom</td><td colspan="2">Iskola
• Műhelyek, szakköri szobák, udvar, megismerése, funkciójuk megfigyelése.
• A műhelyek eszközeinek megfigyelése, kipróbálása, tulajdonságaik megfogalmazása.
• Az ott dolgozók nevének megtanulása és használata. Elemi szintű kommunikáció gyakorlása.
• Környező utcák nevezetességeinek megismerése.
Lakás
• A lakás helyiségei
• Lakás berendezéseinek megfigyelése, megismerése, megnevezése, balesetmentes használata segítséggel.
• Egyéb épületek a környéken.
Utca, közlekedés
• Helyi és távolsági, valamint a tömegközlekedés fogalmának kialakítása.
• Utak, sínek, alagutak, felismerése, megnevezése, balesetmentes használata.
• Balesetmentes, óvatos, figyelmes közlekedés.
• Járművek csoportosítása.
• A gyalogos közlekedés szabályainak betartása.
• Felkészülés az önálló közlekedésre.</td></tr>
<tr><th>Fejlesztendő képesség, készség</th><th>Tanulói tevékenység</th><th>Kapcsolódási pontok</th></tr>
<tr><td>Látási-, hallási figyelem

Szelektív figyelem

Megfigyelés

Megfogalmazás

Kommunikáció

Csoportosítás

Környezetvédelmi attitűd

Tapasztalatszerzés</td><td>Iskola helyiségeiben, tornateremben, kézműves műhelyben, konyhában berendezés megfigyelése.
Családi ház, társasház, lakótelepi panellakás megkülönböztetése.
A lakás helyiségei, berendezései, funkciói, azok rendeltetésszerű használata.
Fűtés, világítás, azok működésének megfigyelése.
Közvetlen környezetében lévő elektromos háztartási gépeket megfigyelése, segítséggel kipróbálása.
Kulturált viselkedés színházban, múzeumban, az épület szépségeinek felfedezése.
Szervezett látogatás során ismerkedés az autóbusz közlekedés jellemzőivel.
A hangosbemondó szavainak értelmezése segítséggel.
Az autóbusz közlekedés jellemzőinek összegyűjtése.
A városi közlekedés színtereinek, járműveinek megfigyelése és megnevezése.</td><td>Életvitel és gyakorlat: egyszerű háztartási munkák: lakás, házimunkák.

Állampolgári ismeretek: közlekedésre nevelés térkép-használat.</td></tr>
</table>

	Differenciálja és megfogalmazza az út, sín fogalmát. Játékokban közlekedési élmények, tapasztalatok felelevenítése. A legfontosabb szabályok rendszeres ismétlése szóban és a gyakorlatban. Ismeri és betartja a gyalogos közlekedés szabályait. Rendszeresen gyakorolja a helyes közlekedést párban és önállóan. Megbízhatóan részt venni a mindennapi közlekedésben. Játékos módon ezeket megjeleníti, csoportosítja. Járművekkel kapcsolatos mesék. Saját élményeit mondatokban megfogalmazni. Mondatait melléknevek, viszonyszók használatával bővíteni.	
Elvárt teljesítmény: Képes megbízhatóan részt venni a mindennapi közlekedésben. Képes észrevételeit, szükségleteit jelezni, segítséget kérni, megköszönni. Étkezésnél, kiránduláskor megfelelő magatartás.		
Elvárt és javasolt fogalmak: jegypénztár*, tömeg,* helyi közlekedés, jelzés, jegykezelés, állomás, pályaudvar, emelt, földszint, előtér, díszítés.		

5. Témakör	**Tájékozódás időben**	**Óraszám: 25**
Tantárgyi tartalom	• Jelek információjának megértése a tájékozódáshoz, a cselekvés irányításához, az idő alakításához. • Évszakok, hónapok neveinek sorrendbe állítása, cselekvésekhez, napszakokhoz rendelése. Szerepjátékokban évszakok megjelenítése. • Múlt, jelen történéseinek megfogalmazása. • Napok, hetek, hónapok, évszakok. • Szünet-nyaralás. • Éjszaka, nappal.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Megkülönböztetés Csoportosítás Elvonatkoztatás Lényegkiemelés Összefüggések észrevétele Szerialitás	Tanári irányítással, képek segítségével az évszakok ismérveinek elmélyítése. A hónapok neveinek versek, dalok segítségével automatizálása, eseményekhez rendelése (születésnap, ünnepek). A hetek napjainak számlálása, napszakok megnevezése, sorrendiségének begyakorlása. Képek időrendbe állítása. A múltra, jelenre jellemző tárgyak, képek kiválogatása. Tájékozódás az ismétlődő évi események és azok dátumai között.	*Számolás-mérés:* tájékozódás: időmérés, naptárbeosztás. *Ábrázolás-alakítás:* évszakokkal kapcsolatos alkotások. *Ének-zene:*

Kognitív funkciók	A látottak megfogalmazása viszonyszavak és időfogalmak használatával. Korosztályokhoz kapcsolódó tevékenységek, jellegzetességek gyűjtése.	az idő múlásával, az elmúlással kapcsolatos dalok.
Elvárt teljesítmény: A témakör fő fogalmait beszédében megfelelően használja. Képes segítséggel leolvasni az egész órát, használni a volt kifejezést az idő megállapításánál.		
Elvárt és javasolt fogalmak: Az idő múlásával, mérésével kapcsolatos fogalmak és szókincs.		

6. Témakör	**Élőlények**	**Óraszám: 19**
Tantárgyi tartalom	Az élő környezet. *Növények* • A növények hatása életünkre (jó levegő, vitamin, állatokat táplál, melyeket mi eszünk meg). • A növények fejlődése, a fejlődés feltételei. • A fa részeinek bemutatása, lombos, tűlevelű, fogalmának kialakítása. • Gyümölcsök, zöldségek, gabonafélék felhasználása, tárolása, tartósítása. • Szobanövények ápolása. • Az eddig tanultak elmélyítése, rendszerezése. *Állatok* • Háziállatok fogalmának bővítése. • Ház körül élő állatok csoportosítása (hasznos, káros). • A felsorolt állatok tápláléka, életmódja, haszna. • Vadon élő állatok, erdei, mezei, víziállatok, ragadozók. • Mesék, dalok, versek az állatokról.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Megfigyelés Emlékezet Felismerés Megnevezés Rendszerezés Csoportosítás Kiemelés Környezetvédelmi attitűd	Egyre jobban tájékozódni az őt körülvevő természeti világban. Analógiákat találni a régi és új ismeretek között. Ismerni és gondozni a környezetében lévő növényeket. Ismerni és felsorolni a már tanult jellemzőket. Igekötős igéket használni. Élő és élettelen megbízható differenciálása. Képválogatás, csoportosítás főfogalmak alá. Erdei sétán megfigyeli, tapintja a fák részeit. Összehasonlít, különbségeket állapít meg. Fogalomhoz megfelelő képet rendel. Filmen, vagy a természetben megfigyeli a zöldségek, gyümölcsök betakarítási módját, cselekvően részt vesz a munkálatokban. Zöldségeket, gyümölcsöket csoportosít. Környezetében lévő virágokat megnevezi, részeit felsorolja, gondozza azokat.	*Ének-zene:* növényekkel, állatokkal kapcsolatos dalok, zeneművek. *Ábrázolás-alakítás:* növény- és állatábrázolások különböző technikákkal.

	Állatkerti séta vagy kirándulás alkalmával közelről ismerkedik az állatokkal. Ház körüli állatokról, személyesen, filmből, könyvből szerez ismereteket, azonosítja az élő állattal. Meséket, verseket, dalokat tanul. Párhuzamot von háziállatok és élelmiszerek között.	
Elvárt teljesítmény: Képes megevezni, azonosítani a környezetében leggyakrabban előforduló állatokat, növényeket, legfontosabb jellemzőikkel együtt. Képes elvégezni alapvető csoportosításokat.		
Elvárt és javasolt fogalmak: Növény- és állatvilág témakörben felmerülő fogalmak.		

7. Témakör	**Előkészület a felnőtt életre**	**Óraszám: 25**
Tantárgyi tartalom	*Üzletek, vásárlás* • Áruház látogatása, áruféleségek megnevezése, konvencionális kifejezések gyakorlása, irányítással. • Üzletekről, vásárlásról tanultak rendszerezése. • Piaclátogatás • Piacok, üzletközpontok, közértek, kiskereskedések hasonlósága, különbözősége. • Rendszeres vásárlás gyakorlása az apróbb megbízatások teljesítésével. *Foglalkozások* • Iskola, üzletek, intézmények dolgozói. • Szolgáltatások egymáshoz rendelése, irányítással. • Szülők, testvérek munkája, foglalkozása. • Varrónő, villanyszerelő, cipész. • Minden munkában van szépség és hasznosság. *Személyes adatok* • Személyes adatait ismerje. • Születési hely, idő. Az anya leánykori neve. Lakcím.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Együttműködés Alkalmazkodás Kitartás Megfigyelés Azonosulás Lényegkiemelés Elvonatkoztatás	Szervezett keretek között csoportjával ellátogat a különböző vásárló helyekre. Egyre több áruféleséget megnevezni, főfogalom alá rendezni önállóan is. Gyakorolja a tanult kommunikációs formákat, szerepjátékokban megjeleníti a tanultakat. Ismerni a pénz fontosságát a vásárlás során. Az iskolai dolgozók foglalkozásának megnevezése, feladataik megfigyelése. Mindennapi életében jelenlévő ügyintézők munkája, eszközeik. Orvos, asszisztens, titkárnő, jegyeladó, buszvezető, cukrász.	*Életvitel és gyakorlat:* egyszerű háztartási munkák. Vásárlás, fogyasztóvédelem. *Állampolgári ismeretek:* felkészülés a felnőtt létre: pályaválasztás, foglalkozások.

	Eladók munkájának megfigyelése, szituációs játékokban a szerepek gyakorlása. Képeken egyezteti, és főfogalom alá rendezi a megismert fogalmakat, tárgyakat. Név, születési hely, idő automatizált megtanulása. Édesanyja nevét megtanulja. (Születésnap, névnap számontartása, felköszöntés).	
Elvárt teljesítmény: Képes együttműködni a helyes viselkedési és magatartási szabályok tudatos betartásában. Képes aktív szókincsét bővíteni a tanult témakörökben. Képes legfontosabb személyi adatait ismerni (név, cím).		
Elvárt és javasolt fogalmak: A témákkal kapcsolatban felmerülő fogalmak, szókincs köre.		

8. Témakör	**Ünnepek**	**Óraszám: 19**
Tantárgyi tartalom	• Nemzeti, társadalmi, családi ünnepek csoportosítása. • Nemzeti ünnep, Augusztus 20, (Szent István) Március 15. (Petőfi Sándor). • Mikulás, ajándékozási szokás. Karácsony. • Az ünnepekhez tartozó történetek ismertetése. • Az ünnephez tartozó formai elemeket ismerje meg és tartsa be.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Szociális észlelés Szociális alkalmazkodás Fegyelmezettség	Az aktuális ünnepnek megfelelő kellékeket, ajándékokat készít segítséggel. Figyelmesen hallgatja a történeteket. Képeket gyűjt és rendszerez az ünnepekkel kapcsolatban. Verseket, dalokat tanul és előad csoportban vagy önállóan. Versenyekre, vetélkedőkre készül. Az ünnepek megnevezését és eredetét sokféle helyről helyzetből hallgatja, nézi. Tevékenyen részt vesz jelképek (zászlók, díszek) készítésében. Tanári segítséggel értelmezi a helyzeteket, tárgyakat. Olvasmányok az ünnepekkel kapcsolatban. Történelmi tárgyak megtekintése, múzeum látogatások az ünnepekhez kapcsolódóan.	*Ének-zene:* ünnepi műsor. *Ábrázolás-alakítás:* ajándék, dekoráció az ünnepre. *Életvitel és gyakorlat:* anyagok alakítása: ajándék készítése.
Elvárt teljesítmény: Képes a legfontosabb ünnepek jelentőségét átélni, az ünnepekkel kapcsolatos tárgyismeretét és a fogalmak használatával beszédét gazdagítani, közös ünnepeken alkalmanként közreműködni. Himnusz hallgatása alatt vigyázban állni.		
Elvárt és javasolt fogalmak: család, ünnepélyes, Himnusz, csend, felvonulás, király, ünnepélyesség, *ajándék,* költő, előadás, emlékmű, Múzeum, tűzijáték, ünnep*, társadalom,* nemzet, történet, király, papság, kép, korona, szent, *templom,* szeretet, gyűlölet, hangulat.		

Évfolyam: 6.

Heti óraszám: 5 Éves óraszám: 180

1. Témakör	Beszédfejlesztés, anyanyelv	Óraszám: 33
Tantárgyi tartalom	• Helyhatározók gyakorlása. • Mondatbővítés kérdőszó segítségével. • Hely-, idő-, cél- és eszközhatározó alkalmazásával. • Igekötők, módosító szerepük, hatásuk. • Feltételes mód. Kívánság megfogalmazása. • Leírási, jellemzési gyakorlatok (melléknevek). • Tárgyak megnevezése, mondatalkotás mondatbővítés. • Két állítmánnyal mondatok alkotása. • Felsorolás, összetett mondatok képzése „az, és” kötőszóval. • Birtokos személyrag és birtokos rag alkalmazása. • Metakommunikációs jelek felismerése, helyes bemutatása. • Beszédtechnikai és beszédmotoros gyakorlatok.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Hallás Figyelem: vizuális, auditív, koncentráció, tartósság Emlékezet: vizuális, auditív, felidézés Szókincsbővítés Metakommunikáció Analízis Szintézis Absztrahálás Artikuláció	Kívánságok megfogalmazása a „szeretnék” igével. Mi ez?, Ki ez?, Miért?, Hogyan?, Ki?, Hová? kérdőszavak használata a mondatalkotások során. A téri relációk használatának elkezdése beszédében. A viszonyszavak önálló használata játékban, foglalkozásokon. Kérdő és felkiáltó mondatok használata. A metakommunikáció játékos gyakorlása, érzelmi, hangulati elemek utánzása, bemutatása. Zöngés – zöngétlen, tiszta – hibás ejtés differenciálása. Értse a határozószók jelentését utasítások végrehajtásakor. Tárgyakat, képeket gyűjtőfogalom alá rendezni. Hallásfejlesztés, hangok kialakítása indirekt módon, utánzással. Hang ciklizálása a ritmusos beszéd érdekében. Szituatív és cselekvéses helyzetekben gyakorlás. Cselekvések megfogalmazása, szituációkban. Rajzaihoz magyarázat, mese csatolása. Élményeit összefüggő mondatokkal fejezze ki. Környezeti tárgyak megnevezése egyre bővülő körrel. Artikulációs mozgások pontos utánzása. A direkt hangfejlesztéssel kapcsolatos utasítások megértése-kivitelezése.	*Ábrázolás-alakítás:* illusztráció készítése. *Ének-zene:* ritmuskíséret, adott témához kapcsolódó népdalok. *Mozgásnevelés:* légzőgyakorlatok.

	Képekkel egyeztetés, azonosítás. Társak, szülők, mesei hősök stb. jellemzése szóban és képi megfogalmazásban (rajz, szobor stb.). Telefonbeszélgetés barátaival, rokonaival (gyorsan, tömören). A hangsúlyos beszéd gyakorlása, a beszéd javítása ritmikus gyakorlatokkal. Beszédritmus-mozgás összekapcsolása, mondókák, dalok mozgásos megjelenítése.	
Elvárt teljesítmény: Képes kiejtését tudatosan javítani, hangerejét, beszédritmusát tudatosan irányítani. Képes bővítménnyel mondatot alkotni, kérdést megfogalmazni, kérdésre adekvát választ adni.		
Elvárt és javasolt fogalmak: Hol, hová, honnan, miért, mikor, ki, mivel, kit, mit, soralkotás, rámutatás, pontos, mögé, fölé, előre – hátra, szájtér, légzés, arckifejezés, mimika, szomorú, vidám, kíváncsi, mérges.		

2. Témakör	**Társadalmi érintkezési formák**	**Óraszám: 15**
Tantárgyi tartalom	• Konfliktushelyzetek felismerése, a megoldás keresése különböző példákon keresztül. • Kulturált viselkedés vendégségben és vendégek fogadásakor • Igényesség a ruházatban. • Különböző alkalmaknak megfelelő ruházat kiválasztása és felkészülés. • Nemek közötti kapcsolat. • Előzékeny, udvarias magatartás kialakítása. • Óvja saját és társai dolgait (ruhanemű, szemüveg stb.). • Vállaljon és teljesítsen megbízásokat. • Példaképek keresése környezetében, ismert hősökben, stb. • A kulturált étkezés szabályainak elsajátítása. • Az étel kiválasztása és elfogyasztása. • Közintézmények főfogalmának kialakítása. • Mozi, színház, művelődési ház, Múzeum, rendelőintézet, kórház, gyógyszertár, posta, tűzoltóság, rendőrség, mentőállomás, repülőtér.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Rendszerezés Verbális, nonverbális kifejezés Megfigyelés Utánzás Aktív szókincs-bővítés	Képekről nonverbális közlések leolvasása, megfogalmazása. *Helyzetgyakorlatok:* (elromlik valami az osztályban, valakinek elvész a kedvenc játéka, valakinek nem jut tízórai, mert valaki többet evett). A történetek megismerése, ismétlések után a történetek eljátszása és megoldások keresése.	*Környezetismeret:* egészséges életmód. *Állampolgári ismeretek:* társas kapcsolatok.

Konfliktus felismerés Kooperáció Fegyelmezettség Figyelmesség Segítőkészség Szociális kapcsolatok	*Szituációs játék:* (Színházba megyünk, milyen legyen az öltözékünk? Orvosi vizsgálatra, kirándulásra hogyan készüljünk?). Helyzetgyakorlatok, képek elemzése, saját tapasztalatok megbeszélése. *Szerepjáték:* (vendégségben, vendégfogadáskor). A kialakult jó szokások további erősítése. A másik nemmel szembeni *viselkedésmódok* összegyűjtése és megbeszélése. Ajtónál a felnőttek és a lányok előre engedése. Leesett, ottfelejtett tárgyak megőrzése, elrakása. A tanuló teljesítsen kisebb-nagyobb megbízásokat. Nyilvános helyen kulturált étkezés. Viselkedés és étkezés feltűnés nélkül (cukrászdában, gyorsétteremben). Közös megbeszélés alapján feladatvállalás, a végzett munkáról beszámolás, a bírálat meghallgatása, a kritika elfogadása. Szerepjátékokban a foglalkozáshoz kapcsolódó tulajdonságok megjelenítése. Rövid történetek meghallgatása, filmrészletek megtekintése, és a látottak alapján állásfoglalás, indokolás, vitatkozás. Az együttélés feltételeinek tudatosítása, pl. az önzés rossz tulajdonság, az alkalmazkodás fontossága stb. Szervezett kirándulás alkalmával a közintézmények meglátogatása. Az épületek jellegzetességeiről, az intézmények sajátosságairól benyomásokat szerzése. Az egészségüggyel, közlekedéssel, ügyintézéssel, szórakozással kapcsolatos intézményekről ismeretek összegzése, rendezése, eszközei, tárgyai megnevezése (belépőjegy, sorszám, beutaló stb.). Az adott intézményekben zajló tevékenységek megismerése; azok funkcióiról összefüggő beszámolás, élmények elmondása (utaztam repülővel, láttam tűzoltóautót, voltunk színházban, fájt a fogam).	
Elvárt teljesítmény: Képes felhívó jellegű kommunikációs megnyilvánulásokra. Képes a hangulati elemeket megjeleníteni beszédében. Képes felismerni és megfogalmazni tulajdonságokat.		

Elvárt és javasolt fogalmak: Igazságtalan, biztos – biztosan, bizonytalan – talán, vélemény, vita, türelem – türelmes, türelmetlen, udvarias, előzékeny, rendszeretet, közintézmény, előadás, nézőtér, jegy, színészek, rendezvény, műsor, ambulancia, riadó, gyorssegély, sziréna, fogászat, szemészet, laboratórium, vizsgálat.

3. Témakör	**Testünk és személyes teendőink**	**Óraszám: 25**
Tantárgyi tartalom	*Testünk* • Ízületek megnevezése (könyök, térd, boka), helye és funkciója. • Egészségügyi ismeretek bővítése (fiú – lány közötti eltérés észrevétele). • Tisztálkodás. Testápolás. • Fertőzések kivédése. • Az ismertebb betegségek és jellemző tüneteik. A gyógyulás módja. • Kórházi tartózkodás fontossága. Néhány kezelési mód és kellékeik. • Testrészek, érzékszervek fogalmának kialakítása. Hasonló és eltérő testrészek. • Fiú – lány eltérő fejlődése. *Öltözködés* • Évszaknak és alkalomnak megfelelő ruházat kiválasztása irányítással. • Ruhadarabok kiválasztása, csoportosítása különböző szempontok szerint. • Divatlapok nézegetése, válogatás, vágás, ragasztás. Öltöztetés, vetkőztetés. • Jelmeztervezés játékosan, segítséggel. • A szekrények rendje. *Étkezés* • Konzervek, mirelitek, megismerése, felhasználása. (gyártási idő, szavatosság leolvasása, tárolása, felhasználása). • Egészséges táplálkozás. • Hagyományos és ünnepi ételek. • Főzési, sütési kellékek, alapanyagok előkészítő műveletek. Az ételekről, étkezésekről meglévő ismeretek rendszerezése. • Az egészségmegőrzés témakörében tanultak megfogalmazása és gyakorlása. • Az egészséges táplálkozás alapelvei. • A testmozgás/sport szerepe az egészségmegőrzésben.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Főfogalom alá rendezés Megnevezés	Tanári segítséggel a tanuló önmagán és társai testén megmutatja és megnevezi a váll, a könyök, a térd, a csukló és a boka testrészeket.	*Ábrázolás-alakítás:* emberábrázolás agyagból, grafika, festmény, jelmezkészítés.

Tájékozódás saját testén vagy maketten Csoportosítás Felsorolás Szerialitás Ok-okozati összefüggéseket	A testen tájékozódik, téri fogalmakat gyakorolva. A jobb-bal, fent, lent és a többi viszonyszót önállóan használja. A testrészek érzékelő funkcióját megnevezi, bemutatja. Az orvosi szobában megnézi a főbb kellékeket. Fertőző betegségek megnevezése, tüneteik felsorolása. A rendszeres és alapos tisztálkodási műveleteket rutinszerűen gyakorolja. Fiú és lány testápolásának, tisztálkodásának jellegzetességei (izzadság, testszag stb.). Képek segítségével az évszaknak megfelelő ruházat csoportosítása. Közös halmazokba rendezi a minden évszakban viselendő ruhadarabokat. Újságokból, katalógusokból különlegességeket kivág, gyűjt, füzetbe rendez. Egyre önállóbban fogalmazza meg gondolatait melléknevek segítségével. Önálló öltözés, vetkőzés. Ruhadarabok szempontok szerinti különválasztása: divatos, régimódi; színek; anyag szerinti; fiú-, lányruhák; felsőruházat, alsóruházat. Saját ízlés szerinti válogatás újságokból, divatlapokból. Önálló „ruhagyűjtemény” készítése. Kiegészítők választása. A ruhanemű megkímélése, gondozása. Közértben a többi áruféleség megfigyelése mellett alaposabb tájékozódás a mirelitáruk és a konzervek pultjánál. Segítséggel a tanuló megnevez különböző mirelit árukat, konzerveket. Elkészítési módjukról ismertetőt hallgat és bemutatót néz meg. Beszámol ismereteiről, emlékezetből és eseményképek segítségével. Az ételféleségek körében szerzett ismeretek bővítése, salátafélék, különféle édességek. Az étkezés kulturált viselkedésformáinak gyakorlása. Egészségre káros ételek, italok számbavétele, fogyasztásuk kerülése. Képek alapján a tanuló ünnepi és hagyományos menüt állít össze.	*Életvitel és gyakorlat:* személyes szükséglettel kapcsolatos teendők, háztartási munkák, étkezés. *Környezetismeret:* emberi test, orvosi vizsgálat.

	Mennyiségi és minőségi különbségeket az étkezésnél megállapít. Tankonyhán ünnepekre szendvicseket, salátákat, turmixokat készít. Megnevezi és használja a szükséges alapanyagokat, kellékeket. Megnevezi a munkaműveleteket, műveleti sorrendet. Az egészséges táplálkozásról képeket gyűjt és étrendjét tudatosan eszerint állítja össze. Figyel testsúlyára. Sporttal kapcsolatos ismereteket szerez, és kedvenc sportot választ, amit rendszeresen gyakorol.	
Elvárt teljesítmény: Képes felismerni, megmutatni érzékszerveit és tudni azok funkcióit. Képes egyszerű terítési és főzési műveletet elvégezni, azokat szavakkal, mondatokkal magyarázni, indokolni.		
Elvárt és javasolt teljesítmény: Test-*testrész, ízület, bedagadás*, fájdalom, láz, betegség, *kezelés,* orvosság, *kenőcs*, *recept*, gyógyítás, *türelem,* testhelyzet, *testtájak,* különböző nemű, *nemi jellegzetességek,* divatos, *ósdi*, *régimódi,* fiús-lányos, ízlés, gyűjtemény (*kollekció*), divatbemutató, jelmez, álarc, *hagyományos*, ízléses-ízléstelen.		

4. Témakör	**Tájékozódás térben**	**Óraszám: 19**
Tantárgyi tartalom	• Jelek információjának megértése a tájékozódáshoz, a cselekvés irányításához, az idő alakításához. • Évszakok, hónapok neveinek sorrendbe állítása, cselekvésekhez, napszakokhoz rendelése. Szerepjátékokban évszakok megjelenítése. • Múlt jelen és a jövő történéseinek megfogalmazása. • Filmeken látott események időbeli elhelyezése (díszletek, jelmezek megbeszélése: régen milyen volt a közlekedés – lassabb, mint ma, stb.). • Eseményképek rendezése: események előzményei, lezárása. • Napok, hetek, hónapok, évszakok. • Keltezés, dátum (évszám, hónap, nap). • Szünet-nyaralás. • Éjszaka, nappal. • Az óra, perc fogalmának megismerése. • Az idő múlása, és az elmúlás kapcsolata. • Az életút. Az élet végessége. • Fiatal, öreg. Születés, halál fogalom említése.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Ok-okozati összefüggések Tájékozódás időben	Tanári irányítással, képek segítségével az évszakok ismérveinek elmélyítése. A hónapok neveinek versek, dalok segítségével automatizálása, eseményekhez rendelése.(születésnap, ünnepek)	*Életvitel és gyakorlat:* egyszerű háztartási munkák: lakás, házimunkák.

Szerialitás Differenciálás Látási-, hallási figyelem Szelektív figyelem Megfogalmazás Kommunikáció Csoportosítás Környezetvédelmi attitűd Tapasztalatszerzés	Naptár használata. A hetek napjainak számlálása, napszakok megnevezése, sorrendiségének begyakorlása. Mikor lesz? Már elmúlt. Az idő múlásának megfigyelése. Filmekből látott jövőmotívumok feldolgozása tanári segítséggel. A valóság és a mese elemeinek szétválasztása Képek időrendbe állítása irányítással. A látottak megfogalmazása viszonyszavak és időfogalmak használatával. Hagyományos- és digitális órákon az idő leolvasása. Próbálkozás az óráról az aktuális időpont leolvasására, tájékozódásra, még hány percig tart a tanóra stb. Emberi élet, növények élete, állatok élete témában adatgyűjtés. Korosztályokhoz kapcsolódó tevékenységek, jellegzetességek gyűjtése.	*Állampolgári ismeretek:* közlekedésre neveléstérkép-használat.
Elvárt teljesítmény: Képes megbízhatóan részt venni mindennapjain a közlekedésben. Képes észrevételeit, szükségleteit jelezni, segítséget kérni, megköszönni. Természeti kincseinket, és néhány hasznát, jelentőségét megismerni.		
Elvárt és javasolt fogalmak: (hajóállomás), jegypénztár, (kapitány)*, tömeg*, vészfék, helyi közlekedés, jelzés, jegykezelés, állomás, pályaudvar, (repülőtér járatok, nemzetközi, helyi, *hangár, remíz)*, *karbantartás*, önállóan, *körültekintően, makett, tervrajz,* alaprajz, emelt, földszint, pince, előtér, díszítés.		

5. Témakör	**Tájékozódás időben**	**Óraszám: 25**
Tantárgyi tartalom	• Jelek információjának megértése a tájékozódáshoz, a cselekvés irányításához, az idő alakításához. • Évszakok, hónapok neveinek sorrendbe állítása, cselekvésekhez, napszakokhoz rendelése. Szerepjátékokban évszakok megjelenítése. • Múlt jelen és a jövő történéseinek megfogalmazása. • Filmeken látott események időbeli elhelyezése (díszletek, jelmezek megbeszélése: régen milyen volt a közlekedés – lassabb, mint ma, stb.). • Eseményképek rendezése: események előzményei, lezárása. • Napok, hetek, hónapok, évszakok. • Keltezés, dátum (évszám, hónap, nap). • Szünet-nyaralás. • Éjszaka, nappal. • Az óra, perc fogalmának megismerése. • Az idő múlása, és az elmúlás kapcsolata. • Az életút. Az élet végessége. • Fiatal, öreg. Születés, halál fogalom említése.	

Fejlesztendő képesség, készség	Tanulói tevékenység	Kapcsolódási pontok
Felsorolás Ok- okozati összefüggések Válogatás Tájékozódás Differenciálás Megnevezés Megkülönböztetés Csoportosítás Elvonatkoztatás Lényegkiemelés Összefüggések észrevétele Szerialitás Kognitív funkciók	Tanári irányítással, képek segítségével az évszakok ismérveinek elmélyítése. A hónapok nevének automatizálása versek, dalok segítségével, eseményekhez rendelésük (születésnap, ünnepek). Naptár használata. A hetek napjainak számlálása, napszakok megnevezése, sorrendiségük begyakorlása. „Mikor lesz?" „Már elmúlt." – Az idő múlásának megfigyelése. Régi korok meséiből, tárgyaiból segítséggel következtetések levonása. Filmekből látott jövőmotívumok feldolgozása tanári segítséggel. A valóság és a mese elemeinek szétválasztása, a sci-fit tartalmazó képek, történetek megismerése, a félelem legyőzése. Képek időrendbe állítása. A látottak megfogalmazása viszonyszavak és időfogalmak használatával. Hagyományos és digitális órákon az idő leolvasása. Egész óra, fél óra, perc és óra viszonya. Próbálkozás az óráról az aktuális időpont leolvasására, tájékozódásra, még hány percig tart a tanóra stb. Emberi élet, növények élete, állatok élete témában adatgyűjtés. Korosztályokhoz kapcsolódó tevékenységek, jellegzetességek gyűjtése.	*Számolás-mérés:* tájékozódás: időmérés, naptárbeosztás. *Ábrázolás-alakítás:* évszakokkal kapcsolatos alkotások. *Ének-zene:* az idő múlásával, az elmúlással kapcsolatos dalok.
Elvárt teljesítmény: A témakör fő fogalmait beszédében megfelelően használja. Képes segítséggel leolvasni az egész órát, használni a volt és lesz kifejezéseket az idő megállapításánál. Képes az elmúlással kapcsolatos történéseket megérteni.		
Elvárt és javasolt fogalmak: Az idő múlásával, mérésével kapcsolatos fogalmak és szókincs. Dátum (termékeken gyártási idő és szavatosság). Az idő múlása, az elmúlással kapcsolatos fogalmak.		

6. Témakör	Élőlények	Óraszám: 19
Tantárgyi tartalom	Az élő környezet. *Növények* • A növények hatása életünkre (jó levegő, vitamin, állatokat táplál, melyeket mi eszünk meg). • A növények fejlődése, a fejlődés feltételei. • A fa részeinek bemutatása, lombos, tűlevelű, lombhullató, örökzöld fa fogalmának kialakítása. • Gabonafélék megismertetése felhasználása.	

	• Gyümölcsök, zöldségek, gabonafélék felhasználása, tárolása, tartósítása. • Szobanövények ápolása. • Az eddig tanultak elmélyítése, rendszerezése. • Földünkön élő változatos növényvilág. • A növények létfontosságú tulajdonságai (oxigéntermelés). *Állatok* • Háziállatok fogalmának bővítése. • Ház körül élő állatok csoportosítása (hasznos, káros). • A felsorolt állatok tápláléka, életmódja, haszna. • Vadon élő állatok, erdei, mezei, víziállatok, ragadozók. • Hobbiállatok. • Csoportosítás kültakaró, táplálkozás, szaporodás élőhely szerint. • Más földrészek állatai. • Mesék, dalok, versek az állatokról.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Tájékozódás Analógiás gondolkodás Megfogalmazás Gyűjtés, rendszerezés Osztályozás Csoportosítás Felsorolás Mondatalkotás Figyelem tartóssága Emlékezet Megfigyelés Felismerés Megnevezés Kiemelés Környezetvédelmi attitűd	Élő és élettelen megbízható differenciálása. Képválogatás, csoportosítás főfogalmak alá. Erdei sétán a tanuló megfigyeli, tapintja a fák részeit. Összehasonlítás, különbségek megállapítása. Tanórán tapasztalatai, emlékei szerint főfogalom alá rendez, csoportosít. Fogalomhoz megfelelő képet rendel. Filmen, vagy a természetben megfigyeli a zöldségek, gyümölcsök betakarítási módját, cselekvően részt vesz a munkálatokban. Zöldségeket, gyümölcsöket, gabonaféléket megnevez, csoportosít. A fagyasztást, hűtést és tartósítást képekről vagy üzemlátogatás során megfigyeli. Filmről, képről az élelmiszerek gyártási és felhasználási módjait is megismeri. Távoli földrészek növényvilága, képek, filmek megtekintése a témában. Környezetében lévő virágokat megnevezi, részeit felsorolja, gondozza azokat. Állatkerti séta vagy kirándulás alkalmával közelről ismerkedik az állatokkal. Megtanulja élőhelyeiket, táplálkozási szokásaikat (világatlaszban az állatok élőhelyei, életviszonyai, tápláléklánc). Ház körüli állatokról személyesen, filmből, könyvből szerez ismereteket, azonosítja az élő állattal. Párhuzamot von háziállatok és élelmiszerek között.	*Ének-zene:* növényekkel, állatokkal kapcsolatos dalok, zeneművek. *Ábrázolás-alakítás:* növény- és állatábrázolások különböző technikákkal.

	Meséket, verseket, dalokat tanul. Állatfarsang, jelmezkészítés, szerepjátékok, mesék dramatizálása.	
Kapcsolódási pontok: Képes megevezni, azonosítani a környezetében leggyakrabban előforduló állatokat, növényeket, legfontosabb jellemzőikkel együtt. Képes elvégezni alapvető csoportosításokat.		
Elvárt és javasolt fogalmak: Növény- és állatvilág témakörben felmerülő fogalmak, szókincs bővítése a szükséges terjedelemben.		

7. Témakör	**Előkészület a felnőtt életre**	**Óraszám: 25**
Tantárgyi tartalom	*Üzletek, vásárlás* • Áruház látogatása, áruféleségek megnevezése, konvencionális kifejezések gyakorlása, irányítással. • Üzletekről, vásárlásról tanultak rendszerezése. • Piaclátogatás, vásári áruk, utcai árusok. • Piacok, üzletközpontok, közértek, kiskereskedések hasonlósága, különbözősége. • Rendszeres vásárlás gyakorlása az apróbb megbízatások teljesítésével. • Az önállóság fokozatos növelésével: az áru kiválasztása, vásárlás, fizetés. • Megfelel-e az áru minősége? (csere). • A pénz értéke. *Foglalkozások* • Iskola, üzletek, intézmények dolgozói. • Szolgáltatások egymáshoz rendelése, irányítással. • További iparosok munkájának megismerése, eszközeik csoportosítása. • Szülők, testvérek munkája, foglalkozása. • Varrónő, villanyszerelő • Minden munkában van szépség és hasznosság. *Személyes adatok* • Személyes adatait ismerje. • Születési hely, idő. • Az anya leánykori neve. Lakcím. • Az anya tulajdonságainak megfigyeltetése, megfogalmazása.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Megnevezés Főfogalom alá rendezés Saját vélemény kifejezése Megfigyelés	Hasonlóságokat és különbözőségek a különböző helyek (áruház, piac, utcai árusok) között. Üzletek, áruféleségek rendszerezése, csoportosítása. Szervezett keretek között csoportjával ellátogat a különböző vásárló helyekre. Tanári kérés szerint vásárol, fizet.	*Életvitel és gyakorlat:* egyszerű háztartási munkák. Vásárlás, fogyasztóvédelem. *Állampolgári ismeretek:* felkészülés a

Azonosulás Lényegkiemelés Elvonatkoztatás Emlékezet alapján rendszerezés Türelem Szókincsbővítés Együttműködés Alkalmazkodás Kitartó munkavégzés	Gyakorolja a tanult kommunikációs formákat, szerepjátékokban megjeleníti a tanultakat. Az iskolai dolgozók foglalkozásának megnevezése, feladataik megfigyelése. Mindennapi életében jelenlévő ügyintézők munkája, eszközeik. Orvos, jegyeladó, buszvezető. Eladók munkájának megfigyelése, szituációs játékokban a szerepek gyakorlása. Mesealakok foglalkozása. Összehasonlítás jellemzők megfigyeltetése által. Szervezett formában látogatja meg a különböző szakmák képviselőit, megfigyeli munkájukat és eszközeiket. Kér, kérdez, megnevezi a látottakat. Képeken egyezteti, és főfogalom alá rendezi a megismert tárgyakat. Név, születési hely, idő automatizált megtanulása. Édesanyja nevét megtanulja. Érzelmeit kifejezi szóban és gesztusaiban, mások érzelmi megnyilvánulásait észreveszi, és tiszteletben tartja.	felnőtt létre: pályaválasztás, foglalkozások.
Elvárt teljesítmény: Képes együttműködni a helyes viselkedési és magatartási szabályok tudatos betartásában. Képes aktív szókincsét bővíteni a tanult témakörökben. Képes legfontosabb személyi adatait ismerni (név, cím).		
Elvárt és javasolt fogalmak: A témákkal kapcsolatban felmerülő fogalmak, szókincs köre.		

8. Témakör	**Ünnepek**	**Óraszám: 19**
Tantárgyi tartalom	• Nemzeti, társadalmi, családi ünnepek csoportosítása. • Az ünnepek eredete, történetének ismertetése. • Nemzeti ünnep, Augusztus 20, (Szent István) Március 15. (Petőfi Sándor). • Mikulás, ajándékozási szokás. Karácsony. • Társak jeles ünnepeinek számontartása. • Az ünnepekhez tartozó történetek ismertetése. • Az ünnephez tartozó formai elemeket ismerje meg és tartsa be.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Következtetés Utánzás Tájékozódás időben, korszakban	Az aktuális ünnepnek megfelelő kellékeket, ajándékokat készít segítséggel. Figyelmesen hallgatja a történeteket. Képeket gyűjt és rendszerez az ünnepekkel kapcsolatban. Verseket, dalokat tanul és előad csoportban vagy önállóan.	*Ének-zene:* ünnepi műsor. *Ábrázolás-alakítás:* ajándék, dekoráció az ünnepre.

Fogalmi gondolkodás Szociális észlelés Szociális alkalmazkodás Viselkedés Fegyelmezettség	Versenyekre, vetélkedőkre készül. Az ünnepek megnevezését és eredetét sokféle helyről helyzetből hallgatja, nézi. Felköszöntés, gratuláció. Megajándékozás (könyvek, mesék, múzeumok, tárgyak, emlékek). Tevékenyen részt vesz jelképek (zászlók, díszek) készítésében. Tanári segítséggel értelmezi a helyzeteket, tárgyakat. Olvasmányok az ünnepekkel kapcsolatban. Történelmi tárgyak megtekintése, múzeumlátogatások az ünnepekhez kapcsolódóan.	*Életvitel és gyakorlat:* anyagok alakítása: ajándék készítése.
Kapcsolódási pontok: Képes a legfontosabb ünnepek jelentőségét átélni, az ünnepekkel kapcsolatos tárgyismeretét és a fogalmak használatával beszédét gazdagítani, közös ünnepeken alkalmanként közreműködni. Himnusz hallgatása alatt vigyázban állni.		
Elvárt és javasolt fogalmak: *Nemzet,* család*, hazaszeretet,* ünnepélyes*,* Himnusz*,* csend*,* felvonulás*,* király*, megváltó,* ünnepélyesség*, ajándék,* költő*, költemény*, előadás, emlékmű, Múzeum, tűzijáték, ünnep*, egyház*, *társadalom,* nemzet, történet, király, papság, kép, *jelkép,* korona*,* szent*, vallások, templom,* szeretet, gyűlölet, hangulat.		

7.- 8. évfolyam

Fejlesztési területek – nevelési célok

A tantárgy az **erkölcsi nevelés**t a közösségi helyzetekben az alkalomhoz illő viselkedés gyakorlásával, tudatosításával, a jó–rossz, pozitív–negatív példák megnevezésével, szituációs játékokon, meséken keresztül a viselkedés megítélésében az igazságosság és mértékletesség gyakorlásával, és az adott szituációnak megfelelő viselkedési szabályok alkalmazásával és megnevezésével segíti.

Megalapozza a **nemzeti öntudat, hazafias nevelés** fejlesztését a közösség hagyományainak megismerésével, jeles képviselőinek megnevezésével és azok tiszteletére nevelésével. Erősíti a népi hagyományok, szokások, a hozzájuk kötődő tevékenységek gyakorlása, a nemzeti ünnepek, jelképek megismerése, megnevezése, jelentőségük felismerése, a magyar nemzeti kultúra elkülönítése más népek kultúrájától és szokásaitól.

Az **állampolgárságra, demokráciára nevelés**t segíti az önállóság és önérvényesítés igényének kialakítása, a társas érintkezés alapvető szabályainak megismerése (szituációs játékokon keresztül), a különböző lehetőségek közül, a tanuló igényének megfelelő választás gyakorlása, a megalapozott döntésekre nevelés, a segítség megfelelő stílusú kérésének és elfogadásának megválasztása.

Az **önismeret és a társas kultúra fejlesztése** megvalósul az önkifejezés erősítésével, különböző kommunikációs technikákkal az igények kifejezésében (véleményalkotás tanulása), az érzelmeken uralkodás lehetőségének és képességének megismertetésével, a szociális kapcsolatok megfelelő formáinak gyakorlásával, a közösség értékeinek megismerésével, elfogadásával.

A **családi életre nevelés**t a társas kapcsolatok kialakítása, kezdeményezése, szituációs játékokkal a családban betöltött szerepek gyakorlása, a családi ünnepek és események, jelentős évfordulók, rokoni kapcsolatok megismerése, megnevezése, ünnepi készülődések tervezése, a meghívások, köszöntők, gratulációk gyakorlása támogatja.

A tantárgy a **testi és lelki egészségre nevelés**ben az egészséges életmód (táplálkozás, sport, személyes higiéné) alapvető szabályainak/jellemzőinek megismertetése ismeretterjesztő médiumok (könyvek, cd-k) segítségével, az ismeretek megnevezésével a testi és lelki egészség, helyes és helytelen szokások köréből és a test és lélek érzéseinek adekvát kifejezésekkel és fogalmakkal történő megfogalmazásával vesz részt. A felelősségvállalás másokért, önkéntesség kompetencia terület fejlesztését szituációs játékokon keresztül a segítségnyújtás szükségességének és módjainak felismertetése és gyakoroltatása, a közösség tagjainak kommunikációs jelzéseire figyelés, megfelelő formájú kapcsolattartás és a közösségi munkában feladatok vállalása erősíti.

A **fenntarthatóság és környezettudatosság** céljait a környezetet megóvó magatartásra és tevékenységre neveléssel, a környezetvédő tevékenységek felismerésével, megnevezésével (pl.: szelektív hulladékgyűjtés, energiatakarékosság) segíti elérni.

A **pályaorientáció** alakítása a munka világának megismerésével – saját életlehetőségek, pályaelképzelés reális felmérésével és a társadalmi munkamegosztás területeinek és fogalmainak, valamint a szakmák tevékenységeinek rendszerezésével valósul meg.

A **gazdasági és pénzügyi nevelés**t a tantárgy a pénz – munka összefüggéseinek megismertetésével, a családi élet, munkahely, foglalkozások témaköréből vett kommunikációs témák feldolgozásával segíti.

A tantárgy segíti az infokommunikációs eszközök megismerését, rendeltetésszerű használatát, az érdekes műsorok, programok céltudatos válogatását, a nyilvános és bizalmas információk megosztása közötti különbség felismerését. Óv a túlzott információadástól, és

segíti a megszerzett ismeretek hitelességével és elfogadásával kapcsolatos kétségek felismertetését a médiatudatosságra nevelés területén.

A tantárgy támogatja a **tanulás tanításá**t az egyénre szabott értékelési és motivációs módszerek alkalmazásával való ösztönzés, és az ismeretek (tananyag) iránti érdeklődés felkeltésében, elsajátításában. Fejleszti a környezettel való kommunikációs kapcsolatban a folyamatos érdeklődés az önellenőrzés és javítás iránti igényt.

Kulcskompetenciák

A **kommunikációs kompetencia** a tanuló képességeihez és lehetőségeihez mérten fejlődik az önkifejezés minél gördülékenyebb, pontosabb megjelenítésével, a társak kommunikációs jelzéseinek figyelésével és megértésével, a kommunikációs jelzések egyre pontosabb, érthetőbb, tisztább, lehetőség szerint beszéddel kísért megjelenítésével, valamint a nonverbális jelek, gesztusok, képek, piktogramok értelmezésével és használatával.

A **digitális kompetenciák** fejlesztését az IKT – eszközök közötti eligazodás, felhasználásuk módjának megértése és gyakorlása, a szabadidő hasznos és szórakoztató eltöltésének módszerei, a választás szempontjainak megismerése, gyakorlása segíti.

A **személyes és társas kapcsolati kompetenciák** területén a tantárgy keretében megvalósul a közösség tagjaival történő együttműködés és kooperációs készség gyakorlása, a szociális beilleszkedéshez szükséges készségek, képességek fejlesztése, felkészítés a szakiskolai közösségbe történő beilleszkedésre, a felnőtt lét szerepeire és a konfliktushelyzetek megoldásához szükséges technikák elsajátítására és gyakorlására.

A **munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák** fejlődését segíti a célok kitűzése, megfogalmazása, a lehetőségekhez képest önálló tevékenységek igényének felismerése, a kitűzött célok elérése érdekében lényeges kapcsolatfelvétel gyakorlása.

A **kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái** megerősödnek a versek, mesék mozdulatokkal kísérésével, életszerű szituációk eljátszásával, a tiszta, választékos beszédre törekvéssel.

A **tanulás kompetenciái**nak a fejlesztése az önálló kérdezés, felvilágosítás kérés gyakorlásával, valamint a közös munkában történő együttműködéssel, a feladattartás és kitartás gyakorlásával valósul meg.

Évfolyam: 7.

Heti óraszám: 5 Éves óraszám: 180

1. Témakör	Beszédfejlesztés, anyanyelv	Óraszám: 30
Tantárgyi tartalom	• Artikulációs ügyesítés. Kiejtés javítása. • A hang közvetítő szerepe: hanghordozás változtatása, a közlés tartalma közötti összefüggés. *Hangtan* • Hangok – magánhangzók (rövid, hosszú párok) • Mássalhangzók: egyjegyű-kétjegyű, rövid-hosszú. *Szótan* • Főnév (személyek és tárgyak nevei), ige (cselekvések megnevezése), melléknév (tulajdonságok). • Határozószó (viszonyszavak). *Igeragozás* • egyes szám, többes szám. • Személyes névmások, személyragok. • Igeidők: jelen-, múlt- ige használata. *Mondattan:* kijelentő mondat, kérdő mondatok. • Bővített, mondatok. • Állító- és tagadó mondatok.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Hangerő szabályozás Szóértés Beszédértés Analóg mondatok alkotás Hallás Figyelem: vizuális, auditív, koncentráció, tartósság Emlékezet: vizuális, auditív, megőrzés, felidézés Szókincsbővítés Metakommunikáció Analízis Szintézis	Artikulációs gyakorlatok. Különböző hangnemű beszéd azonos tartalommal (unott, érdeklődő, gúnyos, gyűlölködő stb.), hanghordozás és tartalom kapcsolata. Magánhangzók, rövid-hosszú párok megkülönböztetése. Hangok – betűk csoportosítása változatos szempontok szerint. Az ábécé ismerete, nevek névsorba rendezése. Tulajdonnevek (emberek neve, városok neve stb.) gyűjtése, helyesírása. Cselekvések megnevezése. Igeidők használata egymás után, egymáshoz kapcsolva. A múlt, jelen és jövő összefüggéseinek felismerése. Térbeli- és időbeli viszonyok meghatározása. Két tárgy, személy összehasonlítása. Három tárgy vagy személy összehasonlítása. Képekről szógyűjtés, mondatalkotás adott szóval. Szókincs- és témavariációk eltérő	*Ének-zene:* ritmus- és hallásfejlesztés. *Olvasás-írás:* betűtanítás, ábécébe rendezés.

Absztrahálás Artikuláció	helyzetekben. Kijelentő mondatok átalakítása kérdővé, válasz a kérdésre. A cselekvést értékelő kérdésre állító, a valóságnak nem megfelelő kérdésekre tagadó mondatok szerkesztése. Élőben és magnetofonról hallgatott beszédmódok értékelése: motyogás, halk, hangos, érthető beszéd, hadarás.	
Elvárt teljesítmény: Képes verbális közlésre (organikus akadályozottság esetén nonverbálisra). Képes mondatbővítményeket és múlt időt használni, kifejezni magát bővített mondatokkal, mellékneveket, határozószókat, igekötőket használni spontán beszédében.		
Elvárt és javasolt fogalmak: Hanghordozás, kiabálás, suttogás, súgás. Nyelvtani megnevezések. Magánélet, közélet körébe tartozó kifejezések. A gyakorolt nyelvtani formulákhoz kapcsolódó egyszerűsített kifejezések.		

2. Témakör	**Társadalmi érintkezési formák**	**Óraszám: 40**
Tantárgyi tartalom	• Viselkedésmódok elemzése és megbeszélése. • Testtartás:(pl. Himnusz alatt) beszélgetés során (zsebre tett kéz, vállrángatás) • Ülés: A leülés és felállás udvariassági rendje, az ülés módja (szétvetett lábak, zárt lábak, székről lecsúszva, asztalra felrakva stb.) • Járás: a közlekedés módja csoporttal, párban, egyedül. • Tekintet: iránya beszélgetés közben (szemkontaktus, bámulás stb.). • Mimika: grimasz mások megnyilvánulása közben. • Gesztikulálás. • Érintés: Az érintés árnyalatai (kéz a combra, hátba ütés, fenekére csapás, csók arcra, homlokra, szájra stb.) • Megszólítás – Köszönés – Bemutatkozás: korosztály – fiatalabb, idősebb, és nemek szerinti különbségek figyelembevétele. • Köszönési módok megbeszélése. (kinek, mikor, hogyan). Integetés, mint köszönési forma. • Kézfogás. Puszi. • Bemutatkozás – bemutatás. • Vendégségben. • Vendéghívás, köszöntés, búcsúztatás, kínálás. • Ajándék átadás és átvétel.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Verbális, nonverbális kifejezés Aktív szókincs	Helyzetgyakorlatok, látott esetek (fotó, videó) a témákkal összefüggésben. A felsorolt helyzetekre rövid történetek eljátszása	*Életvitel és gyakorlat:* vásárlás, közlekedés, vendégség.

Konfliktushelyzetek felismerése Kooperáció Fegyelmezettség Figyelmesség	Iskolai helyzetekben a viselkedésmódok gyakorlása. A már gyakorolt viselkedési szokások átismétlése, gyakorlása szituációkban. A helyzetek megbeszélése, a helytelen viselkedés javítása. A köszönés módja és a köszönő felek közötti viszony megbeszélése. Bemutatkozás módja – a felek közötti viszony szerinti változatok gyakorlása. Helyzetgyakorlatok.	*Állampolgári ismeretek:* felkészülés a felnőtt életre: jó és rossz elkülönítése.
Elvárt teljesítmény: Képes megérteni a tárgyalt eseteket, észrevenni a helytelen viselkedést, indokolni a választott megoldást, helyes erkölcsi érzékét kialakítani. Képes a tájékozódáshoz, probléma megoldáshoz, feladata elvégzéséhez segítséget kérni, elfogadni és hasznosítani. Képes elsajátítani a szociális beilleszkedéshez szükséges készségeket, képességeket.		
Elvárt és javasolt fogalmak: A témák feldolgozása során felmerülő kifejezések és fogalmak tisztázása.		

3. Témakör	**Előkészület a felnőtt életre**	**Óraszám: 35**
Tantárgyi tartalom	• Konfliktushelyzetek felismerése, megoldási módok kitalálása. • Boltban vásárol, de nem elég a pénze az áru megvásárlására (mit tegyen?). • Az utcán leszólítja valaki (hogy reagáljon?). • Húsvéti locsoláskor alkohollal kínálják (mit tegyen?). • Aktuálisan előforduló konfliktushelyzetek megbeszélése. • Magán, és hivatalos jelleg elkülönítése. • Segítségkérés – személyi segítő.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Erkölcsi érzék Véleményalkotás Megfigyelés Azonosulás Lényegkiemelés Elvonatkoztatás	Képek alapján adott szituációk felismerése, a probléma elemzése, megoldás keresése. A lehetséges megoldások eljátszása után a helyes megoldás kiválasztása, indoklása. (Ismert sorozatokból részletek, a Kockásfülű nyúl c. rajzfilm epizódjai, Frakk filmek, Magyar népmesék). Választás, megkülönböztetés (kinek szóló információt hallasz?). Személyes adatok és iratok kezelésének módja.	*Életvitel és gyakorlat:* vásárlás, közlekedés, vendéglátás, orvosi vizsgálat. *Állampolgári ismeretek:* állampolgári ismeretek, hivatalos dokumentumok használata.
Elvárt teljesítmény: Képes önkifejezéséhez verbális és nonverbális közlési formákat használni. Képes személyes véleményalkotásra. Képes hétköznapi helyzetekhez adekvát megnyilvánulással viszonyulni. Képes a helyes és helytelen viselkedést megnevezni. Képes kapcsolatot kialakítani, gondjait megosztani az általa kiválasztott felnőttel.		

Elvárt és javasolt fogalmak: Irigység, füllentés, becsapás, lopás. Konkrét helyzetekben felmerülő kifejezések és fogalmak tisztázása.

4. Témakör	**Társas kapcsolatok**	**Óraszám: 35**
Tantárgyi tartalom	Kapcsolat az osztályközösségben: • barát – haragos • felnőtt – tanuló • Az átlagos érintkezés formái (udvariassági formulák). Kapcsolat az intézmény helyszíneivel: • tanárok, irodai dolgozók (ebédbefizetés, könyvtárhasználat, üzenet átadása) A nemek közötti kapcsolat. • A fiúkra és lányokra jellemző viselkedési módok szabadidőben és munkában. Nonverbális kommunikáció és illemszabályok. • Arcmimika differenciált észlelése. • Lelkiállapot kitalálása arckifejezésből, az esetleges okok feltárása. • Szemmel, fejmozdulattal, mimikával, kézjellel kifejezett utasítás közlésének és megértésének gyakorlása. • Külső megjelenés eltérő helyzetekben. Reakció. • Képek, ábrák, szimbólumok, szituációk információinak megértése (postán, az intézményben). • Osztályközösség, iskolai barátok, az intézmény dolgozói, családtagok, gyermekek, fiatalok más intézményekből. • Párkapcsolatok az iskolában. Diákszerelem. • A telefonálás illemszabályai. Viselkedés kötött és kötetlen élethelyzetben (szabadidőben).	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Udvariasság Kommunikáció Megfigyelés Azonosulás Lényegkiemelés Elvonatkoztatás Türelem Szókincsbővítés Nonverbális kommunikáció	A helyes viselkedés és kommunikációs formulák elsajátítása és gyakorlása játékos szituációkban. Társakra jellemző belső tulajdonságok összegyűjtése, csoportosítás nemek szerint. Grimaszok rögzítése, különböző arckifejezések megfigyelése tükör előtt. Egymás arckifejezésének utánzása. Arckifejezés, testtartás elemzése fotó, illetve videó felvételek alapján. Ápoltság, rendezettség, célnak megfelelő öltözék. (sporthoz, ünnepre, stb.). Tágabb környezetében adódó helyzetek, képek, ábrák stb. megértése (piktogramok, közlekedési táblák stb.). Személyes tapasztalatok, saját kapcsolatok feltérképezése.	*Állampolgári ismeretek:* önismeret, társas kapcsolatok. *Életvitel és gyakorlat:* piktogramok értelmezése. *Környezetismeret:* az emberi test; egészségvédelem.

	A másik nemmel szembeni viselkedés alapszabályainak állandó megbeszélése. Elfogadható és nem megengedhető tényezők elemzése egy kapcsolatban. Telefonálás gyakorlása mesterségesen kialakított helyzetben. Viselkedés kötetlen helyzetben: köszönés, hangoskodás, öltözködés, tisztálkodás.	
Elvárt teljesítmény: Képes az interakciós fél érzelmeinek, gesztusainak, igényeinek felfogására, kerülni a feltűnő, oda nem illő viselkedést. A testbeszéd információközlő értékét ismeri, képes válaszreakciókra, érzelmein uralkodik. Képes az elsajátított viselkedésmódok szerint kulturált módon kapcsolatot tartani egyszerűbb helyzetekben.		
Elvárt és javasolt fogalmak: barát, barátságos, ellenség, ellenfél, barátságtalan, elutasítás, elutasító, szeretet, szerelem, intimitás, szigorú, ideges, gondterhelt, vidám, alkalom, ápolt, rendezett, kezelési útmutatók ábrái, közlekedési táblák.		

5. Témakör	**Médiaismeret**	**Óraszám: 40**
Tantárgyi tartalom	• Tömegkommunikációs műfajok és eszközök közötti tájékozódás. • Írott kommunikáció: (szórólapok, műsorújság, reklám, időjárás-jelentés). • Elektronikus hordozók (számítógép, TV, Video, DVD, CD, játékok) használata (lejátszás, be-, kikapcsolás, működtetés). • Kisközösségi kommunikáció alapvető helyzetei, magatartásformái. • Könyvtárhasználat. A kívánt könyv, kiadvány megkeresése, kiválasztása. • Írott kommunikáció áttekintése: szórólapok, reklámok, terméktájékoztatók, korosztálynak megfelelő újságok, folyóiratok áttekintése. • Mindennapos, szokásos médiahasználat (rádió, TV). • A műsorok kiválasztásának szempontjai (pl.: korosztályos ajánlás, időpont, családi időbeosztás, stb.). • Véleményalkotás, vitakészség alakítása.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Lényegkiemelés Kiválasztás Helyes viselkedés Önkorlátozásra törekvés	Műsorújság használata (időpont, műsor keresése). A kívánt eszköz kiválasztása, működtetése. Szerepjátékok: iskolai hírek, családi hírek. Hang nélkül, csak mimika és testbeszéd alapján kitalálni a hírek tartalmát (szomorú, vidám, semleges hír: baleset bejelentése, sportgyőzelem, időjárás-jelentés stb.) Cím, író szerinti keresés – az abc rend szerinti tájékozódás.	*Digitális kultúra:* DVD, CD lejátszása, célzott internethasználat. *Olvasás-írás*: értő olvasás. *Állampolgári ismeretek:*

	A termékek áttekintése, téma keresése, az olvasottak rövid összefoglalása (pl.: hogyan ajánlanád társaidnak az adott cikket, miért érdekes az adott információ? stb.). Hangkazetta, CD, DVD, videó, számítógép működtetése önállóan felügyelettel. Műsorújságból kiválasztja a kívánt programot, az időpont megjegyzése, a látottak megbeszélése, kritika megfogalmazása (tetszett, nem, miért?).	tanulmányi séta, intézménylátogatások.
Elvárt teljesítmény: Képes megérteni az ábrák, szimbólumok, szituációk információit. Képes az önkorlátozásra a szórakoztató elektronikai eszközök használatakor, és az életkori kötöttségeket figyelembe venni műsorválasztás során. Kiválasztani és figyelni kedvenc műsorát. Képes megfelelően viselkedni a könyvtárban, a papíralapú termékeket helyesen, kímélően használni.		
Elvárt és javasolt fogalmak: A médiában használatos szófordulatok, kifejezések tartalma. A használat során előforduló kifejezések és fogalmak. Olvasójegy, katalógus, kölcsönzési idő lejár, hír, tájékoztató, tartalomjegyzék, ingyenes lap.		

Évfolyam: 8.

Heti óraszám: 5 Éves óraszám: 180

1. Témakör	Beszédfejlesztés, anyanyelv	Óraszám: 30
Tantárgyi tartalom	• Artikulációs ügyesítés. Kiejtés javítása. • A hang közvetítő szerepe: hanghordozás változtatása, a közlés tartalma közötti összefüggés. *Hangtan* • Hangok – magánhangzók (rövid, hosszú párok) • Mássalhangzók: egyjegyű-kétjegyű, rövid-hosszú. *Szótan* • Főnév (személyek és tárgyak nevei), ige (cselekvések megnevezése), melléknév (tulajdonságok). • Határozószó (viszonyszavak). • Melléknevek fokozása. Alap- és középfok. Három változó jellemzése, a felsőfok gyakorlása. *Igeragozás* • Egyes szám, többes szám. Személyes névmások, személyragok. • Igeidők: jelen-, múlt- és jövőidő. A „fog” ige használata. *Mondattan* • Kijelentő mondat, kérdő mondatok. • Bővített, és összetett mondatok. • Állító és tagadó mondatok. • A magán és közéleti kommunikáció tipikus helyzetei, kifejezésmódjuk.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Hangerő szabályozás Szókincsbővítése Szóértelmezés szövegben Analóg mondatalkotás Reális önértékelés Összefüggő beszéd	Artikulációs gyakorlatok Különböző hangnemű beszéd azonos tartalommal (unott, érdeklődő, gúnyos, gyűlölködő stb.) hanghordozás és tartalom kapcsolata. Magánhangzók rövid-hosszú párok. Hangok – betűk csoportosítása változatos szempontok szerint. ABC ismerete, nevek névsorba rendezése. Tulajdonnevek (emberek neve, városok neve stb.) gyűjtése, helyesírása. Cselekvések megnevezése. Igeidők használata egymás után, egymáshoz kapcsolva. A múlt, jelen és jövő összefüggéseinek felismerése. Térbeli- és időbeli viszonyok meghatározása. Két tárgy, személy összehasonlítása.	*Ének-zene:* ritmus- és hallásfejlesztés. *Olvasás-írás:* betűtanítás, ábécébe rendezés.

	Három tárgy v. személy összehasonlítása. Képekről szógyűjtés, mondatalkotás adott szóval. Szókincs- és témavariációk eltérő helyzetekben. Kijelentő mondatok átalakítása kérdővé, válasz a kérdésre. A cselekvést értékelő kérdésre állító, a valóságnak nem megfelelő kérdésekre tagadó mondatok szerkesztése. Élőben, és felvételről hallgatott beszédmódok értékelése: motyogás, halk, hangos, érthető beszéd, hadarás.	
Elvárt teljesítmény: Képes verbális közlésre (organikus akadályozottság esetén nonverbálisra). Képes mondatbővítményeket és múlt időt használni, kifejezni magát bővített mondatokkal, mellékneveket, határozószókat, igekötőket használni spontán beszédében. Képes helyesen használni tanult nyelvtani formákat, tiltó mondatokat fogalmazni.		
Elvárt és javasolt fogalmak: Hanghordozás, kiabálás, suttogás, súgás. Nyelvtani megnevezések. Magánélet, közélet körébe tartozó kifejezések. A gyakorolt nyelvtani formulákhoz kapcsolódó egyszerűsített kifejezések.		

2. Témakör	**Társadalmi érintkezési formák**	**Óraszám: 40**
Tantárgyi tartalom	Viselkedésmódok elemzése és megbeszélése. • Testtartás:(pl. Himnusz alatt), beszélgetés során (zsebre tett kéz, vállrángatás). • Ülés: A leülés és felállás udvariassági rendje, az ülés módja (szétvetett lábak, zárt lábak, székről lecsúszva, asztalra felrakva stb.). • Járás: a közlekedés módja csoporttal, párban, egyedül. • Tekintet: iránya beszélgetés közben (szemkontaktus, bámulás stb.). • Mimika: grimasz mások megnyilvánulása közben. • Gesztikulálás. • Távolságtartás: a beszélgetés távolsága ismert és ismeretlen személynél, átkiabálás az utcán, valakinek a feje felett). • Érintés: Az érintés árnyalatai (kéz a combra, hátba ütés, fenekére csapás, csók arcra, homlokra, szájra stb.). • Megszólítás – Köszönés – Bemutatkozás: korosztály – fiatalabb, idősebb, és nemek szerinti különbségek figyelembevétele. • Viselkedési szokások megbeszélése, elemzése. Az alkalmazkodás, beilleszkedési szokások kidolgozása, begyakorlása. • Köszönési módok megbeszélése. (kinek, mikor, hogyan). Integetés, mint köszönési forma. • Kézfogás. Puszi. • Bemutatkozás – bemutatás.	

	• Megszólítás (ismerős – idegen, fiatal – idős) • Beszélgetés társaságban, véleményalkotás, tanácskérés, kérdezés. • Vendégségben. • Vendéghívás, köszöntés, búcsúztatás, kínálás. • Ajándék átadás és átvétel. • Ajándék kiválasztásának szempontjai. • Mozi, színház, koncert, táncos rendezvény látogatása. • Felkérés táncra, elköszönés, udvarias visszautasítás.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Felismerés Megítélés Kooperáció Fegyelmezettség Figyelmesség Szociális kapcsolatok	Helyzetgyakorlatok, látott esetek (fotó, videó) a témákkal összefüggésben. A felsorolt helyzetekre rövid történetek eljátszása, a helyes és helytelen viselkedés elválasztása. Iskolai helyzetekben a viselkedésmódok gyakorlása. A már gyakorolt viselkedési szokások átismétlése, gyakorlása szituációkban. A helyzetek megbeszélése, a helytelen viselkedés javítása. A köszönés módja és a köszönő felek közötti viszony megbeszélése. Bemutatkozás módja – a felek közötti viszony szerinti változatok gyakorlása. Helyzetgyakorlatok. Illő öltözet, ruhatár használata, jegy bemutatása, hely megkeresése, viselkedés előadás alatt (pl. zörgés zacskóval, viselkedés idegen szomszéddal).	*Életvitel és gyakorlat:* vásárlás, közlekedés, vendégség. *Állampolgári ismeretek:* felkészülés a felnőtt életre: jó és rossz elkülönítése.
Elvárt teljesítmény: Képes megérteni a tárgyalt eseteket, észrevenni a helytelen viselkedést, indokolni a választott megoldást, helyes erkölcsi érzékét kialakítani. Képes a tájékozódáshoz, probléma megoldáshoz, feladata elvégzéséhez segítséget kérni, elfogadni és hasznosítani. Képes elsajátítani a szociális beilleszkedéshez szükséges készségeket, képességeket, tiszteletben tartani és érzékelni a személyes tér határait. Képes önmaga és mások viselkedését igazságosan és mértékletesen megítélni. Képes önmagát és környezetét reálisan értékelni.		
Elvárt és javasolt fogalmak: félszeg, tolakodó, bizalmaskodó, tisztelet. A témák feldolgozása során felmerülő kifejezések és fogalmak tisztázása.		

3. Témakör	**Előkészület a felnőtt életre**	**Óraszám: 35**
Tantárgyi tartalom	Konfliktushelyzetek felismerése, megoldási módok kitalálása. • Boltban vásárol, de nem elég a pénze az áru megvásárlására (mit tegyen?). • Az utcán leszólítja valaki (hogy reagáljon?). • Húsvéti locsoláskor alkohollal kínálják (mit tegyen?).	

	• Aktuálisan előforduló konfliktushelyzetek megbeszélése. • Gyermekkönyvek, filmek, ifjúsági filmek részleteiben megjelenő konfliktusok megoldása saját vélemény alapján, és a filmen. • Magán, és hivatalos jelleg elkülönítése. • Ismerkedés: bizalom, bizalmatlanság. • Hol, kivel közölhetem személyes adataimat? (önkormányzat, orvosi rendelő, rendőrség, iskola) • Személyes adatok és iratok kezelésének módja. • Hol, mikor, kinek írom alá a nevemet? • Segítségkérés – személyi segítő.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Megértés Erkölcsi érzék Indokolás Személyes véleményalkotás Választás Megkülönböztetés Probléma megfogalmazás	Képek alapján adott szituációk felismerése, a probléma elemzése, megoldás keresése. A lehetséges megoldások eljátszása után a helyes megoldás kiválasztása, indoklása. (Ismert sorozatokból részletek, a Kockásfülű nyúl című rajzfilm epizódjai, Frakk-filmek, Magyar népmesék). Választás, megkülönböztetés (kinek szóló információt hallasz?). Szituációs gyakorlatok a személyes iratok használatára (személyi igazolvány, bérlet, diákigazolvány, bankkártya, lakcím, lakáskulcs). Előfordulható helyzetek a helyes és helytelen cselekvésre. Helyzetgyakorlatok. Probléma megfogalmazása.	*Életvitel és gyakorlat:* vásárlás, közlekedés, vendéglátás, orvosi vizsgálat. *Állampolgári ismeretek:* állampolgári ismeretek, hivatalos dokumentumok használata.
Elvárt teljesítmény: Képes önkifejezéséhez verbális és nonverbális közlési formákat használni. Képes személyes véleményalkotásra. Képes hétköznapi helyzetekhez adekvát megnyilvánulással viszonyulni, ismerni és alkalmazni a társadalmi együttélés normáit. Képes a helyes és helytelen viselkedést megnevezni, indokolni, és a gyakorlatban alkalmazni. Képes őszinte kapcsolatot kialakítani, gondjait megosztani az általa kiválasztott felnőttel,		
Elvárt és javasolt fogalmak: irigység, füllentés, becsapás, lopás. Konkrét helyzetekben felmerülő kifejezések és fogalmak tisztázása.		

4. Témakör	**Társas kapcsolatok**	**Óraszám: 35**
Tantárgyi tartalom	Kapcsolat az osztályközösségben: • barát – haragos • felnőtt – tanuló • Az átlagos érintkezés formái (udvariassági formulák). Kapcsolat az intézmény helyszíneivel: • Tanárok, irodai dolgozók (ebédbefizetés, könyvtárhasználat, üzenet átadása)	

	• Karbantartók, konyhai dolgozók, portaszolgálat (segítség kérése, üzenet átadása, együtt dolgozás). A nemek közötti kapcsolat. • A fiúkra és lányokra jellemző viselkedési módok szabadidőben és munkában. • Párkapcsolatok az iskolában. Diákszerelem. Nonverbális kommunikáció és illemszabályok. • Arcmimika differenciált észlelése. • Lelkiállapot kitalálása arckifejezésből, az esetleges okok feltárása. • Szemmel, fejmozdulattal, mimikával, kézjellel kifejezett utasítás közlésének és megértésének gyakorlása. • Külső megjelenés eltérő helyzetekben. Reakció. • Képek, ábrák, szimbólumok, szituációk információinak megértése (postán, az intézményben). • Különböző társasági körök. • Osztályközösség, iskolai barátok, az intézmény dolgozói, családtagok, gyermekek, fiatalok más intézményekből. • A telefonálás illemszabályai. • Viselkedés kötött és kötetlen élethelyzetben (szabadidőben). • Ápoltság, rendezettség, célnak megfelelő öltözék (sporthoz, ünnepre stb.).	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Kommunikáció Megfigyelés Azonosulás Lényegkiemelés Elvonatkoztatás Türelem Szókincsbővítés Nonverbális kommunikáció értelmezése	A helyes viselkedés és kommunikációs formulák elsajátítása és gyakorlása játékos szituációkban. Társakra jellemző belső tulajdonságok összegyűjtése, csoportosítás nemek szerint. Grimaszok rögzítése, különböző arckifejezések megfigyelése tükör előtt. Egymás arckifejezésének utánzása. Arckifejezés, testtartás elemzése fotók, illetve videofelvételek alapján. Megadott lelkiállapot megjelenítése arccal, testtel. Tágabb környezetében adódó helyzetek, képek, ábrák stb. megértése (piktogramok, közlekedési táblák stb.). Személyes tapasztalatok, saját kapcsolatok feltérképezése. A másik nemmel szembeni viselkedés alapszabályainak állandó megbeszélése. Elfogadható és nem megengedhető tényezők elemzése egy kapcsolatban. Telefonálás gyakorlása mesterségesen kialakított és valós helyzetekben. Viselkedés kötetlen helyzetben: köszönés, hangoskodás, öltözködés, tisztálkodás.	*Állampolgári ismeretek:* önismeret, társas kapcsolatok. *Életvitel és gyakorlat:* piktogramok értelmezése. *Környezetismeret:* az emberi test; egészségvédelem.

Elvárt teljesítmény: Képes az interakciós fél érzelmeinek, gesztusainak, igényeinek felfogására, kerülni a feltűnő, oda nem illő viselkedést. A testbeszéd információközlő értékét ismeri, képes válaszreakciókra, érzelmein uralkodik. Képes az elsajátított viselkedésmódok szerint kulturált módon kapcsolatot tartani egyszerűbb helyzetekben.
Elvárt és javasolt fogalmak: Barát, barátságos, ellenség, ellenfél, barátságtalan, elutasítás, elutasító, szeretet, szerelem, intimitás. Szigorú, ideges, gondterhelt, vidám, alkalom, ápolt, rendezett. Kezelési útmutatók ábrái, közlekedési táblák.

5. Témakör	**Médiaismeret**	**Óraszám: 40**
Tantárgyi tartalom	• Tömegkommunikációs műfajok és eszközök közötti tájékozódás. • Írott kommunikáció: (szórólapok, műsorújság, reklám, időjárás-jelentés). • Elektronikus hordozók (számítógép, TV, Videó, DVD, CD, játékok) használata (lejátszás, be-, kikapcsolás, működtetés). • Kisközösségi kommunikáció alapvető helyzetei, magatartásformái. • Könyvtárhasználat. A kívánt könyv, kiadvány megkeresése, kiválasztása. • Írott kommunikáció áttekintése: szórólapok, reklámok, terméktájékoztatók, korosztálynak megfelelő újságok, folyóiratok áttekintése. • Mindennapos, szokásos médiahasználat (rádió, TV). • A műsorok kiválasztásának szempontjai (pl.: korosztályos ajánlás, időpont, családi időbeosztás, stb.). • Véleményalkotás, vitakészség alakítása.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Lényegkiemelés Kiválasztás Önkorlátozásra Helyes viselkedés Megfogalmazás Indoklás Véleményalkotás Vitakészség	Műsorújság használata (időpont, műsor keresése). A kívánt eszköz kiválasztása, működtetése. Szerepjátékok: iskolai hírek, családi hírek. Hang nélkül, csak mimika és testbeszéd alapján kitalálni a hírek tartalmát (szomorú, vidám, semleges hír: baleset bejelentése, sportgyőzelem, időjárás-jelentés stb.). Cím, író szerinti keresés – az ábécérend szerinti tájékozódás. A termékek áttekintése, téma keresése, az olvasottak rövid összefoglalása (pl. hogyan ajánlanád társaidnak az adott cikket, miért érdekes az adott információ?). Hangkazetta, CD, DVD, videó, számítógép működtetése önállóan, felügyelettel. Műsorújságból a kívánt program kiválasztása, az időpont megjegyzése, a	*Digitális kultúra:* DVD, CD lejátszása, célzott internethasználat. *Olvasás-írás*: értő olvasás. *Állampolgári ismeretek:* tanulmányi séta, intézménylátogatások.

	látottak megbeszélése, kritika megfogalmazása (tetszett, nem, miért?).	
Elvárt teljesítmény: Képes megérteni az ábrák, szimbólumok, szituációk információit, egyszerűbb szókincsű írott anyagból a lényeget megérteni. Képes az önkorlátozásra a szórakoztató elektronikai eszközök használatakor, és az életkori kötöttségeket figyelembe venni műsorválasztás során. Képes a valóságot és virtuális valóságot elkülöníteni. Kiválasztani és figyelni kedvenc műsorát. Képes megfelelően viselkedni a könyvtárban, a papíralapú termékeket helyesen, kímélően használni.		
Elvárt és javasolt fogalmak: A médiában használatos szófordulatok, kifejezések tartalma. A használat során előforduló kifejezések és fogalmak. Olvasójegy, tagdíj, katalógus, kölcsönzési idő lejár, hír, tájékoztató, készlet erejéig érvényes, tartalomjegyzék, előfizetés, ingyenes lap.		

Olvasás - írás

Értelmileg akadályozottak Általános Iskolája

Évfolyam: 1 – 8.

A tantárgy témáinak feldolgozásához tartozó időkeret

Témakör / Évfolyam	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
1. Beszédfejlesztés	**10**	**10**	**5**	**5**	**7**	**8**	**-**	**-**
2. Térorientációs gyakorlatok	**10**	**10**	**10**	**10**	**8**	**7**	**-**	**-**
3. Finommozgások fejlesztése	**10**	**10**	**10**	**10**	**-**	**-**	**-**	**-**
4. Szem-kéz koordinációjának fejlesztése	**10**	**10**	**10**	**10**	**-**	**-**	**-**	**-**
5. Emlékezet-, gondolkodás- és figyelemfejlesztés	**10**	**10**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
6. Íráselemek tanítása	**22**	**22**	**10**	**10**	**-**	**-**	**-**	**-**
7. Betűtanítás	**-**	**-**	**23**	**23**	**44**	**44**	**23**	**22**
8. Olvasás	**-**	**-**	**20**	**20**	**25**	**25**	**30**	**30**
9. Írás	**-**	**-**	**20**	**20**	**35**	**35**	**22**	**23**
10. Értő olvasás	**-**	**-**	**-**	**-**	**25**	**25**	**33**	**33**
Összesen	**72**	**72**	**108**	**108**	**144**	**144**	**108**	**108**

Olvasás - írás
Évfolyam: 1-8.

Tantárgyi célok

A tantárgy célja, hogy megalapozza és fejlessze az olvasás-írás elsajátításához és gyakorlásához szükséges alapkészségeket és a fogalmi gondolkodást, fejlessze a kommunikációs képességet, a grafomotorikát és az artikulációt.

Tantárgyi feladatok

Az értelmileg akadályozott tanuló esetében a pedagógusok feladata elérni, hogy az életkornak és az egyéni képességeknek megfelelő olvasási és írási technikák folyamatos fejlesztésével és alkalmazásával a tanuló legyen képes az információkat elemi szinten megszerezni, átadni, legyen képes könnyen érthető, rövid szöveg elolvasására, értelmezésére, néhány egyszerű gondolat leírására egyre kevesebb segítséggel.

A tanulóval szemben támasztott elvárás, hogy folyamatosan legyen képes megismerni az olvasott és írott betűk, szavak, egyszerű mondatok jelentéstartalmát, váljon igénnyé az egyszerű írásos utasítások, figyelmeztetések, feliratok értelmezése, alakuljon ki a tevékenységek és információk piktogramos megjelenítésének értelmezési képessége, folyamatosan bővüljön a környezetben előforduló írásos utasítások megértése, követése. A képességeknek megfelelő szinten váljon igényévé az olvasási és írási tevékenységekkel összefüggő szabadidő-eltöltés lehetőségeinek gyakorlása, alakuljon ki a környezet iránti érdeklődés, az ismeretek megszerzésére irányuló spontán törekvés. Az elsajátított olvasási technikával alakuljanak ki olyan képességek, amelyek hozzásegítik a tanulót a kommunikációs eszközök használatához, a mindennapi életbe való beilleszkedéshez. Hivatalos iratok, űrlapok kitöltése során ismerje fel, segítséggel vagy önállóan alkalmazza személyes adatait, és védje azokat az illetéktelen használóktól.

A tantárgy feladata valamennyi betűtípus megismertetése (kicsi-nagy, nyomtatott-írott), a feliratokon, számítógépes billentyűkön történő biztos eligazodás érdekében.

1 – 2. évfolyam

Fejlesztési területek – nevelési célok

Az első két évfolyamon az olvasás-írás képességének **előkészítése** folyik. Minden tevékenység arra irányul, hogy a tanulók érdeklődését felkeltse az írásos információ megszerzésére, megalapozódjanak az olvasás és írás elsajátításához nélkülözhetetlen képességek.

Ehhez a gondolkodási, érzékelési és észlelési funkciók közül elsősorban a **figyelemre, az emlékezetre, a szem-kéz koordinációra, a finommanipulációra** van szükség.

Az **erkölcsi nevelés** területét megalapozza az egyszerű szabályok betartása, a feladatok elvégzésének és a csoportos fejlesztési helyzetnek megfelelő viselkedés, segítőkész magatartás a társakkal. Egyszerű utasítások megértése és végrehajtása. A szabályok megismerése, a rendezett környezetre, a tanszerek, eszközök megóvására való igény kialakítása.

Az **önismeret és társas kapcsolati kultúra fejlesztésé**ben fontos szerepet tölt be a megfelelő pozitív hozzáállás kialakításával, a türelem magalapozásával, a feladatok végrehajtásával, a társak próbálkozásainak kivárásával, és az alkalmazkodóképességgel.

A **tanulás tanításá**t segíti az írásos, képes információk megszerzése iránti igény kialakulása és a tanulás iránti érdeklődés.

Kulcskompetenciák

A tantárgy a **kommunikációs kompetenciák** területét a képek, tárgyak megnevezésével, azonosításával, az alapvető téri relációkban a formák, alakzatok érzékszervekkel történő azonosításával, megnevezésével, az írás megtanulását a tájékozódás segítésével, megfelelő grafomotoros képességek, megfelelő íróeszköz-használat kialakításával és fejlesztésével, a megfelelő nyomaték alkalmazásával és a papírhatárok betartásával támogatja.

A **személyes és társas kapcsolati kompetenciák** terület fejlődését elősegíti az alapvető viselkedési normák betartása. A koncentrált figyelemhez szükséges a megfelelő tantermi légkör, a csoportba való beilleszkedés, és a feladathelyzet elfogadása.

A **tanulás kompetenciáinak** fejlesztése megvalósul a helyes és pontos feladatvégzés iránti igény kialakításával, a munkavégzés pontosságára törekvéssel, a feladattudat és a kitartás megalapozásával.

Évfolyam: 1.

Heti óraszám: 2 Éves óraszám: 72

1. Témakör	Beszédfejlesztés	Óraszám: 10
Tantárgyi tartalom	• Beszédtechnika fejlesztése • Hallásfigyelem fejlesztés • Ritmusfejlesztés • Szókincs-bővítés • Kommunikációs készségfejlesztés	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Beszédtechnika Hallásfigyelem Kommunikáció Utánzás Megfigyelés Differenciálás Beszédértés Auditív differenciálás Ritmusfejlesztés Szókincsbővítés	Légzéstechnika fejlesztése. Hangképző szervek használatának tudatosítása, gyakorlása. Szabályos légzés kialakítása, a levegő beosztása. Ajak- és nyelvgyakorlatok. Artikulációs gyakorlatok. Hangok artikulálása, szájról olvasás, állathangok utánzása. Hangforrások, ismert dallamok felismerése, differenciálása. Környezete alapvető hangjainak megkülönböztetése, a hangforrások irányának felismerése. Környezet tárgyainak megnevezése, képolvasás, tevékenységek megnevezése, játékos utasítások végrehajtása. Köszönés, megszólítás. Irányított közös játék társakkal. Szerepjátékok. Szavak ejtése. Új szavak ismétlése, alkalmazása párbeszédben. Beszédmotiváció egyszerű mondókákkal, versekkel, mozgásos játékkal kísérve. Kétütemű gyakorlat végzése utánzással. Ritmusérzék fejlesztése együttműködéssel. Rákérdezésre adekvát válaszok adása. 3-4 hangból álló ritmus letapsolása utánzással. Egyeztetés: szavakat tárggyal, képpel.	*Ének-zene*: ritmizálás. *Kommunikáció:* logopédiai gyakorlatok. *Játékra nevelés:* szerepjáték.
Elvárt teljesítmény: Képes a feladathelyzetet elfogadni, együttműködő, motiválható a beszédszervi gyakorlatok végzése során. Képes figyelmét néhány percig a feladatra irányítani. Felismeri környezete hangjait, zörejeit, társai és a vele foglalkozó felnőttek hangját.		
Elvárt és javasolt fogalmak: Fontosabb hangképző szervek nevei, kilégzés, belégzés. Némán, halkan, hangosan. A mozgásokban részt vevő testrészek megnevezése. Lassú, gyors, egyenletes.		

2. Témakör	Térorientációs gyakorlatok	Óraszám: 10
Tantárgyi tartalom	• Téri relációk felismerése, létrehozása. • Relációs fogalmak. • Irányok. • Eligazodás nagyobb térben (tanterem).	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Téri tájékozódás Differenciálás Szenzoros differenciálás Taktilis érzékelés Téri reláció észlelés Szerialitás Rész-egész viszony felismerése	Tárgyak helyének meghatározása, egymáshoz viszonyítása. Relációs fogalmak megállapítása képen. Térirányok nagymozgásokkal. Téri relációk felismerése síkban (feladatlapon). Testtájékok megmutatása, megnevezése. Soralkotás tárgyakkal, képekkel, rajzzal. Eldugott tárgyak keresése, helymeghatározások. A relációs fogalmak megértése, és helyes alkalmazása cselekvés során. Soralkotás, balról jobbra haladás spontán módon. A bal-jobb oldal, irány differenciálása jelölés segítségével. Testséma kialakítása. A könyvek, papírlapok kíméletes használata, előre, hátra lapozás egyesével.	*Játékra nevelés:* didaktikai játékok. *Kommunikáció:* térbeli tájékozódás, viszonyítás.
Elvárt teljesítmény: Képes az irányokat: fentről le, balról jobbra, utánzással alkalmazni. Képes segítséggel alkalmazni – megnevezésre – a téri relációkat. Képes felismerni a soralkotás (két elemből álló) ritmusát, próbálja azt (segítséggel) utánozni.		
Elvárt és javasolt fogalmak: elől, hátul, *középen, oda*, *vissza,* alatt, mellett, alá, mellé, ki, be, fel, le *irány-határozók*, középen, bal, jobb, *középső, szemben, háttal.* Könnyen érzékelhető *ellentét-párok* hideg-meleg, sötét-világos, felnőtt, gyerek, öreg, fiatal, férfi, nő képen és valóságban. Ki? Mi? Kérdőszó értelmezése. Tárgyak, személyek megkülönböztetése.		

3. Témakör	Finommozgások fejlesztése	Óraszám: 10
Tantárgyi tartalom	• Ujjak irányított mozgatása. • Tevékenység apró tárgyakkal. • Kéz izomzatának fejlesztése. • Helyes, szabályos, célszerű ceruzafogás elsajátítása, gyakorlása. • Megfelelő nyomaték gyakorlása. • Érzékelési gyakorlatok tapintással. • Ujjak mozgatásának finomítása. • Formák megfigyelése, körüljárása. • Formák kirakása, átrajzolása.	

	• Könyv, füzet használata.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Érzékelés, tapintás Vizuális figyelem Finommotorika Mozgáskészség Csukló és az ujjak mozgékonysága Íróeszköz kezelés	Kéz ujjai (mondókák), ujjak „számlálása”, „zongorázás”. Tárgyak két- illetve három ujjal megfogása. Gyöngy felszedése, Pötyi játék használata, papír tépkedése, mozaik ragasztása. Gyúrás, nyomkodás agyaggal, drót hajlítása. Vonalak húzása megfelelő nyomatékkal és ceruzafogással. Színezés, spontán rajzolgatás. Tárgyak felismerése, kiválasztása tapintással. Játékos gyakorlatok „zongorázás”, kopogás, integetés. Hüvelyk-, és mutatóujjának egyenkénti önálló mozgatása.	*Játékra nevelés:* gyakorló játék, kéz és ujj-játékok. *Ábrázolás-alakítás:* papírtépés, sodrás, gyurmázás.
Elvárt teljesítmény: Képes környezete iránt érdeklődni, alapvető kommunikációs készsége alakuljon (közeledésre adekvát reakció, részvétel közös tevékenységben /passzív is/, elemi szükségletek, igények jelzése).		
Elvárt és javasolt fogalmak: Ujjak nevei, *egyenes-, behajlított ujj*. Kopogás alul, felül, kívül, belül, elől, hátul. kicsi, nagy, egy darab, kerek, lapos, egyenes, *görbe*, erősen, gyengén, álló-, fekvő egyenes, kör-, kapu- és csésze-vonal, sötét, halvány, sima, *érdes*, puha, kemény, gömbölyű, lapos, hosszú, rövid, vastag, vékony, dolgozik, játszik, baleset-óvatosság.		

4. Témakör	**Szem-kéz koordinációjának fejlesztése**	**Óraszám: 10**
Tantárgyi tartalom	• Célzott gurítás, dobás. • Határok betartása. • Építés kockával, dominóval, fűzés. • Szemtorna. • Formák összehasonlítása. • Ujjak irányított mozgatása. • Tevékenység apró tárgyakkal. • Kéz izomzatának fejlesztése. • Megfelelő nyomaték gyakorlása.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Mozgáskészség Finommotorika Csukló és az ujjak mozgékonysága Íróeszköz kezelés	Labda dobása, autó gurítása egymásnak, „kapuba”, célba. Kockák egymásra rakása, építés párhuzamosan, minta szerint Dominó élére állítása. Nagy gyöngyök fűzése hurkapálcára, drótra, spárgára, ritmikus sor két színnel.	*Önkiszolgálás:* gombolás, fűzés. *Játékra nevelés:* konstrukciós játék.

Grafomotoros képességek	Mozaik kirakás, nyomdázás meghatározott helyre, rajzolás során keret tisztán hagyása, autó végigvezetése „úton” Mozgó tárgy követése szemmel, tájékozódás egy szemmel. Logikai játék, hasonló formák keresése, egyeztetés feladatlapon. Nagy gyöngy fűzése. Szabály megértése és betartása képességei szerint. Tekintetét tudatosan irányítani, fixálni. Feltűnő hasonlóságot megtalálni különböző tárgyakon.	
Elvárt teljesítmény: Részt vesz irányított csoportos tevékenységben. Képes a feladatot elvégezni, szabályokat betartani.		
Elvárt és javasolt fogalmak: *Gurítás, dobás. A helyváltoztatás szinonimái.* Kösd össze! illesztés, igazítás, pontosság, gyöngysor, hosszabb, rövidebb, eleje, vége, közepe, betöltés, kihagyás. bele, mellé, találat, alapszínek, sötét, világos, hosszabb rövidebb. hosszában, keresztben, fordítva, méret, szín, forma, ugyanolyan, hasonló. Ruhadarabok neve.		

5. Témakör	**Emlékezet-, gondolkodás- és figyelemfejlesztés**	**Óraszám: 10**
Tantárgyi tartalom	• Rövid szavak utánamondása. • Tárgyak megfigyelése, változás észlelése • Összefüggések felismerése. • Csoportosítás. • Mondókák együtt mondással. • Szavak utánamondása. • Versek, dalok mondókák tanulása. • Figyelemfejlesztő játékok.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Emlékezet Analízis Szintézis Összehasonlítás Összefüggés felfogása Figyelem	Szavak felidézése, és ismételt mondása játékos formában. Tárgyak sorából „Mi tűnt el? Mi változott?” Eseményképek feldolgozása, egyszerű összefüggések felismerése. Színek szerinti válogatás. Egyes szavak, képről alkotott mondatok azonnali és késleltetett utánamondása. Lefordított képek megtalálása, képes lottó, puzzle-k. Változásokat észlelni, jelezni. Egyszerű összefüggéseket felismerni, megfogalmazni. Halmazból egy-egy meghatározott tárgyat kiválasztani. Ismert tárgyakat, ismert fogalmak alá rendelni	*Játékra nevelés:* didaktikus játékok. *Kommunikáció:* versek mondókák közös és egyéni elmondása.

Elvárt teljesítmény: Képes a tanult verseket, dalokat, mondókákat társaival csoportosan elmondani. Képes elemi szinten a csoportba illeszkedni, ismeri és megnevezi társait és a vele foglalkozó felnőtteket.
Elvárt és javasolt fogalmak: ugyanaz, *még egyszer,* ugyanolyan, Miért? kérdésre adekvát válasz. Alapfogalmak körének bővítése (étel, ruhanemű, jármű, játékok, bútorok, edények, járművek, funkciójuk.). Versek, mondókák szavainak értelmezése. Képen látható cselekvések megnevezése.

6. Témakör	**Íráselemek tanítása**	**Óraszám: 22**
Tantárgyi tartalom	• Formák differenciálása, egyeztetése. • Formák megfigyelése, körüljárása, átrajzolása. • Irányok követése. • Irányított vonal húzása, átírás. • Helyes testtartás, ceruzafogás gyakorlása. • Határok betartásának gyakorlása.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Finommotorika Íróeszköz kezelés Vizuomotoros koordináció	Tárgyak megfigyelése, összehasonlítása, felismerése tapintás útján. Egyenes és görbe vonal követése. Szögletes és kerek formák kirakása, átrajzolása homokba bottal, papírra ujjal, ecsettel, ceruzával. Vonal rajzolása le, fel, jobbra, balra. Egyenes, kör, csigavonal, egyszerű szögletes formák szabályos átírása, másolása áttetsző papírra. A folyamatos munka idejének fokozatos növelése. Alapformákat egyeztetése. differenciálása Felismerhető formák létrehozása segítséggel, különböző eszközökkel. Tanszerek rendeltetésszerű használata Az instrukciók pontos követése.	*Mozgásnevelés:* téri tájékozódás. *Ábrázolás-alakítás:* homoktáblán, gríztáblán rajzolgatás ujjal, bottal.
Elvárt teljesítmény: Képes a különböző íróeszközöket (segítséggel) alkalmazni, gyakorolni a ceruzafogást, tudatosan alkalmazni az író- és rajzeszközök, ceruza megfelelő nyomatékát.		
Elvárt és javasolt fogalmak: Egyszerű formák nevei: *kerek, szögletes, rövid, hosszú*. Az összehasonlítás szavai ugyanolyan, *ugyanoda*. Helymeghatározások. A könyvben való tájékozódás szavai, üres sor, tele sor. Kösd össze! *Kerüld ki*!		

Évfolyam: 2.

Heti óraszám: 2 Éves óraszám: 72

1. Témakör	Beszédfejlesztés	Óraszám: 10
Tantárgyi tartalom	• Beszédtechnika fejlesztése • Hallásfigyelem fejlesztés • Ritmusfejlesztés • Szókincsbővítés • Kommunikációs készségfejlesztés	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Utánzás Hallásdifferenciálás Ritmusérzék Megfigyelés Differenciálás Azonosság, különbség felismerése Aktív szókincs bővítése Emlékezet	Légzéstechnika fejlesztése. Hangképző szervek használatának tudatosítása, gyakorlása. Ajak- és nyelvgyakorlatok. Artikulációs gyakorlatok. Hangok artikulálása, szájról olvasás, állathangok utánzása. Hangforrások, ismert dallamok felismerése, differenciálása. Környezete alapvető hangjait megkülönböztetni, a hangforrások irányát felismerni. Kétütemű gyakorlat végzése utánzással. Környezet tárgyait, azok rendeltetését megismerni. Környezet tárgyainak megnevezése, képolvasás, tevékenységek megnevezése, játékos utasítások végrehajtása. Versek, dalok szövegének értelmezése. Köszönés, megszólítás. Irányított közös játék társakkal. Szerepjátékok. Szavak ejtése, szótagolás. Új szavak ismétlése, alkalmazása párbeszédben. Rákérdezésre adekvát válaszokat, jelzéseket adni. A környezetre vonatkozó önálló megállapításokat tenni, interaktív kapcsolatot alakítani. 3-4 hangból álló ritmus letapsolása utánzással. Egyeztetés: szavakat tárggyal, képpel.	*Ének-zene:* ritmizálás. *Kommunikáció*: logopédiai gyakorlatok. *Játékra nevelés:* szerepjáték.
Elvárt teljesítmény: Képes a feladathelyzetet elfogadni, együttműködő, motiválható a beszédszervi gyakorlatok végzése során. Képes figyelmét néhány percig a feladatra irányítani. Felismeri környezete hangjait, zörejeit, társai és a vele foglalkozó felnőttek hangját.		

Elvárt és javasolt fogalmak: Fontosabb hangképző szervek nevei, kilégzés, belégzés. Némán, halkan, hangosan A mozgásokban részt vevő testrészek megnevezése. Lassú, gyors, egyenletes. Kérdés, felelet, ki? mi? hol? (miért? mikor?) kérdések értelmezése. Alapvető érintkezési formulák. *(Rokon, barát, idegen)* Munka, játék. *Kedélyállapot* kifejezésére szolgáló szavak. *Térirány*-meghatározások. Versek, dalok szövegének értelmezése.

2. Témakör	**Térorientációs gyakorlatok**	**Óraszám: 10**
Tantárgyi tartalom	• Téri relációk felismerése, létrehozása. • Relációs fogalmak. • Irányok. • Eligazodás nagyobb térben (tanterem). • Irányjelző nyilak ismerete és használata. • Eligazodás két dimenzióban (könyv, feladatlap).	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Taktilis érzékelés Téri relációk használata Rész-egész viszony felismerése	Tárgyak helyének meghatározása, egymáshoz viszonyítása. Relációs fogalmak megállapítása képen és helyese alkalmazása cselekvés során. Soralkotás, balról jobbra haladás spontán módon. A bal-jobb oldal, irány differenciálása jelölés segítségével. Testséma kialakítása. A könyvek, papírlapok kíméletes használata, előre, hátra lapozás egyesével. Térirányok nagymozgásokkal. Téri relációk felismerése síkban (feladatlapon). Testtájékok megmutatása, megnevezése. Soralkotás tárgyakkal, képekkel, rajzzal. Eldugott tárgyak keresése, helymeghatározások. Nyilak elhelyezése, megfigyelése padokon, táblán, feladatlapon Adott ábra, kép megkeresése könyvben.	*Játékra nevelés:* didaktikai játékok. *Kommunikáció*: térbeli tájékozódás, viszonyítás.
Elvárt teljesítmény: Képes az irányokat: fentről le, balról jobbra, utánzással alkalmazni. Képes segítséggel alkalmazni – megnevezésre – a téri relációkat. Képes felismerni a soralkotás (két elemből álló) ritmusát, próbálja azt (segítséggel) utánozni.		
Elvárt és javasolt fogalmak: elől, hátul, *középen, oda, vissza,* alatt, fölött, mellett, alá, fölé, mellé, ki, be, fel, le, *irány-határozók* (bele, fölé, mögé) balra, jobbra, középen, bal, jobb, *középső, szemben, háttal.* Könnyen érzékelhető *ellentét-párok* hideg-meleg, sötét-világos, felnőtt, gyerek, öreg, fiatal, férfi, nő képen és valóságban. Ki? Mi? Kérdőszó értelmezése. Tárgyak, személyek megkülönböztetése.		

<table>
<tr><th>3. Témakör</th><th>Finommozgások fejlesztése</th><th>Óraszám: 10</th></tr>
<tr><td>Tantárgyi tartalom</td><td colspan="2">• Ujjak irányított mozgatása.
• Tevékenység apró tárgyakkal.
• Kéz izomzatának fejlesztése.
• Helyes, szabályos, célszerű ceruzafogás elsajátítása, gyakorlása.
• Megfelelő nyomaték gyakorlása.
• Érzékelési gyakorlatok tapintással.
• Ujjak mozgatásának finomítása.
• Eszközök, szerszámok fogása.
• Mozdulatok utánzása.
• Érzékelési gyakorlatok tapintással
• Mozdulatok utánzása.</td></tr>
<tr><th>Fejlesztendő képesség, készség</th><th>Tanulói tevékenység</th><th>Kapcsolódási pontok</th></tr>
<tr><td>Megkülönböztetés

Azonosság, különbség felismerése

Szenzoros differenciálás

Figyelem

Utánzás

Emlékezet

Finommotorika</td><td>Kéz ujjai (mondókák), ujjak „számlálása”, „zongorázás”.
Hüvelyk-, és mutatóujjának egyenkénti önálló mozgatása.
Tárgyakat két- illetve három ujjal megfogni.
A zsírkréta, kréta, ceruza helyes fogása és tudatos irányítása.
Ismert tárgyak felismerése tapintással.
Ujjak egyenkénti, akaratlagos mozgatása.
Ismert tárgyak felismerése tapintással.
Ujjak egyenkénti, akaratlagos mozgatása.
Gyöngy felszedése. Pötyi játék használata, papír tépkedése, mozaik ragasztása.
Gyúrás, nyomkodás agyaggal, drót hajlítása.
Vonalak húzása megfelelő nyomatékkal és ceruzafogással.
Színezés, spontán rajzolgatás.
Tárgyak felismerése, kiválasztása tapintással.
Játékos gyakorlatok „zongorázás”, kopogás, integetés.
„Szerelés” fogóval, anyacsavarral stb.
Mozdulatok alapján mindennapi tevékenység megfigyelése, utánzása.</td><td>Játékra nevelés:
gyakorló játék, kéz és ujj-játékok.

Ábrázolás-alakítás:
papírtépés, sodrás, gyurmázás.</td></tr>
<tr><td colspan="3">Elvárt teljesítmény: Képes környezete iránt érdeklődni, alapvető kommunikációs készsége alakuljon (közeledésre adekvát reakció, részvétel közös tevékenységben /passzív is/, elemi szükségletek, igények jelzése).</td></tr>
<tr><td colspan="3">Elvárt és javasolt fogalmak: Ujjak nevei, egyenes-, behajlított ujj. Kopogás alul, felül, kívül, belül, elől, hátul. Kicsi, nagy, egy darab, kerek, lapos, egyenes, görbe, erősen, gyengén, álló-, fekvő egyenes, kör-, kapu- és csésze-vonal, sötét, halvány, sima, érdes, puha, kemény, gömbölyű, lapos, hosszú, rövid, vastag, vékony, dolgozik, játszik, Szerszámok nevei, baleset óvatosság.</td></tr>
</table>

4. Témakör	Szem-kéz koordinációjának fejlesztése	Óraszám: 10
Tantárgyi tartalom	• Célzott gurítás, dobás. • Építés kockával, dominóval, fűzés. • Határok betartása. • Pontok összekötése • Szemtorna. • Formák összehasonlítása. • Gombolás.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Vizuomotoros koordináció Vizuális memória Hallásfigyelem Gestalt látás Rész-egész észlelése Alak-háttér megkülönböztetése	Labda dobása, autó gurítása egymásnak, „kapuba”, célba. Kockák egymásra rakása, építés párhuzamosan, minta szerint Dominó élére állítása. Stabil építményt készíteni viszonylag pontos illesztéssel. Kitartó munkavégzés néhány percig megfelelő mozdulatokkal. Szabály megértése és betartása képesség szerint. Feladatmegértés, és feladatvégzés kevés segítséggel. Kitartóan gyakorolni a nagyobb gombok begombolását, próbálkozások során a sikertelenséget elviselni. Fűzőtábla használata nagy gyöngyök fűzése hurkapálcára, drótra, spárgára, ritmikus sor két színnel. Mozaik kirakás, nyomdázás meghatározott helyre, rajzolás során keret tisztán hagyása, autó végigvezetése „úton” Pontok közé ceruza, pálcika beillesztése, pontok összekötése ujjal, ecsettel, ceruzával. Mozgó tárgy követése szemmel, tájékozódás egy szemmel. Logikai játék, hasonló formák keresése, egyeztetés feladatlapon. Baba- és saját ruha gombolása. Nagy gyöngy fűzése.	*Önkiszolgálás:* gombolás, fűzés. *Játékra nevelés:* konstrukciós játék.
Elvárt teljesítmény: Részt vesz irányított csoportos tevékenységben. Képes a feladatot elvégezni, szabályokat betartani.		
Elvárt és javasolt fogalmak: *gurítás-dobás differenciálása, cél. A helyváltoztatás szinonimái.* Kösd össze! illesztés, igazítás, pontosság. gyöngy-sor, hosszabb, rövidebb, eleje, vége, közepe, betöltés, kihagyás. bele, mellé, találat, alapszínek, sötét, világos, hosszabb rövidebb. hosszában, keresztben, fordítva, méret, szín, forma, ugyanolyan, hasonló. Ruhadarabok neve.		

5. Témakör	Emlékezet-, gondolkodás- és figyelemfejlesztés	Óraszám: 10

Tantárgyi tartalom	• Rövid szavak utánamondása. • Tárgyak megfigyelése, változás észlelése • Összefüggések felismerése. • Csoportosítás. • Mondókák együtt mondással. • Szavak utánamondása. • Versek, dalok mondókák tanulása. • Figyelemfejlesztő játékok. • Tapasztalatszerzés az utcán. • Képolvasás.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Emlékezet Analízis Szintézis Összehasonlítás Összefüggés felfogása Figyelem Verbális emlékezet	Szavak felidézése, és ismételt mondása játékos formában. Tárgyak sorából „Mi tűnt el? Mi változott?” Eseményképek feldolgozása, egyszerű összefüggések felismerése, megfogalmazása. Színek szerinti válogatás. Halmazból egy-egy meghatározott tárgy kiválasztása. Mondókák, versek, kiválasztása tartalom alapján, rákérdezéssel, tartalom elmondása. Egyes szavak, képről alkotott mondatok azonnali és késleltetett utánamondása. Lefordított képek megtalálása, képes lottó, puzzle. Ismert tárgyak, ismert fogalmak alá rendelése. Tematikus kép szereplői, tevékenységük felidézése emlékezetből, kérdések segítségével.	*Játékra nevelés:* didaktikus játékok. *Kommunikáció:* versek mondókák közös és egyéni elmondása.
Elvárt teljesítmény: Képes a tanult verseket, dalokat, mondókákat társaival csoportosan elmondani. Képes elemi szinten a csoportba illeszkedni, ismeri és megnevezi társait és a vele foglalkozó felnőtteket.		
Elvárt és javasolt fogalmak: ugyanaz, *még egyszer,* ugyanolyan, *hasonló, (részben, ugyanolyan),* Miért? kérdésre adekvát válasz. Szöveg értelmezése, új szavak ismertetése, rögzítése. Alapfogalmak körének bővítése (étel, ruhanemű, jármű, játékok, bútorok, edények, járművek, funkciójuk.). Versek, mondókák szavainak értelmezése. Képen látható cselekvések megnevezése.		

6. Témakör	**Íráselemek tanítása**	**Óraszám: 22**
Tantárgyi tartalom	• Formák megfigyelése, körüljárása, átrajzolása. • Irányok követése. • Irányított vonal húzása, átírás. • Helyes testtartás, ceruzafogás gyakorlása. • Határok betartásának gyakorlása. • Könyv, füzet használata.	

Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Megkülönböztetés Azonosság, különbség felismerése Differenciálás Taktilis érzékelés	Tárgyak megfigyelése, összehasonlítása, felismerése tapintás útján. Alapformák egyeztetése, differenciálása, felismerése a környezet tárgyain. Egyenes és görbe vonal követése. Szögletes és kerek formák kirakása, átrajzolása homokba bottal, papírra ujjal, ecsettel, ceruzával. Könyv lapozgatása, előre, hátra lapozás. Képek keresése, füzet lapozása, sorok teleírása, kihagyása, szóköz. Vonal rajzolása le, fel, jobbra, balra. Ábrák, pontok összekötése homokban, táblán, feladatlapon. Felismerhető formák létrehozása segítséggel, különböző eszközökkel. Egyenes, kör, csigavonal, egyszerű szögletes formák szabályos átírása, másolása áttetsző papírra. A folyamatos munka idejének fokozatos növelése. Ábrák kiegészítése, egyszerű formák rajzolása meghatározott helyre, széles vonalközbe. Az íráshoz szükséges körülmények megszokása.	*Mozgásnevelés*: téri tájékozódás. *Ábrázolás-alakítás:* homoktáblán, gríztáblán rajzolgatás ujjal, bottal.
Elvárt teljesítmény: Képes a különböző íróeszközöket (segítséggel) alkalmazni, gyakorolni a ceruzafogást, tudatosan alkalmazni az író- és rajzeszközök, ceruza megfelelő nyomatékát.		
Elvárt és javasolt fogalmak: Egyszerű formák nevei: kerek, *szögletes, széles, keskeny,* rövid, hosszú, egyenes, *görbe,* kör, és *csigavonal.* Az összehasonlítás szavai ugyanolyan, *ugyanúgy*, *ugyanarra, ugyanoda*. Helymeghatározások. A könyvben való tájékozódás szavai, üres sor, tele sor, ujjnyi köz, vastag vonal, Kösd össze! *Kerüld ki*!		

3 – 4. évfolyam

Fejlesztési területek – nevelési célok

Az alsó tagozat végéig az írás és olvasás elemeinek elsajátítása, a betűk megismerése történik. Minden esetben a már megismert betűk **folyamatos ismétlésével, gyakorlásával**. Az olvasás-írás tantárgy **betűismertetése** elsősorban a tő/kiinduló-írásos betűtípus megismertetését célozza meg. Ezzel párhuzamosan megtörténhet a nagybetűs alak bemutatása, amelyet a tanulók gyakran hamarabb megjegyeznek általánosabb előfordulása miatt. Az **írás** tantárgy a sajátos nevelési igény miatt speciális. A láthatósági szempontokat figyelembe vevő, nagyobb vonalközbe történő, fokozatosan csökkenő vonalméretű füzetet igényel, a tanulók egyéni sajátosságaihoz igazodó íróeszközzel.

Az **erkölcsi nevelés** területén a tantárgy fontos szerepet játszik az alapvető viselkedési szabályok betartásának megalapozásával, a türelmes feladatvégzés és a társakra való odafigyelés kialakításával, a tanszerek és eszközök rendezettségére neveléssel és az írásbeli munka minőségének fejlesztésével.

A **nemzeti öntudat, hazafias nevelés** fejlesztését az alapvető téri relációkban való eligazodás, a népi mondókák és rövid versek megismerése segíti.

Az **állampolgárságra, demokráciára nevelés** területén fontos az iskolai házirend szabályainak megismerése, törekvés a szabályok minél önállóbb betartására.

Az **önismeret és a társas kapcsolati kultúra fejlesztése** a minél jobb teljesítmény elérésére törekvéssel, az önellenőrzés iránti igény kialakításával, feladathelyzetekben a társakkal való együttműködés fejlesztésével, egymás munkájának tiszteletben tartásával, és a türelmes várakozásra neveléssel valósul meg.

A tantárgy a **tanulás tanítás**át a tanulás iránti érdeklődés felkeltésével, az egyénre szabott feladatok megoldására törekvéssel segíti.

Kulcskompetenciák

Kiemelt szerepet játszik a tantárgy a **kommunikációs kompetenciák** terület fejlesztésében, az írásos kommunikáció megértése iránti igény kialakításával, a beszéd vagy más kommunikációs forma árnyaltabbá, tudatosabbá tételével, a magyar nyelv hangjai és a tanult betűformák egyeztetésével, szavakban a tanult hangok felismerésével és a képek, tárgyak, szóképek egyeztetésével.

A **személyes és társas kapcsolati kompetenciák** fejlesztését segíti a közös szabályjátékokban való motivált részvétel, és feladatvégzésekben a saját és mások teljesítményének értékelésében való aktív részvételre nevelés.

A **munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák** megalapozását segíti a környezet iránti érdeklődés fenntartásával, a közös játékokban történő aktív kezdeményezéssel és feladatvállalással az írott vagy képes információk megismerésében, és az aktív részvétellel az önellenőrzésben, értékelésben.

Évfolyam: 3.

Heti óraszám: 3 Éves óraszám: 108

1. Témakör	Beszédfejlesztés	Óraszám: 5
Tantárgyi tartalom	• Beszédtechnika fejlesztése. • Hang kiemelése. • Szókincsbővítés. • Ritmusfejlesztés.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Hallásdifferenciálás Utánzás Elvonatkoztatás Auditív emlékezet Verbális emlékezet Auditív figyelem	Kezdőhang és befejező hang leválasztása. Hangoztatás. Kezdőhang alapján szavak differenciálása. Szótagolás, rövid és hosszú szótagok, szavak ritmusos tapsolása. Mesehallgatás, segítséggel visszamondás. Hangok önálló ejtése hosszan, röviden. Képes újság nézegetése	*Kommunikáció:* logopédiai feladatok, szókincsbővítés. *Ének-zene:* ritmusgyakorlatok.
Elvárt teljesítmény: Képes soralkotás alkalmával alkalmazni spontán módon a balról jobbra haladást rögzíteni. Képes szavakban a magánhangzót kihallani, adott magánhangzót megjelölni.		
Elvárt és javasolt fogalmak: Különböző kedélyállapotok kifejezése. Hangok önálló ejtése. Magánhangzó, mássalhangzó. Megszólítások, köszönések. Megfelelő hangerő, megfelelő hanghordozás.		

2. Témakör	Térorientációs gyakorlatok	Óraszám: 10
Tantárgyi tartalom	• Lateralitás gyakorlása. • Soralkotások. • Téri relációk gyakorlása. • Helymeghatározás tanteremben, udvaron, eseményképen, rajzon. • Lépegetés társasjáték-táblán. • Játékos feladatok. • Képolvasás.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Téri viszonyok felismerése Szerialitás	Bal-jobb megállapítása, jelölése. Sorok átrendezése, új tagok beillesztése (gyerekek, játékok). Cselekvés alapján a kapott utasítás „megfejtése”. Képolvasás, kép kiegészítése meghatározott helyeken (rajz, nyomda). Közös társasjáték, lépés bábuval.	*Játékra nevelés:* didaktikai játékok *Kommunikáció:* térbeli tájékozódás, viszonyítás

	Tárgyak eldugása, megkeresése. A balról jobbra haladás rögzítése, és spontán módon alkalmazása soralkotás alkalmával. A megadott instrukciók követése, társak türelmes figyelemmel kísérése. Adekvát, egyszavas válasz adása ki? mit csinál? milyen? kérdésekre. Felismerni a felső, alsó és középső sorokat, oszlopokat.	
Elvárt teljesítmény: Kialakul az előnyben részesített oldal tudatos használata. Képes szabad kézzel felismerhető ábrát rajzolni.		
Elvárt és javasolt fogalmak: Páros testrészek. Alsó, felső, *jobb- és bal oldali* szomszédok. *irányok.* Sor eleje, vége, Téri relációk fogalmai. Előre lép, hátra lép, még egyszer dob. Külső és belső tulajdonságok. (Szógyűjtés „milyen a…?” kérdésre).		

3. Témakör	**Finommozgások fejlesztése**	**Óraszám: 10**
Tantárgyi tartalom	• Ujjgyakorlatok. • Irányok megkülönböztetése síkban. • Vonalvezetési gyakorlatok. • Iránymozgás. • Íráskészség megalapozása.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Utánzás (vonal-vezetés, iránykövetés) Kézdominancia erősítés Sorkövetés képessége Alaklátás, formaészlelés	Zongorázás, kopogás, tevékenységek apró tárgyakkal, tépésmozaik készítés. Eseménykép figurái a középponthoz, ill. egymáshoz viszonyítva. Ceruzával haladás ábrák, párhuzamosok között. „kockás” papíron kisebb-nagyobb négyzetek, lépcső rajzolása. Színezés, határok betartása. Nyomaték tudatos változtatása. Ügyesítő gyakorlatok végzése mindkét kézzel. Az irányokra vonatkozó utasítások megértése és követése. Feladatvégzés tudatos vonalvezetéssel, megfelelő ceruzafogással és nyomatékkal. Az előnyben részesített oldal tudatosítása.	*Ábrázolás-alakítás:* Formázások különböző anyagokból, gyurmázás, daratábla, homok. Eltérő vastagságú íróeszközökkel festés, rajzolás.
Elvárt teljesítmény: Képes spontán beszédben helyesen használni a téri relációk kifejezéseit.		
Elvárt és javasolt fogalmak: Tevékenység megfogalmazása (csipegetés, sodrás, csavarás…). Fokozás alkalmazása,(még feljebb, legszélén…). Íráselemek, egyszerű alakzatok nevei. Forma betöltése, kihagyása, Kösd össze!, Karikázd be!, Húzd alá!, Húzd át! utasítások megértése.		

4. Témakör	Szem-kéz koordinációjának fejlesztése	Óraszám: 10
Tantárgyi tartalom	• Célba dobás. • Építés. • Soralkotások. • Kép összeillesztése.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Gestalt látás Rész-egész észlelése Alak-háttér differenciálás Grafomotorikum	Táblai ábrák célzása babzsákkal, papírrepülővel. Építés önállóan és minta után. Építőelemek pontos illesztése. Kártyák, dominó sorba rendezése vízszintes és függőleges irányban. Szétvágott kép, mesekocka elemeinek összeillesztése. Helymeghatározás alapján a megfelelő elem kiválasztása. Két elem önálló összeillesztése.	*Mozgásnevelés*: labdás gyakorlatok. *Életvitel és gyakorlat:* cipőfűzés, szalagkötés. *Játékra nevelés:* Didaktikus játékok.
Elvárt teljesítmény: Részt vesz irányított csoportos tevékenységben. Képes a feladatot elvégezni, szabályokat betartani.		
Elvárt és javasolt fogalmak: *cél, irány, közelebb, távolabb, fal, kerítés, torony, oszlopok, szomszédok, következő, kép széle, fejjel lefelé*.		

5. Témakör	Íráselemek tanítása	Óraszám: 10
Tantárgyi tartalom	• Álló, fekvő egyenes. • Kör-, kapu- és csészevonal • Hurok- és horogvonalak. • Íráselemek írása sorközbe.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Vizuomotoros koordináció Vizuális memória Vizuális megfigyelés és - elemzés Vizuális emlékezet Szerialitás	Ritmikus sor 3-4 elemből. Betűelemek felismerése ábrákban. Ábrák kiegészítése, betűelemekkel. Nyitott és zárt forma differenciálása. Hurok- és horog-vonal átírása, másolása. Az álló, fekvő és ferde vonalak differenciálása és megfelelő alkalmazása. Betűelemek átírása, differenciálása, felismerhető másolása. Rajz kiegészítése. Azonos írásjelek felismerése, jelölése, sor folytatása.	*Ábrázolás-alakítás:* festés, rajzolás változatos eszközökkel. *Játékra nevelés:* didaktikus játékok.
Elvárt teljesítmény: Képes az íráselemek helyének figyelembevételével önállóan sort alkotni a vonalrendszerben. Képes betűelemeket átírni, differenciálni, felismerhetően másolni.		

Elvárt és javasolt fogalmak: Egyenesekből kirakható jelek (+, -, relációs jel), kirakása, használata. Kezdőpont, egyező irány, ellenkező irány fogalma. Vonalrendszerbe írás fogalmai. Sorköz, határvonal, kisebb, nagyobb, befér, kilóg.

6. Témakör	**Betűtanítás (a, i, ó, m, t, s, v)**	**Óraszám: 23**
Tantárgyi tartalom	• Hangkihallási gyakorlatok. • Magánhangzók felismerése ajakállásról. • Kezdőhang leválasztása. • Ismerkedés az új betűkkel. • Betű felismerése szövegben. • Hang és betű egyeztetése. • Szógyűjtés. • Szó-kép, egyeztetés. • A mondat (analóg mondatalkotás).	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Gestalt látás Rész-egész észlelés Alak-háttér megkülönböztetés Akusztikus differenciálás Hangkihallás Szem- kéz koordináció Differenciálás Gondolkodási műveletek	Játékos hallásfigyelem fejlesztő gyakorlatok. Hang kihallása szó elején, végén, közepén, kezdőhang kiemelése, önálló hangoztatása hosszan, röviden. Szájról olvasás (nevek, ismert szavak), ajakállások utánzása. Betűhöz megfelelő hang, hanghoz betű társítása. A tanult betű felismerése és egyeztetése a megfelelő hanggal, amit hallott és látott a szóban. Ismert betű kiválasztása betűsorból, felismerése, hangoztatása nevekben, ismert szavakban. Ismert betűk alapján szó felismerése, egyeztetése képpel. Aktuális betű keresése újságban, utcai feliratokon. Szavak szótagolása, tapsolása. Tematikus szógyűjtés. Ismert szót képpel, képet szóval egyeztetni. Szavak felismerése körülírás alapján. Képolvasás, két-három szavas mondatok alkotása.	*Kommunikáció:* Logopédiai gyakorlatok *Ének-zene:* ritmizálás
Elvárt teljesítmény: Képes a feladatokat tudatos vonalvezetéssel, megfelelő ceruzafogással és nyomatékkal végezni. Képes egyszerű szöveget (betűket), ábrákat másolni a tábláról.		
Elvárt és javasolt fogalmak: *Személyek, tárgyak meghatározása* „Ki? Mi?” kérdések segítségével. Embert jelölő szavak (válaszok „ki?” kérdésre). Kezdőbetű, írásjel.		

7. Témakör	Olvasás	Óraszám: 20
Tantárgyi tartalom	• Betűfelismerés. • Két betű összeolvasása. • Szógyűjtés kezdőszótaggal. • Tárgykép-szó egyeztetés ismert betűk alapján. • Versek, mondókák tanulása.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Beszédészlelés Beszédmegértés Beszédprodukció Alaklátás, forma észlelés Analízis- szintézis Figyelem Emlékezet Auditív differenciálás Auditív szófelismerés Verbális emlékezet Szerialitás	Ismert betűk keresése könyvben, újságban, utcai feliratokon. Szavak felismerése magánhangzóik alapján. Azonos kezdőhangú szavak közül a két azonos betűvel kezdődőek kiválasztása, elemzése. Azonos szótaggal kezdődő szavak kiválasztása, értelmezése. Szavak felismerése körülírás és kezdőhang alapján. Megadott betűkből szó kirakása, analizálása. Versek, mondókák közös elmondása, ismert hangok, betűk kiemelés A betűk kirakása, másolása megfelelő sorrendben. Egyeztetés: szókártyákat- tárgyakkal, tárgyképekkel. Szógyűjtés kezdő szótaggal.	*Kommunikáció*: kifejező versmondás.
Elvárt teljesítmény: Képes szóképeket differenciálni néhány tanult betű alapján. Képes szógyűjtésre tartalom, illetve alaki kritériumok alapján.		
Elvárt és javasolt fogalmak: Betű, szótag, szó. Felismert szavak értelmezése. Szavak alakja, jelentése, írása, kiejtése. Hasonlóság, különbség konkrét példákon. Kösd össze! Karikázd be! Húzd alá! stb. utasítások.		

8. Témakör	Írás	Óraszám: 20
Tantárgyi tartalom	• Betűforma vázolása. • Írás sorközbe távolság-tartással. • Két betűs szavak átírása, másolása. • Írás, diktálás után. • Betűk írása sorközbe. • Kétbetűs szavak írása. • Betűk, szótagok, szavak másolása és írása diktálásra.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Beszédészlelés Beszédmegértés Beszédprodukció	Betűalakítás padon, táblán, írólapon. Betű átírása és írása egyesével. Másolás előírásról, tábláról. Betűk írása egyenként, szóközzel.	*Mozgásnevelés*: téri tájékozódás, alapmozgások.

Alaklátás, forma észlelés Analízis- szintézis Figyelem Emlékezet Auditív differenciálás Auditív szófelismerés Verbális emlékezet Szerialitás	Szógyűjtés azonos magánhangzókkal, a magánhangzók leírása. Megadott kezdőbetűvel tematikus szógyűjtés. Kétbetűs szavak gyűjtése, írása. Írás, diktálás után. Szó kiegészítése igekötővel. Két betűs szavak kirakása.	
Elvárt teljesítmény: Képes a helyes irányt követni írás során, a szó- és sorközök betartásával, értelmezni, leírni.		
Elvárt és javasolt fogalmak: Írólap tartása, betű helye, mérete, sor, vastag vonal, margó, kezdőhang – első betű. Hosszú, rövid hangok, jelölésük, szó, szótag, egy szótagú szavak. Szavak értelmezése.		

Évfolyam: 4.

Heti óraszám: 3 Éves óraszám: 108

1. Témakör	Beszédfejlesztés	Óraszám: 5
Tantárgyi tartalom	• Beszédtechnika fejlesztése. • Hang kiemelése. • Szókincsbővítés. • Irodalmi élmények. Hangok meghallása szó elején, közben, végén. • Ritmusfejlesztés. • Szókincsbővítés.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Beszédértés Kommunikáció Hallásdifferenciálás Utánzás Auditív emlékezet Verbális emlékezet Auditív figyelem Verbális- nonverbális képességek Szókincsbővítés	Kezdőhang és befejező hang leválasztása. Hangoztatás. Szótagolás, rövid és hosszú szótagok, szavak ritmusos tapsolása. Versek mondókák dalszövegek értelmezéssel. Személyes élmények felidézése. Mesehallgatás, segítséggel visszamondás, dramatizálás. Hangok önálló ejtése hosszan, röviden. Látott-hallott szavak analizálása, magánhangzók kiemelése. Képes újság nézegetése.	*Kommunikáció*: logopédiai feladatok, szókincsbővítés. *Ének-zene:* ritmusgyakorlatok.
Elvárt teljesítmény: Képes soralkotás alkalmával alkalmazni spontán módon a balról jobbra haladást rögzíteni. Képes szavakban a magánhangzót kihallani, adott magánhangzót megjelölni.		
Elvárt és javasolt fogalmak: Különböző kedélyállapotok kifejezése. *Rokon értelmű szavak.* Hangok önálló ejtése. *Zöngés hangok ejtésének kitapintása.* Magánhangzó, mássalhangzó. *Hang, szó, mondat leegyszerűsített megkülönböztetése.* Megszólítások, köszönések. Megfelelő hangerő, megfelelő hanghordozás.		

2. Témakör	Térorientációs gyakorlatok	Óraszám: 10
Tantárgyi tartalom	• Lateralitás gyakorlása. • Soralkotások. • Téri relációk gyakorlása. • Helymeghatározás tanteremben, udvaron, eseményképen, rajzon. • Lépegetés társasjáték-táblán. • Játékos feladatok.	

	• Képolvasás. • Tájékozódási gyakorlat 3x3-as négyzethálón. • Ismerkedés a tanterem alaprajzával.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Téri viszonyok felismerése Szerialitás Szem-kéz koordináció Laterális dominancia Utánozás (vonal-vezetés, iránykövetés) Szerialitás Alaklátás, formaészlelés Kognitív funkciók	Bal-jobb megállapítása, jelölése. A balról jobbra haladás rögzítése, és spontán módon alkalmazása soralkotás alkalmával. A téri relációk kifejezéseit a spontán beszéd során is helyesen használni. Sorok átrendezése, új tagok beillesztése (gyerekek, játékok). Cselekvés alapján a kapott utasítás „megfejtése” Képolvasás, kép kiegészítése meghatározott helyeken (rajz, nyomda). Közös társasjáték, lépés bábuval. A megadott instrukciók követése, társak türelmes figyelemmel kísérése. Adekvát, egyszavas válasz adása ki? mit csinál? milyen? kérdésekre. Tárgyak eldugása, megkeresése. A kép szereplőinek helyzete, tulajdonságai emlékezetből. Adott sor és oszlop („emelet, lakás”) jelölése bábuval, rajzzal. Saját-, társai- és berendezési tárgyak helyének bejelölése. Az alaprajz és a valóság közti összefüggés felismerése. Tájékozódási gyakorlat 3x3-as négyzethálón. Ismerkedés a tanterem alaprajzával. Játékos feladatok. Képolvasás.	*Játékra nevelés:* didaktikai játékok. *Kommunikáció*: térbeli tájékozódás, viszonyítás.
Elvárt teljesítmény: Kialakul az előnyben részesített oldal tudatos használata. Képes szabad kézzel felismerhető ábrát rajzolni.		
Elvárt és javasolt fogalmak: Páros testrészek. Alsó, felső, *jobb- és bal oldali* szomszédok. *Térkép, irányok. Pontos helymeghatározások.* Sor eleje, vége, közepe, *utolsóelőtti.* Téri relációk fogalmai. Téri relációk mondatba helyezése. Előre lép, hátra lép, még egyszer dob. Külső és belső tulajdonságok. (Szógyűjtés „milyen a ?” kérdésre). *Elől- hátul. közel – távol.*		

3. Témakör	**Finommozgások fejlesztése**	**Óraszám: 10**
Tantárgyi tartalom	• Ujjgyakorlatok. • Irányok megkülönböztetése síkban. • Vonalvezetési gyakorlatok. Iránymozgás. • Íráskészség megalapozása.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**

Utánzás (vonal-vezetés, iránykövetés) Kézdominancia erősítése Alaklátás, formaészlelés Grafomotorikum Vizuomotoros koordináció Sztereognosztikus észlelés Kinesztetikus észlelés Keresztcsatornák: vizuális- tapintásos	Kéz ujjai (mondókák), ujjak „számlálása”, „zongorázás”. Gyöngy felszedése, Pötyi játék használata, papír tépkedése, mozaik ragasztása. drót hajlítása. Vonalak húzása megfelelő nyomatékkal és ceruzafogással. Az irányokra vonatkozó utasításokat megérteni és követni. Egyszerű ábrákat másolni a tábláról. Szabad kézzel felismerhető ábra rajzolása. Színezés, spontán rajzolgatás. Tárgyak felismerése, kiválasztása tapintással. Játékos gyakorlatok „zongorázás”, kopogás, integetés. „Szerelés” fogóval, anyacsavarral stb. Mozdulatok alapján mindennapi tevékenység felismerése, utánzása. Az előnyben részesített oldal tudatos használata, domináns oldal kialakulása.	*Ábrázolás-alakítás:* formázások különböző anyagokból, gyurmázás, daratábla, homok. Eltérő vastagságú íróeszközökkel festés, rajzolás.
Elvárt teljesítmény: Képes spontán beszédben helyesen használni a téri relációk kifejezéseit. Képes az alaprajz és a valóság közti összefüggést felismerni.		
Elvárt és javasolt fogalmak: Tevékenység megfogalmazása (csipegetés, sodrás, csavarás…). Fokozás alkalmazása, (még feljebb, legszélén…). Íráselemek, egyszerű alakzatok nevei. Forma betöltése, kihagyása, *Színezés sötétre, halványra.* Kösd össze!, Karikázd be!, Húzd alá!, Húzd át! utasítások megértése.		

4. Témakör	**Szem-kéz koordinációjának fejlesztése**	**Óraszám: 10**
Tantárgyi tartalom	• Célba dobás. • Csomókötés. • Építés • Soralkotások. • Kép összeillesztése.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Gestalt látás Rész-egész észlelése Alak-háttér megkülönböztetése Grafomotorikum Szem-kéz koordináció Lateralitás	Táblai ábrák célzása babzsákkal, papírrepülővel. Próbálkozni megfelelő erővel a jó irányba dobni. Szimpla csomó kötése, meghúzása. Segítséggel masni-kötés próbálgatása. Babaruhára, fűző-játékra, saját cipőre csomó kötése. Építés önállóan és minta után. Építőelemek pontos illesztése. Kártyák, dominó sorba rendezése vízszintes és függőleges irányban.	*Mozgásnevelés*: labdás gyakorlatok. *Életvitel és gyakorlat:* cipőfűzés, szalagkötés. *Játékra nevelés:* didaktikus játékok.

Utánzás (vonal-vezetés, iránykövetés) Kézdominancia erősítése Téri relációk felismerése	Szétvágott kép, mesekocka elemeinek összeillesztése. Helymeghatározás alapján a megfelelő elemet kiválasztani. Két elemet önállóan összeilleszteni, az esetleges hibákat észlelni, javítani.	
Elvárt teljesítmény: Részt vesz irányított csoportos tevékenységben. Képes a feladatot elvégezni, szabályokat betartani.		
Elvárt és javasolt fogalmak: cél, irány, közelebb, távolabb, *alsódobás, felsődobás, vastag, vékony zsinór, szoros csomó* fal, kerítés, oszlop, torony, *vízszintes, függőleges elhelyezés, sorok, oszlopok*, szomszédok, következő, kép széle, *kerete,* fejjel lefelé.		

5. Témakör	**Íráselemek tanítása**	**Óraszám: 10**
Tantárgyi tartalom	• Íráselemek vázolása. • Íráselemek átírása. • Íráselemek írása vonalrendszerbe, sorközbe.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Vizuomotoros koordináció Vizuális memória Vizuális megfigyelő- és elemző képesség Szerialitás Vizuo-motoros koordináció Alaklátás, formaészlelés Irány-, sorkövetés	Ritmikus sor 3-4 elemből. Betűelemek felismerése ábrákban. Ábrák kiegészítése, betűelemekkel. Nyitott és zárt forma differenciálása. Hurok- és horog-vonal átírása, másolása. Az álló, fekvő és ferde vonalak differenciálása és megfelelő alkalmazása. Betűelemek átírása, differenciálása, felismerhető másolása. A helyes irány követése, írás során a szó- és sorközök betartása. Rajz kiegészítése. Azonos írásjelek felismerése, jelölése, sor folytatása. Ismerkedés a vonalrendszerrel, vastag vonal megállapítása, megkezdett sor folytatása.	*Ábrázolás-alakítás:* festés, rajzolás változatos eszközökkel. *Játékra nevelés:* didaktikus játékok.
Elvárt teljesítmény: Képes az íráselemek helyének figyelembevételével önállóan sort alkotni a vonalrendszerben. Képes betűelemeket átírni, differenciálni, felismerhetően másolni.		
Elvárt és javasolt fogalmak: Egyenesekből kirakható jelek (+, -, relációs jel), kirakása, használata. Kezdőpont, egyező irány, ellenkező irány fogalma. Vonalrendszerbe írás fogalmai. Sorköz, határvonal, kisebb, nagyobb, befér, kilóg.		

6. Témakör	**Betűtanítás (e, l, ú, p, c, o, í, u, k, á)**	**Óraszám: 23**

Tantárgyi tartalom	• Hangkihallási gyakorlatok. • Magánhangzók felismerése ajakállásról. • Kezdőhang leválasztása. • Ismerkedés az új betűkkel. • Betű felismerése szövegben. • Hang és betű egyeztetése. • Szógyűjtés. • Szó-kép, egyeztetés. • A mondat (analóg mondatalkotás).	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Gestalt látás Rész-egész észlelése Alak-háttér megkülönböztetése Akusztikus elemzés, differenciálás Hangkihallás Szem- kéz koordináció Megkülönböztetés Gondolkodási műveletek Keresztcsatornák Alakállandóság felismerése	Játékos hallásfigyelem fejlesztő gyakorlatok. Egy-egy hang jelenlétének, hiányának felismerése erősen artikulált, ismert szavakban. Különböző szempontok (tartalom, kezdőhang) szerint szavak differenciálása. Betűhöz megfelelő hang, hanghoz betű társítása. Tanult betű felismerése, egyeztetése a megfelelő hanggal, amit hallott, látott a szóban. Hang kihallása szó elején, végén, közepén, kezdőhang kiemelése, önálló hangoztatása hosszan, röviden. Szájról olvasás (nevek, ismert szavak), ajakállások utánzása. Ismert betű kiválasztása betűsorból, felismerése, hangoztatása nevekben, ismert szavakban. Ismert betűk alapján szó felismerése, egyeztetése képpel. Szavak szótagolása, tapsolása. Tematikus szógyűjtés. Szavak felismerése körülírás alapján. Képolvasás, két-három szavas mondatok alkotása. Ismert szót képpel, képet szóval egyeztetni. Saját nevét felismerni, ismerős hangot és betűt keresni benne.	*Kommunikáció:* logopédiai gyakorlatok. *Ének-zene:* ritmizálás.
Elvárt teljesítmény: Képes a feladatokat tudatos vonalvezetéssel, megfelelő ceruzafogással és nyomatékkal végezni. Képes egyszerű szöveget (betűket), ábrákat másolni a tábláról.		
Elvárt és javasolt fogalmak: Személyek, tárgyak meghatározása „Ki? Mi?” kérdések segítségével. Embert jelölő szavak (válaszok „ki?” kérdésre). *A „mondat” egyszerű meghatározása.* Kezdőbetű, írásjel. *Újságcímek, utcai feliratok értelmezése.*		

7. Témakör	**Olvasás**	**Óraszám: 20**

<table>
<tr><td>Tantárgyi tartalom</td><td colspan="2">• Betűfelismerés.
• Két betű összeolvasása.
• Szógyűjtés kezdő szótaggal.
• Tárgykép-szó egyeztetés ismert betűk alapján.
• Szó kirakása.
• Szó analizálása.</td></tr>
<tr><td>Fejlesztendő képesség, készség</td><td>Tanulói tevékenység</td><td>Kapcsolódási pontok</td></tr>
<tr><td>Beszédészlelés
Beszédmegértés
Beszédprodukció

Alaklátás, forma észlelés

Analízis- szintézis

Figyelem

Emlékezet

Vizuális emlékezet, differenciálás

Auditív differenciálás
Auditív szófelismerés

Verbális emlékezet

Szerialitás

Kognitív funkciók</td><td>Ismert betűk keresése könyvben, újságban, utcai feliratokon.
A tanult betűt felismerése hallott és látott szóban.
A betűk kirakása, másolása megfelelő sorrendben.
Szavak felismerése magánhangzóik alapján.
Azonos kezdőhangú szavak közül a két azonos betűvel kezdődőek kiválasztása, elemzése.
Azonos szótaggal kezdődő szavak kiválasztása, értelmezése.
Szavak felismerése körülírás és kezdőhang alapján.
Megadott betűkből szó kirakása.
Letakart szó kitalálása 1, 2, 3 felfedett betű alapján.
Kép alapján hiányos szó megfejtése, hiányzó betű pótlása.
Egyeztetés: szókártyákat tárgyakkal, tárgyképekkel.
3 betűs szó (minta után vagy diktálásra) kirakása.
A betűk sorrendjének betartása, a hibák megtalálása, helyének jelzése, segítséggel javítása.
Két szavas mondatok olvasása.
Alanyok illetve állítmányok cseréje.
Leírt versekben szavak keresése jelölése.
Versek, mondókák közös elmondása, ismert hangok, betűk kiemelése.
Önállóan olvasott rövid mondat tartalmának megértése, visszaadása.
Versmondás értelmesen, hangsúlyozva.
Szó analizálása.
Tőmondatok olvasása.
Versek, mondókák tanulása.</td><td>Kommunikáció: kifejező versmondás.</td></tr>
<tr><td colspan="3">Elvárt teljesítmény: Képes szóképeket differenciálni néhány tanult betű alapján. Képes szógyűjtésre tartalom, illetve alaki kritériumok alapján.</td></tr>
<tr><td colspan="3">Elvárt és javasolt fogalmak: Betű, szótag, szó, mondat. Ellentétes szópárok. Felismert szavak értelmezése. Szavak alakja, jelentése, írása, kiejtése. Mondat befejezése odaillő szóval. Hasonlóság, különbség konkrét példákon. Kérdőszavak, válaszok párosítása.</td></tr>
</table>

Kösd össze!, Karikázd be!, Húzd alá! stb. utasítások.

8. Témakör	Írás	Óraszám: 20
Tantárgyi tartalom	• Betűk írása sorközbe. • Kétbetűs szavak írása. • Betűk, szótagok, szavak másolása. • Betűk, kétbetűs szavak írása diktálásra • Betűfelismerés. • Két betű összeolvasása. • Szógyűjtés kezdő szótaggal. • Tárgykép-szó egyeztetés ismert betűk alapján. • Szó kirakása. • Szó analizálása.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Alaklátás, forma észlelés Figyelem Emlékezet Vizuális emlékezet, differenciálás Auditív differenciálás Verbális emlékezet Szerialitás Kognitív funkciók	A tanult betű felismerése hallott és látott szóban. Betűalakítás padon, táblán, írólapon. Betű átírása és írása egyesével. Másolás előírásról, tábláról. Betűk írása egyenként, szóközzel. Szógyűjtés azonos magánhangzókkal, a magánhangzók leírása. Megadott kezdőbetűvel tematikus szógyűjtés. Kétbetűs szavak gyűjtése, írása. 3 betűs szó (minta után vagy diktálásra) kirakása. Szó kiegészítése igekötővel. Igekötő alkalmazása szó jelentés-változásának megfigyelése. Két betűs szavak kirakása, betűk megfordítása a (le-el, be-eb, lé-él).	*Mozgásnevelés*: téri tájékozódás, alapmozgások.
Elvárt teljesítmény: Képes a helyes irányt követni írás során, a szó- és sorközök betartásával. Képes kétbetűs szavakat gyűjteni, értelmezni, leírni.		
Elvárt és javasolt fogalmak: Írólap tartása, betű helye, mérete, sor, vastag vonal, margó, kezdőhang – első betű. Hosszú, rövid hangok, jelölésük, szó, szótag, egy szótagú szavak. Szavak értelmezése; hasonló, különböző ellentétes értelmű szavak.		

5 – 6. évfolyam

Fejlesztési területek – nevelési célok

A tantárgy jelentős szerepet játszik az **erkölcsi nevelés** területén a feladattudat és a feladattartás fejlesztésében, a helyes viselkedési szabályok megerősítésében és megtartásában, a tanuló saját és mások munkájának megóvására vonatkozó törekvésének kialakulásában, a megbecsülésére nevelésében, valamint türelemre és kitartásra ösztönzésben.

A **nemzeti öntudat, hazafias nevelés** fejlesztését a magyar-, és az idegen nyelv közötti különbség felismerése, a téri orientációs ismeretek bővítése, a magyar népi mondókák és közmondások megismerése segíti.

A **családi életre nevelés**t segíti a saját név felismerése, a családtagok nevének ismerete, vezetéknév és utónév azonosságainak és különbségének és ezek okainak tisztázása, egyszerű köszöntő szöveg írásával felkészülés aktuális családi ünnepekre.

Az **állampolgárságra, demokráciára nevelés**t megalapozza a tanuló hivatalos személyi adatainak és azok alkalmazásának megismerése, az aláírás jelentőségének megtanítása.

Kulcskompetenciák

A **kommunikációs kompetenciák** terület fejlődését segíti az aktív és passzív szókincs bővítése, a tudatosabb, tartalmilag pontosabb, nyelvtanilag helyes beszéd kialakítása, az érzések, gondolatok szóban történő kifejezése, a közösségi szabályok írásos és rajzos jelzéseinek felismerése és az irodalmi művek megismerése iránti igény felkeltése.

A **digitális kompetenciák** fejlődését segíti a tájékozódás a számítógép billentyűzetén, tanult betűk kikeresése, írásuk gyakorlása és a leggyakoribb számítógépes jelzések megismerése.

A **tanulás kompetenciái** megvalósulnak az új információk és ismeretek elsajátításával, az érdeklődés fenntartásával az írásos információk megértésére.

Évfolyam: 5.

Heti óraszám: 4 Éves óraszám: 144

1. Témakör	Beszédfejlesztés	Óraszám: 7
Tantárgyi tartalom	• Helyes artikuláció gyakorlása, hanglejtés, hangerő, stílus. • Mondatalkotás megadott szóval, mondatalkotás képről. • Szókincsbővítés. • Személyi adatok gyakorlása. • Mondat befejezése, kiegészítése. • Szógyűjtés, mondatalkotás képről.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Kommunikáció verbális vagy nonverbális jelekkel Beszédértés Hallásdifferenciálás Utánzás Elvonatkoztatás Auditív emlékezet Verbális emlékezet Auditív figyelem Szókincsbővítés	Logopédiai gyakorlatok. Légző gyakorlatok. Szappanbuborék fújása. Folyamatos, nyugodt, érthető beszéd, hibák spontán javítása. Tematikus szógyűjtés, mondatalkotás adott szavakból. Eseményképhez történet kitalálása, majd elmondása közösen. Mondat többféle befejezése. Legfontosabb adatainak ismerete. A kérdezés és felelés formai- és tartalmi követelményeinek betartása.	*Kommunikáció:* logopédiai feladatok. Vers, rövid szöveg kifejező előadása közönség előtt. *Mozgásnevelés:* téri tájékozódás, légző gyakorlatok.
Elvárt teljesítmény: Személyi adatait biztosan ismeri. Képes a helyzetnek megfelelő válaszokat alkotni.		
Elvárt és javasolt fogalmak: Különböző kedélyállapotok megállapítása képről. Napló. Személyi adatok. Kérdő névmások használata. Kérdezés és felelés, társalgás szabályai.		

2. Témakör	Térorientációs gyakorlatok	Óraszám: 8
Tantárgyi tartalom	Puzzle kirakása. Játékos feladatok. Hely-meghatározások. • Térbeli tájékozódás gyakorlása.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Téri viszonyok felismerése Szerialitás	Útvonal együttes bejárása. Elem helyének megkeresése, forgatás, illesztés. Tárgyak elhelyezése közelebb, távolabb. Tűz-víz játék.	*Mozgásnevelés*: téri tájékozódás. *Számolás-mérés:* tájékozódás

Szem-kéz koordináció Laterális dominancia Utánzás (vonal-vezetés, iránykövetés) Szerialitás Alaklátás, formaészlelés	Tárgy elrejtése, megtalálása. Egyszerű ábrák rajzolása a megfelelő helyre. Térbeli helyzetek megfigyelése, megfogalmazása. Helymeghatározások elvégzése különböző pontokhoz viszonyítva.	(térirányok, alaprajz, viszonyítás).
Elvárt teljesítmény: Képes saját helyzetéhez képest relációkat megfogalmazni.		
Elvárt és javasolt fogalmak: Le-fel, jobbra-balra (közlekedés az iskolán belül önállóan). Csere, helycsere alkalmazása. közel, távolabb, innen, túl, oszlopok, sorok széle, közepe, önálló munka, önálló ellenőrzés, türelem, kitartás.		

3. Témakör	**Betűtanítás (f, h, z, ő, d, ö, j)**	**Óraszám: 44**
Tantárgyi tartalom	• Új betű ismertetése. • Szótagok, szavak kirakása. • Hiányzó betűk, szótagok pótlása. • Két szótagú szavak írása.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Gestalt látás Rész-egész észlelése Akusztikus elemzés, differenciálás Hangkihallás Differenciálás Keresztcsatornák Formák felismerésének képessége Alakállandóság felismerése	Betű kiemelése, hangoztatása, írása, olvasása, kapcsolása. Azonos szótaggal kezdődő szavak gyűjtése, értelmezése. Szavak kirakása közösen, minta után, diktálásra, önállóan. Hiányzó betűk, szótagok felfedezése, pótlása. Szavak másolása, diktálás után írása, hibák észrevétele, javítása. Szavak kiegészítése raggal, jellel (szavak értelmének megváltoztatása). Újságban, könyvben betűk keresése. Szavak analizálása, betűk kapcsolása, összeolvasása. Érdeklődés felkeltése a környezet iránt. Tájékozódás, „felfedezések” a térképen. Kérdő mondatok alkotása. Nagybetűk keresése újságban, könyvben. Városok nevének gyűjtése a térképről.	*Kommunikáció:* logopédiai gyakorlatok. *Ének-zene:* ritmizálás.
Elvárt teljesítmény: Képes felismerni, kimondani a tanult betűket, szótagokat alkotni és leírni azokat diktálás után is. Képes szavak elemzésére, betűkártyával való kirakására, másolására, hiányzó betűk pótlására.		

Elvárt és javasolt fogalmak: Szavak tartalma, alakja. Azonos alakú szavak. kezdő szótag, végződés. Különböző érzelmek megfigyelése képen. „Miért?” (szomorú, sír, vidám, nevet stb.). Törd a fejed! Ki tud többet? –vetélkedő.

4. Témakör	**Olvasás**	**Óraszám: 25**
Tantárgyi tartalom	• Hangok és betűk egyeztetése. • Szavak olvasása, szókép és tárgyak • egyeztetése. • Tőmondatok olvasása. • Rövid mondatok olvasása, értelmezése. Kijelentő, óhajtó, kérdő mondat. • Eseményképek sorba rendezése, magyarázása. • Versek, mondókák, szövegek tanulása. • Pont, kérdőjel.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Beszédészlelés Beszédmegértés Beszédprodukció Analízis- szintézis Figyelem Emlékezet Auditív differenciálás Auditív szófelismerés	Hangok alapján betűk kirakása. Szavak, tárgyak és képek egyeztetése. Kétszavas mondatok olvasása, alkotása, értelmezése. 3-4 betűs szó kirakása és leírása hallás után. Tőmondatok (szükség esetén segítséggel) olvasása Hallás után tanult vers írott formájában betűk, szavak keresése. Cselekvések megnevezése, időrendjük megállapítása. Egyeztetések a tanterem tárgyaival, tárgy- és szóképekkel. Hibás állítások javítása félmondatok értelmes összeillesztése. Ismert utcanevek, üzletek, középületek nevének olvasása.	*Számolás-mérés*: összefüggések felismerése.
Elvárt teljesítmény: Képes önállóan szavakat, rövid mondatokat, kiolvasni, Képes rövid mondatokat alkotni és leírni azokat a mondatalkotás szabályainak betartásával.		
Elvárt és javasolt fogalmak: Kösd össze! Karikázd be! Utasítások. Hang – betű Szó, mondat, pont, nagybetű. cselekvések. Előbb, később, ok, előzmény, következmény. Hely, helyszín (Válaszok hol?” kérdésre, helymeghatározások szó-végződések (helyragok).		

5. Témakör	**Írás**	**Óraszám: 35**
Tantárgyi tartalom	• Betűk írása sorközbe, vonalrendszerbe. • Szavak másolása. • Írás, diktálás után. • Rövid mondatok másolása.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**

Beszédészlelés Analízis- szintézis Figyelem Emlékezet Auditív differenciálás Verbális emlékezet	Betűformák gyakorlása Meghatározott. szó keresése könyvből. Másolás. Rövid szövegből egy-egy mondat kiemelése, értelmezése. Hiányos mondat kiegészítése szóban. Elemek egyenkénti megfigyelése, beillesztése önállóan. Mondat hangsúlyozása és megfelelő írásjel alkalmazása. Több mondatos olvasmány váltott olvasása.	*Ábrázolás-alakítás:* vizuális ábrázolás.
Elvárt teljesítmény: Alapvető íráskészség, képes automatikusan alkalmazni az írás irányát és helyét a vonalközben. Képes felismerni a tanult betűket, rövid szavakat önállóan leírni.		
Elvárt és javasolt fogalmak: Névelő fogalma, keresése leírt szövegben. Mondat fajtái: . ? . ! alkalmazásai, példamondatok alkotása Mondat eleje, vége – jelölésének szabályai. Tartalom, szereplők. Betűk, szavak, sorok távolsága. Szabályos, szabálytalan formák. Se több, se kevesebb!		

6. Témakör	**Értő olvasás**	**Óraszám: 25**
Tantárgyi tartalom	• Rövid történet olvasása, értelmezése. • Utcai feliratok, eligazító táblák. • Ételreceptek.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Relációs szókincs bővítése, aktivizálása Összefüggések felismerése Szövegértés Lényegkiemelés Verbális kifejezés Nyelvi kifejezés Anyanyelvi kommunikáció	Történet olvasása, értelmezése mondatonként és egészében. Árukatalógus nézegetése, csoportosítása. Zacskós leves készítése a leírt útmutató alapján, a leírtak betartása. Feliratok értelmezése kis segítséggel. Ételreceptből alapanyagok, mennyiségek kiemelése rákérdezésre.	*Életvitel és gyakorlat:* feliratok, használati utasítások, ételreceptek olvasása, értelmezése.
Elvárt teljesítmény: Képes egyszerű szöveget elolvasni, értelmezni. Képes utcai tájékoztató táblákat értelmezni.		
Elvárt és javasolt fogalmak: Rákérdezésre részletek felidézése. (Miért? Hogyan? Mikor?). termékek, események, időpontok, hozzávaló,		

Évfolyam: 6.

Heti óraszám: 4 Éves óraszám: 144

1. Témakör	Beszédfejlesztés	Óraszám: 8
Tantárgyi tartalom	• Helyes artikuláció gyakorlása, hanglejtés, hangerő, stílus. • Mondatalkotás megadott szóval, mondatalkotás képről. • Szókincsbővítés. • Személyi adatok gyakorlása. • Mondat bővítése újabb és újabb bővítményekkel. • Mondat befejezése, kiegészítése.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Emlékezet Figyelem Nyelvi kifejezés Analízis, szintézis Beszédértés Hallásdifferenciálás Utánzás Verbális, nonverbális kommunikáció Szókincsbővítés	Logopédiai gyakorlatok. Légző gyakorlatok. Szappanbuborék fújása. Tematikus szógyűjtés, mondatalkotás adott szavakból. Beszámoló átélt eseményekről. Eseményképhez történet kitalálása, majd elmondása közösen. Legfontosabb adatainak ismerete. Mondat bővítése újabb és újabb bővítményekkel. Mondat többféle befejezése. Versek, mondókák hangsúlyozása. A kérdezés és felelés formai- és tartalmi követelményeinek betartása. Mondanivaló minél pontosabb kifejtése.	*Kommunikáció*: logopédiai feladatok. Vers, rövid szöveg kifejező előadása közönség előtt. *Mozgásnevelés*: téri tájékozódás, légző gyakorlatok.
Elvárt teljesítmény: Személyi adatait biztosan ismeri. Képes a helyzetnek megfelelő bővített mondatokat, kérdéseket, válaszokat alkotni.		
Elvárt és javasolt fogalmak: Különböző kedélyállapotok megállapítása képről. Napló. Személyi adatok. *régen, most, majd (igeidők használatának tudatosítása),* Kérdő névmások használata. Kérdezés és felelés, társalgás szabályai.		

2. Témakör	Térorientációs gyakorlatok	Óraszám: 7
Tantárgyi tartalom	• Téri helyzetek transzformálása síkra. • Puzzle kirakása. • Távolság becslése, ellenőrzése. • Játékos feladatok. • Hely-meghatározások. • Tájékozódás 4x4-es táblázatban.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Téri viszonyok felismerése	Tájékozódás az iskola alaprajzán. Útvonal együttes bejárása, berajzolása.	*Mozgásnevelés*: téri tájékozódás.

Szerialitás Szem-kéz koordináció Laterális dominancia Utánzás (vonal-vezetés, iránykövetés) Sorkövetés Alaklátás, formaészlelés Kognitív funkciók	Elem helyének megkeresése, forgatás, illesztés. Tárgyak elhelyezése közelebb, távolabb. Tűz-víz játék. Tárgy elrejtése, megtalálása. Egyszerű ábrák rajzolása a megfelelő helyre. Térbeli helyzetek megfigyelése, megfogalmazása. Az árnyaltabb hely-meghatározások megértése és alkalmazása. Téri relációk megfogalmazása többféleképpen. Helymeghatározások elvégzése különböző pontokhoz viszonyítva. Szabályok megértése, keresztrejtvény önálló kitöltése. Függőlegesen írt feliratok felismerése, összeolvasása.	*Számolás-mérés:* tájékozódás: (térirányok, alaprajz, viszonyítás).
Elvárt teljesítmény: Képes saját helyzetéhez képest relációkat megfogalmazni.		
Elvárt és javasolt fogalmak: Le-fel, jobbra-balra (közlekedés az iskolán belül önállóan). Csere, helycsere alkalmazása. közel, távolabb, innen, túl, oszlopok, sorok *számozása,* sorok, széle, közepe, önálló munka, önálló ellenőrzés, türelem, kitartás, *vízszintes és függőleges feliratok, keresztrejtvény.*		

3. Témakör	**Betűtanítás (é, n, sz, g, r, ü, ű, b)**	**Óraszám: 44**
Tantárgyi tartalom	• Új betű ismertetése. • Szótagok, szavak kirakása. • Hiányzó betűk, szótagok pótlása. • Két szótagú szavak írása. • Nevek, mondatkezdő betűk jelölése. • Mondatvégi írásjel:! • Játék a betűkkel.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Gestalt látás Rész-egész észlelése Akusztikus elemzés, differenciálás Hangkihallás Differenciálás Keresztcsatornák	Betű kiemelése, hangoztatása, írása, olvasása, kapcsolása. Az új betű felismerése, írása, és összeolvasása a korábban tanultakkal. Azonos szótaggal kezdődő szavak gyűjtése, értelmezése. Szavak kirakása közösen, minta után, diktálásra, önállóan. Szavak analizálása, betűk kapcsolása, összeolvasása. Hiányzó betűk, szótagok felfedezése, pótlása. Szavak jelentés-módosulásainak észlelése, és a változás megfogalmazása.	*Kommunikáció*: logopédiai gyakorlatok. *Ének-zene:* ritmizálás.

Formák felismerésének képessége Alakállandóság felismerése	Szavak másolása, diktálás után írása, hibák észrevétele, javítása. Szavak kiegészítése raggal, jellel (szavak értelmének megváltoztatása). Újságban, könyvben betűk keresése. Írásjelek megfigyelése. Kérdő mondatok alkotása. Felkiáltójel, kettőspont alkalmazása, írása. Nagybetűk keresése újságban, könyvben. Városok nevének gyűjtése a térképről. Anagramma kirakása (retek, teker keret stb.) valamennyi változat leírása emlékezetből. Keresztrejtvény, találós kérdés, rejtvény stb.	
Elvárt teljesítmény: Képes felismerni, kimondani a tanult betűket, szótagokat alkotni és leírni azokat diktálás után is. Képes szavak elemzésére, betűkártyával való kirakására, másolására, hiányzó betűk pótlására.		
Elvárt és javasolt fogalmak: Szavak tartalma, alakja. Azonos alakú szavak, rokon értelmű szavak. Szavak módosítása igekötővel, kezdő szótag, végződés. Szabály meghatározása (mit írnánk nagybetűvel?). Tulajdonnevek írásának szabályai. Mondat meghatározása, fajtái. Különböző érzelmek megfigyelése képen. „Miért?” (szomorú, sír, vidám, nevet stb.). Törd a fejed! Ki tud többet? –vetélkedő.		

4. Témakör	**Olvasás**	**Óraszám: 25**
Tantárgyi tartalom	• Hangok és betűk egyeztetése. • Szavak olvasása, szókép és tárgyak egyeztetése. • Versek, mondókák, szövegek tanulása. • Rövid mondatok olvasása, értelmezése. Kijelentő, óhajtó, kérdő mondat. • Eseményképek sorba rendezése, magyarázása. • Összetett mondatok befejezése „pedig”, „de”, „mert”, kötőszavak után. • Feliratok olvasása az utcán.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Beszédészlelés Beszédmegértés Beszédprodukció Analízis- szintézis Figyelem Emlékezet Auditív differenciálás Auditív szófelismerés	Hangok alapján betűk kirakása. Szavak, tárgyak és képek egyeztetése. 3-4 betűs szavak kirakása és leírása hallás után. Kétszavas mondatok olvasása, alkotása, értelmezése mondatvégi írásjel figyelembe vételével. Hallás után tanult vers írott formájában betűk, szavak keresése. Pont, kérdőjel, felkiáltójel értelmezése. Képsorról összefüggő mondatok alkotása. Önálló munkavégzés, reális önértékelés. Kérdések feltevése egymásnak az olvasmánnyal kapcsolatban.	*Számolás-mérés:* összefüggések felismerése.

	Cselekvések megnevezése, időrendjük megállapítása. A település, lakóhely ismert épületeinek feliratainak elolvasása. Egyeztetések a tanterem tárgyaival, tárgy- és szóképekkel. Hibás állítások javítása félmondatok értelmes összeillesztése. Ismert utcanevek, üzletek, középületek nevének olvasása.	
Elvárt teljesítmény: Képes önállóan szavakat, rövid mondatokat, kiolvasni, Képes rövid mondatokat alkotni és leírni azokat a mondatalkotás szabályainak betartásával.		
Elvárt és javasolt fogalmak: Kösd össze! Karikázd be! Utasítások. Hang – betű Szó, mondat, pont, nagybetű. *Múlt-, jelen- és jövő-idejű cselekvések*. Előbb, később, ok, előzmény, következmény Hely, helyszín (Válaszok hol?" kérdésre, helymeghatározások szó-végződések (helyragok).		

5. Témakör	**Írás**	**Óraszám: 35**
Tantárgyi tartalom	• Betűk írása sorközbe, vonalrendszerbe. • Szavak másolása. • Írás, diktálás után. • Rövid mondatok másolása. • Kezdőbetűk jelölése.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Beszédészlelés Analízis- szintézis Figyelem Emlékezet Auditív differenciálás Verbális emlékezet	Betűformák gyakorlása Meghatározott. szó keresése könyvből. Másolás, ellenőrzés, javítás. Mondat diktálása szavanként, visszaolvasása mondatként. Másolás tábláról, megjelölt mondat másolása könyvből. Hiányos mondat kiegészítése szóban. Elemek egyenkénti megfigyelése, beillesztése önállóan. Mondat hangsúlyozása és megfelelő írásjel alkalmazása. Több mondatos olvasmány váltott olvasása. Olvasmány tartalmának elmondása kérdések segítségével.	*Ábrázolás-alakítás:* vizuális ábrázolás.
Elvárt teljesítmény: Alapvető íráskészség, képes automatikusan alkalmazni az írás irányát és helyét a vonalközben. Képes felismerni a tanult betűket, rövid szavakat önállóan leírni.		
Elvárt és javasolt fogalmak: Névelő fogalma, keresése leírt szövegben. Mondat fajtái: . ? . ! alkalmazásai, példamondatok alkotása. *Mondat szabályai. szóban, írásban.* Mondat eleje, vége – jelölésének szabályai. Tartalom, szereplők. Betűk, szavak, sorok távolsága. Szabályos, szabálytalan formák. Se több, se kevesebb!		

<table>
<tr><th>6. Témakör</th><th>Értő olvasás</th><th>Óraszám: 25</th></tr>
<tr><td>Tantárgyi tartalom</td><td colspan="2">Rövid történet olvasása, értelmezése.
Utcai feliratok, eligazító táblák.
Információk, hirdetések.
Ételreceptek.</td></tr>
<tr><td>Fejlesztendő képesség, készség</td><td>Tanulói tevékenység</td><td>Kapcsolódási pontok</td></tr>
<tr><td>Relációs szókincs bővítése, aktivizálása

Összefüggések felismerése

Szövegértés

Lényegkiemelés

Verbális kifejezés

Nyelvi kifejezés

Anyanyelvi kommunikáció</td><td>Történet olvasása, értelmezése mondatonként és egészében.
Séta közben feliratok, plakátok, hirdetések olvasása, értelmezése.
Árukatalógus nézegetése, olvasgatása termékek csoportosítása.
Árak összehasonlítása.
Zacskós leves készítése a leírt útmutató alapján, a leírtak betartása.
Ételreceptből alapanyagok, mennyiségek kiemelése rákérdezésre.</td><td>Életvitel és gyakorlat:
feliratok, használati utasítások, ételreceptek olvasása, értelmezése.</td></tr>
<tr><td colspan="3">Elvárt teljesítmény: Képes egyszerű szöveget elolvasni, értelmezni. Képes utcai tájékoztató táblákat értelmezni.</td></tr>
<tr><td colspan="3">Elvárt és javasolt fogalmak: Rákérdezésre részletek felidézése. (Miért? Hogyan? Mikor?). termékek, események, időpontok, olcsó, drága, hozzávaló, főzési idő, forrás, keverés, lassú tűzön</td></tr>
</table>

7 – 8. évfolyam

Fejlesztési területek – nevelési célok

A tantárgy különösen fontos szerepet játszik az **erkölcsi nevelés**ben az ismeretelsajátításhoz és a koncentrált figyelem fenntartásához szükséges viselkedés automatizmussá válásának segítésével, a feladattudat, feladattartás és a feladatok helyes megoldása iránti igény megerősítésével, a pontos, precíz munkavégzésre, a tanszerek és taneszközök megóvására való törekvésre neveléssel.

A **nemzeti öntudat, hazafias nevelés** a magyar irodalmi művek és történelmi események megismerésével, a nemzeti ünnepek jelképeinek, jelszavainak, hőseinek tiszteletével valósul meg.

A tantárgynak fontos szerepe van az **állampolgárságra és demokráciára nevelés**ben. A diákönkormányzat tevékenysége és szabályainak megismerése, a tanulói jogok- és kötelességek elfogadása szorosan kapcsolódik a fejlesztési területhez.

A tantárgy a helyes **önismeret**et és énképet a **társas kapcsolati kultúra** erősítésével, önellenőrzéssel és hibajavítással fejleszti. A tevékenységek során a társakkal szembeni türelem, megértés erősödik.

A **médiatudatosságra nevelés**ben nagy szerepe van az írásos anyagokban történő egyre biztosabb eligazodásnak, a kommunikációs technológiák és tartalmak közötti helyes választás segítésében és a valóságos és fiktív tartalmak megkülönböztetési képességének fejlesztésében.

A **tanulás tanítás**át támogatja az egyéni tanulási módok hatékonyságának megismerése, az olvasási technikák különböző fokú és tartalmú elsajátítása, és az értő olvasás gyakorlásának fejlesztése.

Kulcskompetenciák

A **kommunikációs kompetenciák**at segíti az érzések, kívánságok írásban történő kifejezésének gyakorlása, a helyesírás szabályainak felismerése, alkalmazása, az irodalmi művek és hétköznapi szövegek tartalmának megismerése iránti igény kialakítása.

A **digitális kompetenciák** terület fejlesztését a számítógép billentyűin a betűfelismerés, egyszerű szövegek írása, számítógépes játékokban az olvasási és írási képesség segíti.

A **személyes és társas kapcsolati kompetenciák** az alapvető emberi jogok és kötelességek megismerésével, a személyes adatok biztos ismeretével és helyes alkalmazásával erősödnek a tantárgy keretében.

Évfolyam: 7.

Heti óraszám: 3 Éves óraszám: 108

1. Témakör	Betűtanítás (gy cs AIÍOÓMST ny zs ZPHŐÖÉVBC)	Óraszám: 23
Tantárgyi tartalom	• Új betű ismertetése, kapcsolása. • Hiányzó betűk pótlása. • Szavak kirakása, másolása. • Írás számítógépen, billentyűzet. • Játék a betűkkel.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Keresztcsatornák: vizuális-akusztikus Formák felismerése Alakállandóság felismerése Gestalt látás Hangkihallás Differenciálás: vizuális, akusztikus	Betű leválasztása, hangoztatása, írásának gyakorlása, összeolvasás. Hiányzó kettős betűk szó elején, közepén, végén. Tematikus szógyűjtés az új betűkkel. Betűk, írása vonalközbe. Másolás, szavak írása tetszés szerint. Betűk keresése, szavak írása billentyűzeten. Egyszerű szavak analizálása, betű hiányának érzékelése, pótlása. Hibakeresés rosszul kirakott szóban. Keresztrejtvény, mit visz a kishajó?	*Állampolgári ismeretek:* lakóhely, térképhasználat személyi adatok, nevek. *Digitális kultúra:* másolás, helyesírás ellenőrző program használata.
Elvárt teljesítmény: Képes felismerni és megfelelően használni a különböző betűalakokat, írásmódokat. Képes betartani a helyesírás elemi szabályait, helyesen használni az írásjeleket, és rendezett külalakra törekedni.		
Elvárt és javasolt fogalmak: Betűk helye a teljes Abc-ben. Különböző betűtípusok, írásmódok. Tulajdonnevek, köznevek, Szókincsbővítés különböző témákban. Rejtvények, találós kérdések.		

2. Témakör	Olvasás	Óraszám: 30
Tantárgyi tartalom	• Olvasmány olvasása tankönyvből. • Nehéz szavak elolvasása. • Néma olvasás. • Versek, énekek tanulása. • Mondatok olvasása, értelmezése. • Tájékoztató szöveg olvasása. • Egyszerű szöveg olvasása (feliratok, reklám, prospektus), értelmezése.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Beszédprodukció: kiejtés, szókincs, grammatikai helyesség	Olvasmány folyamatos végigolvasása. Hosszú, összetett, mássalhangzó-torlódásos és ismeretlen szavak olvasása, elemzése.	*Ének-zene*: ritmizálás.

Figyelem Emlékezet Auditív differenciálás Kognitív funkciók	Némán elolvasott kérdésre hangos válasz. Felsorolásból meghatározott elemek hangos olvasása. Versek, énekek olvasása megtanulása írott szövegből. Kérdések önálló megfogalmazása. Az olvasott információ megértése, tudatos alkalmazása a felhasználás során. Hiányos mondatok olvasása, befejezése kép alapján.	*Életvitel és gyakorlat:* használati utasítás, ételrecept elolvasása, értelmezése.
Elvárt teljesítmény: Képes a betűk megismerésével összeolvasni, illetve szókép-felismerés segítségével rövid szöveget önállóan elolvasni, értelmezni.		
Elvárt és javasolt fogalmak: Írásjelek, hangsúlyozás, kiejtés, szótagolás, elemzés, összetett szó elemei. Kérdőszavak a hiányzó mondatrészekre. Válasz alapján következtetés a kérdésre. Miből készült? Mire való? (ismert tárgy címszó-szerű leírása).		

3. Témakör	**Írás**	**Óraszám: 22**
Tantárgyi tartalom	• Betűírás füzetbe, vonalközbe. • Hosszú mássalhangzók. • Kettős betűk gyakorlása.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Alaklátás, forma észlelés Analízis-szintézis Figyelem Vizuális emlékezet Auditív szófelismerés Verbális emlékezet	Új betűk írása szóköz betartásával. Elhelyezésük segédvonal nélküli vonalközbe. Kettőzött msh.-zós szavak gyűjtése, írása. Meghatározott kettős betűt tartalmazó szavak keresése, másolása hosszabb szövegből. Kinek van névnapja? (dátumok alapján név keresése, másolása). Plakát készítése, egyes szavak csupa nagybetűs írása. Információs táblák készítése. Diktált szavak között, illetve szövegben tulajdonnév önálló felismerése, írása. Az olvasott információk önálló értelmezése, alkalmazása.	*Kommunikáció*: feliratok gyűjtése séta közben, rendezvényre plakát, meghívó készítése.
Elvárt teljesítmény: Képes a mindennapi életben adódó olvasási feladatok megoldására. Képes önálló, adekvát választ adni írásban, az írásban feltett kérdésekre. Képes a környezeti elvárásoknak megfelelő alapvető írásos kommunikációs készséggel feladatot megoldani.		
Elvárt és javasolt fogalmak: Betűméret-, típus. Kettőzött mássalhangzó, helyesírás, elválasztás. Mondat, cím, kezdőbetű. Lényeges-lényegtelen esemény, időpont, színhely. Utcai feliratok, információk „megfejtése”.		

4. Témakör	**Értő olvasás**	**Óraszám: 33**

<table>
<tr><td>Tantárgyi tartalom</td><td colspan="2">• Rövid hírek, események olvasása újságból.
• Hiányzó betűk pótlása szavakban.
• Feladatok írásban.
• Meseolvasás.
• Igék keresése szövegben, igeidők értelmezése.</td></tr>
<tr><td>Fejlesztendő képesség, készség</td><td>Tanulói tevékenység</td><td>Kapcsolódási pontok</td></tr>
<tr><td>Szókincsbővítés

Összefüggések felismerése

Szövegértés

Lényegkiemelés képessége

Verbális kifejezés

Anyanyelvi kommunikáció</td><td>Olvasottak megbeszélése.
Hiányos szavakba különböző betűk beillesztése.
Írásbeli utasítások néma teljesítése.
Mese közös olvasása.
Rövid híradások, értelmezésük.
A hírek végighallgatása csendben.
Felidézésének ellenőrzése, videóval.
Igék átírása, átfogalmazása múlt-, jelen- és jövő időbe.
Képaláírások önálló olvasása, értelmezése.
Meghatározott témában saját gondolat megfogalmazása, leírása.</td><td>Digitális kultúra:
szövegírás, dokumentum keresése.

Állampolgári ismeretek:
tájékozódás színterei, hírforrások.</td></tr>
<tr><td colspan="3">Elvárt teljesítmény: Olvasási gyakorlata spontán módon, az eltöltött szabadidős tevékenységek sorába illeszkedik, képes olvasás-írás készségét információszerzésre, szórakozásra alkalmazni.</td></tr>
<tr><td colspan="3">Elvárt és javasolt fogalmak: ok, okozat, előzmény, következmény, eredmény. Mondatok megfogalmazása múlt-, jelen- és jövő időbe. Az ország tájai. magyar, külföldi, anyanyelv, idegen nyelv. Külföldi, belföldi hírek, közlemények.</td></tr>
</table>

Évfolyam: 8.

Heti óraszám: 3 Éves óraszám: 108

1. Témakör	**Betűtanítás:** **(ty** ŰÜFGJ **ly** DR SZ TY CS GY ZS NY LY **dz x dzs y w)**	**Óraszám: 22**
Tantárgyi tartalom	• Új betű ismertetése, kapcsolása. • Hiányzó betűk pótlása. • Szavak kirakása, másolása. • Nagybetűk ismertetése, egyeztetése kicsikkel. • Írás számítógépen, billentyűzet. • Tulajdonnevek írása, olvasása. • Játék a betűkkel.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Keresztcsatornák: vizuális-akusztikus Formák felismerése Alakállandóság felismerése Gestalt látás Hangkihallás Differenciálás: vizuális, akusztikus	Betű leválasztása, hangoztatása, írásának gyakorlása, összeolvasás. Hiányzó kettős betűk szó elején, közepén, végén. Tematikus szógyűjtés az új betűkkel. Nagybetűk, írása vonalközbe. Másolás, szavak írása tetszés szerint. Betűk keresése, szavak írása billentyűzeten. Város- személy- utca- és intézmény-nevek másolása térképről, telefonkönyvből. Szólánc leírása közösen, „szópóker”, közös fejtörő játék. Keresztrejtvény, mit visz a kishajó? Gyakrabban használt tulajdonneveket írni. Tájékozódás térképen, nagyobb, nevezetesebb helyek megkeresése kevés segítséggel. 1-2 próbajáték után részvétel szójátékos versenyben a szabályok megértésével, betartásával.	*Állampolgári ismeretek:* lakóhely, térképhasználat személyi adatok, nevek. *Digitális kultúra:* eszközhasználat, másolás, helyesírás ellenőrző program használata. *Környezetismeret:* térkép.
Elvárt teljesítmény: Képes felismerni és megfelelően használni a különböző betűalakokat, írásmódokat. Képes betartani a helyesírás elemi szabályait, helyesen használni az írásjeleket, és rendezett külalakra törekedni.		
Elvárt és javasolt fogalmak: Betűk helye a teljes Abc-ben. Különböző betűtípusok, írásmódok. Tulajdonnevek, köznevek, földrajzi nevek írása. Szókincsbővítés különböző témákban. Gyűjtőfogalmak, alárendelt fogalmak párosítása. Rejtvények, találós kérdések.		

2. Témakör	Olvasás	Óraszám: 30
Tantárgyi tartalom	• Olvasmány olvasása tankönyvből. • Nehéz szavak elolvasása. • Néma olvasás. • Mondatok olvasása, értelmezése.	

	• Tájékoztató szöveg olvasása. • Eligazodás a gyermeklexikonban. • Egyszerű szöveg olvasása (feliratok, reklám, prospektus), értelmezése.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Beszédprodukció: kiejtés, szókincs, grammatikai helyesség Figyelem Emlékezet Auditív differenciálás Kognitív funkciók	Olvasmány folyamatos végigolvasása. Hosszú, összetett, mássalhangzó-torlódásos és ismeretlen szavak olvasása, elemzése. Némán elolvasott kérdésre hangos válasz. Felsorolásból meghatározott elemek hangos olvasása. Versek, énekek olvasása megtanulása írott szövegből. Hiányos mondatok olvasása, befejezése kép alapján. Élelmiszerek csomagolásán olvasható szöveg elolvasása, értelmezése. Kérdések önálló megfogalmazása. Az olvasott információ megértése, tudatos alkalmazása a felhasználás során. Gyermeklexikon (Ablak-zsiráf) címszavainak olvasása, megbeszélése.	*Ének-zene:* ritmizálás. *Életvitel és gyakorlat:* használati utasítás, ételrecept elolvasása, értelmezése.
Elvárt teljesítmény: Képes a betűk megismerésével összeolvasni, illetve szókép-felismerés segítségével rövid szöveget önállóan elolvasni, értelmezni.		
Elvárt és javasolt fogalmak: Írásjelek, hangsúlyozás, kiejtés, szótagolás, elemzés, összetett szó elemei*, ismeretlen szavak magyarázata*. Kérdőszavak a hiányzó mondatrészekre. Válasz alapján következtetés a kérdésre. *Vers, rím, ritmus*. Miből készült? Mire való? (ismert tárgy címszó-szerű leírása*). Friss, romlandó, szavatossági idő.*		

3. Témakör	**Írás**	**Óraszám: 23**
Tantárgyi tartalom	• Nagybetűk írása sorközbe. • Nevek másolása naptárból. • Szó kiemelése nagybetűvel. • Nagybetűs feliratok megfigyelése utcán. • Tulajdonnevek felismerése, nagybetűs írása. • Betűírás füzetbe, vonalközbe. • Hosszú mássalhangzók. • Kettős betűk gyakorlása.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Alaklátás, forma észlelés Analízis-szintézis Figyelem	Új betűk írása szóköz betartásával. Elhelyezésük segédvonal nélküli vonalközbe. Kettőzött mássalhangzós szavak gyűjtése, írása.	*Kommunikáció*: feliratok gyűjtése séta közben,

Vizuális emlékezet Auditív szófelismerés Verbális emlékezet	Meghatározott kettős betűt tartalmazó szavak keresése, másolása hosszabb szövegből. Üdvözlőlapok nézegetése, saját üdvözlőlap tervezése. Diktált szavak írása oszlopba. Kicsihez megfelelő nagybetű párosítása. Kinek van névnapja? (dátumok alapján név keresése, másolása). Plakát készítése, egyes szavak csupa nagybetűs írása. Nagybetűs információs táblák készítése (KIJÁRAT, ZÁRVA, 8. CSOPORT, stb.). Diktált szavak között, illetve szövegben tulajdonnév önálló felismerése, írása. Kis-és nagybetűket egyeztetése. Eligazodni a naptárban és a megfelelő nevek helyes leírása. A tulajdonnevek spontán felismerése, tollbamondás során is nagybetűvel írása.	rendezvényre plakát, meghívó készítése.
Elvárt teljesítmény: Képes a mindennapi életben adódó olvasási feladatok megoldására, önállóan megírni – értékelhető tartalommal –. néhány mondatos levelet. Képes önálló, adekvát választ adni írásban, az írásban feltett kérdésekre. Képes a környezeti elvárásoknak megfelelő alapvető írásos kommunikációs készséggel feladatot megoldani.		
Elvárt és javasolt fogalmak: Betűméret-, típus. Kettőzött mássalhangzó, helyesírás, elválasztás. *Üdvözlő szöveg különböző alkalmakra.* Mondat, cím, kezdőbetű. Lényeges-lényegtelen esemény, időpont, színhely. Utcai feliratok, információk „megfejtése”. *Idegen eredetű szavak.*		

4. Témakör	**Értő olvasás**	**Óraszám: 33**
Tantárgyi tartalom	• Rövid hírek, események olvasása újságból. • Hiányzó betűk pótlása szavakban. • Feladatok írásban. • Meseolvasás. • Újságolvasás. • Tv híradó megnézése, látottakról beszámoló. • Közkeletű idegen szavak elolvasása, értelmezése. • Igék keresése szövegben, igeidők értelmezése.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Szókincsbővítés Összefüggések felismerése Szövegértés	Olvasottak megbeszélése. Hiányos szavakba különböző betűk beillesztése. Írásbeli utasítások néma teljesítése. Mese közös olvasása, dramatizálása. Rövid híradások, értelmezésük. Szerepjáték: hírolvasó, TV bemondó.	*Digitális kultúra:* szövegírás, dokumentum keresése. *Állampolgári ismeretek:* tájékozódás

Lényegkiemelés képessége Verbális kifejezés Anyanyelvi kommunikáció	A hírek végighallgatása csendben. Felidézésének ellenőrzése, videóval. Idegen szavak keresése, magyarázata (Pepsi Cola HBO, Corvin stb.). Igék átírása, átfogalmazása múlt-, jelen- és jövő időbe. Keresztrejtvény. Részt venni dramatizált mese egybefüggő eljátszásában. Rövid hírek elmondása néhány szóban. Hírek és személyes élmények összekapcsolása hasonló helyszínnel, eseményekkel, illetve körülmények felidézésével. Közkeletű idegen szavak felismerése és helyes kiejtése. Igék, (cselekvést jelentő szavak) kiválasztása szövegből.	színterei, hírforrások.
Elvárt teljesítmény: Olvasási gyakorlata spontán módon az eltöltött szabadidős-tevékenységek sorába illeszkedik, képes olvasás-írás készségét információszerzésre, szórakozásra alkalmazni. Képes közkeletű rövidítéseket, közismert idegen helyesírású szavakat olvasni, írni.		
Elvárt és javasolt fogalmak: ok, okozat, előzmény, következmény, eredmény. *Mondatok alkotása múlt-, jelen- és jövő időbe. Szavak értelmének megváltoztatása 1-1 betű cseréjével. Az ország tájai.* magyar, külföldi, anyanyelv, idegen nyelv. Külföldi, belföldi hírek, közlemények.		

Számolás-mérés

Értelmileg akadályozottak Általános Iskolája

Évfolyam: 1 – 8.

A tantárgy témáinak feldolgozásához tartozó időkeret

Témakör/Évfolyam	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
1.Elemi tapasztalatok a tárgyak tulajdonságairól	**20**	**20**	**23**	**22**	**10**	**10**	**-**	**-**
2.Tájékozódás	**20**	**20**	**15**	**15**	**10**	**10**	**13**	**13**
3.Mennyiségek–Műveletek	**32**	**32**	**48**	**48**	**40**	**40**	**45**	**45**
4.Mértékegységek, méretek, pénz	**-**	**-**	**-**	**-**	**32**	**32**	**-**	**-**
5.Mértékegységek, mérések, pénz	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**35**	**35**
6.Összefüggések felismerése	**-**	**-**	**22**	**23**	**16**	**16**	**15**	**15**
Összesen	**72**	**72**	**108**	**108**	**108**	**108**	**108**	**108**

Számolás – mérés
Évfolyam: 1 - 8.

Tantárgyi célok

A tantárgy célja kialakítani az értelmileg akadályozott tanulóknál olyan elemi ismereteket, amelyek eljuttatják az érzékeléstől, észleléstől a tárgyfogalmak kialakulásához. Megalapozni és kialakítani a tárgyakkal végzett cselekvésekkel a tanulók gondolkodási funkcióit, elemi számfogalmát.

Tantárgyi feladatok

A pedagógusnak fejlesztenie kell a számolás és mérés elsajátításához szükséges alapkészségeket, az érzékelést, észlelést, figyelmet, emlékezetet, gondolkodást. Alapvető logikai összefüggések felismerése révén segítse elő az ismeretek gyakorlati alkalmazását. Feladata felkelteni, fenntartani a környezet iránti érdeklődést, a környezet megismerése során tudatos tevékenységeket végeztetni, az ismeretek megszerzésére irányuló spontán törekvéseket kialakítani, az alapvető térbeni- és időbeni tájékozódást fejleszteni, egyszerű utasításokat megérteni, követni.

Mennyiség- és számfogalmat kialakítani, mennyiségeket, számjegyeket felismerni, összehasonlítani, megváltoztatni, alapműveleteket végezni fejben és írásban.
Szöveges feladatokat értelmezni, a logikai összefüggéseket felismerni, a megoldáshoz szükséges lépéseket felállítani.

Méréseket végezni, különböző mértékegységek fajtáit, léptéküket, gyakorlati alkalmazásukat megismerni.

A pénzzel kapcsolatos elemi ismereteket megszerezni, pénzérméket, bankjegyeket felismerni, értéküket, nagyságrendbeli különbségieket felismerni, a mindennapi életben történő alkalmazásokat segítséggel gyakorolni. A banki pénzügyi műveletek alapjait megismerni (bankkártya, folyószámla, hitelszámla).

1 – 2. évfolyam

Fejlesztési területek – nevelési célok

A tantárgy különösen fontos szerepet játszik az **erkölcsi nevelés**ben az egyszerű szabályok megértésére és betartására, és a csoportosan végzett tevékenység szabályainak, feltételeinek betartására neveléssel, a képességekhez igazodó feladatok végzésében és befejezésében a minél nagyobb kitartás kialakításával, valamint az alkalmazkodóképesség és feladattudat kialakításával, a türelem és pontosság megalapozásával.

Az **önismeret és a társas kultúra** fejlesztésében az együttműködéssel történő feladatvégzés megalapozása zajlik a csoportba való beilleszkedés és az iskolai viszonyrendszerben való eligazodás segítésével.

A **tanulás tanításá**t a tantárgy az által nyújtott információk megismerése iránti igény és az ismeretek befogadása iránti érdeklődés felkeltése támogatja.

Kulcskompetenciák

A **kommunikációs kompetenciák** terület fejlesztését a tantárgy, a témakörök ismereteihez és tevékenységeihez kapcsolódó kifejezések megismerésének megalapozásával segíti.

A tantárgy főként a **matematikai, gondolkodási kompetenciák** terület fejlesztésében játszik nagy szerepet, amennyiben támogatja az elemek kiválasztásának és megadott szempontok szerinti sorba rendezésének képességét; a tárgyak tulajdonságainak megismerését; a különbségek és azonosságok felismerését; csoportosításukat és a problémamegoldó képesség fejlesztését. A tevékenységekkel kapcsolatos változások megfigyelése, létrehozása, az egyszerű ok-okozati összefüggések felismerése is a matematikai kompetenciaterület fejlesztését segíti.

A **személyes és társas kapcsolati kompetenciák** terület fejlődéséhez járul hozzá az együttműködő részvétel a feladatok végrehajtásában, a csoportmunkában az alapvető szabályok felismerése, és törekvés azok betartására.

A **tanulás kompetenciái** fejlődését segíti a tantárgy a taneszközei, feladatai iránt kíváncsiság felkeltésével, és a számok hétköznapi életben betöltött jelentőségének felismertetésével.

Évfolyam: 1.

Heti óraszám: 2 Éves óraszám: 72

1. Témakör	Elemi tapasztalatok a tárgyak tulajdonságairól	Óraszám: 20
Tantárgyi tartalom	• Tárgyak kiterjedése: kicsi, nagy. • Formai tulajdonságok: kerek, szögletes. • Érzékelési gyakorlatok. • Színek megkülönböztetése (piros, kék, sárga).	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Formaészlelés Megfigyelés Taktilis érzékelés Alaklátás, formaállandóság Verbalitás Utánzás	Tárgyak méretének megtapasztalása. Azonos jellegű tárgyakból sor kirakása: kicsi- nagy kifejezések hangoztatása. Jellegzetes tárgyak kitapogatása zsákban. Vegyes halmazból minta alapján egy-egy tárgy kiválasztása. Színek megnevezése egyenként, hasonló színű tárgyak keresése. Gyors és lassú járás, mozdulatok utánzása. Differenciálás két méret között segítséggel. Kerek és szögletes tárgyak szétválogatása irányítással. Három szín megkülönböztetése.	*Ének-zene:* ritmusgyakorlatok. *Játékra nevelés*: didaktikus játékok.
Elvárt teljesítmény: Képes az irányított, közös megismerő tevékenység során társaival együttműködni. Képes érzékelni a tárgyak alapvető formai tulajdonságait, szín, forma és méret szerint (segítséggel) differenciál.		
Elvárt és javasolt fogalmak: Tárgyak tulajdonságait jelölő fogalmak. Felszólítás cselekvésekre: gurítsd! dobd! kérem! tessék!		

2. Témakör	Tájékozódás	Óraszám: 20
Tantárgyi tartalom	• Térorientációs gyakorlatok: ide, oda, elé, mellett, előtt, mögött, rá, alá irányok. • Időbeli tájékozódás.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Megfigyelés Téri orientáció Időbeli orientáció Verbalitás Utánzás Figyelem	Cselekvések végzése változatos formában az adott térirány gyakorlására. Nappali-éjszakai tevékenységek valóságban és képekkel illusztrálva. Reggeli, vacsora (napirend). Lassan, gyorsan gyakorlása cselekvésekkel. Megfelelő irányítással, segítségnyújtással a feladatok végrehajtása, a társakra is figyelve. A sorbaállási- helycserés- és helyváltoztatásos feladatok megértése, elvégzése.	*Kommunikáció:* tájékozódás. *Olvasás-írás*: térorientációs gyakorlatok.

Emlékezet Szerialitás	A „várj! majd!, most!” vezényszavak megértése és alkalmazkodás azokhoz.	
Elvárt teljesítmény: Képes felismerni az alapvető tér- és időbeli relációkat és azokat növekvő önállósággal alkalmazza. A foglalkozás során érdeklődő, a csoportos tevékenységben aktívan részt vesz. Képes együttműködésre.		
Elvárt és javasolt fogalmak: Téri és időbeli tájékozódással kapcsolatos kifejezések, határozószók, irányok (előre, hátra, oldalra, felfelé, lefelé, sorban, mellett, alatt, alá, lassan, gyorsan, egyszerre, most, majd utána, előtte). Várj! Most! Majd! Kész!		

3. Témakör	**Mennyiségek - Műveletek**	**Óraszám: 32**
Tantárgyi tartalom	• Cselekvések mennyiségekkel. • Halmazok létrehozása, megváltoztatása. • Mennyiségek összehasonlítása (kevés-sok, üres-tele).	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Megfigyelés Differenciálás Emlékezet Verbalitás Finommotorika Szem-kéz koordináció	Halmazok létrehozása egy szempont alapján (forma, szín, méret stb.). Nagyon különböző elemszámú halmazok összehasonlítása: sok- kevés. Ismerkedés a relációs jellel. Sok- kevés-semmi halmazok létrehozása segítséggel, majd önállóan. A „nagyon sok” halmaz létrehozása.	*Játékra nevelés*: didaktikus játék, szerepjáték.
Elvárt teljesítmény: Képes közös, egyirányú cselekvést végrehajtani a pedagógussal, társsal.		
Elvárt és javasolt fogalmak: Sok, kevés, semmi, Tegyél bele! Vegyél ki! Öntsd ki mindet!, *Elég*! Válaszd ki! *Üres*, *teli*. Nagyon sok, elfogyott, ugyanannyi.		

Évfolyam: 2.

Heti óraszám: 2 Éves óraszám: 72

1. Témakör	Elemi tapasztalatok a tárgyak tulajdonságairól	Óraszám: 20
Tantárgyi tartalom	• Tárgyak kiterjedése: kicsi, kisebb, nagy, nagyobb, ugyanakkora. • Formai tulajdonságok: kerek, szögletes. • Érzékelési gyakorlatok: puha-kemény, meleg-hideg. • Színek megkülönböztetése, megnevezése.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Megfigyelés Differenciálás Emlékezet Verbalitás Finommotorika Szem-kéz koordináció Formaészlelés Taktilis érzékelés Alaklátás, formaállandóság Emlékezet	Tárgyak méretének megtapasztalása. Azonos jellegű tárgyakból sor kirakása: kicsi- nagyobb- legnagyobb. Nagy- kisebb-legkisebb sor kirakása önállóan, kifejezések hangoztatása. Ugyanakkora keresése, összehasonlítása. Jellegzetes tárgyak kitapogatása zsákban. Vegyes halmazból minta alapján egy-egy tárgy kiválasztása. Gyors és lassú járás, mozdulatok utánzása. Kemény-puha, meleg-hideg tárgyak kitapintása, azonosítása. Differenciálás 3 méret között segítséggel. Kerek és szögletes tárgyak szétválogatása irányítással. Színek megkülönböztetése, megnevezése (piros, kék, sárga, zöld, fehér, fekete), hasonló színű tárgyak keresése.	*Ének-zene*: ritmusgyakorlatok. *Játékra nevelés*: didaktikus játékok.
Elvárt teljesítmény: Képes az irányított, közös megismerő tevékenység során társaival együttműködni. Képes érzékelni a tárgyak alapvető formai tulajdonságait, szín, forma és méret szerint (segítséggel) differenciál.		
Elvárt és javasolt fogalmak: Tárgyak tulajdonságait jelölő fogalmak. Felszólítás cselekvésekre: gurítsd! dobd! kérem! tessék!		

2. Témakör	Tájékozódás	Óraszám: 20
Tantárgyi tartalom	• Térorientációs gyakorlatok: ide, oda, elé, mellett, előtt, mögött, rá, alá irányok. • Időbeli tájékozódás.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Megfigyelés Téri orientáció	Cselekvések végzése változatos formában az adott térirány gyakorlására.	*Kommunikáció*: tájékozódás.

Iránydifferenciálás Időbeli orientáció Szókincs Utánzás Figyelem Emlékezet Szerialitás	Jövő – jelen - múlt érzékeltetése cselekvésekkel. Éjszakai – nappali tevékenységek valóságban és képekkel illusztrálva. Reggeli, ebéd, vacsora (napirend). Lassan, gyorsan gyakorlása cselekvésekkel. Igeidők gyakorlása a napi feladatok elvégzésével és az iskolai napirenddel kapcsolatban. A sorbaállási- helycserés- és helyváltoztatásos feladatokat megértése és elvégzése. Várakozás majdani eseményekre, várt eredményekre. A „várj! majd!, most!” vezényszavak megértése és alkalmazkodás azokhoz. Egyszerű, konkrét kérdésekre válaszadás az igeidők helyes használatával.	*Olvasás-írás:* térorientációs gyakorlatok.
Elvárt teljesítmény: Képes felismerni az alapvető tér- és időbeli relációkat, és azokat növekvő önállósággal alkalmazza. A foglalkozás során érdeklődő, a csoportos tevékenységben aktívan részt vesz. Képes együttműködésre.		
Elvárt és javasolt fogalmak: Téri és időbeli tájékozódással kapcsolatos kifejezések, határozószók, irányok (erre, arra, ide, oda, előre, hátra, oldalra, felfelé, lefelé, sorban, mellett, előtt, mögött, alatt, alá, lassan, gyorsan, egyszerre, most, majd, utána, előtte). Várj! Most! Majd! Kész!		

3. Témakör	**Mennyiségek - Műveletek**	**Óraszám: 32**
Tantárgyi tartalom	• Cselekvések mennyiségekkel. • Halmazok létrehozása, megváltoztatása. • Mennyiségek összehasonlítása.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Megfigyelés Differenciálás Emlékezet Verbalitás Finommotorika Szem-kéz koordináció	Halmazok létrehozása egy szempont alapján (forma, szín, méret stb.). Nagyon különböző elemszámú halmazok összehasonlítása: sok- kevés. Relációs jelek alkalmazása. Sok- kevés-semmi halmazok létrehozása önállóan. A „nagyon sok”, a „legtöbb” halmaz létrehozása. Ugyanannyi megállapítása, hangoztatása. A „többet, kevesebbet” önállóan, az „ugyanannyit” segítséggel felismerni, jelezni.	*Játékra nevelés*: didaktikus játék, szerepjáték.
Elvárt teljesítmény: Képes közös, egyirányú cselekvést végrehajtani a pedagógussal, társakkal. Képes felismerni a tárgyak alapvető mennyiségi tulajdonságait, a mennyiségi relációkat, és azokat (segítséggel) helyesen alkalmazni.		

Elvárt és javasolt fogalmak: Sok, kevés, semmi. Tegyél bele! Vegyél ki! Öntsd ki mindet! *Még*, *több. Elég*! Válaszd ki! *Üres*, *teli*. Nagyon sok. *Legtöbb,* sok, kevés több, kevesebb, elfogyott, ugyanannyi.

3 – 4. évfolyam

Fejlesztési területek – nevelési célok

A tantárgy egyik legfontosabb szerepe és feladata az **erkölcsi nevelés**ben a szabálykövetési képesség megerősítése, a fokozódó önfegyelemre, kitartásra nevelés.

Az **önismeret és a társas kultúra** fejlesztése a fokozódó együttműködéssel történő feladatvégzés kialakításával történik.

A **tanulás tanítás**ában a tanulás iránti érdeklődés felkeltése, a feladatok elvégzésében a kitartásra és a nehézségek leküzdésére irányuló törekvések erősödnek.

Kulcskompetenciák

A **kommunikációs kompetenciák** fejlesztését a tantárgy a matematikai gondolkodáshoz szükséges fogalmak, tevékenységek megértésével, és a szókincs bővítésével éri el.

A **matematikai, gondolkodási kompetenciák** fejlesztése gyakorlati megfigyeléseken keresztül, az egyszerű ok-okozati összefüggések felismerésével és a problémamegoldó képesség fejlesztésével, tevékenységbe ágyazott feladatvégzéssel valósul meg.

A **személyes és társas kapcsolati kompetenciák** fejlesztését elsősorban a feladatmegosztás lehetőségének felismertetésével, a társak munkájának figyelemmel kísérésével, a helyes magatartás kialakításával, a feladatok végrehajtása közbeni kapcsolattartással és az alapvető szabályok betartásával támogatja.

A **tanulás kompetenciái** a kitartó, megfelelő segítséget kérni és elfogadni tudó feladattudat és feladatvégzés kialakításával fejlődik

Évfolyam: 3.

Heti óraszám: 3 Éves óraszám: 108

1. Témakör	Elemi tapasztalatok a tárgyak tulajdonságairól	Óraszám: 23
Tantárgyi tartalom	• Kicsi, nagy, ugyanakkora. • Rövid, hosszú, egyenlő hosszú. • Magas, alacsony. • Vékony, vastag, egyenlő vastagságú. • Kör, négyzet, háromszög. • Kocka.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Megfigyelés Differenciálás Emlékezet Verbalitás Finommotorika Szem-kéz koordináció Formaészlelés Taktilis érzékelés Alaklátás, formaállandóság	Tárgyak, képek egyeztetése, differenciálása egyre kisebb különbségekkel. Megfigyelések, összehasonlítások. Válogatás tárgyak között, különböző formák összehasonlítása, tapintás, gurítás, egyeztetés tárgyképpel. Elemek válogatása különböző szempontok szerint. Minta után egyszerű alakzatok kirakása. Tevékenységek logikai játékkal. A méret alapján történő differenciálás eredményének önálló megfogalmazása. Az ellentét-párok felismerése, a felismerések helyes alkalmazása a beszéd során. Hasonlóságok, azonosságok, különbözőségek felismerése. Tárgyak jellemzése minél több adattal.	*Játékra nevelés:* didaktikus játékok.
Elvárt teljesítmény: Képes nagyság szerint önállóan differenciálni. Képes felismerni az ellentét-párokat. Képes beépíteni szókincsébe a tanult kifejezéseket, fogalmakat. Képes felismerni játékos szituációban térbeli viszonyokat. Képes megérteni helymeghatározásokat.		
Elvárt és javasolt fogalmak: Tárgyak kiterjedésére, formai tulajdonságaira utaló szókincs. *Viszonylagosság,* ellentét meghatározása, ellentétes fogalmak. Hasonló és egyforma közti különbség.		

2. Témakör	Tájékozódás	Óraszám: 15
Tantárgyi tartalom	• Alatta, fölötte, előtte, mellette, mögötte. • Elől, hátul, középen eleje, közepe, vége. • Alá, fölé, mellé elé, mögé térben és vízszintes síkban. • Fenn-lenn, fel-le. • Bal-jobb, balra-jobbra. • Múlt, jelen, volt, van.	

	• Napszakok, napirend. • Hét napjai. • Évszakok. • Életkor fogalma.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Megfigyelés Téri orientáció Iránydifferenciálás Időbeli orientáció Utánzás Figyelem Emlékezet Szerialitás Verbalitás	Játékos gyakorlatok, helyzetek létrehozása, megváltoztatása, egyéni feladatok a tanterem tárgyaival. Nagymozgásos feladatok a szabadban, gurítás, dobás távolságának összehasonlítása. Soralkotás tanulókkal, játékokkal, fogalmak gyakorlása tárgyakon, jelölés feladatlapon. Cselekvések helyváltoztatással, tárgyakkal, utasítások követése, megfogalmazása. Irányok gyakorlása nagymozgásokkal, cselekvésekkel, vízszintes síkba, feladatlapon. Bal-jobb gyakorlása nagymozgásokkal, táblánál végzett feladatokkal, eligazodás feladatlapon, nyíllal jelölt irányok megértése, betartása. Napi tevékenységek felsorolása segítséggel, eseményképek helyes sorrendbe rakása. Tevékenységek elhelyezése időben (fogmosás, kézmosás, átöltözés stb.). Napok sorrendjének gyakorlása, megnevezése. Ünnepek, születésnapok elhelyezése időben. Évszakok váltakozásáról tabló készítése. Képek nézegetése (különböző életkorú szereplők) öregek, fiatalok, gyerekek a családban. Írás során a balról jobbra irány spontán alkalmazása. Az aktuális nap meghatározása kis segítséggel. Az évszakok körforgásának megértése, szóbeli megfogalmazások, szimbólumok sorba rendezése. Helyes igeidők használata a spontán beszéd során.	*Játékra nevelés*: szerepjáték. *Olvasás-írás*: térorientációs gyakorlatok. *Kommunikáció*: tájékozódás időben, térben.
Elvárt teljesítmény: Képes felismerni és (segítséggel) helyesen alkalmazni az alapvető tér- és időbeli relációkat. Képes alkalmazni a spontán soralkotást, és írás során a balról jobbra irányt. Képes elhelyezni időben a rendszeres napi tevékenységeket. Képes segítséggel eseményképekkel napirendet összeállítani. Képes meghatározni kis segítséggel az aktuális napot. Képes megérteni, és sorba rendezni szóban és szimbólumokkal az évszakok körforgását.		

Elvárt és javasolt fogalmak: Hely- és iránymeghatározások. Időt jelölő fogalmak (éjszaka, hétköznap, munkanap, pihenőnap ünnepnap, hétvége, vakáció). Aktuális köszönések.

3. Témakör	**Mennyiségek – Műveletek**	**Óraszám: 48**
Tantárgyi tartalom	• Sok, kevés, semmi, 0 fogalma, írása. • Több, kevesebb, ugyanannyi. • 1, 2, 3 számjegy ismertetése, írása. • Mennyiségek létrehozása. • Mennyiség, számkép, számjegy egyeztetése. • Számfogalom kialakítása 3-ig.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Megfigyelés Differenciálás Emlékezet Verbalitás Finommotorika Szem-kéz koordináció Síkbeli tájékozódás	Halmazok létrehozása, tárgyak csoportosítása különböző szempontok szerint. Relációs jelek alkalmazása, mennyiségek átalakítása, azonos halmazok létrehozása. Mechanikus számlálás ötös körben. Számlálási gyakorlatok, hozzáadás, elvétel, tárgyakkal, feladatlapon. Mennyiségek kirakása, számkép, számjegy hozzárendelése. Számjegy vázolása, írása, gyakorlása. Önálló írásos feladatmegoldások 3-as körben. Mechanikus számlálással halmazok létrehozása *(*5 elemig). Meghatározott mennyiség létrehozása elvétellel, hozzáadással. 3 bontása tárgyakkal, létrehozása pótlással, hozzáadással. 0 fogalma, létrehozása tárgyakkal, cselekvésekkel, illetve cselekvések hiányával.	*Játékra nevelés*: didaktikus játékok.
Elvárt teljesítmény: Biztos számfogalom, tárgyakat megbízhatóan számlál 3-as körben. Képes a növekedés és csökkenés fogalmát érteni, spontán beszédében megfelelően alkalmazni. Képes automatikusan a balról jobbra és fentről le irányt különböző tevékenységek során alkalmazni.		
Elvárt és javasolt fogalmak: Sok, több, kevés, kevesebb, semmi, egyenlő, 1 és egyes, 2 és kettes stb. különbsége, három és hármas, növekvő, csökkenő sor, számkép, számjegy, ritmikus sor, pontosan annyi, emelkedő sorrend, nulla, semmi, volt, nincs, fogy, elfogy, üres, „Tegyél hozzá!”, „Vegyél el!” „Tedd egyenlővé!”		

4. Témakör	**Összefüggések felismerése**	**Óraszám: 22**
Tantárgyi tartalom	• Figyelemfejlesztő gyakorlatok. • Emlékezetfejlesztő játékok.	

	• Ok-okozati összefüggések. • Növekvő, csökkenő számú halmazok. • Gondolkodást fejlesztő gyakorlatok.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Megfigyelés Vizuális memória Verbalitás Emlékezet Szerialitás Összehasonlítás Differenciálás Gondolkodás	Soralkotás. Felsorolásból idegen elem észlelése, jelzése. Vegyes halmazban változtatások, hiányok észlelése. Vegyes halmaz elemeinek csoportosítása két szempont szerint. Memória-játék. Tárgyak felismerése körülírás alapján. Különböző ábrákon azonos elemek felfedezése. Meghatározott játék kitapogatása zsákban. Cselekvések késleltetett utánzása. Képolvasás során megfigyelt kép utólagos felelevenítése. Ellentét-párok gyűjtése. Tevékenységek logikai játékkal. Jól ismert környezeti tárgyak főfogalom alá rendelése. Egyszerű összefüggések felismerése. A növekedés és csökkenés fogalmának megértése, megfelelő alkalmazása a spontán beszédben.	*Kommunikáció:* szókincsfejlesztés, szövegértés.
Elvárt teljesítmény: Képes felismerni azonosságot, különbözőséget. Képes a megszerzett tapasztalatokat, ismereteket (segítséggel) használni. Képes megérteni alapvető fogalmakat. Képes sort alkotni különböző tárgyakkal (balról jobbra), jelölni a sor elejét, végét, közepét.		
Elvárt és javasolt fogalmak: Különböző, ugyanolyan, sorrend, ellentétes jelentésű szavak, sok, rengeteg, kevés, alig. Gyűjtőfogalmak: edények, írószerek, tisztaságszerek. Oszlop, sor, bal-, jobb-, méret, szín, forma.		

Évfolyam: 4.

Heti óraszám: 3 Éves óraszám: 108

1. Témakör	Elemi tapasztalatok a tárgyak tulajdonságairól	Óraszám: 22
Tantárgyi tartalom	• Kicsi, nagy, ugyanakkora. • Rövid- hosszú, egyenlő hosszú. • Vékony, vastag, egyenlő vastagságú. • Kör, négyzet, háromszög. • Kocka, gömb. • Keskeny, széles, egyenlő szélességű. • Lapos. • Mély.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Megfigyelés Differenciálás Emlékezet Verbalitás Finommotorika Formaészlelés Taktilis érzékelés Alaklátás, formaállandóság	Tárgyak, képek egyeztetése, differenciálása egyre kisebb különbségekkel. Megfigyelések, összehasonlítások, egyenlővé tétel kiegészítéssel, lerövidítéssel. Becslés, ellenőrzés a környezet tárgyain. Válogatás tárgyak között, különböző formák összehasonlítása, tapintás, gurítás, egyeztetés tárgyképpel. Elemek válogatása különböző szempontok szerint. Formaegyeztetés, különbségek, egyezések megfogalmazása. Minta után egyszerű alakzatok kirakása, előrajzolt sablonokba a megfelelő elem illesztése. Tevékenységek logikai játékkal. A méret alapján történő differenciálás eredményének önálló megfogalmazása. Három megadott jellemző alapján a megfelelő elem megtalálása. Tárgyak jellemezése minél több adattal.	*Játékra nevelés*: didaktikus játékok
Elvárt teljesítmény: Képes megtalálni 3 megadott jellemző alapján a megfelelő elemet. Képes nagyság szerint önállóan differenciálni. Képes önállóan megfogalmazni a méret alapján történő differenciálás eredményét. Képes felismerni az ellentét-párokat, felismeréseit helyesen alkalmazni a beszéd során. Képes beépíteni szókincsébe a tanult kifejezéseket, fogalmakat.		
Elvárt és javasolt fogalmak: Tárgyak kiterjedésére, formai tulajdonságaira utaló szókincs. *Viszonylagosság,* ellentét meghatározása, ellentétes fogalmak. Hasonló és egyforma közti különbség, *mérés, méret.*		

2. Témakör	Tájékozódás	Óraszám: 15
Tantárgyi tartalom	• Alatta, fölötte, előtte, mellette, mögötte.	

	• Közel, távol, fokozatokkal. • Elől, hátul, középen, eleje, közepe, vége. • Alá, fölé, mellé, elé, mögé térben és vízszintes síkban. • Fenn-lenn, fel-le. • Bal-jobb, balra-jobbra. • Helymeghatározások. • Múlt, jelen, jövő, volt, van, lesz. • Napszakok, napirend. • Hét napjai. • Évszakok, hónapok. • Életkor fogalma.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Megfigyelés Vizuális memória Téri orientáció Iránydifferenciálás Időbeli orientáció Szókincs Szerialitás	Játékos gyakorlatok, helyzetek létrehozása, megváltoztatása, egyéni feladatok a tanterem tárgyaival. Nagymozgásos feladatok a szabadban, gurítás, dobás távolságának összehasonlítása. Soralkotás tanulókkal, játékokkal, fogalmak gyakorlása tárgyakon, jelölés feladatlapon. Cselekvések helyváltoztatással, tárgyakkal, utasítások követése, megfogalmazása, egymás hibáinak észlelése, javítása. Irányok gyakorlása nagymozgásokkal, cselekvésekkel, vízszintes síkba, feladatlapon. Bal-jobb gyakorlása nagymozgásokkal, táblánál végzett feladatokkal, eligazodás feladatlapon, nyíllal jelölt irányok megértése, betartása. Eligazodás 3x3-as négyzethálóban meghat. (bal felső, jobb középső stb.) hely megtalálása, ill. jelölt hely megnevezése. Irányjelző nyilak megfigyelése az utcán. Spontán beszélgetés, élmények, tervek megfogalmazása múlt, jelen és jövő idejű igékkel. Napi tevékenységek felsorolása segítséggel, eseményképek helyes sorrendbe rakása. Tevékenységek elhelyezése időben (fogmosás, kézmosás, átöltözés stb.). Napok sorrendjének gyakorlása, munkanapok, pihenőnapok, az aktuális nap, a tegnap és holnap meghatározása kis segítséggel. Ünnepek, születésnapok elhelyezése időben. Évszakok váltakozásáról tabló készítése, szimbólumok sorba rendezése.	*Játékra nevelés*: szerepjáték. *Olvasás-írás*: térorientációs gyakorlatok. *Kommunikáció*: tájékozódás időben, térben.

	Képek nézegetése (különböző életkorú szereplők) öregek, fiatalok, gyerekek a családban.	
Elvárt teljesítmény: Képes helyesen használni spontán beszédében igeidőket, a napszakok neveit, viszonyszavakat. Képes felismerni és (segítséggel) helyesen alkalmazni az alapvető tér- és időbeli relációkat. Képes megérteni, és megbízhatóan, alkalmazni a négy fő irányt. Képes alkalmazni a spontán soralkotást, és írás során a balról jobbra irányt. Képes elhelyezni időben a rendszeres napi tevékenységeket. Képes eseményképek segítségével napirendet összeállítani (értelmezéssel). Képes meghatározni kis segítséggel az aktuális napot, a tegnapi és holnapi napot. Képes megérteni, és sorba rendezni szóban és szimbólumokkal az évszakok körforgását.		
Elvárt és javasolt fogalmak: Hely- és iránymeghatározások, *fokozatok* (*távol, távolabb, legtávolabb). Időjárással* kapcsolatos szavak, kifejezések (fagy, hőség, vihar, köd). Időt jelölő fogalmak (tavaly, tavaly előtt, alatt, közben /időhatározói értelemben/, hajnal, éjszaka, kora délután, hétköznap, munkanap, pihenőnap ünnepnap hétvége, vakáció). Aktuális köszönések. Időegységek nevei		

3. Témakör	**Mennyiségek - Műveletek**	**Óraszám: 48**
Tantárgyi tartalom	• Több, kevesebb, ugyanannyi. • A 4-es, 5-ös számjegy ismertetése, írása. • Mennyiségek létrehozása. • Mennyiség, számkép, számjegy egyeztetése. • Számkör bővítés 5-ig. • Műveletek 5-ös számkörben. • Számszomszédok.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Megfigyelés Differenciálás Egyeztetés Emlékezet Verbalitás Finommotorika Szem-kéz koordináció Gondolkodás	Halmazok létrehozása, tárgyak csoportosítása különböző szempontok szerint. Relációs jelek alkalmazása, mennyiségek átalakítása, azonos halmazok létrehozása, számlálás ötös körben. Számlálási gyakorlatok, pótlás, hozzáadás, elvétel, tárgyakkal, feladatlapon. Mennyiségek kirakása, számkép, számjegy hozzárendelése. Számjegy vázolása, írása, gyakorlása. Mennyiségek kiegészítése tárgyakkal, rajzzal. Számjegyek sorba rendezése, keresése a környezetben. Önálló írásos feladatmegoldások 3-as szám körben. Összehasonlítás, viszonyítás, növelés, elvétel, becslés gyakorlása. Halmazok létrehozása (5 elemig).	*Játékra nevelés:* didaktikus játékok.

	Meghatározott mennyiség létrehozása elvétellel, hozzáadással. 5 bontása tárgyakkal, 5 létrehozása pótlással, hozzáadással. A hozzáadás, elvétel, bővítés, csökkentés logikájának megértése. Hozzávetőleg helyes becslés, mennyiségek reális megítélése. A tanult számjegyek felismerése és írása. A 0, 1, 2, 3, 4, 5 számjegy, számkép és mennyiség felismerése, egyeztetése. Számfogalom kialakítása 5-ig. Kisebb, nagyobb számszomszédok. A 0 fogalmának mélyítése, szókincsbe építés.	
Elvárt teljesítmény: Biztos számfogalom, tárgyakat megbízhatóan számlál 5-ös körben. Képes mennyiségi átalakításokat 5-ös körben önállóan végezni. Képes a növekedés és csökkenés fogalmát megérteni, spontán beszédében megfelelően alkalmazni. Képes automatikusan a balról jobbra és fentről le irányt különböző tevékenységek során alkalmazni		
Elvárt és javasolt fogalmak: Sok, több, kevés, kevesebb, semmi, egyenlő, 1 és egyes, 2 és kettes stb. különbsége. Növekvő sor, csökkenő sor, számkép, számjegy, hármas sor, kettes sor, ritmikus sor, kettesével, párosával, hármasával, sorszámnevek. Körülbelül, pontosan annyi, emelkedő sorrend, számszomszédok, nulla, semmi, volt, nincs, fogy, elfogy, üres, „Tegyél hozzá!”, „Vegyél el!” „Tedd egyenlővé!”		

4. Témakör	**Összefüggések felismerése**	**Óraszám: 23**
Tantárgyi tartalom	• Figyelemfejlesztő gyakorlatok. • Emlékezetfejlesztő játékok. • Ok-okozati összefüggések. • Növekvő, csökkenő számú halmazok. • Gondolkodást fejlesztő gyakorlatok.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Megfigyelés Verbalitás Figyelem Emlékezet Képzelet Szerialitás Gondolkodás	Soralkotás. Felsorolásból idegen elem észlelése, jelzése. Vegyes halmazban változtatások, hiányok észlelése. Vegyes halmaz elemeinek csoportosítása különböző szempontok szerint. Hasonló képek között kisebb eltérések észlelése. Memória-játék. Tárgyak felismerése körülírás alapján. Hasonló ábrákon különbségek felfedezése. Különböző ábrákon azonos elemek felfedezése. Meghatározott játék kitapogatása zsákban.	*Kommunikáció:* szókincsfejlesztés, szövegértés.

	Cselekvések késleltetett utánzása. Képolvasás során megfigyelt kép utólagos felelevenítése. Ellentét-párok gyűjtése. Tevékenységek logikai játékkal. Logikai hibák felfedezése rövid történetben, hibák megbeszélése, javítása. Jól ismert környezeti tárgyak főfogalom alá rendelése. Egyszerű összefüggések felismerése, megfogalmazása.	
Elvárt teljesítmény: Képes felismerni hasonlóságot, azonosságot, különbözőséget. Képes felfedezni, jelezni és javítani feladatlapon különböző típusú „hibákat”. Képes a megszerzett tapasztalatokat, ismereteket (segítséggel) használni. Képes megérteni alapvető fogalmakat. Képes sort alkotni különböző tárgyakkal (balról jobbra), jelölni a sor elejét, végét, közepét.		
Elvárt és javasolt fogalmak: Különböző, hasonló, ugyanolyan, hiba, hibátlan, sorrend, hasonló-, ellentétes jelentésű szavak, sok, rengeteg, kevés, alig, Gyűjtőfogalmak: edények, írószerek, tisztaságszerek. Oszlop, sor, bal-, jobb-, felső- és alsó szomszéd, méret, szín, forma.		

5 – 6. évfolyam

Fejlesztési területek – nevelési célok

A tantárgy az **erkölcsi nevelés** területén az alkalmazkodó képesség megerősítésével, a fokozódó önfegyelemre, kitartásra neveléssel a szabályok együttes létrehozásának megtapasztalásával járul hozzá.

Az **önismeret és a társas kultúra** fejlesztését a tantárgy az együttműködéssel történő munkavégzés gyakorlásával és a feladat megosztási képesség kialakításával éri el.

A **tanulás tanítása** az önálló ismeretszerzés iránti igény fejlesztésével, a motivált, kitartó feladatvégzéssel valósul meg.

Kulcskompetenciák

A **matematikai, gondolkodási kompetenciák** terület fejlesztésében a tantárgy fontos szerepet játszik a tulajdonságok és az ok-okozati összefüggések felismertetésével, a problémamegoldó képesség fejlesztésével.

A **személyes és társas kapcsolati kompetenciák** terület fejlődését a feladatok végrehajtásában az együttműködő, konstruktív részvétel és az alapvető szabályok betartására törekvés jellemzi.

A **tanulás kompetenciái**t a feladattudat megerősítése, a feladatvégzés közbeni próbálkozások, a lehetőségek keresése segíti.

Évfolyam: 5.

Heti óraszám: 3 Éves óraszám: 108

1. Témakör	Elemi tapasztalatok a tárgyak tulajdonságairól	Óraszám: 10
Tantárgyi tartalom	• Formai tulajdonságok bővítése. • Síkidomok és mértani testek körének bővítése (téglalap, henger). • Méretek**,** arányok.	
Fejlesztendő képességek, készségek	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Megfigyelés Differenciálás Emlékezet Verbalitás Taktilis érzékelés Alaklátás, formaállandóság	Nagy-kicsi, vékony-vastag, lapos-mély, magas-alacsony összehasonlítások, párosítások. Sorozatok létrehozása. Különbségek érzékelhető ábrázolása rajzban. Kocka, gömb, henger, megfigyelése, jellemzőik megfogalmazása. Tevékenységek logikai játék elemeivel. Különböző formák létrehozása. Különbségek észlelése, tárgyak jellemzése megfelelő kifejezésekkel. Minta után felismerhető formák másolása. Tanult formák felismerése, megnevezése, differenciálása.	*Ábrázolás-alakítás*: komplex alakító tevékenység, tárgyak előállítása.
Elvárt teljesítmény: Képes felismerni, differenciálni, megnevezni a tanult formákat. Képes munkavégzése során észlelni különbségeket, megfelelő kifejezéssel jellemezni a tárgyakat.		
Elvárt és javasolt fogalmak: Túl sok, túl rövid stb., oldalak, csúcsok, egyenes és görbe vonalak, henger, téglalap, körív.		

2. Témakör	Tájékozódás	Óraszám: 10
Tantárgyi tartalom	• Tárgyak pontos helyének meghatározása. • Tájékozódás a tanterem alaprajzán. • Ismerkedés a térképpel. • Eligazodás a naptárban. • Életkor. • Óra. • Térirányok. • Események időbeli sorrendje.	
Fejlesztendő képességek, készségek	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Megfigyelés Vizuális memória	Utasítások pontos követése, valós helyzet felismerése, ábrázolása síkban.	*Kommunikáció*: tájékozódás térben, időben,

Téri orientáció Iránydifferenciálás Időbeli orientáció Verbalitás Utánzás Emlékezet Szerialitás	Tanterem bejárása, követése alaprajzon, berendezései tárgyak egyeztetése. Valóságos helyek jelölése alaprajzon és viszont. Egylapos naptáron hónapok megszámlálása, hetek, napok sokaságának érzékelése. Saját életkor, kisebb, nagyobb testvérek, szülők nagyszülők életkora, képen szereplők életkorának becslése. Óra számlapjának tanulmányozása, kis- és nagy- mutató funkciója, járásának iránya, az óramutatók állása egész órakor, nevezetes időpontok beállítása az órán. Különböző órákról időpontok leolvasása (mutatós, digitális). Az irányok megfigyelése az utcán, haladási irány. Eseményképek és személyes élmény mozzanatainak időrendi sorrendbe állítása. Ismerkedés a térképpel. Délelőtti, délutáni időpontok megkülönböztetése tevékenységhez kötve. Bal- jobb gyakorlása egymás mögött, megkülönböztetése egyre nagyobb biztonsággal. Élménybeszámoló képek segítségével, sorrendbe állításával.	fogalmak, szókincs.
Elvárt teljesítmény: A tanuló képes eseményképeket sorba rendezni, beszámozni, néhány szóval kommentálni. Képes spontán beszédben az időbeli fogalmakat helyesen alkalmazni. Megkülönböztetni a bal és jobb irányt. Képes (felügyelet mellett) figyelmesen közlekedni az utcán, és felfedezni a tanult ismeretek gyakorlati előfordulását.		
Elvárt és javasolt fogalmak:, *Haladási irány, főútvonalak, mellékutcák, terek,* közben, alatt, *1 hét, 1 hónap, 1 év múlva, 1 héttel ez előtt. É*letkorok megnevezése újszülöttől idős korig, az irányokat, segítséggel meghatározni.		

3. Témakör	**Mennyiségek - Műveletek**	**Óraszám: 40**
Tantárgyi tartalom	• Mennyiségek meghatározása, összehasonlítása. • Számkör bővítés 10-ig. • Számjegyek írása 8-ig. • Műveletek 5-ös számkörben. • Páros és páratlan számok. • Sorszámnevek.	
Fejlesztendő képességek, készségek	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pont**
Megfigyelés Differenciálás	Számlálás hozzáadással és elvétellel oda-vissza. Mennyiségek összehasonlítása.	*Kommunikáció:* szövegértelmezés,

Emlékezet Verbalitás Finommotorika Szem-kéz koordináció Gondolkodás Szerialitás	Relációs jelek. Számkép kirakása, számjegyek ismertetése, egyeztetése számképpel, mennyiséggel. Számjegyek írása, sorba rakása, számegyenes készítése, beszámozása 10-ig. Műveleti jelek ismertetése, gyakorlása, összeadások, kivonások, pótlások, bontások. Műveletek végzése segédeszközökkel 5-ös számkörben. Páros, páratlan számokkal ismerkedés, tevékenykedés. Ismerkedés a sorszámnevekkel, jelölésük. Számsor megbízható ismerete (0-10), a növelés és csökkenés folyamatának, eredményének megértése. Egyszerű műveletek végzése irányítással, segédeszközökkel.	pontos megfogalmazás.
Elvárt teljesítmény: Képes felismerni, és felismerhetően írni a számjegyeket. Képes számlálni 10-es körben, műveleteket irányítással végezni 5-ös számkörön belül. Képes elvégezni segédeszközökkel, irányítással egyszerű műveleteket, felolvasni az írásban elvégzett műveleteket.		
Elvárt és javasolt fogalmak: *Növekedés, csökkenés, meg, +, ből, -, = egyenlő, eredmény. Számjegy és mennyiség összefüggése.* Elölről, hátulról, középről, két *széléről.* Műveletvégzéshez kapcsolódó cselekvések megnevezése: aláhúzás, bekarikázás.		

4. Témakör	**Mértékegységek, méretek, pénz**	**Óraszám: 32**
Tantárgyi tartalom	• Hosszúság mérése, mértékegységei (méter, centiméter). • Űrmértékek megismerése (liter, deciliter). • Pénz.	
Fejlesztendő képességek, készségek	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Megfigyelés Vizuális memória Emlékezet Gondolkodás Összehasonlítás	Mérések a környezet tárgyain. Meghatározott méretű vonalak rajzolása. Becslés, mérés mérőszalaggal a teremben. Összeadások, kivonások hosszmértékekkel. Liter, deciliter nagyságrendjének érzékelése. Mérések folyadékokkal. Pénzérmék (5, 10 forintos) értéke, értékük egymáshoz viszonyítása. Pénzérmék váltása, meghatározott összeg kiszámolása 10-es körben. Nagyságrendbeli különbségek megértése a mértékegységek között.	*Életvitel és gyakorlat:* vásárlás, fizetés, mérések.
Elvárt teljesítmény: Képes eligazodni segítséggel a leggyakoribb mértékegységek használatában, méréseket tudatosan és pontosan végezni.		

Elvárt és javasolt fogalmak: Mérésekkel, mértékegységekkel kapcsolatos fogalmak, rövidítések. Pénzérmék értékének tudatosodása, darabszám és érték fogalmának, viszonyának tisztázása.

5. Témakör	**Összefüggések felismerése**	**Óraszám: 16**
Tantárgyi tartalom	• Számok a mindennapi életben. • Megfigyelések az utcán. • Figyelemfejlesztő játékok.	
Fejlesztendő képességek, készségek	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Megfigyelés Emlékezet Verbalitás Emlékezet Szerialitás Gondolkodás	Mértékegységek helyes használata. Jelzőtáblák, útbaigazító jelzések, kirakatnézés, árak. Társasjátékok dobókockával, dominózás. Memória- játék, puzzle. Ok-okozati összefüggések felismerése eseményképpel kapcsolatban. Növekvő, csökkenő számsor folytatása. Érdeklődő hozzáállás, kérdések spontán megfogalmazása, információk tudatos gyűjtése a séták során.	*Kommunikáció:* tájékozódás térben, időben.
Elvárt teljesítmény: Képes viszonylag tartós figyelemkoncentrációra, kitartó feladatvégzésre. Képes rávezetéssel megállapítani a sorozat szabályát.		
Elvárt és javasolt fogalmak: N*övekvő, csökkenő sorrend, véletlen, szabály, oda illik*, sorrend, különböző mértékegységek. *Személy, helyszín, időpont és kérdőszavai.*		

Évfolyam: 6.

Heti óraszám: 3 Éves óraszám: 108

1. Témakör	Elemi tapasztalatok a tárgyak tulajdonságairól	Óraszám: 10
Tantárgyi tartalom	• Formai tulajdonságok bővítése. • Síkidomok és mértani testek körének bővítése (téglatest, kúp). • Méretek**,** arányok.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Megfigyelés Differenciálás Verbalitás Finommotorika Formaészlelés Taktilis érzékelés Alaklátás, formaállandóság	Nagy-kicsi, vastag-vékony, magas-alacsony, lapos stb. fokozatai. Összehasonlítások, párosítások, sorozatok létrehozása. Bonyolultabb formák egyeztetése, jellemzőik, felismerésük. Kocka, gömb, téglatest, henger, kúp megfigyelése, jellemzőik megfogalmazása. Hibás rajzon aránytalanságok felfedezése, javítása. Tevékenységek logikai játék elemeivel. Különböző formák létrehozása, különbségek érzékelhető ábrázolása. Tárgyak jellemzése megfelelő kifejezésekkel. Minta után felismerhető formák másolása. Aránytalanságok érzékelése, megfogalmazása munkavégzés során.	*Ábrázolás-alakítás*: komplex alakító tevékenység, tárgyak előállítása.
Elvárt teljesítmény: Képes felismerni, differenciálni, megnevezni, felismerhetően másolni minta után tanult formákat. Képes munkavégzése során észlelni különbségeket, megfelelő kifejezéssel jellemezni a tárgyakat, érzékelni és megfogalmazni az aránytalanságokat.		
Elvárt és javasolt fogalmak: Alap- *közép- és felső- fokú melléknevek, szabályos, szabálytalan, félkör, körcikk, körív, csillag, kereszt, kúp, henger, téglatest,* túl sok, túl rövid stb., oldalak, csúcsok, egyenes és görbe vonalak, lenyomat, az eredeti tárgy fordítottja.		

2. Témakör	Tájékozódás	Óraszám: 10
Tantárgyi tartalom	• Tárgyak pontos helyének meghatározása. • Tájékozódás a tanterem alaprajzán. • Ismerkedés a térképpel. • Eligazodás a naptárban. • Életkor. • Óra. • Térirányok. • Események időbeli sorrendje.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**

Megfigyelés Emlékezet Téri orientáció Iránydifferenciálás Időbeli orientáció Emlékezet Szerialitás	Helyzetek felismerése, létrehozása, egyeztetése megfogalmazása. Utasítások pontos követése, valós helyzet felismerése, ábrázolása síkban. Tanterem bejárása, követése alaprajzon, berendezési tárgyak egyeztetése. Valóságos helyek jelölése alaprajzon és viszont. Megfigyelések az iskola környékének térképén, séták alkalmával látottak felidézése. Környező utcák, terek megkeresése a térképen. Egy lapos naptáron hónapok megszámlálása, hetek, napok sokaságának érzékelése, sorrendjük, számozásuk. Saját életkor, kisebb, nagyobb testvérek, szülők nagyszülők életkora, képen szereplők életkorának becslése. Óra számlapjának tanulmányozása, kis- és nagy- mutató funkciója, járásának iránya, az óramutatók állása egész órakor, nevezetes időpontok beállítása az órán. Másodpercmutató megfigyelése, egy percig tartó cselekvések. Bal- jobb gyakorlása egymás mögött és egymás mellett. Az irányok megfigyelések az utcán, haladási irány. Eseményképek és személyes élmény mozzanatainak időrendi sorrendbe állítása. Az életkorral kapcsolatos fogalmak, kifejezések adekvát alkalmazása. Délelőtti, délutáni időpontok biztos megkülönböztetése. A bal és jobb irány megkülönböztetése készség-szinten.	*Kommunikáció:* tájékozódás térben, időben, fogalmak, szókincs.
Elvárt teljesítmény: Képes felismerni Magyarország térképét, az irányokat segítséggel meghatározni. Képes felismerni a hasonlóságot az alaprajz és a térkép között, érteni az alaprajz lényegét, saját helyét megtalálni a tanterem alaprajzán. Eseményképeket sorba rendezni, beszámozni, néhány szóval kommentálni. Képes spontán beszédben az időbeli fogalmakat helyesen alkalmazni. Megkülönböztetni a bal és jobb irányt készség-szinten. Képes figyelmesen közlekedni az utcán, és felfedezni a tanult ismeretek gyakorlati előfordulását.		
Elvárt és javasolt fogalmak: *Tükörkép, alaprajz, felülnézet, térkép, méret, arány, kicsinyítés, nagyítás, irány, utolsó előtti, innenső-* és *túloldal, haladási irány, külső, belső kerületek, főútvonalak, mellékutcák, terek,* közben, alatt, *1 hét, 1 hónap, 1 év múlva, 1 héttel ez előtt, x perc múlva, x perccel múlt.* Életkorok megnevezése újszülöttől idős korig.		

3. Témakör	**Mennyiségek - Műveletek**	**Óraszám: 40**
Tantárgyi tartalom	• Mennyiségek meghatározása, összehasonlítása. • Számkör bővítés 10-ig. • Számjegyek írása 10-ig. • Műveletek 10-es számkörben. • Páros és páratlan számok. • Sorszámnevek.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Megfigyelés Differenciálás Emlékezet Verbalitás Finommotorika Szem-kéz koordináció Szerialitás Gondolkodás	Számlálás hozzáadással és elvétellel oda-vissza. Mennyiségek összehasonlítása. Relációs jelek. Számjegyek ismertetése, egyeztetése számképpel, mennyiséggel. Számjegyek írása, sorba rakása, számegyenes készítése, beszámozása 10-ig. Műveleti jelek gyakorlása, összeadások, kivonások, pótlások, bontások. Műveletek végzése segédeszközökkel és fejben. Egyszerű szöveges feladatok. Műveletek írása diktálás után. Páros, páratlan mennyiségek felismerése. Halmaz felezése, harmadolása, maradék fogalma. Sorszámnevek helyes használata a mindennapi tevékenységek során, írása. Számjegyek megbízható felismerése, felismerhető írása.	*Kommunikáció:* szövegértelmezés, pontos megfogalmazás.
Elvárt teljesítmény: Képes megbízhatóan felismerni, és felismerhetően írni a számjegyeket. Képes megbízhatóan számlálni 10-es körben, műveleteket irányítással végezni 10-es számkörön belül. Képes elvégezni segédeszközökkel, irányítással, egyszerű műveleteket, felolvasni az írásban elvégzett műveleteket. Képes a sorszámneveket helyesen alkalmazni spontán tevékenysége során.		
Elvárt és javasolt fogalmak: *Növekedés, csökkenés, meg,+ plusz, ból,- mínusz, összeg = egyenlő, maradék, eredmény. Számjegy és mennyiség összefüggése.* Páros, páratlan, maradék, elölről, hátulról, középről, két *szélérő.* Műveletvégzéshez kapcsolódó cselekvések: aláhúzás, bekarikázás, áthúzás, jelölés, javítás.		

4. Témakör	**Mértékegységek, méretek, pénz**	**Óraszám: 32**
Tantárgyi tartalom	• Hosszúság mérése. • Súly mérése. • Űrmértékek. • Pénz. • Hőmérséklet.	

Fejlesztendő képesség, készség	Tanulói tevékenység	Kapcsolódási pontok
Megfigyelés Differenciálás Emlékezet Gondolkodás Képzelet Verbalitás Finommotorika	Mérések a környezet tárgyain. Meghatározott méretű vonalak rajzolása. Becslés, mérés mérőszalaggal a teremben. Km fogalma, nagyságrendjének érzékelése (séta). Összeadások, kivonások hosszmértékekkel. Saját súly mérése személymérlegen, becslés, összehasonlítás. Gramm, dekagramm, kilogramm nagyságrendjének érzékelése élelmiszerek mérésével. Csomagolt áruk súlyának leolvasása, ellenőrzése. Liter, deciliter nagyságrendjének érzékelése, mérések folyadékokkal. Számolási feladatok különböző mértékegységekkel. Pénzérmék (5, 10 forintos) értéke, értékük egymáshoz viszonyítása, pénzérmék váltása, meghatározott összeg kiszámolása 10-es körben. Hőmérséklet fogalma, mérése, hőmérő működése, leolvasása. A hallott meteorológiai jelentések értelmezése.	*Életvitel és gyakorlat:* vásárlás, fizetés, mérések.
Elvárt teljesítmény: Képes eligazodni segítséggel a leggyakoribb mértékegységek használatában, méréseket tudatosan és pontosan végezni.		
Elvárt és javasolt fogalmak: Mérésekkel, mértékegységekkel kapcsolatos fogalmak, rövidítések. Pénzérmék értékének tudatosodása, darabszám és érték fogalmának, viszonyának tisztázása. Hőmérő, hőmérséklet.		

5. Témakör	Összefüggések felismerése	Óraszám: 16
Tantárgyi tartalom	• Számok a mindennapi életben. • Megfigyelések az utcán. • Figyelemfejlesztő játékok. • Logikai feladatok.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Megfigyelés Emlékezet Szerialitás Gondolkodás	Mértékegységek helyes használata és a hibás alkalmazás javítása. Házszámok növekedése, csökkenése, páros és páratlan oldal. Jelzőtáblák, útbaigazító jelzések, kirakatnézés, árak, akciós ár. Társasjátékok dobókockával, dominózás.	*Kommunikáció:* tájékozódás térben, időben.

Képzelet Verbalitás	Memória játék, puzzle. Pótlások ritmikus sorban, számsorban. Egyénre szabott feladatsor végzése, ellenőrzése, javítása. Ok-okozati összefüggések felismerése, megfogalmazása eseményképpel kapcsolatban. Érdeklődő hozzáállás, kérdések spontán megfogalmazása, információk tudatos gyűjtése a séták során. Feladatok végzése egyre nagyobb önállósággal. Rávezetéssel a sorozat szabályainak megállapítsa.	
Elvárt teljesítmény: Képes viszonylag tartós figyelemkoncentrációra, kitartó feladatvégzésre. Képes felismerni direkt összefüggéseket, logikus gondolkodást igénylő feladatok iránt érdeklődik. Képes rávezetéssel megállapítani a sorozat szabályát. Képes biztosan eligazodni sorok és oszlopok között, és oszlopok és sorok egyidejű figyelembevételére.		
Elvárt és javasolt fogalmak: *Növekvő, csökkenő sorrend, véletlen, szabály, oda illik*, sorrend, páros oldal, páratlan oldal, különböző mértékegységek, olcsó, drága, akció. *Személy, helyszín, időpont és kérdőszavai. Tő- és sorszámnevek fogalmának tisztázása.*		

7 – 8. évfolyam

Fejlesztési területek – nevelési célok

A tantárgy a fejlesztési feladatok közül fontos szerepet játszik az **erkölcsi nevelés**ben a szabályokhoz való rugalmas alkalmazkodási képesség megerősítésével, a fokozódó önfegyelemre, kitartásra neveléssel, a társak feladatvégzése és próbálkozásai közben a türelmes várakozásra.

Az **önismeret és a társas kultúra** fejlesztését a kitartó együttműködéssel történő munkavégzés megerősítésével, a gazdasági és pénzügyi nevelést játékokon keresztül, vásárlások segítségével a pénz értékének, szerepének megismerésével, a pénz használatával kapcsolatos feladatokkal segíti a matematikai ismeretek alkalmazását.

A **tanulás tanítás**ának fejlődése az önálló ismeretszerzéssel, a feladatok végrehajtásában többféle megoldás keresésével és megtalálásával, a belső igény kialakításával teljesül.

Kulcskompetenciák

A **matematikai, gondolkodási kompetenciák** elsősorban a mindennapi helyzetekben előforduló egyszerű feladatok megoldásának keresése, a tanult matematikai műveletek elvégzése, az egyszerű ok-okozati összefüggések felismerése és a problémamegoldó képesség fejlesztése terén jelentkezik.

A **személyes és társas kapcsolati kompetenciák** a társakat segítve, a feladatok megoldásában együttműködő részvétellel és az alapvető szabályok betartásával fejlődnek, amelyhez a hatékony, önálló tanulás, az önálló információ- és ismeretszerzés kialakítása, a tanács, segítség kérési lehetőségek elsajátítása, a feladattudat és feladattartás megerősítése társul.

Évfolyam: 7.

Heti óraszám: 3 Éves óraszám: 108

1. Témakör	Tájékozódás	Óraszám: 13
Tantárgyi tartalom	• Tájékozódás a közvetlen környezetben. • Tájékozódás az iskola területén. • Irányok gyakorlása. • Ismerkedés a tágabb környezettel. • Földrajzi Atlasz – Térkép. • Időmérés, az óra. • Eligazodás a naptárban. • A hét napjai. Napirend. • Életkor.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Megfigyelés Emlékezet Téri orientáció Iránydifferenciálás Időbeli orientáció Verbalitás Emlékezet Szerialitás Gondolkodás	Helyiségek megtalálása emelet és ajtószám alapján. Tanterem alaprajzának lerajzolása. Fénykép nézegetése különböző nagyításokban, részletek összehasonlítása, arányok megfigyelése. Magyarország térképének, nagyobb tájegységeinek felismerése. Debrecen térképének tanulmányozása. Az otthon és az iskola közti útvonal „bejárása”. Egy hetes időtartam. Eligazodás az óra számlapján, tájékozódás napon, órán belüli időegységekben, időegységek periodikus változásainak megértése. Saját- és környezetből ismert személyek életkora, különböző életszakaszok elnevezései. Lényeges információk összegyűjtése és elmondása. Spontán beszédben a megfelelő időegységek helyes használata.	*Állampolgári ismeretek:* tájékozódás, térképismeret. *Digitális kultúra:* letöltött képek, térképek, légi felvételek, nagyítás, kicsinyítés.
Elvárt teljesítmény: Felismerni Magyarország térképét. Képes biztosan eligazodni, üzeneteket, küldeményeket megbízhatóan átadni az iskolán belül. Képes lényeges információkat megfigyelni, összegyűjteni és összefüggően elmondani.		
Elvárt és javasolt fogalmak: Térkép tanulmányozásakor felmerülő fogalmak. Alagsor, földszint, emelet, padlás, jobbra, balra, szemben, hátunk mögött, aula, tömegközlekedés, autó, parkoló, Az időegységek nevei, időbeli távolságok, időtartamok: jövő hét, múlt hónap, tegnapelőtt, holnapután, munkaidő, éjjel-nappal.		

2. Témakör	**Mennyiségek – Műveletek**	**Óraszám: 45**
Tantárgyi tartalom	• Összeadás, kivonás, pótlás, bontás 10-es körben. • Számkör bővítés 20-ig. • Műveletek 20-as körben. • A számológép.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Megfigyelés Differenciálás Emlékezet Verbalitás Finommotorika Szerialitás Gondolkodás	Halmazok számlálása, bővítése egyesével. Számok leírása, összehasonlítása. Az eddig tanult műveletek gyakorlása egyre magasabb számkörben. Szöveges feladatok értelmezése segítséggel. Műveletek végzése segédeszközökkel, kevés hibával. Kétjegyű számok felismerése, megnevezése. Kétjegyű számok leírása diktálás alapján. Írásbeli összeadás (2 tag) és írásbeli kivonás végzése (10-es átlépés nélkül). A négy alapművelet végzése, az eredmény ellenőrzése.	*Életvitel és gyakorlat:* vásárlás.
Elvárt teljesítmény: Képes műveleteket végezni önállóan, segédeszközökkel, kis hiba százalékkal, ismerni a számológép funkcióját, használatának alapjait. Képes egyre magasabb szinten, egyre nagyobb önállósággal megoldani elemi számolási feladatokat.		
Elvárt és javasolt fogalmak: Ismétlés, gyakorlás, számok nevei, *kétjegyű szám, helyi érték, összeg, maradék, kivonás, összeadás, számológép billentyűi,* körülbelül, becslés, számjegyek nevei, 10-es helyi érték.		

3. Témakör	**Mértékegységek, mérések, pénz**	**Óraszám: 35**
Tantárgyi tartalom	• Hosszmértékek: kilométer, méter, centiméter. • Űrmértékek: liter, deciliter. • Súlymértékek: kilogramm, dekagramm. • A pénz. • Hőmérséklet. • Időmérés: naptár, óra.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Megfigyelés Tájékozódás Differenciálás Emlékezet Szerialitás	Mérések mérőszalaggal, hozzáadás, levonás, meghatározott hosszúságok bejelölése. Térbeli tárgyak lemérése. Mennyiségállandóság szemléltetése folyadékméréssel. Súly növekedésének, csökkenésének megfigyelése hozzáadáskor, elvételkor háztartási mérlegen. 5, 10, 20 Ft-os pénzérmék felismerése, értékük.	*Életvitel és gyakorlat:* mérések, becslés, vásárlás, fizetés.

Gondolkodás Képzelet	Meghatározott összeg kiszámolása többféleképpen. Összegek leírása diktálás után. Papírpénzek felismerése, nagyságrendjük. Fizetés, nyugdíj. Hőmérséklet mérése, hőmérő leolvasása. Lapozgatás TV újságban, dátumok, időpontok olvasása. Kis segítséggel tájékozódás az időpontok között.	
Elvárt teljesítmény: Képes megérteni az időegységek különböző nagyságrendjét, a gyakorlatban spontán alkalmazni az idő- és térbeli tájékozódási készségét. Elemi ismeretekkel rendelkezni a pénzzel kapcsolatban.		
Elvárt és javasolt fogalmak: Hosszúság, szélesség, liter, deciliter, késhegynyi, evőkanálnyi, kiskanálnyi, különböző mennyiség meghatározások, forint, Ft., olcsó, drága, óra, perc, de, du., este, mértékegységek és használati területük, vásárlás, árak, fizetés, vásár, akció, árleszállítás, fizetni valók.		

4. Témakör	**Összefüggések felismerése**	**Óraszám: 15**
Tantárgyi tartalom	• Figyelemfejlesztő gyakorlatok és játékok. • Gondolkodást fejlesztő gyakorlatok. • Szöveges feladatok.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Megfigyelés Verbalitás Metakommunikáció Emlékezet Szerialitás Gondolkodás Képzelet	Társasjátékok, vetélkedők, pontozásos versenyek villámkérdésekkel, váltott témákban. Memória-játék, puzzle. Gondoltam egy számot. Ábra kiszámolása, másolása négyzethálón. Szöveg értelmezése, megfelelő művelet helyes megválasztása segítséggel. Felnőtt irányítása nélkül közös játék a szabályok betartásával, konfliktusok elkerülésével.	*Olvasás-írás*: értő olvasás, játékszabályok, szöveges feladatok.
Elvárt teljesítmény: Képes felnőtt irányítása nélkül közös játékban részt venni a szabályok betartásával, konfliktusok elkerülésével. Képes keresni, felismerni, megfogalmazni az összefüggéseket a logikai gondolkodás elvárható szintjén.		
Elvárt és javasolt fogalmak: S*zerencse – nyeremény, tükrözés, bal-jobb oldal, fejtörő, vetélkedő, pontverseny, győztes,* i*dőtartam.* irány, távolság, szabály, sorrend, *létszám*, mennyiség, méret, időtartam fogalmak megfogalmazása.		

Évfolyam: 8.

Heti óraszám: 3 Éves óraszám: 108

1. Témakör	Tájékozódás	Óraszám: 13
Tantárgyi tartalom	• Tájékozódás alaprajzon, térképen. • Tájékozódás a közvetlen környezetben. • Tájékozódás az iskola területén. • Irányok gyakorlása. • Ismerkedés a tágabb környezettel. • Földrajzi Atlasz – Térkép. • Égtájak. • Időmérés, az óra. • Eligazodás a naptárban.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Megfigyelés Téri orientáció Iránydifferenciálás Időbeli orientáció Verbalitás Szerialitás	Helyiségek megtalálása emelet és ajtószám alapján. Tanterem alaprajzának lerajzolása. Fénykép nézegetése különböző nagyításokban, részletek összehasonlítása, arányok megfigyelése. Saját település térképének tanulmányozása, iskolánk, lakóhelyünk megkeresése. Az otthon és az iskola közti útvonal megismerése. Magyarország térképének tanulmányozása, nagyobb tájegységeinek felismerése. Földgömb nézegetése. Európa fogalma, Magyarország elhelyezkedése, határai. A négy égtáj megnevezése, felírása, gyakorlása. Egy hetes időtartam. Eligazodás az óra számlapján, tájékozódás napon, órán belüli időegységekben, időegységek periodikus változásainak megértése. Saját- és környezetből ismert személyek életkora, különböző életszakaszok elnevezései. Beszélgetés emlékekről, jelenről, tervekről. Lényeges információk megfigyelése, összegyűjtése és elmondása kérdések segítségével. Spontán beszédben a megfelelő időegységek helyes használata. Reális és irreális tervek, elképzelések mérlegelése a jövőre vonatkozóan.	*Állampolgári ismeretek*: tájékozódás, térképismeret. *Digitális kultúra:* letöltött képek, térképek, légi felvételek, nagyítás, kicsinyítés.

Elvárt teljesítmény: Alapvető ismeretek az égtájakról. Felismerni Magyarország térképét, nagyobb tájegységeit. Megbízhatóan tájékozódni a mindennapi tevékenységek szintjén. Képes biztosan eligazodni, üzeneteket, küldeményeket megbízhatóan átadni az iskolán belül. Képes lényeges információkat megfigyelni, összegyűjteni és összefüggően elmondani. Képes reális terveket, elképzeléseket alakítani a jövőre vonatkozóan.
Elvárt és javasolt fogalmak: Térkép, alaprajz tanulmányozásakor felmerülő fogalmak. Alagsor, földszint, emelet, padlás, jobbra, balra, szemben, hátunk mögött, kanyar, előtér, aula, tömegközlekedés, autó, parkoló. Az időegységek nevei, időbeli távolságok, időtartamuk: jövő hét, múlt hónap, tegnapelőtt, holnapután, munkaidő, éjjel-nappal, 1 órája, 1 óráig, 1 órán keresztül, 1 óra múlva, egy hete, két hónapja.

2. Témakör	**Mennyiségek - Műveletek**	**Óraszám: 45**
Tantárgyi tartalom	• Műveletek gyakorlása. • Műveletek 20-as körben. • Számkör bővítése 100-ig. • Műveletek 100-as körben. • A számológép.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Megfigyelés Differenciálás Emlékezet Verbalitás Finommotorika Szem-kéz koordináció Szerialitás Gondolkodás	Összeadás, kivonás, pótlás, bontás 20-as körben. Számok leírása, összehasonlítása. Bontások, pótlások, kivonások 10-es átlépéssel. Több tényezős összeadások egymás mellé és egymás alá írva. Azonos tagok összeadásai során szorzás megemlítése. Műveletek kerek tízesekkel, kétjegyű számok növelése, csökkentése 10-esekkel. Tízes átlépés. Helyi érték jelentése. Az eddig tanult műveletek gyakorlása egyre magasabb számkörben. Szöveges feladatok értelmezése, lejegyzése segítséggel. Műveleteket végzése önállóan, segédeszközökkel, kevés hibával, eredmények értelmezése. Kétjegyű számok leírása diktálás után. Írásbeli összeadás (2 tag) és írásbeli kivonás végzése (10-es átlépés nélkül). A négy alapművelet végzése, az eredmény ellenőrzése becsléssel, és fejben (írásban).	*Életvitel és gyakorlat:* vásárlás.
Elvárt teljesítmény: Képes műveleteket végezni önállóan, segédeszközökkel kis hiba százalékkal, ismerni a számológép funkcióját, használatának alapjait. Képes egyre magasabb szinten, egyre nagyobb önállósággal megoldani elemi számolási feladatokat. Képes feladat önálló megértésére, megtervezésére, kiszámolására, megválaszolására. Képes feladatát kitartóan, igényesen végezni.		

Elvárt és javasolt fogalmak: ismétlés, gyakorlás, számok nevei, *kétjegyű szám, helyi érték, összeg, maradék, kivonás, összeadás, számológép billentyűi,* körülbelül, becslés, számjegyek nevei, 10-es, 100-as helyi értéke, helyi érték, maradék, szorzás, osztás.

3. Témakör	**Mértékegységek, mérések, pénz**	**Óraszám: 35**
Tantárgyi tartalom	• Hosszmértékek: kilométer. méter, centiméter. • Űrmértékek: liter, deciliter. • Súlymértékek: kilogramm, dekagramm. • A pénz. • Jövedelem, takarékoskodás. • Időmérés: naptár, óra.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Megfigyelés Differenciálás Emlékezet Időbeli orientáció Szerialitás Gondolkodás	Mérések mérőszalaggal, hozzáadás, levonás, meghatározott hosszúságok bejelölése. Térbeli tárgyak adatainak mérése. Súly növekedésének, csökkenésének megfigyelése hozzáadáskor, elvételkor háztartási mérlegen. 5, 10, 20, 100 Ft-os pénzérmék felismerése, értékük. Meghatározott összeg kiszámolása többféleképpen. Összegek leírása diktálás után. Egyszerű szöveges feladatok megoldása, megválaszolása. Papírpénzek felismerése, nagyságrendjük. Fizetés, nyugdíj, járadék, segély, rendszeres- és alkalmi jövedelem. Időpontok megállapítása, leírása, kiolvasása. Lapozgatás TV újságban, dátumok, időpontok olvasása. Árak nagyságrendi differenciálása.	*Életvitel és gyakorlat:* mérések, becslés, vásárlás, fizetés.
Elvárt teljesítmény: Képes a környezetében levő tárgyakon pontos mérést végezni, alapvető jártassággal rendelkezni a tanult mértékegységek terén. Képes megérteni az időegységek különböző nagyságrendjét, a gyakorlatban spontán alkalmazni az idő- és térbeli tájékozódási készségét. Elemi ismeretekkel rendelkezni a pénzzel kapcsolatban (értékek összehasonlítása, nagyságrendbeli megkülönböztetése) megtanulni a pénz gondos megőrzését, megbecsülését, a gyakorlatban használni (segítséggel) a pénzt, mint fizetőeszközt. Képes legyen az árakat nagyságrendileg differenciálni.		
Elvárt és javasolt fogalmak: Hosszúság, szélesség, átmérő, kerület, távolság, sebesség, liter, deciliter, késhegynyi, evőkanálnyi, kiskanálnyi, különböző mennyiség meghatározások, forint, Ft. rövidítés +, -, plusz, mínusz, összeg, maradék, olcsó, drága, óra, perc, de, du., este, mértékegységek és használati területük, vásárlás, árak, pénztárblokk, fizetés, visszajáró pénz, vásár, akció, árleszállítás, különböző jövedelemforrások, és fizetni valók.		

<table>
<tr><th>4. Témakör</th><th>Összefüggések felismerése</th><th>Óraszám: 15</th></tr>
<tr><td>Tantárgyi tartalom</td><td colspan="2">• Figyelemfejlesztő gyakorlatok és játékok.
• Gondolkodást fejlesztő gyakorlatok.
• Szöveges feladatok.</td></tr>
<tr><th>Fejlesztendő képesség, készség</th><th>Tanulói tevékenység</th><th>Kapcsolódási pontok</th></tr>
<tr><td>Megfigyelés

Emlékezet

Szerialitás

Gondolkodás

Verbalitás</td><td>Társasjátékok, vetélkedők, pontozásos versenyek villámkérdésekkel, váltott témákban.
Memória-játék, puzzle.
Gondoltam egy számot.
Történetben hibák felfedezése (irreális időpont, mértékegység, életkor stb.).
Ábra kiszámolása, másolása négyzethálón.
Logikai hiba felfedezése történetben, rajzban.
Szöveg értelmezése, megfelelő művelet helyes megválasztása, kiszámolása, megválaszolása.
Felnőtt irányítása nélkül közös játék, a szabályok betartásával, konfliktusok elkerülésével.</td><td>Olvasás-írás: értő olvasás, játékszabályok, szöveges feladatok.</td></tr>
<tr><td colspan="3">Elvárt teljesítmény: Képes felnőtt irányítása nélkül közös játékban részt venni a szabályok betartásával, konfliktusok elkerülésével.
Képes keresni, felismerni, megfogalmazni az összefüggéseket a logikai gondolkodás elvárható szintjén, felfedezni és megfogalmazni a logikai hibákat.</td></tr>
<tr><td colspan="3">Elvárt és javasolt fogalmak: Tükrözés, bal-jobb oldal, fejtörő, vetélkedő, pontverseny, győztes, időtartam, irány, távolság, szabály, sorrend, létszám, mennyiség, méret, időtartam fogalmak megfogalmazása, részeredmények, ellentétes műveletek (+,-).</td></tr>
</table>

Állampolgári ismeretek

Értelmileg akadályozottak Általános Iskolája

Évfolyam: 5 – 8.

A tantárgy témáinak feldolgozásához tartozó időkeret

Témakör/Évfolyam	5.	6.	7.	8.
1. Család, a családi szocializáció	**15**	**15**	**-**	**-**
2. Településünk, lakóhelyünk megismerése	**21**	**21**	**6**	**6**
3. Mindennapi ügyintézés	**-**	**-**	**6**	**6**
4. Felkészülés a felnőttkori szerepekre, feladatokra	**-**	**-**	**24**	**24**
Összesen	**36**	**36**	**36**	**36**

Állampolgári ismeretek
Évfolyam: 5 – 8.

Tantárgyi célok

A tantárgy célja bővíteni a tanulók azon ismereteit, amelyek a társadalmi környezet jobb megismerését segítik elő.

Tantárgyi feladatok

Feladata, hogy az értelmileg akadályozott tanuló szerezzen gyakorlati ismereteket a szűkebb és tágabb környezetben, valamint sajátítsa el a társadalmi elvárásoknak megfelelő szociális készségeket. Fokozódó önállósággal tudja alkalmazni a kommunikáció tantárgy témakörein belül tanult ismereteket, fejlessze a kifejezőkészséget és bővítse a szókincset.

A pedagógusok teremtsenek lehetőséget arra, hogy a tanuló elemi szinten megismerje saját és más állampolgárok jogait és kötelességeit, bővíthesse látókörét, hogy tágabb környezetét pontosabban megismerje és segítséggel tudja használni a szolgáltató és közintézményeket.

Gyakorlási lehetőséget kell adnia arra, hogy a tanuló megfelelően alkalmazza a tanult viselkedési és magatartási normákat, érintkezési formákat a mindennapi élethelyzetekben, tudja a konfliktushelyzeteket egyes szituációkban felismerni, és begyakorolt konfliktuskezelési minták segítségével igyekezzen azokat megoldani.

5 – 6. évfolyam

Fejlesztési területek – nevelési célok

A tantárgy az **erkölcsi nevelés**t iskolai közösség szabályaink megismertetésével, betartatásával, az iskolai példaképek bemutatásával, a segítőkészségre és az egymásra való odafigyelésre neveléssel segíti. Kialakítja a viselkedés önszabályozási igényét.

A **nemzeti öntudat** fejlődését, **hazafias nevelés**t erősíti a nemzeti ünnepek iskolai rendezvényekkel történő megemlékezéseire készülődés és aktív részvétel során az ismeretek bővülése a nemzeti jelképekről. Az ünnepek legfontosabb történelmi szereplőinek példamutató magatartásának és az ünnepi szimbólumoknak a megismerése.

A tantárgy az **állampolgárságra, demokráciára nevelés**ben a társas lét különböző szintjein (család, osztályközösség, iskolai közösség) a közösségi szabályok megismertetésével, tudatos követésével, a feladatok vállalásával, a közösségért végzett vállalt feladatok kivitelezésére törekvéssel vesz részt. A tantárgy tematikája segíti az alapvető, személyes adatok jelentőségének felismerését.

Az **önismeret és társas kultúra** fejlesztésében fontos szerepet tölt be a saját és a társak belső tulajdonságainak feltérképezésére, a pozitív tulajdonságok, személyiségvonások felismerésére, megerősítésére neveléssel. A társakkal való együttműködés során segíti a közös vélemény kialakítására és a demokratikus döntések meghozatalára törekvést.

A tantárgy fontos szerepet tölt be a **családi életre nevelés**ben a szűk család rokoni kapcsolatainak, a családban betöltött szerepeknek, az ahhoz kapcsolódó feladatoknak, és a család legfontosabb személyes adatainak megismertetésével.

A **másokért vállalt felelősség**et és az **önkéntesség**et a mások külső és belső tulajdonságainak megismerésével, a megértés, az elfogadás és a toleráns viselkedés jelentőségének felismerésével és az egymás segítésére neveléssel támogatja.

A **pályaorientáció** területén a tantárgy különösen fontos szerepet tölt be a reális önértékelés és a képességek korlátainak, a közösségi vállalások és az egyéni célok lehetőségeinek felismertetésével.

Kulcskompetenciák

A **kommunikációs kompetenciák** területet a személyes adatok és a lakóhely legfontosabb ismereteinek elsajátítása, és az ezekkel kapcsolatos szókincs bővítése segíti.

A **személyes és társas kapcsolati kompetenciák** fejlesztéséhez a személyes adatok felhasználási színtereinek megismertetésével, a legfontosabb közlekedési szokások és szabályok betartására ösztönzéssel kapcsolódik.

Az önállóság és a feladatvállalások fejlesztése az egyéni képességek figyelembe vételével támogatja a **munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciákat**.

Évfolyam: 5.

Heti óraszám: 1 Éves óraszám: 36

1. Témakör	Család, a családi szocializáció	Óraszám: 15
Tantárgyi tartalom	• Személyes adatok. • A család tagjai. • Családi munkamegosztás. Feladatom a családban. • Szülők foglalkozása, munkahelye.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Nonverbális kommunikáció Aktív szókincs Nyelvi kifejezés Figyelem Emlékezet	Születési anyakönyvi kivonat, diákigazolvány, iskolai napló adatainak nézegetése, összevetése. A szülők foglalkozására vonatkozó eszközök, képek megtekintése, néhány munkahely felkeresése. Tulajdonságok megnevezése, csoportosítása. Személyes adatok felismerése. Az alapvető viselkedési szabályokat ismerete.	*Kommunikáció:* társadalmi érintkezési formák. *Kommunikáció:* előkészület a felnőtt életre.
Elvárt teljesítmény: Képes legfontosabb személyi adatait, lakóhelye, iskolája címét közölni. Képes megfelelően alkalmazni a tanult viselkedési és magatartási normákat.		
Elvárt és javasolt fogalmak: vezetéknév, keresztnév, *leánykori név*, foglalkozás, munkahely, lakcím, *személyes adatok*.		

2. Témakör	Településünk, lakóhelyünk megismerése	Óraszám: 21
Tantárgyi tartalom	• A szűkebb lakóhely jellemzői. • Tágabb lakóhely: városunk – településünk – országunk. • Tájékozódás a térképen. • Felszíni formák – színük a térképen. • Vizek, földalatti forrás, termálvíz. • A közlekedési szabályok átismétlése. • Közlekedési eszközök- (szárazföldi, vízi, légi). • A tömegközlekedés feltételei (jegyváltás, kísérő dokumentum).	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Szelektív figyelem Orientáció Lényegkiemelés Analógiás gondolkodás	Beszélgetés, képek nézegetése. Összehasonlítás, képválogatás. Saját település kisebb területeinek elnevezései, megnevezések (városrész régi neve). A falu és város közötti különbség megismerése. Térképen lakóhely megkeresése. Kép, térkép, könyvek, albumok nézegetése.	*Környezetismeret:* élettelen környezet. *Kommunikáció:* tájékozódás térben.

Összehasonlítás Összefüggések felfedezése	A térkép színeinek, a térkép fontos jelzéseinek (város, határ, úthálózat) leolvasása. Jelentősebb folyóink nevének, településének megismerése. A vizek jelölése a térképen (kék szín keresése). Közlekedési szabályok, táblák, jelzések válogatása, csoportosítása (tiltó- és tájékoztató táblák). Megfigyelés, beszélgetés, rajzolás, színezés. Tanulmányi séta. Szerepjáték, társasjáték használata. A szabályok felidézése és gyakorlása. A közlekedés elemi szabályainak gyakorlása. A gyalogosokra vonatkozó szabályok felismerése és gyakorlása.	
Elvárt teljesítmény: Képes a gyalogos közlekedés főbb szabályai szerint közlekedni, segítséggel a tömegközlekedési járműveket használni. Ismeri a járműveket, amelyekkel az iskolába jár.		
Elvárt és javasolt fogalmak: közlekedés, zebra, gyalogos, átkelőhely, *veszély*, baleset, irányok, közlekedési eszközök, jármű, jegy.		

Évfolyam: 6.

Heti óraszám: 1 Éves óraszám: 36

1. Témakör	Család, a családi szocializáció	Óraszám: 15
Tantárgyi tartalom	• Személyes adatok. • Önismeret. Énkép. Tulajdonságok. • Viselkedés különböző élethelyzetekben, iskolában tanórán, kötetlen foglalkozásokon. • Segítés másokon.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Nonverbális kommunikáció Aktív szókincs Nyelvi kifejezés Figyelem Emlékezet	Születési anyakönyvi kivonat, diákigazolvány, iskolai napló adatainak nézegetése, összevetése. A szülők foglalkozására vonatkozó eszközök, képek megtekintése, ha van rá lehetőség tanulmányi séta keretében néhány munkahely felkeresése. Milyen vagyok én? Önjellemzés. (külső és belső tulajdonságok) Viselkedés családi események (esküvő, születés, gyász, temetés) során. Képek, könyvek, filmek, (filmrészletek) megtekintése. Saját élményekről beszámoló készítése. Szituációs játék, eltérő szerepekben. Szituációk, reakciók, az indulatok levezetése. Beszélgetés, csoportosítás. Tulajdonságok megnevezése, csoportosítása. Személyes adatok felismerése. Az iskola címének felidézése, a tanárok nevének felsorolása. Külső és belső tulajdonságok differenciálása, segítséggel megnevezés és felismerése. Az alapvető viselkedési szabályok gyakorlása, azok alkalmazása társ figyelmeztetésére. A helyes viselkedés formáinak, fordulatainak alkalmazása, érzelmek kezelése.	*Kommunikáció:* társadalmi érintkezési formák. *Kommunikáció:* előkészület a felnőtt életre.
Elvárt teljesítmény: Képes legfontosabb személyi adatait, lakóhelye, iskolája címét közölni. Képes megfelelően alkalmazni a tanult viselkedési és magatartási normákat, érintkezési formákat a mindennapi élethelyzetekben.		
Elvárt és javasolt fogalmak: *leánykori név, születési anyakönyvi kivonat,* személyi igazolvány, *személyes adatok*.		

2. Témakör	Településünk, lakóhelyünk megismerése	Óraszám: 21
Tantárgyi tartalom	• Tágabb lakóhely: városunk – településünk – országunk. • Szomszédos országok. • Vizek, földalatti forrás, termálvíz. • A közlekedési szabályok kiegészítése. • A kerékpárosokra vonatkozó szabályok. • Közlekedési eszközök- (szárazföldi, vízi, légi). • A tömegközlekedés feltételei (jegyváltás, kísérő dokumentum).	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Szelektív figyelem Orientáció Lényegkiemelés Analógiás gondolkodás Összehasonlítás Összefüggések felfedezése	Beszélgetés, képek nézegetése. Összehasonlítás, képválogatás. Saját település kisebb területeinek megnevezése: Budapest – főváros. Falu – város – főváros jellemzőinek felismerése. Lakóhely megnevezése, megtalálása térképen. Az iskola és otthon útvonalának azonosítása, rögzítése. Kép, térkép, könyvek, albumok nézegetése. Földgömb, térkép, képek használata. Térkép jelzéseinek megismerése, használata. A térkép színeinek, a térkép fontos jelzéseinek (város, határ, úthálózat) leolvasása. Jelentősebb folyóink nevének, tájegységének, településének megnevezése. Hegy, völgy, domb, síkság kialakítása terepasztalon. Kirándulás, a felszíni formák megismerése a valóságban. A vizek jelölése a térképen. Föld feletti vizek: patak, folyó, tó. Más országok megnevezése, fővárosok, képek gyűjtése. Tájékozódás a földgömbön, Magyarország és néhány szomszédos ország megkeresése és megmutatása. Közlekedési táblák, jelzések válogatása, csoportosítása (tiltó- és tájékoztató táblák). Megfigyelés, beszélgetés, rajzolás, színezés. Tanulmányi séta. Szerepjáték, társasjáték használata. A szabályok biztos ismerete és gyakorlása. Mi a teendő, ha leáll a közlekedés valamilyen okból.	*Környezetismeret:* élettelen környezet. *Kommunikáció:* tájékozódás térben.

	A kerékpárosokra vonatkozó szabályok megismerése és gyakorolása közlekedési parkban, gyér forgalmú területen.	
Elvárt teljesítmény: Képes a gyalogos közlekedés főbb szabályai szerint közlekedni, segítséggel a tömegközlekedési járműveket használni. Ismeri az útvonalat és a járműveket, amelyekkel az iskolába jár.		
Elvárt és javasolt fogalmak: átkelőhely, *veszély*, baleset, jegy, kerékpár, felszereltség.		

7 – 8. évfolyam

Fejlesztési területek – nevelési célok

A tantárgy fontos szerepet tölt be az **erkölcsi nevelés**ben a szűkebb társadalmi közösségből vett pozitív példák megismertetése által, az igazságos és segítőkész magatartás kialakításával, a társas kapcsolatokban a szociális konvenciók helyes alkalmazására neveléssel, a megfelelő önkontroll kialakulásának segítésével és a viselkedési szabályok gyakorlatban történő alkalmazásával.

A **nemzeti öntudat, hazafias nevelés** céljainak eléréséhez kapcsolódik a nemzeti ünnepek és a nemzeti, nemzetiségi hovatartozás megismertetésének megerősítésével, az érdeklődés és kötődés kialakításával a társadalmi közösségekhez. A tantárgy keretében megismeri a nemzeti jelképeket, hagyományokat, aktívan részt vesz nemzeti ünnepeken, megemlékezéseken. Kialakul a magyar nemzethez való tartozás érzése.

Az **állampolgárságra, demokráciára nevelés**t erősíti a személyi adatok, okmányok fontosságának felismerésére, adekvát használatuk elsajátítása, az állampolgári jogok és kötelességek legfontosabb intézményeinek megismerése, érdeklődés kialakítása a közügyek iránt, a szabálykövető magatartás fejlesztése, jogkövetés megalapozása.

A tantárgy az **önismeret és társas kapcsolati kultúra** fejlődését segíti a saját reális képességek minél teljesebb megismerésével, a lehetőségek és akadályok felmérési képességével, az együttműködő magatartás kialakításával közösségi tevékenységben.

Fejleszti a segítségkérés és nyújtás szükségességének felismerését különböző szituációkban, az önérvényesítés eszközeinek felismerését, a társak jogainak, igényeinek tiszteletben tartását.

A **családi életre nevelés**t támogatja a családban betöltött szerepek és a családi munkamegosztás, rokoni, baráti, közösségi kapcsolatok megismerése, a családi életben történő aktív részvétel támogatása.

A **felelősségvállalást másokért, önkéntesség**et a szűkebb és tágabb környezet érdekében történő tevékenységek iránti érdeklődés felkeltése, a vállalt feladatok elvégzésére nevelés segíti.

A tantárgy részt vesz a **pályaorientáció** támogatásában a különböző szakmák tevékenységeinek, eszközeinek, fontosságának megismertetésével, az egyéni képességek és érdeklődés tükrében a szakmatanulás és más „felnőtt” tevékenységek iránti érdeklődés felkeltésével.

Kulcskompetenciák

A **kommunikációs kompetenciák** terület fejlesztését az aktív szókincs gazdagítása, a verbális társadalmi érintkezési formák gyakorlása, az információk befogadásának, értelmezésének segítése, az információszerzés és -adás megfelelő formáinak elsajátítása segíti.

A **személyes és társas kapcsolati kompetenciák** terület a segítségnyújtást igénylő élethelyzetek felismertetésével és a hatékony segítségadás módjainak gyakorlásával fejlődik.

A tantárgy a **munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák** fejlesztésében a feladatok önként vállalására és véghezvitelére ösztönzéssel; a tudatos döntéshozatalhoz szükséges képességek fejlesztésével kapcsolódik.

A **tanulás kompetenciái**t az ismeretek elsajátítására irányuló belső igény kialakítása és az önálló információszerzés gyakorlása támogatja.

Évfolyam: 7.

Heti óraszám: 1 Éves óraszám: 36

1. Témakör	Mindennapi ügyintézés	Óraszám: 6
Tantárgyi tartalom	• Személyes adatok, azonosítás. • Önismeret. Énkép. Tulajdonságok. Érzelmek. • Viselkedés, különböző élethelyzetekben.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Nonverbális kommunikáció Aktív szókincs Nyelvi kifejezés Figyelem Emlékezet	Diákigazolvány, személyi igazolvány nézegetése. Személyes adatok megbízható felidézése. Önjellemzés (külső és belső tulajdonságok). Külső és belső tulajdonságok megnevezése és felismerése. Viselkedés, különböző élethelyzetekben, családi események (esküvő, születés, gyász, temetés) során. Az alapvető viselkedési szabályok gyakorlása, azok alkalmazása figyelmeztetésre. A helyes viselkedés formáinak, fordulatainak gyakorlása. Képek, könyvek, filmek, (filmrészletek) megtekintése. Saját élményekről beszámoló, rajz készítése. Szituációs játék, eltérő szerepekben. Tulajdonságok megnevezése, csoportosítása, vélemények, észrevételek.	*Kommunikáció:* előkészület a felnőtt életre. *Kommunikáció:* társas kapcsolatok.
Elvárt teljesítmény: Képes fejleszteni feladattudatát, felelősségérzetét. Képes az igazolványokat megfelelően, kíméletesen és biztonságosan használni.		
Elvárt és javasolt fogalmak: önismeret, *önértékelés,* én, tulajdonság, *jellemzés,* viselkedés, dicséret, önbizalom, empátia, esküvő, születés, gyász, temetés.		

2. Témakör	Településünk, lakóhelyünk megismerése	Óraszám: 6
Tantárgyi tartalom	• A szűkebb lakóhely jellemzői. • Tágabb lakóhely: városunk – településünk – országunk. • Tájékozódás a térképen. • Magyarország jellemzői. • Felszíni formák – színük a térképen. • Vizek, földalatti forrás, termálvíz. • Szomszédos országok. • Helyünk Európában és a világban. • A közlekedési szabályok átismétlése, kiegészítése. • A kerékpárosokra vonatkozó szabályok. • Közlekedési eszközök (szárazföldi, vízi, légi). • A tömegközlekedés feltételei (jegyváltás, kísérő dokumentum).	

Fejlesztendő képesség, készség	Tanulói tevékenység	Kapcsolódási pontok
Szelektív figyelem Orientáció Lényegkiemelés Analógiás gondolkodás Összehasonlítás Összefüggések felfedezése	Beszélgetés, képek nézegetése. Összehasonlítás, képválogatás. Saját település, Budapest – főváros. Lakóhely megnevezése, megkeresése térképen. Falu – város – főváros jellemzőinek gyakorlása. A falu és város közötti különbség felismerése. Az iskola és otthon útvonalának szóbeli felidézése. Kép, térkép, könyvek, albumok nézegetése. Földgömb, térkép, képek használata. A térkép színeinek, a térkép fontos jelzéseinek (város, határ, úthálózat) leolvasása. Hegy, völgy, domb, síkság kialakítása terepasztalon. Kirándulás, a felszíni formák megismerése a valóságban. A vizek jelölése a térképen. Jelentősebb folyóink nevének, tájegységének, településének felismerése. Föld feletti vizek: patak, folyó, tó. Édes vizek – ivóvíz. Sós vizek – tenger, óceán. Más országok megnevezése, fővárosok, képek gyűjtése. Tájékozódás a földgömbön, Európa, Magyarország és néhány ismert ország megkeresése, megmutatása. Közlekedési szabályok, táblák, jelzések válogatása, csoportosítása (tiltó- és tájékoztató táblák). Megfigyelés, beszélgetés, rajzolás, színezés. Veszélyforrás, balesetek azonosítása, elkülönítése. Tanulmányi séta. Szerepjáték, társasjáték használata. Csoportosítás, válogatás. A szabályok biztos alkalmazása és gyakorlása. A kerékpárosokra vonatkozó szabályok felismerése és gyakorolása közlekedési parkban, gyér forgalmú területen. Ismeretek rendezése a járművekkel kapcsolatosan.	*Kommunikáció:* tájékozódás a térben. *Környezetismeret:* élettelen környezet.
Elvárt teljesítmény: Képes a térkép színeit leolvasni, ismerni a térkép fontos jelzéseit (város), elemi ismeretekkel rendelkezik saját településéről, ismei a falu, város közötti különbséget.		

Elvárt és javasolt fogalmak: *Térképpel, felszíni formákkal kapcsolatos fogalmak. Közlekedési szabályokkal, jelzésekkel kapcsolatos fogalmak.* Segítség, tájékoztatás kérése.

3. Témakör	**Felkészülés a felnőttkori szerepekre, feladatokra**	**Óraszám: 24**
Tantárgyi tartalom	• Tagjai vagyunk a társadalomnak. • Viselkedés rokonokkal (család – tagjai). • Viselkedés idegenekkel. • Szabályok betartásának fontossága. • Ok – okozat. • Kulturált, helyzetnek megfelelő megjelenés.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Összehasonlítás Összefüggések felfedezése Összefüggő beszéd Mondatalkotás nyelvi szabályokkal	Beszélgetés, képek válogatása. Saját kép nézegetése kiskori, mostani, az idő múlása. Szerepjáték konfliktushelyzetek a családban. Pozitív és negatív tulajdonságok és tartalmuk. Rövid történetek megbeszélése, szituációs játékok. Viselkedés idegenekkel: udvariasság, türelem, alkalmazkodás, önzetlenség. Beszélgetés, szituációs játék, képek nézegetése, csoportosítása. Film megtekintése, megbeszélése, helyes-nem helyes felismerése. A családi viszonyok gyakorlása, elmondása. Különbségtétel jó és rossz, helyes és helytelen között. A helytelen cselekedetek elítélése, elkülönítése. A szabályok betartásának tudatosítása. Általános balesetvédelmi szabályok megismerése.	*Kommunikáció:* előkészület a felnőtt életre.
Elvárt teljesítmény: Képes felismerni a konfliktushelyzetet, a begyakorolt konfliktuskezelési minták segítik a megoldásban, érzelmeit tudja kezelni. Képes a megismert tulajdonságok figyelembe vételével saját kapcsolatrendszert kialakítani.		
Elvárt és javasolt fogalmak: szülők, rokonok, szeretet, munkahely, segítség, szabály, bűn, büntetés, hazugság, következmény, veszekedés, kibékülés, személyi igazolvány.		

Évfolyam: 8.

Heti óraszám: 1 Éves óraszám: 36

1. Témakör	Mindennapi ügyintézés	Óraszám: 6
Tantárgyi tartalom	• Személyes azonosítás. • Közlekedés, vásárlás közbeni kommunikáció és viselkedés. • Empátia. Segítés másokon.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Nonverbális kommunikáció Aktív szókincs Nyelvi kifejezés Figyelem Emlékezet	Születési anyakönyvi kivonat, az azonosítás módja, igazolása (pl. ujjlenyomat). Személyes adatok megbízható felidézése. Milyen vagyok én? Önjellemzés (külső és belső tulajdonságok). Külső és belső tulajdonságok megnevezése és felismerése. Viselkedés, különböző élethelyzetekben, családi események (esküvő, születés, gyász, temetés) során. Az alapvető viselkedési szabályok gyakorlása, azok alkalmazása figyelmeztetésre. A helyes viselkedés formáinak, fordulatainak ismerete. Képek, könyvek, filmek, (filmrészletek) megtekintése. Videó felvétel készítése helyzetgyakorlatokról, a felvételek megtekintése és megbeszélése (tanulmányi séta, vásárlás közösen). Saját élményekről beszámoló, rajz készítése. Szituációs játék, eltérő szerepekben. Szituációk, reakciók, az indulatok levezetése. Helyes viselkedés – Érzelmi kapcsolatok férfi és nő között. Beszélgetés, csoportosítás. Szituációs játék. Tulajdonságok megnevezése, csoportosítása, vélemények, észrevételek.	*Kommunikáció:* előkészület a felnőtt életre. *Kommunikáció:* társas kapcsolatok.
Elvárt teljesítmény: Képes segítséggel használni a szolgáltató és közintézményeket, fejleszteni feladattudatát, felelősségérzetét. Képes az igazolványokat megfelelően, kíméletesen és biztonságosan használni.		
Elvárt és javasolt fogalmak: *énkép, bírálat,* önellenőrzés, önfegyelem, tolerancia, szeretet, szerelem, esküvő, házasság, születés, gyász, temetés.		

2. Témakör	Településünk, lakóhelyünk megismerése	Óraszám: 6
Tantárgyi tartalom	• A szűkebb lakóhely jellemzői. • Tágabb lakóhely: városunk – településünk – országunk. • Tájékozódás a térképen.	

	• Magyarország jellemzői. • Felszíni formák – színük a térképen. • Vizek, földalatti forrás, termálvíz. • Szomszédos országok. • Helyünk Európában és a világban. • Földrajz és gazdaság összefüggése. • Gazdasági tevékenységek jelzése a térképen. • A közlekedési szabályok átismétlése, kiegészítése. • A kerékpárosokra vonatkozó szabályok. • Közlekedési eszközök (szárazföldi, vízi, légi). • A tömegközlekedés feltételei (jegyváltás, kísérő dokumentum).	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Szelektív figyelem Orientáció Lényegkiemelés Analógiás gondolkodás Összehasonlítás Összefüggések felfedezése	Beszélgetés, képek nézegetése. Összehasonlítás, képválogatás. Saját település, Budapest – főváros. Falu – város – főváros jellemzői. Kép, térkép, könyvek, albumok nézegetése. Földgömb, térkép, képek használata. Hegy, völgy, domb, síkság kialakítása terepasztalon. Kirándulás, a felszíni formák megismerése a valóságban. A vizek jelölése a térképen. Föld feletti vizek: patak, folyó, tó. Édes vizek – ivóvíz. Sós vizek – tenger, óceán. Más országok megnevezése, fővárosok, képek gyűjtése. Földrészek: Európa, Ázsia, Afrika, Amerika, Ausztrália. Síkság – mezőgazdaság, hegyvidék – bányászat, tenger – halászat, Térképjelek keresése, tartalom megbeszélése. Közlekedési szabályok, táblák, jelzések válogatása, csoportosítása (tiltó- és tájékoztató táblák). Megfigyelés, beszélgetés, rajzolás, színezés. Veszélyforrás, balesetek. Tanulmányi séta. Szerepjáték, társasjáték használata. Csoportosítás, válogatás. A szabályok biztos ismerete és gyakorlása. Alternatív közlekedési lehetőségek. Önálló közlekedés egyre távolabbi ponttól, főbb közlekedési csomópontokat felismerésével. *Ismétlés, gyakorlás:*	*Kommunikáció:* tájékozódás a térben. *Környezetismeret:* élettelen környezet.

	Az iskola és otthon útvonalának elmondása. A térkép jelzéseinek felismerése, alkalmazása. Lakóhely megtalálása a térképen. A falu és város jellemzőinek differenciálása. A térkép színeinek, a térkép fontos jelzéseinek (város, határ, úthálózat) leolvasása. Jelentősebb folyóink nevének, tájegységének, településének felismerése. Tájékozódás a földgömbön, Európa, Magyarország és néhány ismert ország megkeresése.	
Elvárt teljesítmény: Képes a térkép színeit leolvasni, ismerni a térkép fontos jelzéseit (város, határ, úthálózat), elemi ismereteket saját településéről, Magyarország földrajzáról, ismerni a falu, város közötti különbséget.		
Elvárt és javasolt fogalmak: *Térképpel, felszíni formákkal kapcsolatos fogalmak. Közlekedési szabályokkal, jelzésekkel kapcsolatos fogalmak.* Segítség, tájékoztatás kérése.		

3. Témakör	**Felkészülés a felnőttkori szerepekre, feladatokra**	**Óraszám: 24**
Tantárgyi tartalom	• Tagjai vagyunk a társadalomnak. • Viselkedés rokonokkal (család – tagjai). • Viselkedés idegenekkel. • Társadalomra káros tevékenységek. • Törvény betartásának fontossága. • Ok – okozat. • Alkotmány (mindenkire vonatkozik). Állampolgárok vagyunk. • Tagjai vagyunk a társadalomnak. • Munka, munkahely. • Pályaválasztás – Szakiskola. • Az önálló közlekedés gyakorlása. • Kulturált, helyzetnek megfelelő megjelenés, ápolt külső. • A pénz szükségessége, beosztása.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Összehasonlítás Összefüggések felfedezése Összefüggő beszéd Mondatalkotás nyelvi szabályokkal	Beszélgetés, képek válogatása. Saját kép nézegetése kiskori, mostani, az idő múlása. Szerepjáték konfliktushelyzetek a családban. A családi viszonyok megnevezése. Pozitív és negatív tulajdonságok és tartalmuk. Rövid történetek megbeszélése, szituációs játékok. Viselkedés idegenekkel: udvariasság, türelem, alkalmazkodás, önzetlenség.	*Kommunikáció:* előkészület a felnőtt életre. *Számolás-mérés*: mértékegységek, mérések, pénz.

	A közösség számára „törvénykönyv” összeállítása (pl. szabályok, kötelességek az osztály tanulói számára, stb.) Hazugság, lopás, szembesülés a következményekkel. Különbségtétel jó és rossz, helyes és helytelen között. A helytelen cselekedetek elítélése. Ok – okozati összefüggések felismerése a törvények esetében. Törvények: írott szabályok. Személyi igazolvány nézegetése. Mire jogosít a személyi igazolvány? Beszélgetés, szituációs játék, képek nézegetése, csoportosítása. Tájékozódás a szakmák köréről. Az iskoláskor utáni tervek. Film megtekintése, megbeszélése, helyes, nem helyes felismerése. Viselkedés, elvárások a munkahelyeken. A balesetek elkerülése. A pénz értékének tudatosítása, takarékosság, pénzkezelés. Az igazolvány használat szabályainak gyakorlása, alkalmazása. A munkafegyelem fogalmának megértése. Különbségtétel fontos és nem fontos között. Fontossági sorrend felállítása. Általános balesetvédelmi szabályok gyakorlása.	
Elvárt teljesítmény: Képes felismerni a konfliktushelyzetet, a begyakorolt konfliktuskezelési minták segítik a megoldásban, érzelmeit tudja kezelni. Képes a megismert tulajdonságok figyelembe vételével saját kapcsolatrendszert kialakítani. Állampolgári érzéseket kialakítani, elmélyíteni.		
Elvárt és javasolt fogalmak: *családfenntartó*, munkahely, fizetés, segítség, *munkamegosztás, munkafegyelem*, törvény, szabály, törvénykönyv, alkotmány, bűn, büntetés, hazugság, lopás, következmény, igazságszolgáltatás, *vita*, veszekedés, kibékülés, *bocsánat*, társadalom, személyi igazolvány, állampolgár, sajátkezű aláírás, a pénz értéke, váltópénz.		

Hon- és népismeret

Értelmileg akadályozottak Általános Iskolája

Évfolyam: 7.

A tantárgy témáinak feldolgozásához tartozó időkeret

Témakör / Évfolyam	7.
1. Az én világom	**12**
2. Találkozás a múlttal	**24**
Összesen:	**36**

Hon- és népismeret
Évfolyam: 7.

Tantárgyi célok

A tantárgy oktatása során fontos szerepet kap a szűkebb és tágabb szülőföld értékeinek, hagyományainak tanári támogatással történő felfedezése, a megismert néphagyományok feldolgozása, megjelenítése Az idősebb korosztály ismereteinek befogadása erősíti a nemzedékek közötti párbeszédet, formálja a nemzethez, a családhoz, valamint a szűkebb és tágabb közösséghez tartozás tudatát.

Tantárgyi feladatok

Figyelembe kell venni a sajátos nevelési igény gyógypedagógiai-pszichológiai jellemzőit, különös tekintettel a sajátélményű tevékenységek fókuszba helyezését. A tanítás során – pedagógiai és néprajzi szempontok szerint kiválasztott hon- és népismereti, néprajzi forrásanyagok felhasználásával – minél több lehetőséget kell teremteni a néphagyományok élményszerű megismerésére.

Az egyéni képességek figyelembe vételével központi szerepet kap a differenciálás, a gyakorlatban alkalmazva a korszerű óravezetési technikák adaptált változatait; pozitív módon erősítve a tanulók ismeretszerzésre irányuló törekvéseit.

A fejlesztési feladatok közül fókuszba kerül a cselekvés szintjén a megkülönböztetés-azonosítás-összehasonlítás képességének a fejlesztése.

7. évfolyam

Fejlesztési területek – nevelési célok

A tantárgy az ismeretek folyamatos bővítésével hozzájárul a tanulók személyiségének fejlődéséhez, különös tekintettel a mérlegelő gondolkodásra, a kommunikáció köréhez tartozó tevékenységek hatékony alkalmazására, a **nemzeti érzés** erősítésére.

Középpontba kell állítani a múlt reális megismerését, a térben és időben való pontos tájékozódást, a **nemzeti identitástudat** kialakítását, az ok-okozati összefüggések láttatását.

Kulcskompetenciák

A tantárgy a tanulásszervezési eljárások, módszerek megválasztásával támogatja a kommunikációs készségek és képességek fejlesztését, az elfogadó és elutasító attitűd felismerését és megkülönböztetését, a kritikai és a történelmi gondolkodás kialakítását, a térbeli és időbeli tájékozódás fejlesztését, az ismeretszerzéshez kapcsolódó eszközök adekvát használatát. A tudás elsajátításában központi szerepet kapnak: a **kommunikációs kompetenciák**; a **digitális** illetékesség; a **tanulás kompetenciái** és a **személyes és társas kapcsolati kompetenciák**.

Évfolyam: 7.

Heti óraszám: 1 Éves óraszám: 36

1. Témakör	Az én világom	Óraszám: 12
Tantárgyi tartalom	1.1. Családunk története. • A családi közösség, helyem a családban. • Élettörténetem: Ki vagyok én? 1.2. Az én városom, falum • Nevezetességei. • Hagyományai.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pont**
Összehasonlítás Összefüggések felfedezése Összefüggő beszéd Mondatalkotás nyelvi szabályokkal Nonverbális kommunikáció	Információgyűjtés a családról. Családi fényképekről beszélgetés. A család lerajzolása, családtagok megnevezése. Képgyűjtés az adott településről. Érdekességek gyűjtése az adott településsel kapcsolatban. Tablókészítés.	*Kommunikáció:* társadalmi érintkezési formák. *Állampolgári ismeretek:* család, a családi szocializáció.
Elvárt teljesítmény: A tanuló nagyszülei és szülei életéről tájékozódik, képet alkot gyermek- és felnőttkorukról. Megbecsüli az idősebb családtagok tudását.		
Elvárt és javasolt fogalmak: család, unokatestvér, nagyszülő, családi ünnep, település, város, falu.		

2. Témakör	Találkozás a múlttal	Óraszám: 24
Tantárgyi tartalom	2.1. Élet régen és ma • Házak, ruhák, ételek, munka 2.2. Hagyományos és népi (vallási) ünnepeink • Népszokások • Húsvéti ünnepkör • Karácsonyi ünnepkör 2.3. Nemzeti ünnepek • Hazánk, Magyarország – magyarok vagyunk. • Nemzeti jelképeink (zászló, címer, Himnusz, Szózat). • Nemzeti ünnepek, az ünnepek rövid összefoglalása. 2.4. Főbb magyar történelmi események • Honfoglalás (Árpád, hét vezér). • Államalapítás, István király, Mátyás király. • Települése történetéhez köthető esemény, uralkodó, híres ember. • A XX. század főbb eseményei.	

Fejlesztendő képesség, készség	Tanulói tevékenység	Kapcsolódási pontok
Összehasonlítás Összefüggések felfedezése Összefüggő beszéd Mondatalkotás nyelvi szabályokkal Nonverbális kommunikáció	Fényképek gyűjtése a nagyszülőkről, beszélgetés a régmúlt idők mindennapjairól. Használati tárgyak gyűjtése, bemutatása, azokról való beszélgetés. Hasonlóságok és különbségek gyűjtése a modern idők mindennapjainak tükrében. Lehetőség szerint látogatás tájházban. Régi receptek gyűjtése. A gazdag és a szegény ember mindennapjainak összehasonlítása, párhuzam fölállítása napjainkhoz kötötten. Az ünnepekhez kapcsolódó legfontosabb információk összegyűjtése, azokról való beszélgetés. A néphagyományok lehetőség szerinti fölelevenítése a szűkebb (esetlegesen tágabb) közösségben. Egyszerűbb hagyományőrző játékokkal való megismerkedés. Dallamfelismerés, zászlók közül a magyar kiválasztása, címer megfigyelése, felismerése. Beszélgetés, képek nézegetése. Tárgyak, rajzok készítése az ünnepre. Lehetőséghez mérten, ünnephez kapcsolódó helyszín felkeresése (híres épület, csata helyszín, híres szobor, híres helyszín) Műsor összeállítása az ünneppel kapcsolatban. Versek, dalok. Október 23. március 15., május 1, augusztus 20. Irodalmi művek, filmek kapcsolódó részletei, képzőművészeti alkotások (Regék Mátyás királyról) alapján: • István király jelentősége, • a leghíresebb magyar királyok, királynők, • híres magyar csaták, háborúk, hősök. Kapcsolat a városi nevezetességekkel, várrom, emlékpark. Híres, hírhedt események a XX. században.	*Ábrázolás-alakítás:* ünnepi dekoráció, aktuális ábra, festmény készítése. *Ének-zene:* történelmi korok zenéje, táncai. *Kommunikáció:* ünnepi összeállítás készítése, előadása az ünnepekkel kapcsolatban.
Elvárt teljesítmény: Ismeri a főbb ünnepeket és az azokhoz kapcsolódó szokásokat. Tudomása van közvetlen környezetének népszokásairól, népi játékairól. Ismeri a nemzeti ünnepeket. Tudomása van a főbb magyar történelmi eseményekről.		
Elvárt és javasolt fogalmak: nagyszülő, falu, város, háztartás, húsvét, karácsony, néphagyomány, hagyományőrzés, közösség, ünnep, uralkodó, történelem.		

Etika

Értelmileg akadályozottak Általános Iskolája

Évfolyam: 8.

A tantárgy témáinak feldolgozásához tartozó időkeret

Témakör / Évfolyam	8.
1. Éntudat – Önismeret	**12**
2. Társas tudatosság és társas kapcsolatok	**12**
3. A társas együttélés	**12**
Összesen:	**36**

Etika
Évfolyam: 8.

Tantárgyi célok

A tantárgy kiemelt célja a tevékenységek, magatartási formák megítélésének helyességére nevelés, a különböző élethelyzetekben adódó döntések, cselekedetek motivációinak felismerése, az emberi tulajdonságok bemutatása, a pozitív és negatív tulajdonságok megkülönböztetése. Az érzelmek kimutatása megfelelő formáinak elsajátítása, mások érzelmeinek megértése. A nézeteltérések megvitatásában a kulturált formák iránti igény felkeltése, az érdeksérelmek miatti ellentétek kölcsönös konszenzuson alapuló feloldására nevelés. Önismeretre és mások megismerésére törekvés iránti igény kialakítása, saját belső tulajdonságok fejlesztése.

Tantárgyi feladatok

A tantárgy alapvető feladata az erkölcsi nevelés, a gyermekek közösséghez való viszonyának, értékrendjüknek, normarendszerüknek, gondolkodás- és viselkedésmódjuknak a fejlesztése, alakítása. A multidiszciplináris jellegű tantárgy legfontosabb pedagógiai jellemzője ezért az értékek közvetítése, valamint az, hogy társadalmunk közös alapvető normái egyre inkább a sajátos nevelési igényű tanulók értékrendszerébe is beépüljenek, belső igénnyé váljanak.

8. évfolyam

Fejlesztési területek – nevelési célok

A tantárgy különösen fontos szerepet játszik az **erkölcsi nevelés** területén az élet minden szegmensét befolyásoló, elfogadott erkölcsi normák, minták, követendő példák megismerésében, az értékek megbecsülésére nevelésben. Az emberi magatartás, motivációk, konfliktusmegoldások és kommunikáció során a megértő, a toleráns, önmaga és mások értékeit tiszteletben tartó viselkedés kialakításában.

A **családi életre nevelés**ben a tantárgy segíti az együtt élés szabályainak, a szülői, testvéri kapcsolatoknak megértését és tiszteletben tartásuk fontosságát, a magánélet védelmét.

13-14 évesen a tanulók már használói a legkülönbözőbb technikai eszközöknek, sajnos nem mindig megfelelő kompetenciákkal felvértezve. Az etika órák keretében ebből kifolyólag központi helyet kell kapnia a **médiatudatosságra** nevelésnek – hangsúlyozva, hogy ez egyúttal fontos szelete az **állampolgárságra és demokráciára** nevelésnek.

Kulcskompetenciák

A tantárgy témakörei hasznos támogatói lehetnek a **kommunikációs kompetenciák** és a **digitális kompetenciák** fejlődésének is.

Az etika keretében feldolgozásra kerülő témák jó alkalmakat kínálnak az önismeret és a társas kultúra, a demokráciára nevelés alapjainak lerakására, valamint a **személyes és társas kapcsolati kompetenciák** erőteljes fejlesztésére.

Számos témakör sikeresen kapcsolható össze a nemzeti öntudat és a hazafias nevelés céljaival. Ugyanennek a fejlődésbeli váltásnak a talaján fokozatosan alakul ki a gyerekekben az előrelátás képessége, amely fontos lelki alapja lehet a másokért való felelősségvállalás és a környezettudatos életmód kialakulásának, valamint később a **munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák** megalapozásának.

Évfolyam: 8.

Heti óraszám: 1 Éves óraszám: 36

1. Témakör	Éntudat – Önismeret	Óraszám: 12
Tantárgyi tartalom	• Én és mások. • Fejlődés és szükségletek. • Egészség és betegség	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pont**
Összehasonlítás Összefüggések felfedezése Összefüggő beszéd Mondatalkotás nyelvi szabályokkal Nonverbális kommunikáció	A saját viszonyulás néhány elemének feltárása. Az emberek közötti hasonlóságok és különbségek felismerése. Az alapvető emberi viselkedésformák értékelése. Testi és lelki tulajdonságaim változása az évek során. Az ember legfontosabb fizikai és lelki szükségletei. Miben tér el egymástól a gyerek, a felnőtt és az idős ember? Az egészséges ember tulajdonságai. Hogyan vigyázhat egy gyermek az egészségére? Egészséget veszélyeztető okok. Hogyan és miért betegedhet meg valaki? Milyen az, amikor én beteg vagyok?	*Kommunikáció:* társas kapcsolatok. *Környezetismeret:* egészségmegőrzés-egészséges életmód.
Elvárt teljesítmény: A tanuló tisztában van az egészség megőrzésének jelentőségével, és tudja, hogy maga is felelős ezért. Tudatában van annak, hogy az emberek sokfélék, és elfogadja a testi és lelki vonásokban megnyilvánuló sokszínűséget. Képességeinek tükrében gondolkodik saját személyiségjegyein.		
Elvárt és javasolt fogalmak: testi tulajdonság, lelki tulajdonság, egészség, betegség.		

2. Témakör	Társas tudatosság és társas kapcsolatok	Óraszám: 12
Tantárgyi tartalom	• Kapcsolataim. • Baráti kapcsolatok. • A kapcsolat ápolása.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Összehasonlítás Összefüggések felfedezése Összefüggő beszéd Mondatalkotás nyelvi szabályokkal Nonverbális kommunikáció	Szorosabb vagy lazább kapcsolat. A rokonszenvet és ellenszenvet meghatározó tényezők. Barátság, titok, őszinteség, hazugság, tisztelet, egymás segítése. Egymásra utaltság a kapcsolatokban. Fájdalom okozása és annak következményei. Bocsánatkérés, megbocsátás. A szeretet. A szeretet kimutatásának formái. A figyelmesség szerepe. Milyen szerepe van	*Kommunikáció:* társas kapcsolatok.

	a kapcsolat ápolásában a személyes találkozásoknak, a telefonnak, az internetnek és a közös programoknak?	
Elvárt teljesítmény: Képes különféle szintű kapcsolatok kialakítására és ápolására.		
Elvárt és javasolt fogalmak: barát, ismerős, rokonszenv, ellenszenv, barátság, őszinteség, hazugság, szeretet, tisztelet, közömbösség, harag, fájdalom, megértés, sértés, megbocsátás.		

3. Témakör	**A társas együttélés**	**Óraszám: 12**
Tantárgyi tartalom	• Közösségeim. • A család. • A mi csoportunk. • Mások csoportjai. • Konfliktusok a csoportban.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Összehasonlítás Összefüggések felfedezése Összefüggő beszéd Mondatalkotás nyelvi szabályokkal Nonverbális kommunikáció	A csoport fogalma, csoporthoz való tartozás. A család fogalma, tagjai, szerepek a családban. A mi csoportunk jellemzői, a csoporttagok összekapcsolódásának oka, tevékenysége, szokásai és jellemzői. Más csoportok jellemzői; hasonlóságok és különbségek az egyes csoportok között. Konfliktusok és problémák előfordulása, és azok megoldása.	*Kommunikáció:* társadalmi érintkezési formák. *Állampolgári ismeretek*: család, a családi szocializáció.
Elvárt teljesítmény: Fontos számára a közösséghez való tartozás érzése; képes elfogadni a közösségi normákat.		
Elvárt és javasolt fogalmak: csoport, közösség, összetartás, beilleszkedés, idegen, kirekesztés, általánosítás, előítélet, hiba, vétség, bűn, megbocsátás, jóvátétel, felelősség.		

Környezetismeret

Értelmileg akadályozottak Általános Iskolája

Évfolyam: 5 – 8.

A tantárgy témáinak feldolgozásához tartozó időkeret

Témakör / Évfolyam	5.	6.	7.	8.
1. Az emberi test	**20**	**20**	**20**	**20**
2. Egészségmegőrzés – Egészséges életmód	**20**	**20**	**15**	**15**
3. Élő természet – Élőlények és környezetük	**20**	**20**	**17**	**17**
4. Élettelen környezet – Környezeti ártalmak	**12**	**12**	**20**	**20**
Összesen	**72**	**72**	**72**	**72**

Környezetismeret
Évfolyam: 5 – 8.

A környezetismeret tantárgy felkészíti a tanulót a természeti környezetével való harmonikus együttélésre, felismeri a környezet és saját egészsége, mentális épsége közötti összefüggéseket. Kialakítja igényét az épített és a természeti környezet épségének, szépségének megóvására.

Tantárgyi célok és feladatok

Célja bővíteni a tanuló meglévő ismereteit élő és élettelen környezetünk jelenségeiről, megfigyelések alapján következtetések levonása, tapasztalatok hasznosítása a környezet megóvása érdekében.

Tantárgyi célok és feladatok

Kialakítani az igényét a természet védelemére, az élőlények és környezetük kölcsönhatásainak megismerésén keresztül környezetkímélő és természetvédő szemlélet kialakítására, törekedni a környezet igényessé, széppé, tisztábbá formálására.

Elsajátíttatni a helyes egészségügyi és higiénés szokásokat, kialakítani olyan alapvető egészségügyi ismereteket, készségeket, amelyek hozzájárulnak a test megismeréséhez, a személyi higiénia és a megfelelő, ízléses, praktikus öltözködés iránti igényt és az egészség védelmét.

Tudatosítani az egészséges életmód szokásrendszerét a helyes táplálkozás, a testedzés, a sportolás jótékony hatását a mindennapokban.

Megismerni a saját testet és annak működését, a betegségeket megelőzni, a leggyakrabban előforduló betegségek tüneteit, a gyógyulást elősegítő terápiákat megismerni és az orvos és gyógyszerek szerepét tudatosítani.

Megismerni a balesetvédelem egyszerűbb szabályait, az egészséges életmódot veszélyeztető anyagokat, azok káros hatásait és a megelőzés módját.

A tanuló szocializációs szintjét fejleszteni, kialakítani felelősségérzetét a természettel és embertársaival szemben, adott helyzetekben az önálló telefonhasználatot és megfelelő segélykérés technikáit elsajátíttatni.

5 – 6. évfolyam

Fejlesztési területek – nevelési célok

A tantárgy különösen fontos szerepet tölt be az **önismeret és a társas kultúra fejlesztésé**ben és a **testi-lelki egészségre nevelés**ben, amennyiben megalapozza a helyes önismeretet, elősegíti a tanuló saját teste működésének, ápolásának megismerését, elsajátítását; lehetővé teszi a test felépítésének, jellegzetességeinek, a testrészek funkciójának és a szervezet összehangolt működésének megismerését. Mindezzel hozzájárul a jó közérzet feltételeinek, a komfortérzet kialakításának és fenntartásának megismeréséhez.

Kulcskompetenciák

A tantárgy a **személyes és társas kapcsolati kompetenciák** alakításához az egészséges önértékelés és a társas kapcsolatokban szükséges alkalmazkodási képesség fejlesztésével járul hozzá. A tanuló megismeri a természet nagy csoportjait, felismeri a környezeti tényezőknek az élő természetre gyakorolt hatásait, képessé válik egyszerű folyamatok megnevezésére. Mindez megerősíti a környezeti ártalmakkal szembeni érzékenységét, elősegíti a természeti környezettel való harmonikus együttélését.

Évfolyam: 5.

Heti óraszám: 2 Éves óraszám: 72

1. Témakör	Az emberi test	Óraszám: 20
Tantárgyi tartalom	• Testrészek, érzékszervek megnevezése, funkciójuk. • Meglévő ismeretek rendszerezése. • Az érzékszervek funkciója, védelmük. • Ismerkedés a segédeszközökkel. • Az egészség fogalma, a betegségek tünetei. • Betegségek: megfázás. • Fájdalom jelzése, a fájdalom helye. • Gyógyszer elfogadása.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Önismeret Gondolkodás Figyelem Személyi higiénia Egészséges életmód Együttműködés Megfigyelés Differenciálás Összehasonlítás Baleset megelőzés Ok-okozati összefüggések	Tükörképen ismerkedés saját testtel. Egymás testrészeinek megmutatása, megnevezése. Az érzékszervek funkcióinak tapasztalat közbeni megismerése (szembekötősdi). Képösszerakás, szervek felismerése, megnevezése, funkciója. Szem: Ne hajolj közel a könyvhöz! Fül: Zajártalom kerülése. A szemüveg használata, kezelése, tisztán tartása. A hallókészülék használata. Szerepjáték: Az orvosi rendelőben, gyógyszertárban. Betegségek megelőzése. Adott betegség tüneteinek megnevezése, a kezelés utasításainak betartása. A testrészek megnevezése, funkciójuk felismerése. Érzékszervek kímélete (a károsodás megelőzése, javításának módjai). Segédeszközök használatának gyakorlása, eszköz-védelem, eszköz-kezelés. Panaszok rövid megfogalmazása, a kapott utasítások betartása.	*Kommunikáció:* szókincs. *Mozgásnevelés:* testkép, nagymozgások. *Ábrázolás-alakítás:* emberábrázolás.
Elvárt teljesítmény: Képes felismerni, megmutatni testrészeit, érzékszerveit, ismerni azok elemi funkcióit. Képes érzékszerveire vigyázni, a szükséges segédeszközöket megfelelően használni. Képes teste reakcióit érzékelni, a változásokat jelezni.		
Elvárt és javasolt fogalmak: *A birtokos ragok használata.* Fő testrészek és szervek megnevezése. Látás romlása, hallás romlása, fáj, köptető, gyógyszer, borogatás, láz.		

2. Témakör	Egészségmegőrzés – Egészséges életmód	Óraszám: 20
Tantárgyi tartalom	• Tisztálkodás. A test tisztán tartása. Hajápolás. Körömápolás.	

	• A mozgásszegény életmód veszélyeinek megismerése. • A vitaminforrások megismerése. • Az iskolások orvosi vizsgálata. • Egészség – betegségek. • Az iskolában, az utcán és játék közben előforduló balesetek. • A felnőttek értesítésének módja baleset esetén.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Önismeret Gondolkodás Figyelem Személyi higiénia Egészséges életmód Együttműködés Megfigyelés Differenciálás Összehasonlítás Baleset megelőzés Ok-okozati összefüggések	Önálló mosdás, fogmosás, hajápolás, hajvágás, a haj ellenőrzése (tetűirtás). Rendszeres körömvágás, tisztítás, a körömrágás kerülése. Megfelelő mennyiségű folyadék fogyasztása, fontosság tudatosítása. Az orvosi vizsgálatok helye az iskolában, funkciójuk, aktív együttműködés a vizsgálatokon. Iskolaorvosi-, Fogorvosi rendelő. A rendelő felkeresése, felkeresés szokásrendjének rögzítése (rendelési idő, szükséges dokumentumok, tiszta, rendezett öltözék, panasz részletes elmondása). Tanulmányi séta, megfigyelési szempontok szerint (balesetveszély, káros tevékenységek felismerése, orvosi rendelő). Balesetek (az élet minden területén), viselkedés háztartási baleset esetén, ok, okozati összefüggések felismerése, tanulságok levonása. Önállóan kézmosás arcmosás, fogmosás szükség szerint. A vitaminok szerepének megismerése. A játék, munka és a közlekedés során a kívánatos magatartás tudatosítása.	*Kommunikáció:* szókincs, kifejezőkészség. *Állampolgári ismeretek:* telefonálás, segítségkérés.
Elvárt teljesítmény: Képes testét ápolni, öltözékét rendezetten, tisztán tartani, gondozni. Képes őszintén, bizalommal együttműködni orvosi vizsgálaton az egészségügyi dolgozókkal.		
Elvárt és javasolt fogalmak: A használt tisztálkodási eszközök és anyagok neve, funkciója, a különböző hajtípusok mosószerei (száraz, zsíros). Orvosi vizsgálattal, gyógyszerezéssel kapcsolatos szókincs (lázmérő, sóhajtás, száj kitátása (miért?) *hallgató*, gyógyszer, védőoltás, *vérvétel, lelet*, beutaló, fogtömés, *röntgen*, foghúzás.).		

3. Témakör	**Élő természet – Élőlények és környezetük**	**Óraszám: 20**
Tantárgyi tartalom	• Az élő természet nagy csoportjai: növény, állat tulajdonsága, életmódja, haszna. • Időjárás hatása növényekre, állatokra.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**

Megfigyelés Differenciálás Összehasonlítás Ok-okozati összefüggések	A tanult élőlények változó szempontú csoportosítása. Megfigyelések. Az ember alkalmazkodásának megfigyelése az időjárás változásaihoz. Képek összerakása, válogatása, csoportosítása. Növények, állatok felismerése. A megszerzett ismeretek alkalmazása segítséggel.	*Kommunikáció:* szókincs, irodalmi alkotások a témában. *Ábrázolás-alakítás:* természet-ábrázolás különböző technikákkal.
Elvárt teljesítmény: Képes főfogalmi csoportosításokat végezni az állat és növényvilág körében. Képes a környezetben található élőlényekről, élőhelyeikről, testfelépítésük legjellemzőbb tulajdonságairól ismereteket szerezni.		
Elvárt és javasolt fogalmak: Élőlény, élettelen, hasznos, káros, *életfeltétel,* gyökér, törzs, korona, termés.		

4. Témakör	**Élettelen környezet – Környezeti ártalmak**	**Óraszám: 12**
Tantárgyi tartalom	• Az élő és élettelen természet megfigyelése. • Ismerkedés az élet alapvető feltételeivel. • Levegő, víz, napfény összetevői. • A víz halmazállapotai.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Gondolkodás Megfigyelés Differenciálás Összehasonlítás Ok-okozati összefüggések	Élő és élettelen differenciálása. Az élet feltételeinek megismerése. Környezet- és természetvédelem köréből képek keresése, tanulmányi séta. A halmazállapotok felismerése és megnevezése. Településén található folyóvíz (tó, csatorna) megfigyelése.	*Állampolgári ismeretek:* tájékozódás a föld felszíni formáiról, vizeiről. *Életvitel és gyakorlat:* közvetlen környezet tisztántartása.
Elvárt teljesítmény: Képes felismerni a víznek, mint nélkülözhetetlen, éltető elem jelentőségét, megjelenési formáit (halmazállapotát), törekedjen takarékos használatára. Képes egyszerű környezetmegóvó tevékenységet végezni (szemétszedés). Képes a halmazállapotok differenciálására.		
Elvárt és javasolt fogalmak: Halmazállapot, levegő, *láthatatlan,* gőz, *életveszély,* mentés.		

Évfolyam: 6.

Heti óraszám: 2 Éves óraszám: 72

1. Témakör	Az emberi test	Óraszám: 20
Tantárgyi tartalom	• Testrészek, érzékszervek megnevezése, funkciójuk. • Meglévő ismeretek rendszerezése. • Az érzékszervek funkciója, védelmük. • Ismerkedés a segédeszközökkel. • Az egészség fogalma, a betegségek tünetei. • Betegségek: gyomorrontás, influenza és más fertőző betegségek. • Fájdalom jelzése, a fájdalom helye. • Gyógyszer elfogadása.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Önismeret Gondolkodás Figyelem Személyi higiénia Egészséges életmód Együttműködés Megfigyelés Differenciálás Összehasonlítás Baleset megelőzés Ok-okozati összefüggések	Egymás testrészeinek megmutatása, megnevezése. Az érzékszervek funkcióinak tapasztalat közbeni megismerése (szembekötősdi). Képösszerakás, csoportosítás, makettek összerakása, szervek felismerése, megnevezése, funkciója. Szem: Ne hajolj közel a könyvhöz! Fül: Zajártalom kerülése. Betegségek megelőzése. Adott betegség tüneteinek megnevezése, a kezelés utasításainak betartása. Diéta előírásai különböző betegségek esetében: gyomorrontás, influenza, cukorbetegség, ételérzékenység, ekcéma, allergia. Egyedi problémák megbeszélése a foglalkozás keretében, ha lehet orvossal, védőnővel. Képen a szervek megfigyelése (elhelyezkedés, alak, szín, funkció). A testrészek nevének, funkciójának felismerése. A belső szervek (szív, tüdő, máj, vese) működésének megismerése. Érzékszervek kíméletének megismerése (a károsodás megelőzése, javításának módjai). Ismeretszerzés a segédeszközök használatának fontosságáról, védelméről, kezeléséről. Panaszok rövid megfogalmazása, a kapott utasítások betartása.	*Kommunikáció:* szókincs. *Mozgásnevelés:* testkép, nagymozgások. *Ábrázolás-alakítás:* emberábrázolás.

Elvárt teljesítmény: Képes felismerni, megmutatni testrészeit, érzékszerveit, ismerni azok elemi funkcióit. Képes érzékszerveire vigyázni, a szükséges segédeszközöket megfelelően használni. Képes teste reakcióit érzékelni, a változásokat jelezni, panaszait megfogalmazni.
Elvárt és javasolt fogalmak: *A birtokos ragok használata.* Fő testrészek és szervek megnevezése. Látás romlása, hallás romlása, fáj, *hányinger,* köptető, gyógyszer, borogatás, láz, *diéta*, gyomorrontás, *fertőző, fertőzés*.

2. Témakör	**Egészségmegőrzés – Egészséges életmód**	**Óraszám: 20**
Tantárgyi tartalom	• A mozgásszegény életmód veszélyeinek megismerése, a test edzése. • Veszélyforrások a szabadban (a Nap káros hatása, kullancs). • Orvosi rendelő, háziorvos. • Sportolás, fürdőzés közben és a háztartásban történő balesetek megelőzése. • A mentőláda tartalma. • A felnőttek értesítésének módja baleset esetén.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Önismeret Gondolkodás Figyelem Személyi higiénia Egészséges életmód Együttműködés Megfigyelés Differenciálás Összehasonlítás Baleset megelőzés Ok-okozati összefüggések	Rendszeres körömvágás, tisztítás, a körömrágás kerülése. A vitamint tartalmazó élelmiszerek csoportosítása. Megfelelő mennyiségű folyadékfogyasztás szükségességének tudatosítása. A tavaszi és nyári napozás szabályainak megismerése (rendszeresség, fokozatosság, időtartam, napozószerek). Védekezés kullancs-csípés ellen. Iskolaorvosi-, Család orvosi-, Szakorvosi-, Fogorvosi rendelő látogatása. A rendelő felkeresés módjának rögzítése (rendelési idő, szükséges dokumentumok, tiszta, rendezett öltözék, panasz részletes elmondása). Tanulmányi séta, megfigyelési szempontok szerint (balesetveszély, káros tevékenységek felismerése, orvosi rendelő). Balesetek (az élet minden területén) elkerülésének tudatosítása. Viselkedés strandon, háztartási baleset esetén, ok-okozati összefüggések felismerése, tanulságok levonása. A mentőláda tartalmának megismerése, a benne lévő eszközök és szerek használatának megismerése (kötszer, fertőtlenítő). Telefon használata (segítségkérés), segélykérő telefonszámok megismerése. A rendszeres testedzés bevezetése,	*Kommunikáció:* szókincs, kifejezőkészség. *Állampolgári ismeretek:* telefonálás, segítségkérés.

	fontosságának megismerése. A napozószerek, bőrvédő-, és bőrápoló szerek önálló, szükség szerinti használata. Panaszok tömör, lényegre törő megfogalmazása. Az orvos utasításainak, tanácsainak követése. Váratlan helyzetekben is helyes viselkedés tanúsítása. Telefonálás, segítségkérés. Önfegyelem gyakorlása.	
Elvárt teljesítmény: Képes testét ápolni, öltözékét rendezetten, tisztán tartani, gondozni. Képes őszintén, bizalommal együttműködni orvosi vizsgálaton az egészségügyi dolgozókkal.		
Elvárt és javasolt fogalmak: Orvosi vizsgálattal, gyógyszerezéssel kapcsolatos szókincs (védőoltás, *steril*, géz, *vérvétel*, *vizeletvizsgálat*, *lelet*, beutaló, *röntgen*). Egészséges életmóddal, napozással kapcsolatos fogalmak.		

3. Témakör	**Élő természet – Élőlények és környezetük**	**Óraszám: 20**
Tantárgyi tartalom	• Az élő természet nagy csoportjai: növény, állat, tulajdonsága, életmódja, haszna. • Időjárás hatása növényekre, állatokra. • A környezet hatása az élőlényekre (szárazság, aszály, árvíz, szélsőséges időjárás).	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Gondolkodás Megfigyelés Differenciálás Összehasonlítás Ok-okozati összefüggések	A tanult élőlények változó szempontú csoportosítása. Az emberi tevékenység szerepe a növények, állatok életében. Megfigyelések. Az ember alkalmazkodása az időjárás változásaihoz. Képek összerakása, válogatása, csoportosítása, kísérletek. Növényeket, állatokat felismerése, tulajdonságok megnevezése. A megszerzett ismeretek önálló alkalmazása.	*Kommunikáció:* szókincs, irodalmi alkotások a témával kapcsolatban. *Ábrázolás-alakítás:* természet-ábrázolás különböző technikákkal.
Elvárt teljesítmény: Képes főfogalmi csoportosításokat végezni az állat és növényvilág körében. Képes a környezetben található élőlényekről, élőhelyeikről, testfelépítésük legjellemzőbb tulajdonságairól ismereteket szerezni, rendszerezni.		
Elvárt és javasolt fogalmak: Élőlény, élettelen, hasznos, káros, *életfeltétel,* gyökér, törzs, korona, termés, pusztulás, áradás, katasztrófa, *szaporítás,* születés, növekedés, *elmúlás.*		

4. Témakör	**Élettelen környezet – Környezeti ártalmak**	**Óraszám: 12**
Tantárgyi tartalom	• Az élő és élettelen természet megfigyelése.	

	• Ismerkedés az élet alapvető feltételeivel. • Levegő, víz, napfény összetevői, ártalmai. • A felszíni vizek (forrás, patak, folyó, tó, tenger). • A víz halmazállapotai.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Gondolkodás Megfigyelés Differenciálás Összehasonlítás Ok-okozati összefüggések	Az életfeltételek ismereteinek gyakorlása. Tudatos törekvés az értékek óvására. Környezet- és természetvédelem köréből képek keresése, tanulmányi séta, kísérletek. Élmények, képek a helyi folyókról. Térkép, földgömb nézegetése, a víz jelzése (kék szín keresése). Kísérletek a víz halmazállapotával kapcsolatban. Csapadékfajták megfigyelése (pára, köd, dér, zúzmara, harmat). Bővebben a víz, a harmat, a pára, a jég jellemzői, megfigyelése. A halmazállapotok felismerése és megnevezése. Településén található folyóvizek (forrás, patak, folyó, tó) felkeresése, megfigyelése. A víz értékének tudatosítása, megjelenési formáinak felismerése (halmazállapot).	*Állampolgári ismeretek:* tájékozódás a föld felszíni formáiról, vizeiről. *Életvitel és gyakorlat:* közvetlen környezet tisztántartása.
Elvárt teljesítmény: Képes felismerni a víznek, mint nélkülözhetetlen, éltető elem jelentőségét, megjelenési formáit (halmazállapotát) és a felszíni vizek folyásait, törekedjen takarékos használatára. Képes egyszerű környezetmegóvó tevékenységet végezni (szemétszedés). Képes a halmazállapotok differenciálására, a csapadékfajták megkülönböztetésére.		
Elvárt és javasolt fogalmak: Csapadék, pára, köd, dér, *zúzmara*, *harmat,* árvíz, híd, gát, *menekülés*, térkép, földgömb, *atlasz.*		

7 – 8. évfolyam

Fejlesztési területek – nevelési célok

A tantárgy kiemelt szerepet játszik az **erkölcsi nevelés** területén a természeti környezetben megfelelő viselkedésre neveléssel az állat és növényvilág nyugalmának megőrzése érdekben és a felelős viselkedés kialakítására a közösségi környezetben.

A **nemzeti azonosságtudat** fejlődéséhez és a **hazafias nevelés**hez a közösségi terek, az épített és természeti környezet ápolásával, a rend és tisztaság fokozott védelmével járul hozzá.

Kiemelt szerepet játszik a tantárgy a **testi és lelki egészségre nevelés**ben az egészségre káros szokások felismertetésével, kialakulásuk tudatos elkerülésére neveléssel, igény felkeltésével a tiszta, gondozott környezet megteremtésére és megóvására, és értelmi képességeinek megfelelő ismeretek nyújtásával a testi változások megismerésére és elfogadására.

A tantárgy a **médiatudatosságra nevelés**ben fontos szerepet tölt be a médiumok felhasználásának megismertetésével és a tanulók látókörének szélesítésével.

Kulcskompetenciák

A **személyes és társas kapcsolati kompetenciák** fejlesztéséhez hozzájárul a környezet és az egészség megóvására nevelés és a betegségek megelőzése érdekében történő közösségi kezdeményezésekben, társadalmi megmozdulásokban való részvétel. A tantárgy tudatosítja a környezet védelmének és megóvásának fontosságát. A tanulók megismerik a gyógy- és fűszernövények szerepét és használatukat, felismerik az összefüggéseket az időjárási viszonyok és a természet átalakulása között, és az emberi tevékenységek környezetre gyakorolt hatását.

Évfolyam: 7.

Heti óraszám: 2 Éves óraszám: 72

1. Témakör	Az emberi test	Óraszám: 20
Tantárgyi tartalom	• Testrészek, érzékszervek, belső szervek, funkciójuk, védelmük. • Segédeszközök védelme és fontossága. • Betegség témakör bővítése: torokgyulladás, középfülgyulladás, bárányhimlő, herpesz. • Betegségmegelőzés, védőoltások szükségessége. • Az elsősegélynyújtás elemeinek megismerése.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Önismeret Gondolkodás Figyelem Személyi higiénia Egészséges életmód Együttműködés Megfigyelés Differenciálás Összehasonlítás Baleset megelőzés Ok-okozati összefüggések	Testrészek megnevezése, megmutatása. Maketten a csontváz és belső szervek nézegetése, felismerése. Szemüveg, hallókészülék, lúdtalpbetét használata. Lázmérés. Saját tapasztalat alapján az említett betegségek tüneteinek azonosítása. Beszámoló saját tapasztalatairól. Az felnőtt értesítésének módjai, szituációs gyakorlása. Telefonálás gyakorlása. Érzések, tapasztalatok megfogalmazása. Ismereteket szerzése az elsősegélynyújtással kapcsolatban.	*Kommunikáció:* szókincs, élmények, tapasztalatok megfogalmazása. *Ábrázolás-alakítás:* emberábrázolás.
Elvárt teljesítmény: Elemi ismeretek teste biológiai működéséről. Tudni, hogy betegség esetén hova kell fordulni, ismerje az egészségügyi intézmények funkcióját.		
Elvárt és javasolt fogalmak: Az emberi testtel, betegségekkel kapcsolatos fogalmak, szókincs.		

2. Témakör	Egészségmegőrzés – Egészséges életmód	Óraszám: 15
Tantárgyi tartalom	• A test tisztán tartása. • A test edzése. Ideális testsúly. • Helyes, helytelen táplálkozás. • Kerülendő élelmiszerek és üdítők. • Veszélyforrások (dohányzás, szeszes	

	italok). • Iskolai, háztartási és utcai balesetek. • Balesetek megelőzésének lehetőségei. • Baleset estén felnőtt értesítése. • A mentők munkája. • A mentőláda szerepe. • A súlyfelesleg káros hatásai.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Önismeret Személyi higiénia Egészséges életmód Együttműködés Megfigyelés Baleset megelőzés Ok-okozati összefüggések	Önálló mosdás, fürdés, hajmosás, hajszárítás. Beszélgetés, saját élmények a káros szokásokkal kapcsolatban. A családban, környezetében szerzett tapasztalatok. Eseményképek, filmek nézegetése, beszélgetés. Az értesítés módja, szerepjáték. Az egészséges életmód fontosságának, módjainak megismerése, törekvés a helyes szokások kialakítására. Megjelenés, viselkedés gyakorlása az orvosi vizsgálat során. A gyógyszereléssel kapcsolatos utasítások pontos betartása.	*Kommunikáció:* szövegértés. *Életvitel és gyakorlat:* piktogramok, egészséges táplálkozás. *Testnevelés:* rendszeres testmozgás, edzettség.
Elvárt teljesítmény: Képes a testi higiénia, a mozgás, a szabad levegőn való tartózkodás iránti igényét fejleszteni. Képes ruházatát ízlésesen kiválogatni, gondozni, tisztán tartani. Képes a balesetveszélyt felismerni, elkerülni, életkorának és értelmi szintjének megfelelően segítséget kérni és nyújtani.		
Elvárt és javasolt fogalmak: *Súlyfelesleg, önfegyelem*, nyugodt, figyelmes, tárcsázás, foglalt, kicseng. Személyes adat, igazolvány, *TB kártya*, telefonszám.		

3. Témakör	**Élő természet – Élőlények és környezetük**	**Óraszám: 17**
Tantárgyi tartalom	• Növények, állatok, emberek. • Ismerkedés a gyógynövényekkel (kamilla, hársvirág, csipkebogyó, kakukkfű). • A fűszernövények megismerése (babér, köménymag, majoránna, fokhagyma, bors, stb.) • Az ember szerepe az élő természet megóvásában. • A védett növények és állatok fogalmának megismerése.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Gondolkodás Megfigyelés Differenciálás	Csoportosítás, válogatás. Gyógytea készítése: borogatás-kamilla, köhögés-hársvirág, stb. A fűszernövények megismerése.	*Kommunikáció:* szókincs, kapcsolódó irodalmi alkotások.

Összehasonlítás Ok-okozati összefüggések	Játékos felismerés bekötött szemmel, illat alapján. Néhány környezetében élő védett növény, állat felismerése. Tájékozódás könyvekben a tanult ismeretek alapján, kis segítséggel. Gyógytea fogyasztása (készítése) szükség esetén, ismert helyzetekben. Fűszerek felismerése illatukról. Részvétel környezetvédelmi akciókban, Föld Napja, Madarak és fák napja, hulladékgyűjtő akciók stb.	*Életvitel és gyakorlat:* fűszerek, gyógynövények a táplálkozásban, vásárlás.
Elvárt teljesítmény: Ismeretek a helyes és helytelen táplálkozásról. Képes néhány védett növényt, állatot ismerni. Képes elemi ismereteket szerezni a növény- és állatvilágról, azok élőhelyeiről, hasznukról, kárukról, környezeti hatásokról.		
Elvárt és javasolt fogalmak: kamilla, hársfa, *bodza*, bors, fahéj, szegfűszeg, vanília, kakaó, csokoládé.		

4. Témakör	**Élettelen környezet – Környezeti ártalmak**	**Óraszám: 20**
Tantárgyi tartalom	• Az élő és élettelen természet megfigyelése. • Csapadékfajták megfigyelése. • A felszíni vízfolyások (forrás, patak, folyó, tó). • A felszíni formák (hegy, síkság). • Élettelen anyagok érzékelhető tulajdonságainak megfigyelése. • Víz, levegő, talaj védelme.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Gondolkodás Megfigyelés Differenciálás Összehasonlítás Ok-okozati összefüggések	Csoportosítás. Térkép nézegetése, térképjelek megismerése, térkép színezése. Magyarország domborzati térképének tanulmányozása. Képek gyűjtése. Időjárás megfigyelése, figyelemmel kísérése. Változások megfigyelése (olvadás, oldódás, égés). A tanult ismeretek alkalmazása. Tiszta víz, levegő, napfény fontosságának tudatosítása. Törekvés a tiszta környezet megtartására. A térképen alkalmazott legfontosabb színek felismerése, alkalmazása. Beszámoló saját megfigyeléseiről. A rend és tisztaság iránti igény kialakítása.	*Állampolgári ismeretek:* tájékozódás a föld felszíni formáiról, vizeiről. *Ábrázolás-alakítás:* természet-ábrázolás.
Elvárt teljesítmény: Képes tájékozódni a kis segítséggel a térképen, és a könyvekben. Ismeri a környezetszennyezés fogalmát és a környezetet károsító anyagokat. Képes fejlettségi szintjének megfelelően kialakítani környezetvédő szemléletét. Képes alkalmazni a tanult ismereteket.		

Elvárt és javasolt fogalmak: híd, térkép, földgömb, *atlasz*, jelzés, síkság, hegy, folyó, *környezeti ártalom, környezetvédelem.*

Évfolyam: 8.

Heti óraszám: 2 Éves óraszám: 72

1. Témakör	Az emberi test	Óraszám: 20
Tantárgyi tartalom	• Testrészek, érzékszervek, belső szervek, funkciójuk, védelmük. • Segédeszközök védelme és fontossága. • Betegség témakör bővítése: torokgyulladás, középfülgyulladás, bárányhimlő, herpesz, bőrbetegségek. • Betegségmegelőzés, védőoltások szükségessége. • Az elsősegélynyújtás elemeinek gyakorlása. • Teendők saját, és társai rosszulléte, betegsége, rossz közérzete esetén.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Önismeret Gondolkodás Figyelem Személyi higiénia Egészséges életmód Együttműködés Megfigyelés Differenciálás Összehasonlítás Baleset megelőzés Ok-okozati összefüggések	Testrészek megnevezése, megmutatása. Könyvben és maketten a csontváz és belső szervek nézegetése, felismerése. Szemüveg, hallókészülék, lúdtalpbetét használata, tisztítása, tárolása. Lázmérés, vérnyomásmérés. Saját tapasztalat alapján az említett betegségek tünetei és az alkalmazott terápia. Beszámoló saját tapasztalatairól, oltási könyv adatainak megbeszélése. Az orvos vagy felnőtt értesítésének módja. Telefonálás gyakorlása. Érzések, tapasztalatok megfogalmazása. Jó helyzet-felismerési képesség kialakítása, kívánságok megfogalmazása. Ismeretek szerzése a védőoltásokkal, elsősegélynyújtással kapcsolatban. Törekvés a kapkodás, a pánik elkerülésére.	*Kommunikáció:* szókincs, élmények, tapasztalatok megfogalmazása. *Ábrázolás-alakítás:* emberábrázolás.
Elvárt teljesítmény: Elemi ismeretek teste biológiai működéséről. Tudni, hogy betegség esetén hova kell fordulni, ismerje az egészségügyi intézmények funkcióját. Az egészségügyi intézmények funkcióját és betegség esetén segítséget nyújtó intézményrendszert ismerni.		
Elvárt és javasolt fogalmak: Az emberi testtel, betegségekkel kapcsolatos fogalmak, szókincs. Éles a látásom, homályosan látok. Nem hallom, most jól hallom.		

2. Témakör	Egészségmegőrzés – Egészséges életmód	Óraszám: 15
Tantárgyi tartalom	• A test tisztán tartása.	

<table>
<tr><td></td><td colspan="2">

A serdülőkor jellemzői.
A test edzése. Ideális testsúly.
Helyes, helytelen táplálkozás.
Kerülendő élelmiszerek és üdítők.
Veszélyforrások (dohányzás, szeszes italok, a nemi úton terjedő betegségek).
Iskolai, háztartási és utcai balesetek.
Balesetek megelőzésének lehetőségei.
Baleset estén felnőtt értesítése, mentő hívása.
A mentők munkája. A mentőláda szerepe.
Az orvosi vizsgálathoz szükséges dokumentáció.
A gyógyszerek használata.
Szexualitással kapcsolatos ismeretek.
A súlyfelesleg káros hatásai.

</td></tr>
<tr><th>Fejlesztendő képesség, készség</th><th>Tanulói tevékenység</th><th>Kapcsolódási pontok</th></tr>
<tr><td>Önismeret
Gondolkodás
Figyelem
Személyi higiénia
Egészséges életmód
Együttműködés
Megfigyelés
Differenciálás
Összehasonlítás
Baleset megelőzés
Ok-okozati összefüggések</td><td>Önálló mosdás, fürdés, hajmosás, hajszárítás.
Rendszeres mozgás, testedzés.
Egészségtelen, veszélyes helyzetek (válogatás, csoportosítás).
Beszélgetés, saját élmények a káros szokásokkal kapcsolatban.
A családban, környezetében szerzett tapasztalatok megvitatása. Vélemények ütköztetése.
Eseményképek, filmek elemzése.
Az értesítés módja, szerepjáték, telefonálás gyakorlása.
Gyakorlás, kisebb sebek ellátása, fertőtlenítés.
Tanulmányi séta orvosi rendelőkben.
A serdülés jeleinek megismerése, a bekövetkező változások, következmények és a felelősség tudatosítása.
Az egészséges életmód fontosságának, módjainak megismerése, törekvés a helyes szokások kialakítására.
A káros szokásokkal kapcsolatos betegségek, kóros állapotok megelőzésének megismerése.
Néhány fontos telefonszámot felidézése.
Megjelenés, viselkedés az orvosi vizsgálat során.
A gyógyszereléssel kapcsolatos utasítások pontos betartása.</td><td>Kommunikáció: szövegértés.

Életvitel és gyakorlat: piktogramok, egészséges táplálkozás.

Testnevelés: rendszeres testmozgás, edzettség.</td></tr>
<tr><td colspan="3">Elvárt teljesítmény: Képes a testi higiénia, a mozgás, a szabad levegőn való tartózkodás iránti igényét fejleszteni. Képes ruházatát ízlésesen kiválogatni, gondozni, tisztán tartani.</td></tr>
</table>

Képes a balesetveszélyt felismerni, elkerülni, életkorának és értelmi szintjének megfelelően segítséget kérni és nyújtani.
Elvárt és javasolt fogalmak: *Súlyfelesleg*, *önfegyelem*, *körültekintő*, nyugodt, figyelmes, tárcsázás, foglalt, kicseng, *serdülés*, *nemi jellemzők*. Személyes adat, igazolvány, *TB kártya*, telefonszám.

3. Témakör	**Élő természet – Élőlények és környezetük**	**Óraszám: 17**
Tantárgyi tartalom	• Növények, állatok, emberek. • Ismerkedés a gyógynövényekkel (kamilla, hársvirág, csipkebogyó, kakukkfű). • A fűszernövények megismerése, használatuk (babér, köménymag, majoránna, fokhagyma, bors, stb.) • A föld tájainak növényei, állatai (sarkvidék, hegyvidék, sivatag, őserdő). • Az ember szerepe az élő természet megóvásában. • Tájvédelmi terület megtekintése. • A védett növények és állatok fogalmának megismerése.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Gondolkodás Megfigyelés Differenciálás Összehasonlítás Ok-okozati összefüggések	Tápláléklánc összeállítása. Csoportosítás, válogatás. Gyógytea készítése: borogatás-kamilla, köhögés- hársvirág, stb. A fűszernövények megismerése és kipróbálása az ételek készítésénél. Játékos felismerés bekötött szemmel, illat alapján. Tájak és jellegzetes élőlények (összefüggés az éghajlat és növény- állatvilág között). Néhány környezetében élő védett növény, állat felismerése. Takarékoskodás az erőforrásokkal: víz, villany, gáz használata során, szelektív hulladékgyűjtés, veszélyes anyagok elkülönítése (elemek, gumiabroncs stb.). Gyógytea fogyasztása (készítése) szükség esetén, ismert helyzetekben. Fűszerek felismerése illatukról, tájékozódás élettani hatásukról, használatukról. Tájékozódás a tanult ismeretek alapján kis segítséggel a térképen és a könyvekben. Részvétel környezetvédelmi akciókban, Föld Napja, Madarak- és fák napja, hulladékgyűjtő akciók stb.	*Kommunikáció:* szókincs, kapcsolódó irodalmi alkotások. *Életvitel és gyakorlat:* fűszerek, gyógynövények a táplálkozásban, vásárlás.
Elvárt teljesítmény: Ismeretek a helyes és helytelen táplálkozásról. Képes néhány védett növényt, állatot és a természetvédelem fogalmát ismerni. Képes elemi ismereteket szerezni a növény- és állatvilágról, azok élőhelyeiről, hasznukról, kárukról, környezeti hatásokról és azok következményeiről, felismerni az élőlényeket és környezetük kölcsönhatásait.		

Elvárt és javasolt fogalmak: *tápláléklánc*, tájvédelem, bőrszín, arcberendezés.

4. Témakör	**Élettelen környezet – Környezeti ártalmak**	**Óraszám: 20**
Tantárgyi tartalom	• Csapadékfajták felismerése, megnevezése. • A víz körforgása. • A felszíni formák (hegy, síkság). • Összefüggés a felszíni és időjárási viszonyok és az élő természet feltételei között.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Gondolkodás Megfigyelés Differenciálás Összehasonlítás Ok-okozati összefüggések	Csoportosítás. Térkép nézegetése, térképjelek megismerése, térkép színezése. Magyarország domborzati térképének tanulmányozása. Terepasztalon felszíni formákat alakítása. Képek gyűjtése, rendszerezése. Időjárás megfigyelése, a megfigyelések lejegyzése, figyelemmel kisérése, következtetések levonása. Változások megfigyelése (olvadás, oldódás, égés). A légszennyezés jellegzetes szagának felismerése. A térképen alkalmazott legfontosabb színek és jelzések megismerése, felismerése. Aktív részvétel kísérletek végzésében.	*Állampolgári ismeretek:* tájékozódás a föld felszíni formáiról, vizeiről. *Ábrázolás-alakítás:* természet-ábrázolás.
Elvárt teljesítmény: Képes tájékozódni a kis segítséggel a térképen, és a könyvekben. Ismeri a környezetszennyezés fogalmát és a környezetet károsító anyagokat. Képes fejlettségi szintjének megfelelően kialakítani környezetvédő szemléletét. Képes alkalmazni a tanult ismereteket, legyen aktív kísérletek végzésekor, tudjon beszámolni saját megfigyeléseiről.		
Elvárt és javasolt fogalmak: földgömb, *atlasz*, jelzés, tenger, óceán, *környezeti ártalom*, *környezetvédelem,* tűzhányó, *vulkán*, *földrengés.*		

Ének – zene

Értelmileg akadályozottak Általános Iskolája

Évfolyam: 1 – 8.

A tantárgy témáinak feldolgozásához tartozó órakeret

Témakör / Évfolyam	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
1. Gyermekdalok – Népdalok	**20**	**20**	**15**	**15**	**15**	**15**	**15**	**15**
2. Ünnepkörök dalai	**15**	**15**	**20**	**20**	**15**	**15**	**20**	**20**
3. Ritmus- és hallásfejlesztés	**20**	**20**	**20**	**20**	**20**	**20**	**15**	**15**
4. Zenehallgatás	**17**	**17**	**17**	**17**	**22**	**22**	**22**	**22**
Összesen	**72**	**72**	**72**	**72**	**72**	**72**	**72**	**72**

Ének – zene
Évfolyam: 1 – 8.

Tantárgyi célok

A tantárgy célja az együtténeklés örömével segíteni a jó hangulat kialakulását, megérezni a zene jelentőségét, mozgásos-táncos feladatokat végezni, segítséggel vagy csoportban rövid gyermek- vagy népdalokat közösen és egyénileg előadni. Az értelmileg akadályozott tanulók számára a járás közben, különböző mozgásokkal érzékelhető a dalokban, mondókákban, zenedarabokban a mérő lüktetés, a ritmus.

Tantárgyi feladatok

A pedagógusok feladata, hogy a tanulók a dalok, mondókák ritmusát fokozódó önállósággal tapsolják, kopogják, a tempó és a dinamika figyelembevételével végezzék a gyakorlatokat. Ismertessenek meg a tanulók egyéni képességeihez és érdeklődéséhez mérten minél több mondókát, verset, gyermekdalt, a családi és társadalmi ünnepkörök dalait azért, hogy a tanulók egyre kevesebb segítséggel vehessenek részt körjátékokban, a pedagógussal megvalósuló együttműködés hatására bevonódjanak a páros játékokba. Eközben felkelthető a figyelem és az érdeklődés a zene és a hangok, a hangszerek megismerése iránt. Az ének-zenével, mint közös nyelvvel lehetőség nyílik a közösség, a sérült és nem sérült emberek összekapcsolására.

1 – 2. évfolyam

Fejlesztési területek – nevelési célok

A tantárgy szerepe az **erkölcsi nevelés**ben az egyszerű szabályok megértésének, a közösségi életben nélkülözhetetlen türelemnek és várakozni tudásnak, valamint a csoportos helyzetekben, közös éneklések alkalmával alapvető, egymásra figyelés igényének a kialakításában és gyakorlásában van.

A **nemzeti öntudatot, hazafias nevelés**t a népi hagyományok, népszokások megismerésével a magyar népi gyermekjátékokon, gyermekdalokon keresztül támogatja.

Az **önismeret és a társas kultúra fejlesztésé**t a felszabadult légkör biztosításával a harmonikus személyiségfejlődéshez, a félénkség, a gátlás, a szorongás leküzdésével éri el, hozzájárul a reális önbizalom és önértékelés kialakulásához a társas kapcsolatok visszajelzései alapján, megalapozza az alkalmazkodó- és együttműködési képességet.

A **testi és lelki egészségre nevelés** a mozgás harmóniájának megismerésével, a zene és a mozgás összhangjának megteremtésére törekvéssel, a dalok és zenék hangulatának megfigyelésével történik.

A **családi életre nevelés**ben a családi ünnepek jellegzetes dallamainak alkalomhoz illő hallgatásával, előadásával, megismerésével vesz részt.

A **médiatudatosságra nevelés**hez a hangulathoz illő zenék kiválasztásával, a különféle adathordozókon és médialehetőségek igénybevételi lehetőségeinek megismertetésével járul hozzá.

Kulcskompetenciák

A **kommunikációs kompetenciák** fejlesztése a szókincs, a kifejezőkészség fejlesztésén keresztül a dalok, mondókák megismerésével, a szövegértés fejlesztésével, mozgásos utánzó dalos játékok segítségével valósul meg.

A **személyes és társas kapcsolati kompetenciák** fejlődése a közösségi énekléssel, a zenés produkciókkal, a kapcsolatteremtés és kapcsolattartás kialakításával, a közösségi érzés kialakításában történő aktív részvétellel valósul meg.

A tantárgy a **kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái**nak a fejlesztését a közös tevékenységek örömének felismertetésével, az igény kialakításával és a zenei élmények befogadásával éri el.

Évfolyam: 1.

Heti óraszám: 2 Éves óraszám: 72

1. Témakör	Gyermekdalok - Népdalok	Óraszám: 20
Tantárgyi tartalom	• Altatók. • Tenyérjátékok. • Simogatók. • Ujj- játékok. • Hintáztatók. • Lovagoltatók. • Sétáltatók. • Dalok. • Körjáték.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Testséma Finommozgás Mozgáskoordináció Ritmuskészség Figyelem Ritmusérzék Emlékezet	A tanult dalok, mondókák ismétlése közösen. Dallam éneklésével baba ringatása. Mondóka, dal ütemére tapsolás, tenyér körkörös simogatása, csiklandozása. Mondókák ritmusára testrészek, tárgyak megérintése, simogatása segítséggel. Egyszerűbb ujj-kiszámoló. Rövid mondókákra lovaglás ritmusának érzékeltetése térden ülve. Énekek, mondókák ütemére léptetés, egyenes vonalon, körben járás közben. Néhány soros egyszerű dal, mozgással kísért előadása (taps, kopogás) segítségadással. Körjátékok játszása egyszerű szabályok betartásával. Mondóka, dal ritmusára test, törzs, láb hintáztatása, előre-hátra.	*Mozgásnevelés:* menetelés. *Kommunikáció:* beszédkészség. *Játékra nevelés:* gyakorló és szerepjátékok.
Elvárt teljesítmény: Segítséggel tud mozgást utánozni, végrehajtani. Képes segítséggel rövid párbeszédet előadni.		
Elvárt és javasolt fogalmak: alszik, ébren van, taps, tenyér, simogatás, csiklandozás, kar, kéz, tenyér, fej, nyak, törzs, kéz, láb, ujjak, előre, hátra, ugrik, szalad, vágtat, lovaglás, egyenes vonal, kör, guggolás, megáll, elindul, kapu, kézfogás, átbújás, ló.		

2. Témakör	Ünnepkörök dalai	Óraszám: 15
Tantárgyi tartalom	• Családi ünnepek dalai. • Karácsonyra, Húsvétra, Anyák napjára dalok tanulása.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Esztétikai érzék	Születésnapra, karácsonyra, húsvétra, anyák napjára rövid dalok, versek tanulása.	*Kommunikáció:* ünnepek.

	Bekapcsolódás közös éneklésbe.	
Elvárt teljesítmény: Képes társaival együtt közönségnek énekelni.		
Elvárt és javasolt fogalmak: születésnap, karácsony, húsvét, anyák napja, értelmezése.		

3. Témakör	**Ritmus- és hallásfejlesztés**	**Óraszám: 20**
Tantárgyi tartalom	• Fékező és ingerlő gyakorlatok. • Hang- és hallásfejlesztés.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Ritmuskészség Hallás	Dallamok, mondókák kíséretével gyorsító-lassító mozgások érzékelése. Állathangok megkülönböztetése egymástól segítséggel. Jól elkülöníthető zörejek, hangok felismertetése. Mozgások utánzása segítségadással, együttműködés a felnőttel és társakkal.	*Játékra nevelés:* gyakorló játék, szerepjáték. *Mozgásnevelés:* alapmozgások, szabadgyakorlatok.
Elvárt teljesítmény: Képes a gyors és lassú mozgásokat differenciálni, követni. Képes együttműködni.		
Elvárt és javasolt fogalmak: ritmus, taps, kopogás, dobbantás, halk, hangos, mondókák, dob, karlendítés, ujjmozgatás.		

4. Témakör	**Zenehallgatás**	**Óraszám: 17**
Tantárgyi tartalom	• Egyszerűbb szövegű és dallamú gyermekdalok többszöri eléneklése felnőtt segítségével. • Zenehallgatás hanghordozóról (magnetofon).	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Figyelem	Rövid dalok meghallgatása, éneklése segítséggel. Tanult, ismert gyermekdalok meghallgatása. Kedvencek kívánság szerinti meghallgatása. Bekapcsolódás a közös éneklésbe. Figyelem tudatos irányítása a zenére .	*Kommunikáció:* logopédiai feladatok. *Játékra nevelés:* gyakorlójáték.
Elvárt teljesítmény: Képes néhány percig a zenére figyelni. Szívesen hallgat zenét. Bekapcsolódik a közös éneklésbe.		
Elvárt és javasolt fogalmak: A dalokban előforduló kifejezések, fogalmak, halk, gyors, szomorú, vidám.		

Évfolyam: 2.

Heti óraszám: 2 Éves óraszám: 72

1. Témakör	Gyermekdalok - Népdalok	Óraszám: 20
Tantárgyi tartalom	• Altatók. • Tenyérjátékok. • Simogatók. • Ujj- játékok. • Hintáztatók. • Lovagoltatók. • Sétáltatók. • Dalok. • Körjátékok. • Felelgetős játékok.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Testséma Finommozgás Mozgáskoordináció Ritmuskészség Figyelem Ritmusérzék Emlékezet	A tanult dalok, mondókák ismétlése, egyre bátrabb előadása egyre kevesebb segítséggel. Dallam dúdolásával, éneklésével baba ringatása. Mondóka, dal ütemére tapsolás, tenyér körkörös simogatása, csiklandozása. Mondókák ritmusára testrészek, tárgyak megérintése, simogatása kevés segítséggel. Egyszerűbb ujj-kiszámoló, mondókákra tenyér ökölbe szorítása, majd az ujjak egyenkénti, nyitása, csukása, rázása. Rövid mondókákra lovaglás ritmusának érzékeltetése térden ülve. Énekek, mondókák ütemére léptetés, egyenes vonalon, körben felnőtt irányításával. Néhány soros egyszerű dal, mozgással kísért előadása (taps, kopogás) segítséggel. Körjátékok játszása egyszerű szabályok betartásával közösen. Mondóka, dal ritmusára test, törzs, láb hintáztatása jobbra-balra, előre-hátra kevés segítséggel. Néhány rövid párbeszédű felelgetős játék megtanulása felnőtt irányításával.	*Mozgásnevelés:* menetelés. *Kommunikáció:* beszédkészség. *Játékra nevelés:* gyakorló és szerepjátékok.
Elvárt teljesítmény: Segítséggel tud mozgást utánozni, végrehajtani. Képes segítséggel rövid párbeszédet előadni.		
Elvárt és javasolt fogalmak: alszik, ébren van, tenyér, simogatás, csiklandozás, kérdez. Válaszol, kar, tenyér, fej, nyak, törzs, kéz, láb, ujjak, ököl, jobb, bal, előre, hátra. Ugrik, szalad, vágtat, lovaglás, egyenes vonal, kör, guggolás, kapu, híd, kézfogás, átbújás, ló.		

2. Témakör	Ünnepkörök dalai	Óraszám: 15
Tantárgyi tartalom	• Családi ünnepek dalai. • Karácsonyra, Húsvétra, Anyák napjára dalok tanulása.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Esztétikai érzék	Születésnapra, karácsonyra, húsvétra, anyák napjára rövid dalok, versek tanulása felnőtt segítségével. Közös előadások iskolai ünnepélyeken irányítással. Bekapcsolódás a közös éneklésbe.	*Kommunikáció:* ünnepek.
Elvárt teljesítmény: Képes társaival együtt közönségnek énekelni.		
Elvárt és javasolt fogalmak: születésnap, karácsony, húsvét, anyák napja, *pünkösd* értelmezése.		

3. Témakör	Ritmus- és hallásfejlesztés	Óraszám: 20
Tantárgyi tartalom	• Ritmikai és dinamikai gyakorlatok. • Fékező és ingerlő gyakorlatok. • Tempóérzékeltető gyakorlatok. • Hang- és hallásfejlesztés.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Ritmuskészség Hallás	Mozgás közben ritmus tapsolása, hangok ritmizálása segítséggel. Dallamok, mondókák kíséretével gyorsító-lassító mozgások érzékelése. Gyors és lassú mozgás közötti különbség érzékelése, felismerése kevés segítségadás mellett. Állathangok megkülönböztetése egymástól. Jól elkülöníthető zörejek, hangok felismertetése kevés segítséggel. Magasabb és mélyebb hangok közötti különbség érzékelése hangszerjátékok bemutatásával. Mozgások utánzása irányítással. Együttműködés a feladatokban.	*Játékra nevelés:* gyakorló játék, szerepjáték. *Mozgásnevelés:* alapmozgások, szabadgyakorlatok.
Elvárt teljesítmény: Képes a gyors és lassú mozgásokat differenciálni, követni. Képes együttműködni.		
Elvárt és javasolt fogalmak: ritmus, taps, kopogás, dobbantás, gyors, lassú, halk, hangos, magas, mély, dalok, mondókák, dob, *triangulum,* cintányér, karlendítés, ujjmozgatás.		

4. Témakör	Zenehallgatás	Óraszám: 17
Tantárgyi tartalom	• Élőzene hallgatása (dallamok furulyán, gitáron, szintetizátoron stb.).	

	• Egyszerűbb szövegű és dallamú gyermekdalok többszöri eléneklése felnőtt segítségével. • Zenehallgatás hanghordozóról (rádió, magnetofon, DVD)	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Figyelem	Egyszerű dallam hangszeres előadásának többszöri meghallgatása, közös dúdolása. Rövid dalok meghallgatása, közös dúdolgatása, éneklése. Tanult, ismert gyermekdalok meghallgatása. Kedvencek kívánság szerinti meghallgatása. Bekapcsolódni az éneklésbe. Figyelem tudatos irányítása a zenére.	*Kommunikáció:* logopédiai feladatok. *Játékra nevelés:* gyakorlójáték.
Elvárt teljesítmény: Képes néhány percig a zenére figyelni. Szívesen hallgat zenét. Bekapcsolódik a közös éneklésbe.		
Elvárt és javasolt fogalmak: A dalokban előforduló kifejezések, fogalmak, halk, gyors, szomorú, vidám.		

3 – 4. évfolyam

Fejlesztési területek – nevelési célok

Az **erkölcsi nevelés**hez kapcsolódóan az előző évek munkájára alapozva történik meg az egyszerű gyermek- és népdalok érzelmi hangulatának megéreztetése, a bennük megjelenő alapvető emberi értékek, érzelmek megfigyelése.

A **nemzeti öntudat és hazafias nevelés**, a népi hagyományok és a magyar kultúra ápolásával, az ünnepkörök dalainak, zenéinek megismerésével, téri és időbeli relációkban a tájékozódási képesség erősítésével valósul meg.

Az **önismeret és társas kultúra** fejlesztésében a tantárgy kiemelten törekszik az együttműködési készség erősítésére közös énekes-táncos tevékenységekkel, az önbizalom erősítésével, a helyes önismeret fejlesztésével a közösségi környezet visszajelzései alapján.

A **testi és lelki egészségre nevelés**t a tantárgy a zene, a ritmus és a mozgás összefüggésének megfigyelésével, a zenének, éneknek egyszerű mozgással történő kísérésével, és az érzelmek megjelenítésének megalapozásával támogatja, amelyhez a lelki állapothoz, hangulathoz illő zenék és énekek kiválasztása, hallgatása is társul.

A **családi életre nevelés**t és az **anyanyelvi kommunikáció**t a családi ünnepekhez kötődő dalok és zenék ismeretének bővítése, készülődés ezek előadására, mondókákkal, gyermek- és népdalokkal a nyelvi kifejezőkészség fejlesztése segíti.

A tantárgy a **médiatudatosságra nevelés** fejlesztését a hangulatnak, ízlésnek megfelelő zenék, dalok keresésének segítésével a médiumokban és a zenehallgatás különböző lehetőségeinek bemutatásával.

Kulcskompetenciák

A **személyes és társas kapcsolati kompetenciák** fejlesztését a társakkal való együttműködéssel, közös éneklés és zenélés keretében az egymásra figyelés erősítésével éri el. Fontos az eredmények eléréséhez a gyermekjátékokban és táncos produkciókban a partnerrel való kapcsolattartás gyakorlása is.

A **kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái**nak a fejlődését, segíti a zenehallgatás és éneklés iránti igény fenntartása; az ízlésvilág formálása zenei élményeken keresztül; az alkalomhoz és hangulathoz illeszkedő, kedvelt zenék és dalok választásának segítése.

Évfolyam: 3.

Heti óraszám: 2 Éves óraszám: 72

1. Témakör	Gyermekdalok - Népdalok	Óraszám: 15
Tantárgyi tartalom	• Dalok. • A tanult dalok folyamatos ismétlése, új dalok tanulása. • Körjátékok.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Testséma Finommozgás Mozgáskoordináció Ritmuskészség Figyelem Ritmusérzék Emlékezet	Évszakokról, ünnepekről, állatokról, virágokról szóló dalok tanulása. Rövid dalok mozgással kísért előadása közösen. A dalok szövegének és dallamának elsajátítása segítséggel. Körjátékok tanulása. Néhány rövid párbeszédű felelgetős játék előadása irányítás mellett. • Gyermekdalok közös éneklése. • Bekapcsolódás közös éneklésbe. • A dal szövegének mozgással összekötése. • Segítséggel rövid felelgetős játékok előadása.	*Kommunikáció:* szövegek ismerete. *Játékra nevelés:* szerepjáték, spontán játék: *Mozgásnevelés:* utánzómozgások.
Elvárt teljesítmény: Ismer 6-8 verset, gyermekdalt, segítséggel elő tudja adni. Képes a dal szövegét mozgással összekötni, utánozni. Tud együttműködéssel szerepjátékot játszani.		
Elvárt és javasolt fogalmak: A dalokban található ismeretlen fogalmak, zsebkendő, koszorú, kör, guggolás, kapu, átbújás, oldalt, jobbra, balra, ugrás, utánzás, kérdés, felelet.		

2. Témakör	Ünnepkörök dalai	Óraszám: 20
Tantárgyi tartalom	• Ünnepek dalai. • Új szokások kialakítása a szűk közösség ünnepeihez (születésnapok, karácsony, anyák napja).	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Esztétikai érzék	Karácsonyra, húsvétra, anyák napjára, születésnapra, pünkösdre dalok tanulása, éneklése. Aktuális ünnepre közös szereplési lehetőségek. A születésnapok, névnapok számontartása, az ünneplés megszervezése. Az adott ünnepnek megfelelő rövid dal énekelése segítséggel. Ünnepeken közös énekelés társakkal.	*Kommunikáció:* ünnepek, szereplés.
Elvárt teljesítmény: Tud a megfelelő ünnepeken énekelni társakkal és önállóan.		

Elvárt és javasolt fogalmak: karácsony, húsvét, anyák napja, pünkösd, születésnap. Az ünnepekhez kapcsolható szókincs. műsor, várakozás, siker feladat, vállalás.

3. Témakör	**Ritmus- és hallásfejlesztés**	**Óraszám: 20**
Tantárgyi tartalom	• Ritmikai gyakorlatok. • Hang- és hallásfejlesztés. • Ritmushangszerek használata.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Ritmuskészség Hallás	Az egyenletes lüktetés és a ritmus összekapcsolása irányítással. A mozgás és a dal ritmusának együttes megszólaltatása segítséggel. Lassú-gyors járás kísérése tapssal, dobolással. Egymástól eltérő zörejek, hangok felismerése segítséggel. Társak és felnőttek hangjának felismerése és elkülönítése magnóról. Dob, cintányér, triangulum megszólaltatása kevés segítséggel.	*Mozgásnevelés:* alapmozgások.
Elvárt teljesítmény: Ismer hangszereket, ismeri a hangos, halk fogalmát, és tudja differenciálni. Képes a dal ritmusát segítséggel tapsolni, kopogni. Képes társaival is kontaktust teremteni játék közben.		
Elvárt és javasolt fogalmak: csigavonal, hullámvonal, lábütögetés, gyerek, felnőtt, magas, mély, taps, koppantás, *dalritmus,* egyforma, *egyenletes ritmus.* Fából készült hangszerek. halk, hangos, fa, fényes, csengő.		

4. Témakör	**Zenehallgatás**	**Óraszám: 17**
Tantárgyi tartalom	• Évszakokhoz kötődő zenék hallgatása. • Kedvenc zene megmutatása társaknak (DVD, kazetta, stb.). • Megzenésített gyerekversek hallgatása • A mindennapokban hallható zene közös hallgatása.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Figyelem	Már ismert dalok, dallamok az ünnephez kapcsolható hangszerelésben Legyen türelmes és udvarias a közös zenehallgatás során. A zenedarabokban szereplő előadó énekes felismerése, a darab hangulatának felismerése. A zene hallgatásához szükséges figyelem és fegyelem kialakítása. A kulturált zenehallgatás szabályainak gyakorlása.	*Játékra nevelés:* spontán játék.

Elvárt teljesítmény: Képes a zene hallgatásához szükséges figyelmet és fegyelmet tanúsítani.
Elvárt és javasolt fogalmak: türelem, sorra kerül, kedvenc, választás, ütemezve éneklés, dal, ritmus, zene, vers.

Évfolyam: 4.

Heti óraszám: 2 Éves óraszám: 72

1. Témakör	Gyermekdalok - Népdalok	Óraszám: 15
Tantárgyi tartalom	• Dalok. • A tanult dalok folyamatos ismétlése, új dalok tanulása. • Körjátékok. • Felelgetős játék. • Táncok énekes kísérettel.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Testséma Finommozgás Mozgáskoordináció Ritmuskészség Figyelem Ritmusérzék Emlékezet	Évszakokról, ünnepekről, állatokról, virágokról szóló dalok tanulása. Rövid dalok mozgással kísért előadása kevés segítséggel. A dalok szövegének és dallamának egyre biztosabb elsajátítása, változatos ritmuskísérettel (dob, csörgődob, ütőfa) Körjátékok tanulása. Néhány rövid párbeszédű felelgetős játék előadása (Gyertek haza ludaim, Fehér liliomszál stb.). Rida jobbra-balra utánzással. Zárt rida: kis térdhajlítással előre. Keresztbe lépés és féltalpon oldalt lépés, irányítással.	*Kommunikáció:* szövegek ismerete. *Játékra nevelés:* szerepjáték, spontán játék. *Mozgásnevelés:* utánzó-mozgások.
Elvárt teljesítmény: Ismer 8-10 verset, gyermekdalt, segítséggel elő tudja adni. Tud lá-lá-val énekelni. Képes a dal szövegét mozgással összekötni, együttműködéssel a lépéseket utánoz. Tud együttműködéssel szerepjátékot játszani.		
Elvárt és javasolt fogalmak: A dalokban található ismeretlen fogalmak, zsebkendő, koszorú, kör, guggolás, kapu, híd, átbújás, kézfogás *keresztbe*, oldalt, jobbra, balra, ugrás, megtámasztás, utánzás, kérdés, felelet.		

2. Témakör	Ünnepkörök dalai	Óraszám: 20
Tantárgyi tartalom	• Ünnepek dalai. • Új szokások kialakítása a szűk közösség ünnepeihez (születésnapok, karácsony, anyák napja).	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Esztétikai érzék	Karácsonyra, húsvétra, anyák napjára, születésnapra, pünkösdre dalok tanulása, éneklése. Aktuális ünnepre rövid műsor készítése és előadása közösen, közös- és egyéni szereplési lehetőségek.	*Kommunikáció:* ünnepek, szereplés.

	A születésnapok, névnapok számontartása, az ünneplés megszervezése. Az adott ünnepnek megfelelő rövid dalt énekelése segítséggel. Ünnepeken közös énekelés társakkal és önállóan, esetleg kevés segítséggel.	
Elvárt teljesítmény: Tud a megfelelő ünnepeken énekelni társakkal és önállóan, kevés segítséggel.		
Elvárt és javasolt fogalmak: karácsony, húsvét, anyák napja, pünkösd, születésnap. Az ünnepekhez kapcsolható szókincs. műsor, várakozás, siker feladat, vállalás.		

3. Témakör	**Ritmus- és hallásfejlesztés**	**Óraszám: 20**
Tantárgyi tartalom	• Ritmikai és dinamikai gyakorlatok. • Fékező és gyorsító gyakorlatok. • Tempóérzékeltető gyakorlatok. • Hang- és hallásfejlesztés. • Ritmushangszerek használata.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Ritmuskészség Hallás	Az egyenletes lüktetés és a ritmus összekapcsolása kevés segítséggel. Lassú-gyors járás kísérése tapssal, dobolással. Tempótartás játékos mozdulatokkal. Egymástól eltérő zörejek, hangok felismerése. Társak és felnőttek hangjának felismerése és elkülönítése magnóról. Dob, cintányér, triangulum megszólaltatása. Hangfelismerési gyakorlatok bekötött szemmel hangszer hangjának felismerése.	*Mozgásnevelés:* alapmozgások.
Elvárt teljesítmény: Ismer hangszereket, ismeri a hangos, halk fogalmát, és tudja differenciálni. Képes a dal ritmusát segítséggel tapsolni, kopogni. Képes társaival is kontaktust teremteni játék közben.		
Elvárt és javasolt fogalmak: csigavonal, hullámvonal, lábütögetés, kivárás, újraindítás, gyerek, felnőtt, magas, mély taps, koppantás, erős lépés, lábütögetés, *kivár*, *újraindít, tempót tart, dalritmus,* egyforma, *egyenletes ritmus.* Fából, fémből készült hangszerek. halk, hangos, *tompa*, éles, fa, fényes, csengő.		

4. Témakör	**Zenehallgatás**	**Óraszám: 17**
Tantárgyi tartalom	• Évszakokhoz kötődő zenék hallgatása. • Kedvenc zene megmutatása társaknak (DVD, kazetta, stb.). • Megzenésített gyerekversek hallgatása élő- és gépzenei előadásban. • A mindennapokban hallható zene közös hallgatása, elemzése.	

Fejlesztendő képesség, készség	Tanulói tevékenység	Kapcsolódási pontok
Figyelem	Már ismert dalok, dallamok az ünnephez kapcsolható hangszerelésben, speciális hangszerekkel előadva pl.: karácsonyi orgonamuzsika, harangjáték, stb.). Legyen türelmes és udvarias a közös zenehallgatás során. Élő koncerten részvétel, az alkalom előtt az előadó eddigi produkciójának megismerése (kazetta, DVD), a legkedvesebb dalok megtanulása, közös éneklése. A zenedarabokban szereplő hangszerek, és az előadó énekes felismerése, a darab hangulatának, dinamikájának megállapítása.	*Játékra nevelés:* spontán játék.
Elvárt teljesítmény: Képes a zene hallgatásához szükséges figyelmet és fegyelmet tanúsítani.		
Elvárt és javasolt fogalmak: orgona, harangjáték, türelem, sorra kerül, kedvenc, választás. Ütemezve éneklés, dal, ritmus, zene, vers.		

5 – 6. évfolyam

Fejlesztési területek – nevelési célok

A tantárgy lehetőséget teremt a közös szabályalkotás gyakorlására, az alapvető emberi értékekhez, érzelmekhez kapcsolódó zenék, dalok keresésére, kiválasztására (**erkölcsi nevelés**).

A **nemzeti öntudatot, hazafias nevelés**t a közösségi eseményeken, ünnepeken keresztül a nemzeti hovatartozás és összetartozás szerepének felismertetésével és legfontosabb nemzeti ünnepeink zenéinek, dalainak megismerésével erősíti.

Az **önismeret és társas kultúra fejlesztésé**ben nagy szerepet játszik a fokozódó együttműködéssel végzett közös tevékenykedéssel és a reális önértékelés fejlesztésével az önbizalom megerősítésére.

A **családi életre nevelés**ben a tantárgy nagy szerepet játszik a családi ünnepek, hagyományok ápolásának kulturált gyakorlásával, a készülődés fontosságának felismertetésével, a testi és lelki egészségre nevelésben az érzelmek zenére történő mozgással való kifejezésének fejlesztésével.

A **médiatudatosságra nevelés**t a zenei igényeknek megfelelő médiumok kiválasztásának és elérésének megismertetésével és gyakoroltatásával éri el.

Kulcskompetenciák

A **kommunikációs kompetenciák** alakításához a nyelvi kifejezőképesség fejlesztésével, mondókák és dalok megismerésével, a szövegértés fejlesztésével; a megismert mondókák, dalok érzelmi mondanivalójával; a dalszövegek összefüggéseinek felismertetésével járul hozzá.

A **személyes és társas kapcsolati kompetenciák** fejlesztését a kulturális sokszínűség, a nemzeti és nemzetiségi kultúra elemeinek megismerésével segíti.

A **munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák** fejlesztését az ünnepségeken, társakkal együttműködő, aktív részvétel ösztönzésével segíti.

A tantárgy a **kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái**nak a fejlődését, az érdeklődés felkeltésével a színvonalas zeneművészeti alkotások iránt, az ízlésvilág formálásával a zenei élmények nyújtásán keresztül, a hangulatnak megfelelő zenehallgatás ösztönzésével és a különböző zenei stílusok megismertetésével, a monotónia és egyhangúság elkerülésével a zenehallgatásban támogatja.

Évfolyam: 5.

Heti óraszám: 2 Éves óraszám: 72

1. Témakör	Gyermekdalok - Népdalok	Óraszám: 15
Tantárgyi tartalom	• Körjátékok. • Felelgetős játék.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Ritmusérzék Figyelem Emlékezet Hallás Mozgáskoordináció Téri tájékozódás	Népdalcsokrok összeállítása segítséggel témakörök szerint (növények, időjárás, köszöntők). Párválasztók, kifordulós körjátékok közösen, irányítással. Rövid szituációs gyakorlatok előadása irányítás mellett. Táncolás irányítással, egyet balra, egyet jobbra lépve.	*Kommunikáció:* élőlények. *Mozgásnevelés:* alapmozgások.
Elvárt teljesítmény: Képes hangsúlyos részeket mozgással kifejezni. Képes megadott hangra dalt elkezdeni és végigénekelni segítséggel.		
Elvárt és javasolt fogalmak: A népdalokban található ismeretlen szavak, kifordulás, befordulás, irányváltás, ritmus, dallam.		

2. Témakör	Ünnepkörök dalai	Óraszám: 15
Tantárgyi tartalom	• Családi ünnepek dalai. • Nemzeti ünnepek dalai.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Esztétikai érzék	Karácsonyra, húsvétra, pünkösdre, anyák napjára, születésnapra dal, vers tanulása. Himnusz megismerése, meghallgatása. Az ünnepnek megfelelő dal, vers kiválasztása segítséggel, előadása. Közös éneklés társakkal.	*Kommunikáció:* ünnepek. *Ábrázolás-alakítás:* dekoráció, ajándék.
Elvárt teljesítmény: Képes az adott ünnepnek megfelelő dalt, verset kiválasztani, előadni segítséggel.		
Elvárt és javasolt fogalmak: Hagyomány, szokás, ünneplés, megemlékezés, karácsony, újév, húsvét, pünkösd, Március 15. Nemzeti ünnep (augusztus 20. október 23.), Himnusz, Katonadalok.		

3. Témakör	Ritmus- és hallásfejlesztés	Óraszám: 20
Tantárgyi tartalom	• Ritmikai gyakorlatok. • Fékező és gyorsító gyakorlatok. • Hang- és hallásfejlesztés. • Ritmushangszerek használata.	

Fejlesztendő képesség, készség	Tanulói tevékenység	Kapcsolódási pontok
Ritmus Hallás Önszabályozás	Egyenletes lüktetés ritmus összekapcsolása. Leülés-felállás, séta-futás váltakozása megadott jelre. Halk és hangos beszéd megkülönböztetése. Hangerő szabályozása irányítás mellett, közös éneklés közben. Néhány hangszer megszólaltatása.	*Olvasás-írás:* hangkiemelés.
Elvárt teljesítmény: Képes megkülönböztetni a halk, hangos, a magas, mély beszédet.		
Elvárt és javasolt fogalmak: együtt hangoztatás, ütőhangszerek, fém, fa, erősítés, halkítás, hangos, lágy, zümmögő éneklés. Belép, megáll, tempót tart, magas és mély beszéd.		

4. Témakör	Zenehallgatás	Óraszám: 22
Tantárgyi tartalom	• Énekes élőzene hallgatása. • A zene pihentető hatásának megtapasztalása. • Összefüggő zenedarab meghallgatása.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Figyelem	Társak előadásának meghallgatása. Relaxációs zene hatásának megtapasztalása. A muzsika hangjai stb. hallgatása, dúdolása, egyes részletek megtanulása. Szívesen hallgatni zenét.	*Ábrázolás-alakítás:* hangulat kifejezése. *Mozgásnevelés:* relaxálás zene közben.
Elvárt teljesítmény: Szívesen hallgat zenét, van kedvenc zenedarabja. Képes a dal ritmusát együttműködéssel, segítséggel tapsolni, kopogni.		
Elvárt és javasolt fogalmak: A szükséges zenei szakszavak, megnevezések, kikapcsolódás, pihenés szólóének, közönség, figyelmes hallgatás, taps.		

Évfolyam: 6.

Heti óraszám: 2 Éves óraszám: 72

1. Témakör	Gyermekdalok - Népdalok	Óraszám: 15
Tantárgyi tartalom	• Magyar népdalok. • Magyar táncok. • Körjátékok. • Felelgetős játék.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Ritmusérzék Figyelem Emlékezet Hallás Mozgáskoordináció Téri tájékozódás	Népdalcsokrok összeállítása irányítással, témakörök szerint (növények, időjárás, köszöntők). Néhány népdalt elénekelése. Táncolás önállóan, egyet balra, egyet jobbra lépve. Egylépéses csárdás: oldalt lépés + fél súllyal zárás, ismétlés ellenkező lábbal. Párválasztók, kifordulós körjátékok. Rövid szituációs gyakorlatok előadása.	*Kommunikáció:* élőlények. *Mozgásnevelés:* alapmozgások.
Elvárt teljesítmény: Képes hangsúlyos és hangsúlytalan részeket mozgással kifejezni. Képes megadott hangra dalt elkezdeni és végigénekelni.		
Elvárt és javasolt fogalmak: A népdalokban található ismeretlen szavak, különböző népek nevei, csárdás forgás, kifordulás, befordulás, irányváltás, motívum, ritmus, dallam.		

2. Témakör	Ünnepkörök dalai	Óraszám: 15
Tantárgyi tartalom	• Családi ünnepek dalai. • Nemzeti ünnepek dalai.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Esztétikai érzék	Karácsonyra, húsvétra, pünkösdre, anyák napjára, születésnapra dal, vers tanulása. Toborzó dalok megtanulása, Himnusz, Szózat megismerése. Az ünnepnek megfelelő dal, vers kiválasztása, előadása. Közösen énekelés társakkal.	*Kommunikáció:* ünnepek. *Ábrázolás-alakítás:* dekoráció, ajándék.
Elvárt teljesítmény: Képes az adott ünnepnek megfelelő dalt, verset kiválasztani, előadni.		
Elvárt és javasolt fogalmak: Hagyomány, szokás, ünneplés, megemlékezés, karácsony, újév, vízkereszt, húsvét, pünkösd. Március 15. Nemzeti ünnep (augusztus 20. október 23.), Himnusz, Szózat Katonadalok, megzenésített költemények.		

3. Témakör	Ritmus- és hallásfejlesztés	Óraszám: 20
Tantárgyi tartalom	• Ritmikai és dinamikai gyakorlatok.	

	• Fékező és gyorsító gyakorlatok. • Tempóérzékeltető gyakorlatok. • Hang- és hallásfejlesztés. • Ritmushangszerek használata.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Ritmus Hallás Önszabályozás	Egyenletes lüktetés ritmus összekapcsolása. Kettes lüktetés érzékelése. Leülés-felállás, séta-futás váltakozása jelre. Önálló dalkezdés, tempótartás. Halk és hangos beszéd, éneklés. Magas és mély hang érzékelése. Hangerő szabályozása, váltása. Belső hallásfejlesztés, dallambújtatás. Fúvós, húros, és ütőhangszerek megnevezése. Közös éneklés megadott hanggal.	*Olvasás-írás:* hangkiemelés.
Elvárt teljesítmény: Képes megkülönböztetni a halk, hangos, a magas, mély beszédet. Képes ütemkezdő hangsúlyokat kiemelni.		
Elvárt és javasolt fogalmak: együtt hangoztatás, ütőhangszerek, fém, fa, erősítés, halkítás, kettes lüktetés, ütemhangsúly, hangos, lágy, zümmögő éneklés, hangsúlyos és hangsúlytalan lépés, belép, megáll, tempót tart, magas és mély beszéd, emelkedő, ereszkedő dallamvonal.		

4. Témakör	**Zenehallgatás**	**Óraszám: 22**
Tantárgyi tartalom	• Hangszeres és énekes élőzene hallgatása. • Részvétel zenés koncerten. • A zene pihentető hatásának megtapasztalása. • Hosszabb összefüggő zenedarab meghallgatása.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Figyelem	Társak előadásának meghallgatása. Megfigyelési szempontok a zenehallgatással kapcsolatban (hangmagasság, ritmus, hangerő stb.) (kórusművek, hangszeres darabok, szóló hangszerek, nagyzenekari művek részletei) Relaxációs zene hatásának megtapasztalása. A muzsika hangjai stb. hallgatása, dúdolása, egyes részletek megtanulása.	*Ábrázolás-alakítás:* hangulat kifejezése. *Mozgásnevelés:* relaxálás zenehallgatás közben.
Elvárt teljesítmény: Szívesen hallgat zenét, van kedvenc zenedarabja. Képes a dal ritmusát együttműködéssel, segítséggel tapsolni, kopogni.		
Elvárt és javasolt fogalmak: A szükséges zenei szakszavak, megnevezések (kórus, szóló, zenekar, karmester, stb.), kikapcsolódás, pihenés szólóének, kánon, közönség, figyelmes hallgatás, taps.		

7 – 8. évfolyam

Fejlesztési területek – nevelési célok

Az előző évfolyamokhoz kapcsolódva tovább folyik a szabályokhoz való rugalmas alkalmazkodás képességének fejlesztése, a szabályok alkalmazásának erősítése, a közös szabályalkotás gyakorlása (**erkölcsi nevelés**).

A **nemzeti öntudat, hazafias nevelés** a népi hagyományok, ünnepkörök dalain, mondókáin keresztül a nemzeti összetartozás érzésének erősítésével történik.

Az **önismeret és társas kultúra** a közösségben a reális önértékelés kialakításával, csoportos produkciókban történő részvétellel, a társas kapcsolatok és közös tevékenységek segítségével a személyiség fejlesztésével erősödik.

A **testi és lelki egészségre nevelés**t a tantárgy a különböző hangulatok, érzelmek megjelenítésével a zenére történő mozgásban, a feszültségek levezetésének segítésével, a szorongásos állapotok oldásával, zenei élmények nyújtásával segíti.

A **családi életre nevelés**ben nagy szerepet játszik a családi ünnepek, hagyományok ápolásában való aktív részvétel ösztönzésével.

A **médiatudatosságra nevelés**t a hangulathoz, ízlésvilághoz illeszkedő zenei alkotások különféle médiumok lehetőségei közötti keresésének támogatása, és az ízlésének megfelelő választás képességének megerősítése, bátorítása segíti.

Kulcskompetenciák

Szoros a tantárgy kapcsolódása a **kommunikációs kompetenciák,** a szövegértés fejlesztéséhez és a megismert dalok tartalmának megértéséhez.

A **személyes és társas kapcsolati kompetenciák** fejlesztése a kulturális sokszínűség megismerésének bővítésével és a közösségi beilleszkedés elősegítésével történik.

Az önkéntes szerepvállalás ösztönzése a közösségi, ünnepi rendezvényeken a **munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák** fejlesztését erősíti.

A **kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái**nak a fejlesztését a zenei módszerek segítségével végzett kreativitásfejlesztéssel és az önálló zenei ízlésvilág kialakításának segítésével, a zenehallgatásban a sokszínűség támogatásával, változatos élmények nyújtásával valósítja meg.

Évfolyam: 7.

Heti óraszám: 2 Éves óraszám: 72

1. Témakör	Gyermekdalok - Népdalok	Óraszám: 15
Tantárgyi tartalom	• Magyar népdalok. • Műdalok.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Szókincs Verbális memória	Egyszerű dallamvezetésű népdalok ritmikai előadása. Népdalcsokrok összeállítása, előadása közösen és egyénileg. Közismert dalok éneklése közösen, egyénileg. Több népdal eléneklése. Egy-egy jellegzetes népdalt megismerése (témához). Műdalok éneklése.	*Kommunikáció:* kifejező szövegmondás. *Állampolgári ismeretek:* érzelmi megnyilvánulások, szomszédos népek, magyar tájegységek.
Elvárt teljesítmény: Képes segítséggel énekelni legalább 5-7 egyszerű népdalt, és eljátszani 1-2 gyermektáncot.		
Elvárt és javasolt fogalmak: párosító, vidám, tréfálkozó, kötetlen, kötött ritmus.		

2. Témakör	Ünnepkörök dalai	Óraszám: 20
Tantárgyi tartalom	• Családi ünnepek dalai. • Nemzeti ünnepek és az ezekhez kapcsolódó zeneművek megismerése**.**	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Esztétikai érzék Érzelmi azonosulás Önszabályozás	Jeles napok dalai, születésnapi, névnapi köszöntők. Erkel Ferenc: Himnusz. A tanultak számbavétele, csoportosításuk ünnepek, hangulatuk, személyes, érzelmi okokból. Az ünnepekre tanult ének előadása irányítással.	*Kommunikáció:* ünnepi műsor. *Állampolgári ismeretek*: az ünnepek, hagyományok. *Testnevelés:* állóképesség, téri formák alakítása.
Elvárt teljesítmény: Ismeri a Himnuszt elhangzásakor megfelelően viselkedik.		
Elvárt és javasolt fogalmak: Nemzeti érzés, magyarság, ünnep, szokások, vers, dal, búcsú, ünnepelt, emlék, kórus, Karácsony, húsvét, pünkösd, anyák napja, születésnap, keresztelő, lakodalom, ballagás, búcsú, megható.		

3. Témakör	Ritmus- és hallásfejlesztés	Óraszám: 15
Tantárgyi tartalom	• Ritmikai és dinamikai gyakorlatok. • Fékező és ingerlő gyakorlatok. • Tempóérzékeltető gyakorlatok. • Hang- és hallásfejlesztés. • Ismerkedés hangszerekkel. • Ismerkedés az emberi hang sajátosságaival.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Hallás Ritmus Önszabályozás	Hangerő szabályozása. Fokozatos halkítás, erősítés időtartama. Dallambújtatás. Daltöredékből dal felismerése. Hangszerek hangjának felismerése. Az énekhangok jellegzetességeivel kapcsolatos megfigyelések, saját hang tudatos megfigyelése.	*Állampolgári ismeretek:* közös koncert-látogatás. *Olvasás-írás:* írás vonalközbe.
Elvárt teljesítmény: Képes észlelni a különbséget a lassú és gyors zene között. Képes hangszerrel erősíteni, halkítani. Kialakul a belső hallása. Képes felismerni megszólaltatás után a hangszereket.		
Elvárt és javasolt fogalmak: kopogós, kezdés, befejezés, hangmagasság, belépés, megállás, fa, cserép, üveg, fém. Alkalmazás, kirakás koronggal, ritmus. Lassú ének, gyors, szólamok, szoprán, alt.		

4. Témakör	Zenehallgatás	Óraszám: 22
Tantárgyi tartalom	• Klasszikus művek részleteinek meghallgatása • Szórakoztató zenei felvételek hallgatása. • Ismert, népszerű darabok hallgatása.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Figyelem	Néhány mű meghallgatása, egyes részletek megtanulása Türelem, egymás kedvencének meghallgatása, tiszteletben tartása. (műdal, tánczene, disco zene, rock zene) A tanulmányok során megismert darabok többszöri meghallgatása, ismertebb részletek közös dúdolása, éneklése.	*Állampolgári ismeretek:* koncert látogatása. *Ábrázolás-alakítás:* hangulat megjelenítés.
Elvárt teljesítmény: Képes irányítás mellett huzamosabb ideig értelmi képességének megfelelő zenét hallgatni. Képes a többször hallott részleteket felismerni zenedarabokban.		
Elvárt és javasolt fogalmak: Zeneszerző, opera, Beat, rock, disco.		

Évfolyam: 8.

Heti óraszám: 2 Éves óraszám: 72

1. Témakör	Gyermekdalok - Népdalok	Óraszám: 15
Tantárgyi tartalom	• Magyar népdalok. • Más népek dalai. • Műdalok (Pál, Kata, Péter jó reggelt, Ég a város, ég a ház is, Künn az ágon újra szól a víg kakukkmadár, - kánonok, stb.)	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Szókincs Verbális memória	Egyszerű dallamvezetésű népdalok ritmikai előadása. Népdalcsokrok összeállítása, előadása. Ismerje meg és énekelje más népek dalait. Közismert dalok éneklése közösen, egyénileg, változatos hangszerkísérettel. Népdalcsokrok éneklése témához kapcsolódóan. Műdalokat énekelése.	*Kommunikáció:* kifejező szövegmondás. *Állampolgári ismeretek:* érzelmi megnyilvánulások, szomszédos népek, magyar tájegységek.
Elvárt teljesítmény: Képes segítséggel énekelni legalább 8-10 egyszerű népdalt, és eljátszani 1-2 gyermektáncot.		
Elvárt és javasolt fogalmak: párosító, vidám, tréfálkozó, emelkedő, ereszkedő dallamvonal, kötetlen, kötött ritmus cseh, román, palóc, francia, kánon oldalt lépés, mellé lépés francia, olasz, lengyel, román,		

2. Témakör	Ünnepkörök dalai	Óraszám: 20
Tantárgyi tartalom	• Családi ünnepek dalai. • Ballagási dalok. • Nemzeti ünnepek és az ezekhez kapcsolódó zeneművek megismerése, egyes darabok megtanulása.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Esztétikai érzék Érzelmi azonosulás Önszabályozás	Jeles napok dalai, születésnapi, névnapi köszöntők. Felkészülés a ballagásra. Az ünnepélyes ballagásra előkészületek, közismert, elfogadott dalok megtanulása, éneklése menet közben. Toborzó dalok. Erkel Ferenc: Himnusz, Egressy Béni: Szózat megismerése. Tolcsvai: Talpra magyar, Szörényi-Bródy: István a király, stb. A tanultak számbavétele, csoportosításuk ünnepek, ritmusuk, hangulatuk szerint.	*Kommunikáció:* ünnepi műsor. *Állampolgári ismeretek:* az ünnepek tartalma, hagyományok. *Testnevelés:* állóképesség, téri formák alakítása.

	Az ünnepekre tanult ének- és zenedarabok ismétlése.	
Elvárt teljesítmény: Ismeri a Himnuszt és Szózatot, elhangzásakor megfelelően viselkedik.		
Elvárt és javasolt fogalmak: Nemzeti érzés, magyarság, ünnep, szokások, vers, dal, ballagás, búcsú, ünnepelt, kedvenc felejtés, emlék. Egynemű kar, vegyes kar, férfikar, kórus, Karácsony, húsvét, pünkösd, anyák napja, születésnap, keresztelő, lakodalom, ballagás, búcsú, megható.		

3. Témakör	**Ritmus- és hallásfejlesztés**	**Óraszám: 15**
Tantárgyi tartalom	• Ritmikai és dinamikai gyakorlatok. • Fékező és ingerlő gyakorlatok. • Tempóérzékeltető gyakorlatok. • Hang- és hallásfejlesztés. • Ismerkedés hangszerekkel. • Ismerkedés az emberi hang sajátosságaival.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Hallás Ritmus Önszabályozás	Kotta olvasása ritmusképlettel. Tá-ti-ti grafikus lejegyzése. Hangerő szabályozása. Fokozatos halkítás, erősítés időtartama. Dallambújtatás. Daltöredékből dal felismerése. Fafúvós, rézfúvós, vonós hangszerek hangjának felismerése. Az énekhangok jellegzetességeivel kapcsolatos megfigyelések, saját hang tudatos megfigyelése.	*Állampolgári ismeretek:* közös koncert-látogatás. *Olvasás-írás:* írás vonalközbe.
Elvárt teljesítmény: Képes ritmusképletet lejegyezni és visszaolvasni. Képes észlelni a különbséget a lassú és gyors zene között. Képes hangszerrel erősíteni, halkítani. Kialakul a belső hallása. Képes felismerni megszólaltatás után a hangszereket. Felismeri a szólamokat. Képes irányítás mellett egyszerű ritmust utánozni hangszeres kísérettel.		
Elvárt és javasolt fogalmak: kopogós, tá-ti-ti ritmus, dallambújtatás, kezdés, befejezés, hangmagasság, belépés, megállás, fa, cserép, üveg, fém. Ritmusképlet, alkalmazás, kirakás koronggal kotta, kottavonal, ritmus, feszített ritmus, lassú tempó. Lassú ének, gyors, szólamok, szoprán, alt, gége, hangszalagok, rekedtség.		

4. Témakör	**Zenehallgatás**	**Óraszám: 22**
Tantárgyi tartalom	• Klasszikus művek részleteinek meghallgatása • Szórakoztató zenei felvételek hallgatása. • Ismert, népszerű darabok hallgatása.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Figyelem	Megfigyelési szempontok alapján néhány mű meghallgatása, egyes részletek	*Állampolgári ismeretek:*

	megtanulása (pl.: Kodály: Esti dal meghallgatása gyermekkari feldolgozásban, Mozart: Varázsfuvola részlet, stb.) Türelem, egymás kedvencének meghallgatása, tiszteletben tartása. (műdal, tánczene, disco zene, rock zene) A tanulmányok során megismert darabok többszöri meghallgatása, ismertebb részletek közös dúdolása, éneklése.	koncert látogatása. *Ábrázolás-alakítás:* hangulat megjelenítése.
Elvárt teljesítmény: Képes irányítás mellett huzamosabb ideig értelmi képességének megfelelő zenét hallgatni. Képes a többször hallott részleteket felismerni zenedarabokban.		
Elvárt és javasolt fogalmak: Zeneszerző, opera, Beat, rock, disco. Részlet, teljes mű.		

Ábrázolás – alakítás

Értelmileg akadályozottak Általános Iskolája

Évfolyam: 1 – 8.

A tantárgy témáinak feldolgozásához tartozó időkeret

Témakör / Évfolyam	1.	2.	3	4.	5.	6.	7.	8.
1. Formázások különböző anyagokból	**30**	**30**	**20**	**20**	**-**	**-**	**-**	**-**
2. Építés	**20**	**20**	**15**	**15**	**-**	**-**	**-**	**-**
3. Papír formálása, alakítása	**28**	**28**	**15**	**15**	**-**	**-**	**-**	**-**
4. Vizuális ábrázolás	**30**	**30**	**22**	**22**	**37**	**37**	**30**	**30**
5. Komplex alakító tevékenység		**-**	**-**	**-**	**35**	**35**	**30**	**30**
6. Elemi ismeretek művészeti alkotásokról	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**		**12**	**12**
Összesen	**108**	**108**	**72**	**72**	**72**	**72**	**72**	**72**

Ábrázolás – alakítás
Évfolyam: 1 – 8.

Tantárgyi célok

A tantárgy célja megalapozni a funkcióöröm motivációs hátterével a különböző ábrázoló- alakító tevékenységekben az alkotóképességet, alakítani és fejleszteni az igényt a kreatív önkifejezésre a vizuális művészetek eszköztárának felhasználásával.

Tantárgyi feladatok

A pedagógusnak törekednie kell arra, hogy fejlődjön a tantárgy szemléletformáló hatása által az értelmileg akadályozott tanuló képzelőereje, fantáziája, esztétikai érzéke, alakuljon ki a pozitív énképe, fejlődjön önismerete a felfedezések és a siker örömével.

Támogassa a tanulók számára a munkavégzés során a tanulóknak az anyagokról szerzett tapasztalatait, tevékenykedjenek szívesen, fejlődjön alkotásvágyuk a tárgyak, cselekvések, jelenségek megfigyelése és a figyelem, feladattudat, észlelés, finommotorika fejlődése segítségével, tapasztalati élményeik alapján ismerjék meg az ábrázolás-alakításhoz szükséges eszközöket, építészeti és művészeti értékeket. A környezeti adottságok és a differenciálás lehetőségeinek megteremtése támogatja, hogy folyamatosan bővülnek a tanulók ismeretei a hagyományápolásról, népszokásokról, a nevezetes napokról, megismerkednek műalkotásokkal, tantárgy-specifikus jártasságaik, készségeik fejlődik.

1 – 2. évfolyam

Fejlesztési területek – nevelési célok

A **nemzeti öntudat, hazafias nevelés**ben a tantárgy különösen fontos szerepet játszik a hagyományok, a közösségi múlt jellemzőinek megismerésén keresztül, a tanuló környezetéhez az alapvető kötődés kialakításával.

Az **önismeret és a társas kapcsolati kultúra** fejlesztésében a megfigyelőképesség fejlesztése és az önértékelés és az önbizalom megalapozása történik.

Kulcskompetenciák

A **kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciák** fejlesztéséhez a tantárgy hozzájárul az esztétikai érzék fejlesztésével; a művészetek iránti érdeklődés felkeltésével. A vizuális ábrázoláson keresztül kialakul a gondolatok, érzelmek megjelenítésének igénye.

Évfolyam: 1.

Heti óraszám: 3 Éves óraszám: 108

1. Témakör	Formázások különböző anyagokból	Óraszám: 30
Tantárgyi tartalom	• Anyagok tulajdonságai. • Alakíthatóság.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Ismeretkör bővítése Tapintási érzékelés Finommotorika Figyelem Mozgáskoordináció	A tanuló környezetében található tárgyak megfigyeltetése manipulációval. Együttműködéssel a tárgyak tulajdonságainak, jellegzetességeinek megfigyeltetése. Együttműködéssel különböző formák kialakításához szükséges mozgások végrehajtása. Homok formázása, edények megtöltése, kiöntése Hó formázása, hógolyó, hóbucka hóember készítése. Gyurmázás (plasztilin, só-liszt gyurma, agyag), gyúrás, puhítás, gömbölyítés, lapítás, hengerítés.	*Olvasás-írás:* finommozgások fejlesztése.
Elvárt teljesítmény: Képes segítséggel megadott tulajdonságok alapján (szín, forma, nagyság) tárgyakat csoportosítani.		
Elvárt és javasolt fogalmak: A tárgyak tapintással megfigyelhető tulajdonságaival kapcsolatos fogalmakkal, eszközökkel, cselekvésekkel, térbeli tulajdonságokkal, felületi jellemzőkkel bővülő passzív és aktív szókincs.		

2. Témakör	Építés	Óraszám: 20
Tantárgyi tartalom	• Kirakás • Fűzés • Nyomótechnikák	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Ismeretkör bővítése Finommotorika Figyelem Mozgáskoordináció	Tárgyak csoportosítása segítséggel. Különböző tárgyak egymás mellé helyezésével új formák létrehozása. Toronyépítés kockából. Nagyméretű gyöngyök felfűzése pálcikára rendszer nélkül. Nyomhagyás gyurmában különböző tárgyak segítségével, nyomdázás. Segítséggel próbálja meg ritmikusan váltogatni a gyöngyöket.	*Olvasás-írás:* szem- kéz koordinációjának fejlesztése, térorientációs gyakorlatok. *Játékra nevelés:* gyakorló játék.
Elvárt teljesítmény: Segítséggel képes ritmikusan váltogatni a gyöngyöket.		

Együttműködéssel végrehajt a különböző formák kialakításához szükséges mozgásokat.
Elvárt és javasolt fogalmak: A kirakáshoz felhasznált tárgyak megnevezése. Cselekvés, térirányok megnevezése. Gyöngy, pálcika, fűzés. Eszközök megnevezése, cselekvés megnevezése (belenyom) tesz, nyom, szúr. A kirakáshoz felhasznált tárgyak megnevezése. Tevékenység megnevezése: épít, tesz, rak, vesz. Sor: kicsi-nagy, színek, pl.: piros-kék, egyik-másik.

3. Témakör	**Papír formálása, alakítása**	**Óraszám: 28**
Tantárgyi tartalom	• Gyűrés-simítás. • Tépés. • Hajtogatás. • Nyírás. • Ragasztás.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Ismeretkör bővítése Finommotorika Figyelem Mozgáskoordináció	Különböző papírfélékből labda gyűrése. Az összegyűrt papír kisimítása. Szabálytalan formák tépése, csíktépés. Egyszerű ráhajtás Olló használatának próbálgatása Kialakított papírdarabok egymás mellé helyezése ragasztás felületen Az aktuális feladatok sikeres végrehajtása segítséggel.	*Olvasás-írás:* finommozgások fejlesztése.
Elvárt teljesítmény: Képes a szükséges eszközöket kiválasztani, és megfelelően használni, együttműködéssel ollót használni. Képes segítséggel a kívánt módon egymás mellé helyezni a papírdarabkákat.		
Elvárt és javasolt fogalmak: Anyag, tevékenység és elkészített tárgy megnevezése (papír, gyűr, labda). Formák utólagos megnevezése hasonlóság alapján. Anyag, tevékenység (papír, könyv, füzet, hajt). A papírfélék jellegzetes tulajdonságai és színe, a végzett tevékenység és eszközök megnevezése.		

4. Témakör	**Vizuális ábrázolás**	**Óraszám: 30**
Tantárgyi tartalom	• Festés. • Rajzolás.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Ismeretkör bővítése Finommotorika Figyelem Mozgáskoordináció	Festékes kéz-, és ujjnyom hagyása Nagy, sima felületek vízfestékkel történő betöltése szivaccsal, vastag ecsettel. Az ecset megfelelő használata. Álló, fekvő egyenesek, egyszerű formák, kör, hullámvonal rajzolása pálcikával homokba krétával, zsírkrétával csomagolópapírra. Törekvés papírhatár betartására.	*Olvasás-írás:* finommozgások fejlesztése, szem-kéz koordinációja, térorientációs gyakorlatok.

	Szabadfirka, átrajzolás. A rajzolás eszközeit megfelelő használata. Egyszerű formák színezése, egyszerű ember, állat, növény-ábrázolások segítséggel.	
Elvárt teljesítmény: Papírhatárt és vonalhatárt igyekszik betartani. Megfelelően használja a festés és rajzolás eszközeit. Differenciálja, és megnevezésre felismeri a főbb színeket. Megpróbál egyszerű ember, állat, növény-ábrázolásokat létrehozni.		
Elvárt és javasolt fogalmak: Eszközök megnevezése (szivacs, ecset, ecsettál). Tevékenység megnevezése (*törlés, kenés, festés)*. Főbb színek: piros, kék, sárga, zöld. Vonalak és ezekből képzett egyszerű figurák felismerése, megnevezése.		

Évfolyam: 2.

Heti óraszám: 3 Éves óraszám: 108

1. Témakör	Formázások különböző anyagokból	Óraszám: 30
Tantárgyi tartalom	• Anyagok tulajdonságai. • Alakíthatóság.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Ismeretkör bővítése Tapintási érzékelés Finommotorika Figyelem Mozgáskoordináció	A tanuló környezetében található tárgyak megfigyeltetése manipulációval. Homok formázása, edények megtöltése, kiöntése, dombkészítés, gödörásás, taposás, nyomhagyás. Együttműködéssel különböző formák kialakításához szükséges mozgások végrehajtatása. Hó formázása, hógolyó, hóbucka hóember készítése. Gyurmázás (plasztilin, só-liszt gyurma, agyag), gyúrás, puhítás, gömbölyítés, lapítás, hengerítés, mélyítés, kicsípés. Gipszmunka, benyomkodott agyagba, öntőformába folyékony gipsz öntése. Száradás után kiborítása.	*Olvasás-írás:* finommozgások fejlesztése.
Elvárt teljesítmény: Képes segítséggel megadott tulajdonságok alapján (szín, forma, nagyság) tárgyakat csoportosítani.		
Elvárt és javasolt fogalmak: A tárgyak tapintással megfigyelhető tulajdonságaival kapcsolatos fogalmakkal, eszközökkel, cselekvésekkel, térbeli tulajdonságokkal, felületi jellemzőkkel bővülő passzív és aktív szókincs.		

2. Témakör	Építés	Óraszám: 20
Tantárgyi tartalom	• Kirakás. • Fűzés. • Nyomótechnikák. • Szúrójátékok.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Ismeretkör bővítése Finommotorika Figyelem Mozgáskoordináció	Különböző tárgyak egymás mellé helyezésével új formák létrehozása. Tárgyak csoportosítása segítséggel. Előrajzolt formák kirakása pálcikával, terményekkel. Toronyépítés kockából. Nagyméretű gyöngyök felfűzése pálcikára rendszer nélkül.	*Olvasás-írás:* szem- kéz koordinációjának fejlesztése, térorientációs gyakorlatok. *Játékra nevelés:* gyakorló játék.

	Nyomhagyás agyagban, gyurmában különböző tárgyak segítségével, nyomdázás. Gyöngymozaik rendszer nélküli kirakása.	
Elvárt teljesítmény: Segítséggel képes ritmikusan váltogatni a gyöngyöket. Együttműködéssel végrehajt a különböző formák kialakításához szükséges mozgásokat.		
Elvárt és javasolt fogalmak: A kirakáshoz felhasznált tárgyak megnevezése. Cselekvés, térirányok megnevezése. Gyöngy, pálcika, fűzés. Eszközök megnevezése, cselekvés megnevezése (belenyom) tesz, nyom, szúr. A kirakáshoz felhasznált tárgyak megnevezése. Tevékenység megnevezése: épít, tesz, rak, vesz. Sor: kicsi-nagy, színek, pl.: piros-kék, egyik-másik.		

3. Témakör	**Papír formálása, alakítása**	**Óraszám: 28**
Tantárgyi tartalom	• Gyűrés-simítás. • Tépés. • Hajtogatás. • Nyírás. • Ragasztás.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Ismeretkör bővítése Finommotorika Figyelem Mozgáskoordináció	Különböző papírfélékből labda gyűrése. Az összegyűrt papír kisimítása. Szabálytalan formák tépése, csíktépés. Egyszerű ráhajtás, átlóshajtás elképzéssel. Segítséggel pontos illesztések. Szabálytalan formák nyírása. Olló használatának próbálgatása, helyes használat gyakorlása segítséggel. Kialakított papírdarabok egymás mellé helyezése ragasztás felületen.	*Olvasás-írás:* finommozgások fejlesztése.
Elvárt teljesítmény: Képes a szükséges eszközöket kiválasztani, és megfelelően használni, együttműködéssel ollót használni. Képes segítséggel a kívánt módon egymás mellé helyezni a papírdarabkákat.		
Elvárt és javasolt fogalmak: Anyag, tevékenység és elkészített tárgy megnevezése (papír, gyűr, labda). Formák utólagos megnevezése hasonlóság alapján. Anyag, tevékenység (papír, könyv, füzet, hajt). A papírfélék jellegzetes tulajdonságai és színe, a végzett tevékenység és eszközök megnevezése.		

4. Témakör	**Vizuális ábrázolás**	**Óraszám: 30**
Tantárgyi tartalom	• Festés. • Rajzolás.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Ismeretkör bővítése Finommotorika	Festékes kéz-, és ujjnyom hagyás. Nagy, sima felületek vízfestékkel történő betöltése szivaccsal, vastag ecsettel. Az ecset megfelelő használata.	*Olvasás-írás:* finommozgások fejlesztése,

Figyelem Mozgáskoordináció	Színek differenciálása. Álló, fekvő egyenesek, egyszerű formák, kör, hullámvonal rajzolása pálcikával homokba krétával aszfalton és táblán. Zsírkrétával csomagolópapírra, vastag ceruzával rajzlapra. Szabadfirka, átrajzolás, rárajzolás, körülrajzolás. Törekvés papírhatár betartására. Egyszerű formák színezése, egyszerű ember, állat, növény-ábrázolások segítséggel.	szem, kéz koordinációja, térorientációs gyakorlatok.
Elvárt teljesítmény: Papírhatárt és vonalhatárt igyekszik betartani. Megfelelően használja a festés és rajzolás eszközeit. Differenciálja, és megnevezésre felismeri a főbb színeket. Megpróbál egyszerű ember, állat, növény-ábrázolásokat létrehozni.		
Elvárt és javasolt fogalmak: Eszközök megnevezése (szivacs, ecset, ecsettál) Tevékenység megnevezése. (*törlés, kenés, festés)* Főbb színek: piros, kék, sárga, zöld Vonalak, és ezekből képzett egyszerű figurák felismerése, megnevezése.		

3 – 4. évfolyam

Fejlesztési területek – nevelési célok

A népi művészeti alkotások megismerésével, megnevezésével, az **önismeret és a társas kapcsolati kultúra** az együttműködő készség megalapozásával, a közös alkotások létrehozásával és a saját alkotás értékelésével kell lehetőséget teremteni az értelmileg akadályozott tanuló fejlődésére.

Kulcskompetenciák

A **matematikai, gondolkodási kompetenciák** fejlesztését elősegíti a környezet tárgyainak és anyagainak alapos és részletes, vizuális és taktilis megfigyelése, megismerése.

A **kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciák** fejlesztéséhez a vizuális művészetek iránti érdeklődés felkeltésével, és az önálló ízlés és stílus megalapozásával járul hozzá a tantárgy.

Évfolyam: 3.

Heti óraszám: 2 Éves óraszám: 72

1. Témakör	Formázások különböző anyagokból	Óraszám: 20
Tantárgyi tartalom	• Anyagvizsgálat érzékszervi tapasztalás útján, tulajdonságok. • Felület, szilárdság, forma, méret megismerése. • Anyagok alakíthatósága.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Mozgássémák alakítása Kétkezes manipuláció Vizuális érzékelés-észlelés Folyamatos vonalvezetés képessége	A természetes és mesterséges környezet tárgyainak megfigyelése. Homok formázása, homokvár építése. Homokozó formák használata. Hó formázása, hógolyó, hóember készítése. Alapelemek összeillesztésével emberalak készítés. Egyszerű formák, tárgyak, készítése segítséggel. Gyurmázás, (plasztilin, só-liszt gyurma, agyag formázása).	*Olvasás-írás:* finommotorika fejlesztése. *Játékra nevelés:* konstrukciós játék, szabadban játszható játék (homokozás, hóember).
Elvárt teljesítmény: Képes elsajátítani különböző ábrázoló- alakító technikákat.		
Elvárt és javasolt fogalmak: Tevékenység: hoz, visz, tesz, kever, önt, szór, ás, borít. Anyagtulajdonságok: folyik, szárad, kemény, folyékony, Felületre (sima-érdes), szilárdságra (kemény-puha), formára (kerek, hosszúkás), méretre (kicsi, nagy) vonatkozó fogalmak. Építmény részei: fal, ablak, ajtó, Emberi testrészek. Ember, állat, növény részei.		

2.Témakör	Építés	Óraszám: 15
Tantárgyi tartalom	• Kirakás. • Fűzés. • Nyomótechnikák. • Szúrójátékok.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Mozgássémák alakítása Kétkezes manipuláció Vizuális érzékelés-észlelés Folyamatos vonalvezetés képessége	Egymásba helyezhető építőelemek használatával különböző térbeli építmények létrehozása. Előrajzolt forma kirakása, kitöltése különböző anyagokkal. Vonalhatárt tartva előrajzolt forma kitöltése. Pálcikák fektetése színváltogatással. Gyöngyfűzés szín variálásával. Pecsételés, nyomdázás, szín váltogatásával. Szabad kompozíció. Sor- és formaképzés a játék elemeiből. Ritmikus sor képzése 2 változó elemmel.	*Olvasás-írás:* finommotorika fejlesztése, szem-kéz koordináció. *Játékra nevelés:* konstrukciós játék.

	Alapformák kirakásával labda, virág, házikó, stb. kirakása.	
Elvárt teljesítmény: Képes vonalhatárt tartva kitölteni az előrajzolt formát. Önállóan épít különféle építőjátékokból tagolt építményeket. Önállóan tud ritmikus sort képezni.		
Elvárt és javasolt fogalmak: Főbb színek. Egyszerű formák: (kocka, gömb, tégla) kicsi-nagy Színek, formák, nagyság fogalmai. Elkészítendő tárgyak megnevezése, ékszerek megnevezése. Építmények megnevezése (ház, garázs, híd, stb.) építmények részei, Térbeli relációk (alá, mellék, fölé, stb.).		

3.Témakör	**Papír formálása, alakítása**	**Óraszám: 15**
Tantárgyi tartalom	• Gyűrés-simítás. • Tépés. • Hajtogatás. • Nyírás. • Ragasztás.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Kétkezes manipuláció Vizuális érzékelés-észlelés	Különböző papírfajták gyűrése, simítása különböző méretben, a tevékenységek végzése irányítással. Egyszerű formák tépése segítséggel. Hajtások pontos illesztése segítséggel. Alapformák kivágása különböző színben segítséggel A fenti technikákkal kialakított elemek illesztése, rögzítése. Ember, állat, növény ábrázolása segítséggel.	*Olvasás-írás:* finommozgások fejlesztése. *Játékra nevelés:* spontán játék. *Kommunikáció:* élőlények tulajdonságai.
Elvárt teljesítmény: Pontos illesztéssel hajt, egyszerű formákat tép, vág, illeszti a papírkép elemeit.		
Elvárt és javasolt fogalmak: Papírfajták tulajdonságai, elkészített tárgy, és tevékenység megnevezése. Nagyságra, formára vonatkozó fogalmak: csík, kör, kisebb, nagyobb, stb., differenciáltabb formák Eszköz, tevékenység megnevezése. Ember, állat, növény részei. Elkészítendő tárgy megnevezése (csákó, hajó, stb.). Irányok, térbeli relációk. Illesztéssel kapcsolatos fogalmak.		

4.Témakör	**Vizuális ábrázolás**	**Óraszám: 22**
Tantárgyi tartalom	• Festés. • Rajzolás.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Mozgássémák alakítása Kétkezes manipuláció Vizuális érzékelés-	Egyszerű figurális kompozíció készítése megadott témában. (őszi erdő, téli táj, virágos rét, család, stb..) A festés eszközeinek megfelelő használata, kifestésnél a vonalhatár betartása. Együttműködési készség igényének	*Mozgásnevelés:* térorientáció. *Olvasás-írás:* finommozgás.

észlelés Folyamatos vonalvezetés képessége	kialakulása közös alkotás elkészítésénél. Szabad festési gyakorlatok tetszőleges színhasználattal csomagolópapíron – közös munka. Ember, állat, növény, tárgy rajzolása segítséggel, színezés.	*Kommunikáció:* színek, természeti témák, ember, állat növény tulajdonságai.
Elvárt teljesítmény: Képes kifestésnél, színezésnél vonalhatárt betartani. Próbál együttműködni közös alkotás elkészítésénél. Képes segítséggel megfelelően használni a festés eszközeit. Irányítással jellemző jegyeik alapján felismerhető ember, állat, növényábrázolásokat készít.		
Elvárt és javasolt fogalmak: Vonalak iránya, alapformák megnevezése, festési technikák elnevezése, színek felismerése, megnevezése. Ábrázolt élőlények, tárgyak, részeik megnevezése.		

Évfolyam: 4.

Heti óraszám: 2 Éves óraszám: 72

1. Témakör	Formázások különböző anyagokból	Óraszám: 20
Tantárgyi tartalom	• Anyagvizsgálat érzékszervi tapasztalás útján, tulajdonságok. • Felület, szilárdság, forma, méret megismerése. • Anyagok alakíthatósága.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Mozgássémák alakítása Kétkezes manipuláció Vizuális érzékelés-észlelés Folyamatos vonalvezetés képessége	A természetes és mesterséges környezet tárgyainak összehasonlítása segítséggel Homok formázása, homokvár építése. Homokozó formák használata. Hó formázása, hógolyó, hóember készítése segítséggel Egyszerű emberalak készítése segítséggel. Irányítással jellemző jegyeik alapján felismerhető ember, állat, növényábrázolások készítése. Gyurmázás, (plasztilin, só-liszt gyurma, agyag formázása). Gipszmunka, bekarcolt, benyomkodott agyaglapra gipsz öntése, száradás után agyag eltávolítása.	*Olvasás-írás:* finommotorika fejlesztése. *Játékra nevelés:* konstrukciós játék, szabadban játszható játék (homokozás, hóember).
Elvárt teljesítmény: Képes elsajátítani különböző ábrázoló- alakító technikákat.		
Elvárt és javasolt fogalmak: Tevékenység: hoz, visz, tesz, kever, önt, szór, ás, borít. Anyagtulajdonságok: folyik, szárad, kemény, folyékony, Felületre (sima-érdes), szilárdságra (kemény-puha), formára (kerek, hosszúkás), méretre (kicsi, nagy) vonatkozó fogalmak. Építmény részei: fal, ablak, ajtó, Emberi testrészek. Ember, állat, növény részei.		

2. Témakör	Építés	Óraszám: 15
Tantárgyi tartalom	• Kirakás. • Fűzés. • Nyomótechnikák. • Szúrójátékok.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Mozgássémák alakítása Kétkezes manipuláció Vizuális érzékelés-észlelés Folyamatos	Tagolt építmények építése különféle építőjátékokból önállóan. Előrajzolt forma kirakása, kitöltése különböző anyagokkal vonalhatárt tartva Pálcikák fektetése színváltogatással, formaképzéssel. Gyöngyfűzés alak, szín, nagyság variálásával.	*Olvasás-írás:* finommotorika fejlesztése, szem-kéz koordináció. *Játékra nevelés:* konstrukciós játék.

vonalvezetés képessége	Pecsételés, nyomdázás, forma, szín, nagyság váltogatásával. Szabad kompozíció, pl.: agyagkép. Sor- és formaképzés a játék elemeiből. Ritmikus sor képzése 2, majd 3 változó elemmel. Alapformák kirakásával labda, virág, házikó, stb. kirakása.	
Elvárt teljesítmény: Képes vonalhatárt tartva kitölteni az előrajzolt formát. Önállóan épít különféle építőjátékokból tagolt építményeket. Önállóan tud ritmikus sort képezni.		
Elvárt és javasolt fogalmak: Főbb színek. Egyszerű formák: (kocka, gömb, tégla) kicsi-nagy Színek, formák, nagyság fogalmai. Elkészítendő tárgyak megnevezése, ékszerek megnevezése. Építmények megnevezése (ház, garázs, híd, stb.) építmények részei, Térbeli relációk (alá, mellék, fölé, stb.).		

3. Témakör	**Papír formálása, alakítása**	**Óraszám: 15**
Tantárgyi tartalom	• Gyűrés-simítás. • Tépés. • Hajtogatás. • Nyírás. • Ragasztás.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Kétkezes manipuláció Vizuális érzékelés-észlelés	Különböző papírfajták gyűrése, simítása különböző méretben irányítással. Előrajzolt formák tépése különböző méretben segítséggel Felező- és átlóshajtás gyakorlása, él képzése, hajtások végzése pontos illesztéssel. Alapformák kivágása különböző méretben, és színben segítséggel A fenti technikákkal kialakított elemek illesztése, rögzítése segítséggel Ember, állat, növény ábrázolása.	*Olvasás-írás:* finommozgások fejlesztése. *Játékra nevelés:* spontán játék. *Kommunikáció:* élőlények tulajdonságai.
Elvárt teljesítmény: Pontos illesztéssel hajt, egyszerű formákat tép, vág, illeszti a papírkép elemeit.		
Elvárt és javasolt fogalmak: Papírfajták tulajdonságai, elkészített tárgy, és tevékenység megnevezése. Nagyságra, formára vonatkozó fogalmak: csík, kör, kisebb, nagyobb, stb., differenciáltabb formák Eszköz, tevékenység megnevezése. Ember, állat, növény részei. Elkészítendő tárgy megnevezése (csákó, hajó, stb.). Irányok, térbeli relációk. Illesztéssel kapcsolatos fogalmak.		

4. Témakör	**Vizuális ábrázolás**	**Óraszám: 22**
Tantárgyi tartalom	• Festés. • Rajzolás.	

Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Mozgássémák alakítása Kétkezes manipuláció Vizuális érzékelés-észlelés Folyamatos vonalvezetés képessége	Körökből, egyenesekből ember, állat, növényábrázolások megfelelő színhasználattal. Egyszerű figurális kompozíció készítése megadott témában. (őszi erdő, téli táj, virágos rét, család, stb..) Szabad festési gyakorlatok tetszőleges színhasználattal csomagolópapíron – közös munka, megfelelően használja a festés eszközeit. Együttműködési készség igényének kialakulása közös alkotás elkészítésénél. Ember, állat, növény, tárgy rajzolása, színezés, a vonalhatárok betartása A figurák kompozícióba illesztése (pl.: meseillusztráció, családrajz tájkép) színezés.	*Mozgásnevelés:* térorientáció. *Olvasás-írás:* finommozgás. *Kommunikáció:* színek, természeti témák, ember, állat növény tulajdonságai.
Elvárt teljesítmény: Képes kifestésnél, színezésnél vonalhatárt betartani. Próbál együttműködni közös alkotás elkészítésénél. Képes segítséggel megfelelően használni a festés eszközeit. Irányítással jellemző jegyeik alapján felismerhető ember, állat, növényábrázolásokat készít.		
Elvárt és javasolt fogalmak: Vonalak iránya, alapformák megnevezése, festési technikák elnevezése, színek felismerése, megnevezése. Ábrázolt élőlények, tárgyak, részeik megnevezése.		

5 – 6. évfolyam

Fejlesztési területek – nevelési célok

A tantárgyban folytatódik a **nemzeti öntudat, hazafias nevelés**hez való kapcsolódás a nemzeti ünnepekhez kapcsolódó hagyományok felelevenítésével és a jellegzetes díszítő motívumok és elemek megismerésével.

A **testi és lelki egészségre nevelés** az alkotói tevékenység folyamatában történő önismereti fejlesztéssel, az érzelmek kifejezésének felismerésével a vizuális művészeti alkotások megismerésének folyamatában zajlik.

A **felelősségvállalás másokért, önkéntesség** területén a segítségnyújtásra neveléssel a közös tevékenységekben és a közösen kitűzött célok elérése érdekében. Az önkéntesség a segítségnyújtásban, a nevelésben, a másokért vállalt felelősségben, a közös tevékenységekben és a közösen kitűzött célok elérésében jelenik meg.

A **médiatudatosságra nevelés**t a különböző médiumokból megszerezhető tapasztalatok gyűjtése, a képi és téri ábrázolás támogatja.

Kulcskompetenciák

A **személyes és társas kapcsolati kompetenciák** fejlesztését segíti a nemzeti összetartozást és a nemzeti hagyományokat jelképező műalkotások megismertetésével és a nemzeti jelképek és népi hagyományos alkotások jellemző motívumainak megismertetésével.

A **kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái** fejlesztése során a tanulóban kialakul a művészi önkifejezés képessége és tudatosul az önálló ízlés és stílus.

Évfolyam: 5.

Heti óraszám: 2 Éves óraszám: 72

1. Témakör	Vizuális ábrázolás	Óraszám: 37
Tantárgyi tartalom	• Festés. • Rajzolás-színezés.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Kreativitás Arányérzék Megfigyelőképesség Utánzás	Természeti környezetünk ábrázolása a színek kifejezőerejének hangsúlyozásával. (ősz: levélhullás, eső, tél: havazás, stb.) Színek használata a valóságnak megfelelően. Szabad festési gyakorlatok különböző festékviteli módok, egyéni és közös munka. Ember és állatábrázolások gyakorlása. Fej, test, végtagok feltüntetése. Virágok ábrázolása sematikusan. Színezés, különböző technikákkal. Felismerhető rajzok készítése különböző élőlényekről jellemző jegyek alapján.	*Környezetismeret:* természet-ábrázolás. *Kommunikáció:* lényegkiemelés, történetmesélés.
Elvárt teljesítmény: Képes jellemző jegyeik alapján felismerhető rajzot készíteni különböző élőlényekről. Képes irányítással pontosan összekapcsolni a vízszintes és függőleges egyeneseket. Képes irányítással megfelelően használni színeket. Képes irányítással tematikus ábrát készít.		
Elvárt és javasolt fogalmak: Egyenesek iránya. Ábrázolt tárgyak részei. Színek. Évszakok, természeti jelenségek, színek, hangulatok. Élőlények testrészeinek megnevezése. Térbeli elrendeződésre vonatkozó fogalmak.		

2. Témakör	Komplex alakító tevékenység	Óraszám: 35
Tantárgyi tartalom	• Tárgyak (játékok, képek) készítése jellemző jegyeik alapján.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Kreativitás Arányérzék Megfigyelőképesség Utánzás	Egyszerű tárgyak készítése együttműködéssel. Színes papír kompozíció. Természeti anyagok felhasználásával (levelek, ágak, termények, stb.) kompozíció készítése ragasztással. Mozaikkép készítés különböző anyagokból segítséggel. Só-liszt edények díszítése különböző technikákkal (pecsételés, karcolás rátett díszítés, festés). Egyszerű ünnepi dekorációk különböző anyagokból.	*Környezetismeret*: természetes anyagok, termések. *Kommunikáció*: ünnepek. *Életvitel és gyakorlat*: ajándéktárgy.

Elvárt teljesítmény: Képes egyszerű tárgyakat készíteni együttműködéssel. Képes az ábrázolás- alakítás eszközeinek és anyagainak adekvát használatára. Képességeihez mérten a különböző ábrázoló- alakító technikák elsajátítása.
Elvárt és javasolt fogalmak: Eszközök, anyagok megnevezése. A tárgykészítés részfolyamatainak megnevezése. Az anyag tulajdonságaira vonatkozó fogalmak. Az elkészült tárgy megnevezése és funkciójára vonatkozó fogalmak.

Évfolyam: 6.

Heti óraszám: 2 Éves óraszám: 72

1. Témakör	Vizuális ábrázolás	Óraszám: 37
Tantárgyi tartalom	• Festés. • Rajzolás-színezés.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Önkifejezés Kreativitás Térbeli tájékozódás Együttműködés	Természeti környezetünk ábrázolása a színek kifejezőerejének hangsúlyozásával. (ősz: levélhullás, eső, tél: havazás, stb.) Szabad festési gyakorlatok különböző festékviteli módok, egyéni és közös munka. Ember és állatábrázolások gyakorlása. Fej, test, végtagok feltüntetése. Iránykülönbségek érzékeltetése. Virágok ábrázolása sematikusan. Színezés, különböző technikákkal. Színek használata a valóságnak megfelelően. Felismerhető rajzok készítése különböző élőlényekről jellemző jegyek alapján.	*Környezetismeret:* természet-ábrázolás. *Kommunikáció:* lényegkiemelés, történetmesélés.
Elvárt teljesítmény: Képes jellemző jegyeik alapján felismerhető rajzot készíteni különböző élőlényekről. Képes irányítással pontosan összekapcsolni a vízszintes és függőleges egyeneseket. Képes irányítással megfelelően használni színeket. Képes irányítással tematikus ábrát készít.		
Elvárt és javasolt fogalmak: Egyenesek iránya. Ábrázolt tárgyak részei. Színek. Évszakok, természeti jelenségek, színek, hangulatok. Élőlények testrészeinek megnevezése. Térbeli elrendeződésre vonatkozó fogalmak.		

2. Témakör	Komplex alakító tevékenység	Óraszám: 35
Tantárgyi tartalom	• Tárgyak (játékok, képek) készítése jellemző jegyeik alapján.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Önkifejezés Kreativitás Térbeli tájékozódás Együttműködés	Egyszerű tárgyak készítése együttműködéssel. Színes papír kompozíció. Természeti anyagok felhasználásával (levelek, ágak, termények, stb.) kompozíció készítése ragasztással. Mozaikkép készítés különböző anyagokból. Agyag és só-liszt edények készítése, díszítése különböző technikákkal (pecsételés, karcolás rátett díszítés, festés). Agyagbaba, agyagállatok készítése.	*Környezetismeret:* természetes anyagok, termések. *Kommunikáció:* ünnepek. *Életvitel és gyakorlat:* ajándéktárgy.

	Egyszerű ünnepi dekorációk különböző anyagokból.	
Elvárt teljesítmény: Képes egyszerű tárgyakat készíteni együttműködéssel. Képes az ábrázolás- alakítás eszközeinek és anyagainak adekvát használatára. Képességeihez mérten a különböző ábrázoló- alakító technikák elsajátítása.		
Elvárt és javasolt fogalmak: Eszközök, anyagok megnevezése. A tárgykészítés részfolyamatainak megnevezése. Az anyag tulajdonságaira vonatkozó fogalmak. Az elkészült tárgy megnevezése és funkciójára vonatkozó fogalmak.		

7 – 8. évfolyam

Fejlesztési területek – nevelési célok

A tantárgy – építve az előző évfolyamok fejlesztéseire -, segíti a **nemzeti azonosságtudat** további fejlesztését a díszítő motívumok reprodukálásával, további megismerésével, az **önismeret és a társas kultúra** fejlesztését az önkifejezés lehetőségeinek kibővítésével, erősíti az érzelmi intelligenciát a testi és lelki egészségre nevelésben.

A **nemzeti öntudat és hazafias nevelés** a nemzeti díszítő motívumok megismerésével, az önismeret és a társas kultúra fejlesztésével történik, az önkifejezés lehetőségeinek kibővítése erősíti az érzelmi intelligenciát és a **testi és lelki egészségre nevelés**t.

A **pályaorientáció**t a művészi foglalkozások repertoárjának megismertetésével támogatja a tantárgy, hozzájárul a szociális és állampolgári kompetencia fejlesztéséhez a külföldi művészeti alkotások megismerésén keresztül.

Kulcskompetenciák

A **munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák** az alkotás munkafolyamatának megtervezésével, valamint az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség az érzelmek kifejezésével és a művészeti alkotás által keltett érzések megfogalmazásával fejlődnek.

Évfolyam: 7.

Heti óraszám: 2 Éves óraszám: 72

1. Témakör	Vizuális ábrázolás	Óraszám: 30
Tantárgyi tartalom	• Festés. • Rajzolás-színezés.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Kreativitás Arányérzék Megfigyelőképesség Kitartás Esztétikai érzék	Természeti képződmények, jelenségek ábrázolása. Jelentős események (pl.: ünnepek), Személyes élmények (család, hétvégi program) megörökítése. Szabad festési gyakorlatok. Összefüggés felfedezése a színek és érzelmek között. Színkeverés: piros-kék, piros-sárga, kék-sárga. Egy-egy élmény megörökítése emberalakkal, tárgyakkal megfelelő térbeli elrendezéssel.	*Kommunikáció:* élmény megörökítése. *Környezetismeret*: természet-ábrázolás. *Életvitel és gyakorlat:* kompozíció, ajándék.
Elvárt teljesítmény: Irányítással felfedez összefüggést a színek és érzelmek között. Próbálja meg irányítással saját élményeit rajzos formában megjeleníteni. Növekvő önállósággal végezze el a feladatokat.		
Elvárt és javasolt fogalmak: Természeti jelenségekkel kapcsolatos fogalmak bővítése. Természeti és tárgyi környezettel kapcsolatos fogalmak körének fokozatos bővítése. Érzelmekkel, hangulatokkal kapcsolatos fogalmak körének bővítése. Ünnepi szimbólumok. A tárgyi környezet elemeinek megnevezése. Élőlények testfelépítésével kapcsolatos fogalmak körének bővítése. Természeti környezettel kapcsolatos fogalmak körének bővítése.		

2. Témakör	Komplex alakító tevékenység	Óraszám: 30
Tantárgyi tartalom	• Komplex alakító technikák. • Anyagok tulajdonságai. • Tárgyak (játékok, képek) készítési módjának megismerése.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Kreativitás Arányérzék Megfigyelőképesség Kitartás Esztétikai érzék	Egyszerű tárgyak készítése irányítással. Szárított növények festése mártással, csokorrendezés. Gyümölcsnyomda (félbevágott alma, körte, textilfestékekbe mártva.) Só-liszt díszek évszakra jellemző motívumokkal és színekkel. Különböző anyagfajták felismerése és szétválogatása irányítással. Farsangi álarc készítése, díszítése.	*Digitális kultúra:* Rajzoló programmal kép készítése, kinyomtatása (meghívó, plakát). *Életvitel és gyakorlat:*

	Őszi falevél kompozíció. Gesztenyebábok. Terménymozaik. Babaház készítés kartondobozból.	tárgy, ajándék készítés változatos technikával.
Elvárt teljesítmény: Képességeihez mérten elsajátít különböző ábrázoló- alakító technikákat. Képes az ábrázolás- alakítás eszközeinek és anyagainak adekvát használatára. Képes irányítással felismeri és szétválogatja a különböző anyagfajtákat. Képes irányítással egyszerű tárgyakat készíteni.		
Elvárt és javasolt fogalmak: Anyagok, eszközök. Elkészítendő tárgy. Elkészítés részfolyamatai. Évszakok jellemzői. Ünnepi jellegzetességek. Az anyagok tulajdonságaira vonatkozó fogalmak körének bővítése. Anyagok, részfolyamatok, elkészült tárgy és rendeltetése.		

3. Témakör	**Elemi ismeretek művészeti alkotásokról**	**Óraszám: 12**
Tantárgyi tartalom	• Művészeti alkotások jellemzői.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Precizitás Honismeret Más munkájának értékelés	Múzeumlátogatás. Művészeti kiadványok, albumok nézegetése. Beszélgetés művészeti alkotásokról, irányítással.	*Állampolgári ismeretek:* Múzeumlátogatás, történelmi ismeretek. *Kommunikáció*: saját vélemény, élmények.
Elvárt teljesítmény: Irányítással szemlélget művészeti alkotásokat, a neki tetszőt kiválasztja, elemzi.		
Elvárt és javasolt fogalmak: Festészet. Egyszerű esztétikai fogalmak, építészet jellegzetességei.		

Évfolyam: 8.

Heti óraszám: 2 Éves óraszám: 72

1. Témakör	Vizuális ábrázolás	Óraszám: 30
Tantárgyi tartalom	• Festés. • Rajzolás-színezés.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Kreativitás Arányérzék Megfigyelőképesség Kitartás Esztétikai érzék	Természeti képződmények, jelenségek ábrázolása. Jelentős események (pl.: ünnepek), Személyes élmények (család, hétvégi program) megörökítése. Szabad festési gyakorlatok. Összefüggés felfedezése a színek és érzelmek között. Színkeverés: piros-kék, piros-sárga, kék-sárga. Egy-egy élmény megörökítése emberalakkal, tárgyakkal megfelelő térbeli elrendezéssel. Az élővilág és tárgyi környezet elemeinek differenciáltabb ábrázolása tematikusan élmények alapján, többféle technikával.	*Kommunikáció:* élmény megörökítése. *Környezetismeret:* természet-ábrázolás. *Életvitel és gyakorlat:* kompozíció, ajándék.
Elvárt teljesítmény: Irányítással felfedez összefüggést a színek és érzelmek között. Próbálja meg irányítással saját élményeit rajzos formában megjeleníteni. Növekvő önállósággal végezze el a feladatokat.		
Elvárt és javasolt fogalmak: Természeti jelenségekkel kapcsolatos fogalmak bővítése. Természeti és tárgyi környezettel kapcsolatos fogalmak körének fokozatos bővítése. Érzelmekkel, hangulatokkal kapcsolatos fogalmak körének bővítése. Ünnepi szimbólumok. A tárgyi környezet elemeinek megnevezése. Élőlények testfelépítésével kapcsolatos fogalmak körének bővítése. Természeti környezettel kapcsolatos fogalmak körének bővítése.		

2. Témakör	Komplex alakító tevékenység	Óraszám: 30
Tantárgyi tartalom	• Komplex alakító technikák. • Anyagok tulajdonságai. • Tárgyak (játékok, képek) készítési módjának megismerése.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Kreativitás Arányérzék Megfigyelőképesség Kitartás	Egyszerű tárgyak készítése irányítással Szárított növények festése mártással, csokorrendezés. Gyümölcsnyomda (félbevágott alma, körte, textilfestékekbe mártva.) Díszpárna-varrás, kitömés festett textíliából. Agyagedények készítése, festése.	*Digitális kultúra:* Rajzoló programmal kép készítése, kinyomtatása (meghívó, plakát).

Esztétikai érzék	Só-liszt fali díszek évszakra jellemző motívumokkal és színekkel. Farsangi álarc készítése, díszítése. Préselt virág kompozíció Különböző anyagfajták felismerése és szétválogatása irányítással Őszi falevél kompozíció. Gesztenyebábok. Terménymozaik. Agyagedények készítése. Babaház készítés kartondobozból. Bababútor különböző dobozokból. Fonalbábu készítés. Ujjbáb pingpong labdából.	*Életvitel és gyakorlat:* tárgy, ajándék készítése változatos technikával.
Elvárt teljesítmény: Képességeihez mérten elsajátít különböző ábrázoló- alakító technikákat. Képes az ábrázolás- alakítás eszközeinek és anyagainak adekvát használatára. Képes irányítással felismeri és szétválogatja a különböző anyagfajtákat. Képes irányítással egyszerű tárgyakat készíteni.		
Elvárt és javasolt fogalmak: Anyagok, eszközök. Elkészítendő tárgy. Elkészítés részfolyamatai. Évszakok jellemzői. Ünnepi jellegzetességek. Az anyagok tulajdonságaira vonatkozó fogalmak körének bővítése. Anyagok, részfolyamatok, elkészült tárgy és rendeltetése.		

3. Témakör	**Elemi ismeretek művészeti alkotásokról**	**Óraszám: 12**
Tantárgyi tartalom	• Művészeti alkotások jellemzői.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Precizitás Honismeret Más munkájának értékelés	Múzeumlátogatás. Művészeti kiadványok, albumok nézegetése. Beszélgetés művészeti alkotásokról, irányítással.	*Állampolgári ismeretek:* Múzeumlátogatás, történelmi ismeretek. *Kommunikáció:* saját vélemény, élmények.
Elvárt teljesítmény: Irányítással szemlélget művészeti alkotásokat, a neki tetszőt kiválasztja, elemzi.		
Elvárt és javasolt fogalmak: Festészet. Egyszerű esztétikai fogalmak, építészet jellegzetességei.		

Digitális kultúra

Értelmileg akadályozottak Általános Iskolája

Évfolyam: 7 – 8.

A tantárgy témáinak feldolgozásához tartozó időkeret

Témakör / Évfolyam	7.	8.
1. Számítógép-kezelés	**26**	**26**
2. Irodatechnika	**8**	**8**
3. Dokumentumkészítés	**10**	**10**
4. Játékprogramok	**28**	**28**
Összesen	**72**	**72**

Digitális kultúra
Évfolyam: 7 - 8.

Tantárgyi célok

A tantárgy célja felkelteni az értelmileg akadályozott tanulók érdeklődését a számítógépek és az irodatechnikai eszközök iránt, bemutatni az eszközök sokszínűségét, gyakorlati alkalmazhatóságát a tanulásban, a játékban és a szórakozásban. A számítógép részeinek, működésének megismerése, grafikával, szöveggel kapcsolatos feladatok értelmezése, megoldása közben ismerik meg a számítógép üzemeltetési rendjét, egészségügyi és balesetvédelmi szabályait, az informatikai eszközök tudatos, célnak megfelelő használatát.

Tantárgyi feladatok

A digitális eszközök működtetésének és adekvát használatának gyakorlására a pedagógusnak kell megteremteni a lehetőséget – építve arra, hogy a számítógép használata lehetőséget teremt az egyéni ütemű tanulásra, az utasítások pontos végrehajtására, különböző típusú játékprogramok használatának elsajátítására egyéni szintekhez mért nehézségi fokon.

7.-8. évfolyam

Fejlesztési területek – nevelési célok

A tantárgy különösen fontos szerepet játszik az **erkölcsi nevelés**ben a digitális eszközök mértékletes és fegyelmezett használatára neveléssel, és az információs rendszerek használata során felmerülő etikai kérdések tudatosodásával, és szem előtt tartásával.

A **médiatudatosságra nevelés**ben nagy szerepe van az internetes médiumok által nyújtott kapcsolattartási lehetőségek megismerésének és gyakorlásának, az internethasználat veszélyforrásainak és veszélyeinek megismerésének, a valóság és a virtualitás megkülönböztetési képességének és az információk szűrésének és rendszerezésének tudatosításának.

Kulcskompetenciák

A **digitális kompetenciák** fejlődését elősegíti a digitális technikák magabiztos és kritikus használata, a szabadidő hasznos eltöltése a számítógép segítségével, a kapott információk felismerése, értékelése és használata, az internetes kommunikáció lehetőségeinek megismerése és a számítógépes függőség megelőzése, a játékidő kontrollálása.

A **kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái**nak a fejlődéséhez hozzájárul a számítógép sokoldalú felhasználása során a keresett tartalmak elemzése.

A **tanulás kompetenciái**t a digitális technika által nyújtott lehetőségek tanulást segítő alkalmazásának megismerése, a számítógép lehetőségeinek felhasználása az egyéni ütemű tanulásra, az utasítások pontos végrehajtására és az önálló munkára nevelés és tehetséggondozás segíti.

Évfolyam: 7.

Heti óraszám: 2 Éves óraszám: 72

1. Témakör	Számítógép-kezelés	Óraszám: 26
Tantárgyi tartalom	• Barátkozás a számítógéppel. • Ismerkedés a monitorral, billentyűzettel, egérrel. • A számítógéppel való foglalkozások rendje, a legfontosabb biztonsági tudnivalók.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Figyelem Felfedezés Együttműködés Olvasás Ismeretszerzés Digitális kompetencia	Megfigyelés, gyakorlás az eszközökkel. Alkotómunka megfelelő szoftverekkel. A számítógép kezelése, a programokkal való tevékenység megadott lehetőségek szerint. A számítógép tartozékainak megismerése. A számítógépes környezetben való viselkedés szabályainak megismerése.	*Életvitel és gyakorlat:* piktogramok, jelek értelmezése. *Kommunikáció*: pontos szövegírás.
Elvárt teljesítmény: Ismerni a számítógépes környezetben való viselkedés szabályait. Képes a számítógépet felnőtt jelenlétében szabályosan használni. Képes egyszerűbb gyakorlóprogramokkal az egér és a billentyű használat elsajátítani.		
Elvárt és javasolt fogalmak: Néhány, a számítógép működtetésével kapcsolatos megnevezés (monitor, billentyűzet, egér) és az alkalmazott programokhoz kapcsolódó fogalom (ikon, jel) elsajátítása.		

2. Témakör	Irodatechnika	Óraszám: 8
Tantárgyi tartalom	• Telefon működése és használata. • Készülékek, szolgáltatók.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Kommunikáció Figyelem Problémamegoldó gondolkodás Együttműködés	Telefonálás. A telefon adekvát használata (amennyiben lehet mobil készüléket is). Házi hívás, helyi hívás, mobil szám hívása közötti különbség. A kulturált telefonálási szokások megismerése. Eltérő készülékek használata. Telefonos szolgáltatások lekérése (pl. pontos idő stb.). A telefonálás anyagi vonzatának tudatosulása. A szakszerű használat elsajátítása.	*Kommunikáció*: beszédkészség, szövegértés, pontos szövegírás, másolás. *Környezetismeret:* telefonálás.
Elvárt teljesítmény: Képes kulturáltan, telefonálást kezdeményezni és folytatni, legyen tisztában a telefonhasználat anyagi vonzatával. Képes a tanult eszközöket megfelelően működtetni, nyomtatványt, fénymásolatot készíteni (meghívó, plakát).		
Elvárt és javasolt fogalmak: vonal, kicseng, foglalt jelzés, vonalas – mobil készülék, szolgáltató, percdíj, előfizetés, kártyás fizetés, kézi-beszélő, telefonzsinór, üzenetrögzítő, (a		

készüléken meglévő jelek, rövidítések és értelmezésük) fénymásolópapír, festék, nyomtatók.

3. Témakör	**Dokumentumkészítés**	**Óraszám: 10**
Tantárgyi tartalom	• Oktatási célú programok használata. • Készségfejlesztő, didaktikai célú szoftverek.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Írás, olvasás, számolás Együttműködés Önálló ismeretszerzés Problémamegoldó gondolkodás	A programoktól függően olvasás – írás vagy számolás. Tanulás, gyakorlás (egyénileg vagy választott társsal). Változások előidézésének módjai számítógép használatával (írás – írott szöveg eltüntetése, ábrák színezése, színek változtatása, méret változtatása, stb.). Aktivitás a programok kezelésében.	*Kommunikáció:* szövegértés, pontos írás. *Életvitel és gyakorlat:* piktogramok, jelek ismerete. *Ábrázolás-alakítás:* ábra, kompozíció készítése.
Elvárt teljesítmény: Képes a számítógéppel és programokkal kapcsolatos egyszerű szóbeli utasításokat megérteni, végrehajtani. Próbálkozzon, segédkezzen abban, hogy a képernyőn változásokat idézzen elő (betű nagyság, szín, forma megváltoztatása, rajz, kép készítése, tetszőleges változtatása).		
Elvárt és javasolt fogalmak: Betű, szám, szóköz, sorváltás.		

4. Témakör	**Játékprogramok**	**Óraszám: 28**
Tantárgyi tartalom	• Memória játék. • Játék-, illetve tantárgyi alkalmazásokhoz kapcsolódó programok. • Ismerkedés a rajzolóprogrammal	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Memória Írás, olvasás, számolás Együttműködés Önálló ismeretszerzés Problémamegoldó gondolkodás	Képek, összekapcsolódó ábrák párosítása. Gyakorlás tanári segítséggel. Rajzolás számítógéppel Feladatot megérteni és a végrehajtást próbálgatni. A használt játékprogramot megnevezni és használatának módját (elindítás, bezárás, irányítás) elsajátítani.	*Testnevelés*: nagymozgások, finommotorika. *Kommunikáció:* pontos szövegértés és szövegírás. *Olvasás-írás:* másolás, értelmező olvasás.

Elvárt teljesítmény Képes különböző típusú játékprogramok használatát elsajátítani egyéni szintekhez mért nehézségi fokon. Képes elfogadni a játékprogram használatának időtartambeli korlátozását.
Elvárt és javasolt fogalmak: Valaminek a párja (összetartozik), képernyő, kép, színek, (az aktuális programok használatához tartozó kifejezések és szókapcsolatok).

Évfolyam: 8.

Heti óraszám: 2 Éves óraszám: 72

1. Témakör	Számítógép-kezelés	Óraszám: 26
Tantárgyi tartalom	• A számítógéppel való foglalkozások rendje, a legfontosabb biztonsági tudnivalók.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Figyelem Felfedezés Együttműködés Olvasás Ismeretszerzés	Megfigyelés, gyakorlás az eszközökkel. Alkotómunka megfelelő szoftverekkel. A számítógép kezelése, a programokkal való tevékenység megadott lehetőségek szerint. A számítógép tartozékainak felismerése, azonosítása. A számítógépes környezetben való viselkedés szabályainak gyakorlása.	*Életvitel és gyakorlat:* piktogramok, jelek értelmezése. *Kommunikáció:* pontos szövegírás.
Elvárt teljesítmény: Ismerni a számítógépes környezetben való viselkedés szabályait. Képes a számítógépet felnőtt jelenlétében szabályosan használni. Képes egyszerűbb gyakorlóprogramokkal az egér és a billentyű használat elsajátítani. Képes a tanult tevékenységeket egyre nagyobb biztonsággal és örömmel végezni.		
Elvárt és javasolt fogalmak: Néhány, a számítógép működtetésével kapcsolatos megnevezés (monitor, billentyűzet, /a billentyűzeten található rövidítések, jelek értelmezése/ egér) és az alkalmazott programokhoz kapcsolódó fogalom (ikon, jel) elsajátítása.		

2. Témakör	Irodatechnika	Óraszám: 8
Tantárgyi tartalom	• Telefon működése és használata, a fax, az üzenetrögzítő működése és használata. • Fénymásoló. • Nyomtató.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Kommunikáció Figyelem Problémamegoldó gondolkodás Együttműködés	Telefonálás. A telefon adekvát használata (amennyiben lehet mobil készüléket is). A kulturált telefonálási szokások megismerése. Eltérő készülékek használata. Telefonos szolgáltatások lekérése (pl. pontos idő, faxhang). A telefonálás anyagi vonzatának tudatosulása. A szakszerű használat elsajátítása. A másoló használata, saját munkáról másolat készítése. Fénymásolat készítése segítséggel. A nyomtató használat elsajátítása, saját munka kinyomtatása.	*Kommunikáció:* beszédkészség, szövegértés, pontos szövegírás, másolás. *Környezetismeret:* telefonálás.

Elvárt teljesítmény: Képes kulturáltan, telefonálást kezdeményezni és folytatni, legyen tisztában a telefonhasználat anyagi vonzatával. Képes a tanult eszközöket megfelelően működtetni, nyomtatványt, fénymásolatot készíteni (meghívó, plakát).
Elvárt és javasolt fogalmak: vonal, kicseng, foglalt jelzés, vonalas – mobil készülék, szolgáltató, percdíj, előfizetés, kártyás fizetés, kézi-beszélő, telefonzsinór, Fax, üzenetrögzítő, (a készüléken meglévő jelek, rövidítések és értelmezésük) fénymásolópapír, festék, nyomtatók, festék patron – toner.

3. Témakör	**Dokumentumkészítés**	**Óraszám: 10**
Tantárgyi tartalom	• Oktatási célú programok használata. • Készségfejlesztő, didaktikai célú szoftverek.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Írás, olvasás, számolás Együttműködés Önálló ismeretszerzés Problémamegoldó gondolkodás	A programoktól függően olvasás – írás vagy számolás. Tanulás, gyakorlás egyénileg vagy választott társsal, vagy tanári segítséggel. Változások előidézésének módjai számítógép használatával (írás – írott szöveg eltüntetése, ábrák színezése, színek változtatása, méret változtatása, stb.). Aktivitás a programok kezelésében.	*Kommunikáció:* szövegértés, pontos írás. *Életvitel és gyakorlat:* piktogramok, jelek ismerete. *Ábrázolás-alakítás:* ábra, kompozíció készítése.
Elvárt teljesítmény: Képes a számítógéppel és programokkal kapcsolatos egyszerű szóbeli utasításokat megérteni, végrehajtani. Próbálkozzon, segédkezzen abban, hogy a képernyőn változásokat idézzen elő (betű nagyság, szín, forma megváltoztatása, rajz, kép készítése, tetszőleges változtatása).		
Elvárt és javasolt fogalmak: Betű, szám, szóköz, sorváltás.		

4. Témakör	**Játékprogramok**	**Óraszám: 28**
Tantárgyi tartalom	• Memória játék. • Játék-, illetve tantárgyi alkalmazásokhoz kapcsolódó programok.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Memória Írás, olvasás, számolás Együttműködés Önálló ismeretszerzés Problémamegoldó gondolkodás	Képek, összekapcsolódó ábrák párosítása. Gyakorlás tanári segítséggel. Feladat megértése és a végrehajtás próbálgatása. A használt játékprogram megnevezése és a használat módjának (elindítás, bezárás, irányítás) elsajátítása.	*Testnevelés:* nagymozgások, finommotorika. *Kommunikáció:* pontos szövegértés és szövegírás.

		Olvasás-írás: másolás, értelmező olvasás.
Elvárt teljesítmény Képes különböző típusú játékprogramok használatát elsajátítani egyéni szintekhez mért nehézségi fokon. Képes az általa használt játékprogramot megnevezni. Képes elfogadni a játékprogram használatának időtartambeli korlátozását.		
Elvárt és javasolt fogalmak: Valaminek a párja (összetartozik), képernyő, kép, színek, (az aktuális programok használatához tartozó kifejezések és szókapcsolatok).		

Mozgásnevelés

Értelmileg akadályozottak Általános Iskolája

Évfolyam: 1 – 6.

A tantárgy témáinak feldolgozásához tartozó időkeret

Témakör / Évfolyam	1.	2.	3.	4.	5.	6.
1. Rendgyakorlatok, téri tájékozódás	30	30	15	15	20	20
2. Alapmozgások	-	-	40	40	35	35
3. Alapvető testhelyzetek, szabad- és kéziszer-gyakorlatok	40	40	-	-	-	-
4. Légzőgyakorlatok	15	15	-	-	-	-
5. Alapvető testhelyzetek, légző-, szabad- és kéziszer-gyakorlatok	-	-	40	40	30	30
6. Dobások, labdás gyakorlatok	45	45	40	40	45	45
7. Játékos versenyek	50	50	45	45	50	50
Összesen	180	180	180	180	180	180

Mozgásnevelés
Évfolyam: 1 – 6.

Tantárgyi célok

A tantárgy célja kialakítani a középsúlyosan értelmi fogyatékos tanulók mozgáskultúráját, javítani a mozgás összerendezettségét. A mozgást a motorikus fejletlenségek, testtartási rendellenességek korrekciójának eszközévé tenni a helyi lehetőségekhez igazodó terápiás eljárások alkalmazásával, kialakítva olyan ismereteket, jártasságokat, készségeket, képességeket, amely a későbbi mozgásos cselekvési biztonságukat, rendszeres fizikai aktivitásukat megalapozza, motorikus képességeiket hatékonyan fejleszti. A tantárgy sajátos módszereivel, versenyekkel, mozgásos játékokkal segíti a tanulók mozgásvágyának fenntartását, valamint élmények gyűjtését.

Tantárgyi feladatok

A pedagógus feladata a megtanult, begyakorolt testhelyzetek, gimnasztikai gyakorlatok, elemi mozgássorok reprodukálását segíteni az alapmozgások gyakorlásával (csúszás, kúszás, mászás, járás, futás, ugrás, dobás), erősíteni a pozitív személyiségjegyeket. A mozgáskedv felkeltésével a játék az örömforrás, a kapcsolatteremtés eszközévé tehető, rendszeres testedzéssel az ügyességet, állóképességet, gyorsaságot, bátorságot, edzettséget, fizikai állóképességet lehet fejleszteni, az izomerőt növelni.

Az elemi munkavégzéshez szükséges fizikai, szociális képességek kialakítását, a tanulók társadalmi mobilizációját elősegíti a téri orientációt, a feladattudatot és feladattartást fejlesztő gyakorlatok, tevékenységek megtervezése. A tanulók társadalmi mobilizációjának elősegítése valósul meg az elemi munkavégzéshez szükséges fizikai, szociális képességek kialakításával. A mindennapi élethez szükséges összerendezett mozgáskészségek kialakítása, térbeli irányok, viszonyfogalmak használata, testhelyzetek, mozgások utánzásának gyakorolása, a gimnasztikai alapformájú gyakorlatok rögzítése, ciklikus mozgássorok elsajátítása is ezt szolgálja.

A tantárgyi fejlesztés támogatja a mozgásos emlékezet, mozgáskészség fejlesztését, kontrollált mozgássorok rögzítését, tornaszerek adekvát, egyre önállóbb használatát.
Csapatjátékokban az együttműködési képesség kialakítása erősödik a játékokkal, versenyekkel és a figyelem, gyorsaság, kitartás és koncentrációs képesség fejlesztése is megvalósul a mozgásos és eszközös feladatokban. A sporttevékenységek teremtenek lehetőséget az egyszerű szabályok betartásának gyakorlására, a mozgásos versenyhelyzetekben, csapatjátékokban a győzelem és a vereség kulturált megélésének kialakítására.

1 – 2. évfolyam

Fejlesztési területek – nevelési célok

A tantárgy a segítőkészség, az együttműködés kialakításával, a becsületes és szabályos tevékenységek megalapozásával mozgásos feladathelyzetekben, játékokban támogatja az **erkölcsi nevelés**t.

A **nemzeti öntudat, hazafias nevelés** céljait a téri tájékozódás fejlesztésével és a helyes testtartásban történő mozgások gyakorlásával segíti.

Fejleszti az **önismeretet és a társas kapcsolati kultúrá**t a pozitív személyiségjegyek megerősítésével, az egészséges önbizalom kialakításával, a fizikai képességek reális megismertetésével, segíti a félénkség és a szorongás érzésének csökkentését a mozgásos tevékenységekben. Fontos szerepet játszik a felelősségvállalásban a tanuló saját testi épségének, és a társak testi épségének megóvására törekvés. Megalapozódik a siker és a sikertelenség élményének helyes feldolgozása.

A tantárgy a **testi és lelki egészségre nevelés**ben a mozgásos cselekvési biztonság kialakításával, a bátorság megalapozásával vesz részt a feladatok kivitelezése közben, amelyet a motorikus képességek ügyesítésével, az egyensúly, a figyelem fejlesztésével ér el. A balesetveszélyes helyzetek felismerése és az elkerülés technikáinak gyakorlása segít a testi épség megőrzésében.

Kulcskompetenciák

A **kommunikációs kompetenciák** területét az egyszerű utasítások megértése, végrehajtása, a szóbeli irányítás megértésének és elfogadásának megalapozása támogatja.

A **személyes és társas kapcsolati kompetenciák** fejlesztése a társas, mozgásos tevékenységekben, csapatjátékokban, versenyekben megfelelő magatartás kialakításával, az együttműködés, egymásra figyelés megalapozásával valósul meg.

A **kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái**t a tantárgy a mozgás esztétikumának felismerésével, az érzelmek, indulatok mozgáson keresztül történő kifejezésével és levezetésével segíti.

Évfolyam: 1.

Heti óraszám: 5 Éves óraszám: 180

1. Témakör	Rendgyakorlatok, téri tájékozódás	Óraszám: 30
Tantárgyi tartalom	• Alakzatok. • Térbeli tájékozódás. • Helyzetgyakorlatok. • Egyszerű utasítások végrehajtása.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pont**
Szem – kéz – láb koordináció Mozgástanulási képességek Cselekvésbiztonság Mozgásbiztonság, mozgásutánzás	Segítséggel álljanak körbe, oszlopba, vonalba sík talajon. Az előtte, mellette, mögötte, eleje, fent, lent, vége utasítások alkalmazása. Futás, kúszás, mászás, csúszás, gurulás. Irányítással: menj az ablakhoz, ülj le a padra utasítások végrehajtása. Oszlopba, vonalba sorakozni, körbe állni és járni. Bekapcsolódni egyszerű mozgásos tevékenységekbe. Egyszerű cselekvéseket végrehajtani irányítással.	*Ének-zene*: ritmus. *Kommunikáció*: fogalmak, szókincs, logopédiai gyakorlatok. *Játékra nevelés:* szerepjáték, szabályjáték.
Elvárt teljesítmény: A tanuló képes egyhelyben állni; segítséggel körbe állni, járni és oszlopba, vonalba sorakozni.		
Elvárt és javasolt fogalmak: kör, oszlop, vonal, elöl, hátul, fent, lent, előtte, alatta.		

2. Témakör	Alapvető testhelyzetek, szabad- és kéziszer-gyakorlatok	Óraszám: 40
Tantárgyi tartalom	• Testrészek. • Testkép: fej, törzs, végtagok.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pont**
Testséma, testérzékelés Téri tájékozódás Beszédértés, figyelem	Testkép: fej, törzs, végtagok. Testrészek mozgatása utánzás alapján. Részvétel különféle mozgásszituációkban. Gyakorlatok végzése utánzással.	*Ének-zene:* ritmus. *Kommunikáció:* szókincs. *Játékra nevelés:* szerepjáték.
Elvárt teljesítmény: A tanuló képes ülésben és állásban egyszerű gyakorlatokat végezni, kúszni, mászni. A tanuló képes lépcsőn lefelé kapaszkodással, felfelé utánlépéssel járni. A tanuló képes saját és társai testrészeit megmutatni, megnevezni. A tanuló képes együttműködni a közös foglalkozásokon.		
Elvárt és javasolt fogalmak: ülni, állni, feküdni hanyatt, hason, testrészek.		

3. Témakör	Légző gyakorlatok	Óraszám: 15
Tantárgyi tartalom	• Álló helyzetben ki-be légzés. • Ki-be légzés.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pont**
Mozgásutánzás Testséma, testérzékelés Együttműködési képesség	Utánzással ki-be légzéskor karok fel-leengedése. Különböző testhelyzetek felvétele. Fújások ki-be légzéskor. Fel-leemelések. Utánzással gyakorlatokat végezni. A helyes légzést gyakorolni.	*Ének-zene:* ritmus. *Kommunikáció:* szókincs.
Elvárt teljesítmény: A tanuló képes a helyes légzést elsajátítani.		
Elvárt és javasolt fogalmak: ki, be, száj nyitva, csukva, fújni, szívni.		

4. Témakör	Dobások, labdás gyakorlatok	Óraszám: 45
Tantárgyi tartalom	• Labdagyakorlatok.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pont**
Szem – kéz – láb koordináció Téri tájékozódás Egyensúly.	Irányítással: ülő és álló helyzetben labdagurítás, ütögetés, elkapás. Egy-, kétkezes alsó dobás meghatározott irányba. Labdadobás, gurítás, birtokba vétel egyre nagyobb önállósággal.	*Ének-zene:* ritmus. *Játékra nevelés:* szabályjáték.
Elvárt teljesítmény: A tanuló képes a labdát dobni, gurítani, birtokba venni.		
Elvárt és javasolt fogalmak: gömbölyű, gurul, pattog, pöttyös.		

5. Témakör	Játékos versenyek	Óraszám: 50
Tantárgyi tartalom	• Gyakorló játékok.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pont**
Mozgásbiztonság, mozgásutánzás Téri tájékozódás Együttműködési képesség. Egyensúly.	Ugrálás. Hintázás. Akadályversenyek. Székfoglaló. Egyszerű szabályok felismerése.	*Ének-zene:* ritmus. *Játékra nevelés:* szerepjáték, szabályjáték.
Elvárt teljesítmény: A tanuló képes felismerni egyszerű szabályokat, lehetőség szerint a játékba bekapcsolódni. Képes együtt játszani társaival, irányítással futkározni.		
Elvárt és javasolt fogalmak: Verseny, ki a győztes? ki, be, magas, alacsony.		

Évfolyam: 2.

Heti óraszám: 5 Éves óraszám: 180

1. Témakör	Rendgyakorlatok, téri tájékozódás	Óraszám: 30
Tantárgyi tartalom	• Alakzatok. • Térbeli tájékozódás. • Helyzetgyakorlatok. • Egyszerű utasítások végrehajtása.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pont**
Koordinációs képességek. Mozgásügyesség Mozgásutánzás Pszicho-motoros képességek Téri tájékozódás	Segítséggel álljanak körbe, oszlopba, vonalba sík talajon. Az előtte, mellette, mögötte, eleje, fent, lent, vége utasítások alkalmazása. Futás, kúszás, mászás, csúszás, gurulás. Irányítással: menj az ablakhoz, ülj le a padra utasítások végrehajtása. Oszlopba, vonalba sorakozni, körbe állni és járni. Bekapcsolódni egyszerű mozgásos tevékenységekbe. Egyszerű cselekvéseket végrehajtani irányítással.	*Ének-zene:* ritmus. *Kommunikáció:* fogalmak, szókincs, logopédiai gyakorlatok. *Játékra nevelés:* szerepjáték, szabályjáték.
Elvárt teljesítmény: A tanuló képes egyhelyben állni; segítséggel körbe állni, járni és oszlopba, vonalba sorakozni.		
Elvárt és javasolt fogalmak: kör, oszlop, vonal, elöl, hátul, fent, lent, előtte, alatta, irány.		

2. Témakör	Alapvető testhelyzetek, szabad- és kéziszer-gyakorlatok	Óraszám: 40
Tantárgyi tartalom	• Statikus helyzetek. • Páros gyakorlatok.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pont**
Testséma, testérzékelés Téri tájékozódás Beszédértés, figyelem	Segítséggel statikus helyzetek felvétele utánzás alapján, ülés, állás, fekvés, guggolás. Harangozás. Fűrészelés. Részvétel különféle mozgásszituációkban. Gyakorlatok végzése utánzással.	*Ének-zene:* ritmus. *Kommunikáció:* szókincs. *Játékra nevelés:* szerepjáték.
Elvárt teljesítmény: A tanuló képes ülésben és állásban egyszerű gyakorlatokat végezni, kúszni, mászni. A tanuló képes lépcsőn lefelé kapaszkodással, felfelé utánlépéssel járni. A tanuló képes saját és társai testrészeit megmutatni, megnevezni. A tanuló képes együttműködni a közös foglalkozásokon.		
Elvárt és javasolt fogalmak: Ülni, állni, feküdni hanyatt, hason, mondókák, húzz, testrészek, érzékszervek.		

3. Témakör	Légző gyakorlatok	Óraszám: 15
Tantárgyi tartalom	• Álló helyzetben ki-be légzés. • Ki-be légzés.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pont**
Mozgásutánzás Testséma, testérzékelés Együttműködési képesség	Utánzással ki-be légzéskor karok fel-leengedése. Különböző testhelyzetek felvétele. Fújások ki-be légzéskor. Fel-leemelések. Utánzással gyakorlatokat végezni. A helyes légzést gyakorolni.	*Ének-zene:* ritmus. *Kommunikáció:* szókincs.
Elvárt teljesítmény: A tanuló képes a helyes légzést elsajátítani.		
Elvárt és javasolt fogalmak: ki, be, száj, orr, nyitva, csukva, fújni, szívni.		

4. Témakör	Dobások, labdás gyakorlatok	Óraszám: 45
Tantárgyi tartalom	• Páros gyakorlatok.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pont**
Szem – kéz – láb koordináció Téri tájékozódás	Egy-, kétkezes alsó dobás meghatározott irányba. Labdagurítás egymásnak. Labdát dobni, gurítani, birtokba venni egyre nagyobb önállósággal.	*Ének-zene:* ritmus. *Játékra nevelés:* szabályjáték.
Elvárt teljesítmény: A tanuló képes a labdát dobni, gurítani, birtokba venni.		
Elvárt és javasolt fogalmak: gömbölyű, gurul, pattog, pöttyös.		

5. Témakör	Játékos versenyek	Óraszám: 50
Tantárgyi tartalom	• Szabályjátékok. • Sorverseny.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pont**
Mozgásbiztonság, mozgásutánzás Téri tájékozódás Együttműködési képesség Egyensúly	Ugrálás. Hintázás. Akadályversenyek. Székfoglaló. Sorversenyek. Kötélhúzás. Egyszerű szabályok felismerése. Bekapcsolódás a megismert játékokba.	*Ének-zene:* ritmus. *Játékra nevelés:* szerepjáték, szabályjáték.

Elvárt teljesítmény: A tanuló képes felismerni egyszerű szabályokat, lehetőség szerint a játékba bekapcsolódni. Képes együtt játszani társaival, irányítással futkározni.
Elvárt és javasolt fogalmak: Verseny, ki a győztes? ki, be, magas, alacsony.

3 – 4. évfolyam

Fejlesztési területek – nevelési célok

A tantárgy az **erkölcsi nevelés**t folyamatosan támogatja a szabálykövetési képesség kialakításával, a szabálybetartás igényének megalapozásával, a közösségi tevékenységek során az együttműködés, türelem, önfegyelem fejlesztésével.

Az **állampolgárságra, demokráciára nevelés** elveit és céljait az egymás segítése iránti érzékenység és a csapatösszetartás érzésének felkeltésével támogatja.

Hozzájárul az **önismeret és a társas kultúra fejlesztésé**hez a konfliktushelyzetekben az önuralom megtartására, a játékhelyzet és a valós helyzet felismerésére és adekvát viselkedésre ösztönzéssel. Segíti a félénkség, szorongás érzésének csökkenését, az önbizalom fejlesztését sikerélmény biztosításával mozgásos tevékenységekben. Kialakul az alkalmazkodási képesség, a tanuló saját és mások fizikai teljesítőképességének reális felmérése.

A **testi és lelki egészségre nevelés**ben nagy szerepet játszik a fizikai állóképesség és erőnlét javítása, a mozgásigény felkeltése, a helyes testtartás folyamatos javítása.

Kulcskompetenciák

A **kommunikációs kompetenciák** fejlesztéséhez hozzájárul a mozgásos tevékenységek verbális utasításainak megértésével, a sport- és játéktevékenységek eszközeinek, szabályainak megnevezésével, a fogalmak adekvát megértésével.

A **személyes és társas kapcsolati kompetenciák** a kapcsolatok kialakítására való képességek fejlesztésével, a közösségi játékokban való együttműködéssel, a beilleszkedés fejlesztésével erősödik.

A mozgás esztétikumának megismerése, a mozgás és ritmus tudatos alkalmazása, összekapcsolása a **kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái** terület fejlődésében játszik nagy szerepet.

Évfolyam: 3.

Heti óraszám: 5 Éves óraszám: 180

1. Témakör	Rendgyakorlatok, téri tájékozódás	Óraszám: 15
Tantárgyi tartalom	• Tornasor kialakítása. • Térérzékelés.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pont**
Egyensúlyozás Téri tájékozódás	Segítséggel sorakozó magasság alapján. Hol a helyem a tornasorban? Ki mellett álltam? Rövid utasítások végrehajtása. Térbeli irányok alkalmazása segítséggel.	*Ének-zene:* ritmustartás, ritmusváltás. *Olvasás-írás:* térorientációs gyakorlatok.
Elvárt teljesítmény: A tanuló képes segítséggel tájékozódni alapvető téri helyzetben, a térbeli irányokat alkalmazni.		
Elvárt és javasolt fogalmak: Alacsony, magas, vonal, kicsi, nagy.		

2. Témakör	Alapmozgások	Óraszám: 40
Tantárgyi tartalom	• Egyensúlyozó gyakorlatok. • Gurulás. • Statikus helyzetek. • Lépcsőn járás. • Függeszkedés. • Kúszás, mászás, szökdelés.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pont**
Egyensúlyozás Térérzékelés Kinesztétikus mozgás	Segítséggel járás tornapadon, lépcsőn. Járás külső-belső talpélen. Guruló átfordulás előre, guggolásba érkezés. Törökülés, nyújtott ülés. Segítséggel: kéz- és lábtámaszok. Lefelé járás lépcsőn folyamatosan utánlépéssel. Bordásfalon függés (térdfelhúzással). Kúszás-mászás akadályok alatt. Folyamatosan szökdelés előre-hátra. Lépcsőn lefelé kapaszkodással, felfelé utánlépéssel járás. Járás közben tárgyak átlépése. Egyes járásmódokat felismerése, egyszerű alapmozgások reprodukálása bemutatás alapján.	*Ének-zene:* ritmustartás, ritmusváltás. *Olvasás-írás:* térorientációs gyakorlatok.
Elvárt teljesítmény: A tanuló képes járásmódokat, egyszerű alapmozgásokat felismerni, bemutatás alapján végrehajtani. Igény szerint minél kevesebb segítséggel lépcsőn járni.		

Elvárt és javasolt fogalmak: Pad, billeg, egyensúly, előre, hátra, emelkedő, lejtő.

3. Témakör	**Alapvető testhelyzetek, légző-, szabad- és kéziszer-gyakorlatok**	**Óraszám: 40**
Tantárgyi tartalom	• Szabadgyakorlatok. • Mozgáskontroll. • Testrészekkel végezhető gyakorlatok.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pont**
Mozgás reprodukció Figyelem Koncentráció Lateralitás	Segítséggel: testrészek mozgatása, ütemre: fej, kar, láb, törzs. Tükör előtt végzett gyakorlatok: döntések, hajlítások, kar- és lábemelések. Ki- és belégzés körmozgással ülésben, állásban. Segítséggel szabad- és kéziszer-gyakorlatok. Két egyszerű mozgáselem összekapcsolása (ugrás terpeszbe, taps fej fölött). Vezényszavak felismerése, követése.	*Ének-zene:* ritmustartás, ritmusváltás. *Olvasás-írás:* térorientációs gyakorlatok.
Elvárt teljesítmény: A tanuló képes szóbeli utasításra, utánzással egyszerű alapmozgásokat, elemi szabadgyakorlatokat végrehajtani. Törekszik a helyes légzésre.		
Elvárt és javasolt fogalmak: Testséma.		

4. Témakör	**Dobások, labdás gyakorlatok**	**Óraszám: 40**
Tantárgyi tartalom	• Alsó, felső dobás. • Labda pattogtatása minél hosszabb ideig. • Páros labdagurítás.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pont**
Szem-kéz koordináció Szem-láb koordináció Egyensúly	Segítséggel: egy- és kétkezes alsó és felső dobás társnak, megadott célba, levegőbe. Labdagurítás társnak ülő és álló helyzetben. Labdát fogni, elkapni, célba dobni, pattogtatni. Labdát rúgni, célba juttatni.	*Ének-zene:* ritmustartás, ritmusváltás. *Olvasás-írás:* térorientációs gyakorlatok.
Elvárt teljesítmény: A tanuló képes a labdát megfogni, tartani, dobni, elkapni.		
Elvárt és javasolt fogalmak: alul, felül, cél, alsó, felső dobás.		

5. Témakör	**Játékos versenyek**	**Óraszám:45**
Tantárgyi tartalom	• Versenyjátékok. • Mozgásos népi játékok.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pont**

Figyelem Koncentráció Együttműködés Feladattudat Szabálytudat	Bújócska. Versenyfutás. Labdával végezhető váltóversenyek. Bújj, bújj itt, megyek.., Lipem-lopom.., Héja, héja... Egyszerű játékszabályokat betartani.	*Ének-zene:* ritmustartás, ritmusváltás. *Olvasás-írás:* térorientációs gyakorlatok.
Elvárt teljesítmény: A tanuló képes egyszerű mozgásos tevékenységekbe bekapcsolódni, jelre mozgását elindítani, megállítani.		
Elvárt és javasolt fogalmak: Cél, célba érés, győztes, sorverseny, fogócska, fogó, kiszámoló.		

Évfolyam: 4.

Heti óraszám: 5 Éves óraszám: 180

1. Témakör	Rendgyakorlatok, téri tájékozódás	Óraszám: 15
Tantárgyi tartalom	• Testfordulatok. • Egyszerű alakzatok kialakítása.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pont**
Egyensúlyozás Téri tájékozódás	Sorakozó magasság alapján. Fordulás jelre: jobbra-balra. Rövid utasítások végrehajtása. Térbeli irányok alkalmazása. Irányok helyes használata.	*Ének-zene:* ritmustartás, ritmusváltás. *Olvasás-írás:* térorientációs gyakorlatok.
Elvárt teljesítmény: A tanuló képes segítséggel tájékozódni alapvető téri helyzetekben, térbeli irányokat alkalmazni.		
Elvárt és javasolt fogalmak: Alacsony, magas, jobb-bal, oszlop, vonal, kicsi, nagy.		

2. Témakör	Alapmozgások	Óraszám: 40
Tantárgyi tartalom	• Egyensúlyozó gyakorlatok. • Gurulás. • Statikus helyzetek. • Lépcsőn járás. • Függeszkedés. • Kúszás, mászás, szökdelés.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pont**
Egyensúlyozás Térérzékelés Kinesztétikus mozgás	Segítséggel járás tornapadon, lépcsőn. Járás külső-belső talpélen. Guruló átfordulás előre, guggolásba érkezés. Törökülés, nyújtott ülés. Segítséggel: kéz- és lábtámaszok. Lefelé járás lépcsőn folyamatosan utánlépéssel. Bordásfalon függés (térdfelhúzással). Kúszás-mászás akadályok alatt. Folyamatosan szökdelés előre-hátra. Lépcsőn lefelé kapaszkodással, felfelé uránlépéssel járás. Járás közben tárgyak átlépése. Egyes járásmódok felismerése, egyszerű alapmozgások reprodukálása bemutatás alapján.	*Ének-zene:* ritmustartás, ritmusváltás. *Olvasás-írás:* térorientációs gyakorlatok.

Elvárt teljesítmény: A tanuló képes járásmódokat, egyszerű alapmozgásokat bemutatás alapján reprodukálni. Lehetőség szerint lépcsőn segítség és kapaszkodás nélkül járni. Járás közben tárgyakat átlépni.
Elvárt és javasolt fogalmak: Pad, billeg, egyensúly, előre, hátra, emelkedő, lejtő.

3. Témakör	**Alapvető testhelyzetek, légző-, szabad- és kéziszer-gyakorlatok**	**Óraszám: 40**
Tantárgyi tartalom	• Szabadgyakorlatok. • Mozgáskontroll. • Hasi légzés. • Testrészekkel végezhető gyakorlatok.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pont**
Mozgás reprodukció Figyelem Koncentráció Lateralitás	Segítséggel: testrészek mozgatása, ütemre: fej, kar, láb, törzs. Tükör előtt végzett gyakorlatok: döntések, hajlítások, kar- és lábemelések. Ki- és belégzés körmozgással ülésben, állásban. Segítséggel szabad- és kéziszer-gyakorlatok. Két egyszerű mozgáselem összekapcsolása (ugrás terpeszbe, taps fej fölött). Két elemből álló mozdulatsor bemutatás utáni visszaadása. A levegővétel és kifújás jelre történő végrehajtása. Vezényszavak felismerése, követése.	*Ének-zene:* ritmustartás, ritmusváltás. *Olvasás-írás:* térorientációs gyakorlatok.
Elvárt teljesítmény: A tanuló képes szóbeli utasításra, utánzással egyszerű alapmozgásokat, elemi szabadgyakorlatokat végrehajtani. Törekszik a helyes légzésre.		
Elvárt és javasolt fogalmak: Testséma, légzés, ütem, egyenletes lüktetés, fújni, szívni.		

4. Témakör	**Dobások, labdás gyakorlatok**	**Óraszám: 40**
Tantárgyi tartalom	• Alsó, felső dobás. • Labda pattogtatása minél hosszabb ideig. • Páros labdagurítás.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pont**
Szem-kéz koordináció Szem-láb koordináció Egyensúly	Segítséggel: egy- és kétkezes alsó és felső dobás társnak, megadott célba, levegőbe. Labdagurítás társnak ülő és álló helyzetben. Labdát fogni, elkapni, célba dobni, pattogtatni. Labdát rúgni, célba juttatni.	*Ének-zene:* ritmustartás, ritmusváltás,. *Olvasás-írás:* térorientációs gyakorlatok.
Elvárt teljesítmény: A tanuló képes a labdát megfogni, tartani, dobni, elkapni.		
Elvárt és javasolt fogalmak: alul, felül, cél, alsó dobás, felső dobás.		

5. Témakör	**Játékos versenyek**	**Óraszám: 45**
Tantárgyi tartalom	• Szabályjátékok. • Versenyjátékok. • Fogójátékok. • Mozgásos népi játékok.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pont**
Figyelem Koncentráció Együttműködés Feladattudat Szabálytudat	Bújócska. Kötélhúzás. Versenyfutás. Labdával végezhető váltóversenyek. Karikafogó. Fogócska. Sapkafogó. Kutyafogó. Bújj, bújj itt, megyek.., Lipem-lopom.., Héja, héja... Egyszerű játékszabályokat betartani.	*Ének-zene:* ritmustartás, ritmusváltás. *Olvasás-írás:* térorientációs gyakorlatok.
Elvárt teljesítmény: A tanuló képes egyszerű mozgásos tevékenységbe bekapcsolódni, adott jelre mozgását elindítani, megállítani. Képes betartani egyszerű szabályokat.		
Elvárt és javasolt fogalmak: Cél, célba érés, győztes, sorverseny, fogócska, fogó, kiszámoló.		

5 – 6. évfolyam

Fejlesztési területek – nevelési célok

A tantárgy szerepe különösen fontos a szabályok betartásának, a becsületes játék normáinak elmélyítésében és versenyhelyzetekben az önuralom és önfegyelem kialakításában.

A **nemzeti öntudatra nevelést, hazafias nevelés**t segíti a csapat tagjává válás igényének felébresztése, a csapattal való azonosulás érzésének, a közösségért végzett aktív cselekvésnek az ösztönzése.

Az **önismeret és a társas kultúra fejlesztésé**t a félénkség, szorongás érzésének csökkentésével és a megfelelő önbizalom kialakításával segíti.

A **testi és lelki egészségre nevelés**t támogatja az elemi munkavégzéshez szükséges fizikai állóképesség, izomerő kialakítása, a mozgás megszerettetése, a fizikai aktivitás iránti belső igény megerősítése.

Kulcskompetenciák

A **kommunikációs kompetenciák** fejlesztéséhez a tantárgy a verbális utasításra mozgásos tevékenységek végzésének, végrehajtásának gyakorlásával és a sporttevékenységek eszközeinek és fogalmainak mind pontosabb és részletesebb megnevezésével, adekvát használatával járul hozzá.

A **munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák** fejlődése a társadalmi mobilizációra való felkészülés elősegítésével, a reális célok kitűzésének és elérésének gyakorlásával, a magabiztosság növelésével, a segítségkérés és segítségelfogadás képességének fejlesztésével érhető el.

A **személyes és társas kapcsolati kompetenciák** megalapozását a közösségért végzett munka fontosságának felismerése és elismerése, a csoportos együttműködések, kapcsolatok megerősítése útján éri el.

A harmonikus mozgás esztétikumának felismerése és gyakorlása szintén segíti a **személyes és társas kapcsolati kompetenciák** fejlődését.

Évfolyam: 5.

Heti óraszám: 5 Éves óraszám: 180

1. Témakör	Rendgyakorlatok, téri tájékozódás	Óraszám: 20
Tantárgyi tartalom	• Sorakozások. • Testfordulatok. • Térérzékelés.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pont**
Mozgás reprodukció Ritmusérzék Emlékezet Figyelem Térérzékelés	Segítséggel: egyes, kettes oszlop és vonal kialakítása, nyitódás kartávolságra, záródás, sorakozó magasság szerint, elhelyezkedés szóbeli utasításra. Testfordulatok vezényszóra. Segítséggel: térben való elhelyezkedés szóbeli utasításra, bordásfal mellé, szekrény elé, zsámolyra. Sorakozó magasság szerint sípszóra, nyitódás, záródás, kartávolság. Utasítás végrehajtása.	*Olvasás-írás:* térorientációs gyakorlatok. *Ének-zene:* ritmustartás, ritmusváltás.
Elvárt teljesítmény: Képes vezényszóra különböző sorakozási gyakorlatokat elvégezni.		
Elvárt és javasolt fogalmak: Nyit, zár, kartávolság, tornaszekrény.		

2. Témakör	Alapmozgások	Óraszám: 35
Tantárgyi tartalom	• Járások. • Szökdelések. • Mászások.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pont**
Egyensúly Mozgáskoordináció Testérzékelés Lateralitás	Rákjárás. Pókjárás. Előre, hátra, akadályon átszökdelés. Önállóan: járás közben akadályok átlépése, guggoló átfordulás előre. Segítséggel: egyensúlyozó járás megfordított padon. Lépés ritmusának változtatása, lépcsőn járás, kapaszkodás nélkül. Utánzással különféle gyakorlatok végezése.	*Olvasás-írás:* térorientációs gyakorlatok. *Ének-zene:* ritmustartás, ritmusváltás.
Elvárt teljesítmény: Képes felismerni és reprodukálni egyszerű alapmozgásokat, járásmódokat. Képes egyszerűbb testhelyzeteket utánozni.		
Elvárt és javasolt fogalmak: Rák, pók, taps, ritmus.		

3. Témakör	Alapvető testhelyzetek, légző-, szabad- és kéziszer-gyakorlatok	Óraszám: 30

Tantárgyi tartalom	• Kéziszer-gyakorlatok. • Szabadgyakorlatok. • Légzéstechnika.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pont**
Ritmusérzék Tempóérzék Lateralitás Emlékezet Figyelem Kinesztétkus mozgás	Irányítással: labdával, babzsákkal, bottal, szalaggal két ütemre végezhető gyakorlatok. Zenére két mozgáselem összekapcsolása: o karkörzés, karhúzás. Irányítással: levegővétel, benntartás, kifújás ütemezéssel. Hasi légzés, mellkasi légzés. Segítséggel: négyütemű kar-, törzs-, lábgyakorlatok végzése. Önállóan: léggömbfújás, pingponglabda-fújás. Gimnasztikai gyakorlatok utánzása. Helyes légzéstechnika gyakorlása. Négyütemű gyakorlatok utánzással.	*Ének-zene:* ritmustartás, ritmusváltás, zenekíséret.
Elvárt teljesítmény: Képes segítséggel, utánzással kétütemű gyakorlatokat végezni. Képes légzését szabályozni.		
Elvárt és javasolt fogalmak: Kéziszerek, funkciójuk, tüdő, ki-belégzés, négy ütem.		

4. Témakör	**Dobások, labdás gyakorlatok**	**Óraszám: 45**
Tantárgyi tartalom	• Labdagyakorlatok.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pont**
Szem-kéz-láb koordináció Térérzékelés Egyensúly Lateralitás	Önállóan: labdapattogtatás, egykezes alsó és felső dobás. Nagylabda-dobás, -elkapás. Páros labdagyakorlatok. Célba dobás egykezes alsó és felső dobással. Labdavezetés (kézzel, lábbal).	*Olvasás-írás:* térorientációs gyakorlatok.
Elvárt teljesítmény: Képes egykezes alsó és felső dobással célba dobni. Lábbal irányt tartva labdát vezetni (mindkét lábbal), cél felé elrúgni.		
Elvárt és javasolt fogalmak: Gurul, cél.		

5. Témakör	**Játékos versenyek**	**Óraszám: 50**
Tantárgyi tartalom	• Küzdőjátékok elemeinek alkalmazása. • Versenyjátékok.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pont**

Figyelem Gyorsaság Emlékezet Együttműködés	Irányítással: sor-, futó-, váltóversenyek. Mozgásos népi játékok (Héja, héja…). Fogójátékok, ügyességi játékok. Alkalmazkodás csapattársakhoz, öröm mások sikerének.	*Környezetismeret:* egészséges életmód.
Elvárt teljesítmény: Képes csapatához alkalmazkodni. Örül mások sikerének.		
Elvárt és javasolt fogalmak: Játékszabályok, szabályok.		

Évfolyam: 6.

Heti óraszám: 5 Éves óraszám: 180

1. Témakör	Rendgyakorlatok, téri tájékozódás	Óraszám: 20
Tantárgyi tartalom	• Sorakozások. • Testfordulatok. • Térérzékelés.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pont**
Mozgás reprodukció Ritmusérzék Emlékezet Figyelem Térérzékelés	Egyes, kettes oszlop és vonal kialakítása, nyitódás kartávolságra, záródás, sorakozó magasság szerint, elhelyezkedés szóbeli utasításra. Testfordulatok vezényszóra. Térben való elhelyezkedés szóbeli utasításra, bordásfal mellé, szekrény elé, zsámolyra. Nagyság szerinti sorakozás. Utasítás végrehajtása. Vezényszóra különböző sorakozási gyakorlat végezése.	*Olvasás-írás:* térorientációs gyakorlatok. *Ének-zene:* ritmustartás, ritmusváltás.
Elvárt teljesítmény: Képes nagyság szerint sorakozni. Képes vezényszóra különböző sorakozási gyakorlatokat elvégezni.		
Elvárt és javasolt fogalmak: Tornaszekrény.		

2. Témakör	Alapmozgások	Óraszám: 35
Tantárgyi tartalom	• Támaszok. • Gurulások. • Járások. • Mászások. • Függeszkedés. • Távolugrás.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pont**
Egyensúly Mozgáskoordináció Testérzékelés Lateralitás	Térdelő támasz. Fekvőtámasz. Nyújtott ülésből guruló átfordulás hátra, oldalra gurulás. Egyensúlyozó járás megfordított padon. Lépés ritmusának változtatása, lépcsőn járás, kapaszkodás nélkül. Bordásfalra fel-lemászás, függeszkedés térdfelhúzással, lábemelgetéssel. Helyből távolugrás.	*Olvasás-írás:* térorientációs gyakorlatok. *Ének-zene:* ritmustartás, ritmusváltás.
Elvárt teljesítmény: Képes segítséggel bordásfalon függeszkedni. Képes gimnasztikai gyakorlatokat leutánozni.		
Elvárt és javasolt fogalmak: ütem, taps, ritmus, nyújtott ülés.		

3. Témakör	Alapvető testhelyzetek, légző-, szabad- és kéziszer-gyakorlatok	Óraszám: 30
Tantárgyi tartalom	• Kéziszer-gyakorlatok. • Szabadgyakorlatok. • Összetett gyakorlatok. • Versenyfeladatok.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pont**
Ritmusérzék Tempóérzék Lateralitás Emlékezet Figyelem Kinesztétkus mozgás	Labdával, babzsákkal, bottal, szalaggal két ütemre végezhető gyakorlatok. Zenére két mozgáselem összekapcsolása: o karfordulatok: oldalsó, mellső, magas. Levegővétel, benntartás, kifújás ütemezéssel. Négyütemű kar-, törzs-, lábgyakorlatok végzése. Szóbeli utasításra kar- és lábtartások. Gimnasztikai gyakorlatok utánzása. Helyes légzéstechnika gyakorlása. Négyütemű gyakorlatok.	*Ének-zene:* ritmustartás, ritmusváltás, zenekíséret.
Elvárt teljesítmény: Képes segítséggel, utánzással négyütemű gyakorlatokat végezni. Képes légzését szabályozni.		
Elvárt és javasolt fogalmak: Kéziszerek, funkciójuk.		

4. Témakör	Dobások, labdás gyakorlatok	Óraszám: 45
Tantárgyi tartalom	• Labdagyakorlatok.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pont**
Szem-kéz-láb koordináció Térérzékelés Egyensúly Lateralitás	Páros labdagyakorlatok. Önállóan: labdavezetés folyamatosan, célba dobás, kosárra dobás, mozgó labda elrúgása. Célba dobás egykezes alsó és felső dobással. Célba rúgás. Labdavezetés (kézzel, lábbal).	*Olvasás-írás:* térorientációs gyakorlatok.
Elvárt teljesítmény: Képes egykezes alsó és felső dobással célba dobni. Lábbal irányt tartva labdát vezetni (mindkét lábbal), cél felé elrúgni.		
Elvárt és javasolt fogalmak: kosárlabda.		

5. Témakör	Játékos versenyek	Óraszám: 50
Tantárgyi tartalom	• Küzdőjátékok elemeinek alkalmazása. • Versenyjátékok.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pont**

Figyelem Gyorsaság Emlékezet Együttműködés	Sor-, futó-, váltóversenyek. Társsal végezhető versenyek: talicskázás, labdaviadal. Békaugrás akadály megkerülésével. Váltóversenyek: futás labdahordással, labdaadogató. Alkalmazkodás csapattársakhoz, öröm mások sikerének. Versenyszellem kialakulása.	*Környezetismeret:* egészséges életmód.
Elvárt teljesítmény: Képes csapatához alkalmazkodni. Örül mások sikerének. Kialakul benne a versenyszellem.		
Elvárt és javasolt fogalmak: Játékszabályok, szabályok, váltóverseny.		

Testnevelés

Értelmileg akadályozottak Általános Iskolája

Évfolyam: 7 – 8.

A tantárgy témáinak feldolgozásához tartozó időkeret

Témakör / Évfolyam	7.	8.
1. Rendgyakorlatok, téri tájékozódás	**25**	**25**
2. Gimnasztikai gyakorlatok	**35**	**35**
3. Képességfejlesztő gyakorlatok, játékos feladatok	**40**	**40**
4. Labdás gyakorlatok	**45**	**45**
5. Sportjátékok elemei	**35**	**35**
Összesen	**180**	**180**

Testnevelés
Évfolyam: 7 – 8.

Tantárgyi célok

A tantárgy célja a záró évfolyamokon elsősorban kialakítani a rendszeres mozgás, testedzés, és az egészséges életmód iránti igényt, továbbá a testnevelés tantárgy tanítása során kialakított és begyakorolt mozgáselemeket és a gimnasztikai alapformájú gyakorlatokat rögzíteni, térbeli irányokat, viszonyfogalmakat használni, az alapmozgásokat gyakorolni.

Tantárgyi feladatok

Az egészséges testi fejlődést biztosítja, a motorikus képességeket fejleszti, a testi fejlődés zavarait korrigálja a pedagógus egyéni igényekre alapozott munkája. Az évfolyamokon a sportjátékokhoz szükséges elemi és tájékozódási képesség (figyelem) fejlesztése, a labdabiztonság növelése tovább folyik, egyéni igényekhez és adottságokhoz illesztve, alakítva az ügyességet, erőt, állóképességet, kitartást, edzettséget, bátorságot, akaratot. Növekvő elem- és ütemszámú mozgássorok elsajátítása teremt lehetőséget a ritmus és sorrend megtartására a mozgásos feladatokban.

A tantárgy további feladata a sportversenyek elemeinek elsajátíttatása, a sportjátékok alapvető játékelemeinek megismertetése, támogatva a tanulók felkészülését az iskolai sportversenyekre.

Ha a tanuló gyógytestnevelésben vesz részt, vagy gyógytestnevelésben is részt vesz, a gyógytestnevelés végrehajtása során a testnevelés kerettanterv adaptálható elemeit is alkalmazni kell.

7 – 8. évfolyam

Fejlesztési területek – nevelési célok

A tantárgy az **erkölcsi nevelés**ben fontos szerepet játszik a fegyelemre, a szabályok betartására törekvéssel, és a csapatjátékokban a győzelem és vereség fegyelmezett megélésének az élményével.

Az **önismeret és a társas kapcsolati kultúra fejlesztése** az önelfogadást, és mások tulajdonságainak megismerésével, a társaival szembeni toleráns magatartás kialakítását erősíti.

A **testi és lelki egészségre nevelés**t a rendszeres mozgás iránti természetes igény megerősítése, az állóképesség, a kitartás, a mozgáskultúra fejlesztése, az egészséges testi fejlődés biztosítása a megfelelő, életkorhoz, testi erőnléthez igazodó mozgáslehetőségek kihasználásával támogatja. A testi képességek, izomerő fejlesztése, a magabiztos mozgás és egyensúly megerősödése a saját és mások testi épségének megóvását segíti, a másokért vállalt felelősség érzésének megismerése, az önkéntességben rejlő lehetőségek a tanuló személyiségét építik.

A tantárgy hozzájárul az **együttműködési hajlandóság** fejlesztéséhez, a **feladatvállalás**hoz a csoportos mozgásokban, versenyekben.

Kulcskompetenciák

A **munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák** területének fejlődéséhez a reális célok kitűzésével és elérésük gyakorlásával, a testi és erőnléti korlátok felismerésével járul hozzá.

A **személyes és társas kapcsolati kompetenciák** erősödése támogatja a másokért vállalt felelősséget; a tolerancia fejlesztésével a bizalmas emberi kapcsolatok lehetőségeinek bemutatása, a problémamegoldás lehetőségeinek megismertetése és gyakoroltatása lehetséges; a segítő magatartás gyakorlásával a tanuló támogatást nyújthat a rászorulóknak.

A **kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái**nak fejlődéséhez hozzájárul a mozgás utánzása; az emberi, testi szépségek felismerése, a harmóniára törekvés.

Évfolyam: 7.

Heti óraszám: 5 Éves óraszám: 180

1. Témakör	Rendgyakorlat, téri tájékozódás	Óraszám: 25
Tantárgyi tartalom	• Sorakozás. • Járások. • Menetelés.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pont**
Térbeli tájékozódás Emlékezet Figyelem Lateralitás	Irányítással sorakozó magasság szerint, járás egysoros, kétsoros oszlopban. Helyben járással igazodás, sorbontás, jobb-, baloldal érzékelése. Nyitódás, záródás, helyben járás, jelre elindulás, megállás. A gyakorlatok egyre pontosabb végrehajtása.	*Ének-zene:* ritmusváltás. *Környezetismeret:* térbeli tájékozódás.
Elvárt teljesítmény: A tanuló képes a vezényszavakat követni. Megállásnál, vonulásnál a megfelelő lábrend érzékelésére.		
Elvárt és javasolt fogalmak: Nyit, zár, jobb, bal, magas, alacsony.		

2. Témakör	Gimnasztikai gyakorlatok	Óraszám: 35
Tantárgyi tartalom	• Szakkifejezések megértése. • Kéziszer- és szabadgyakorlatok. • Gerincoszlop-erősítő gyakorlatok.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pont**
Kinesztétikus mozgás Megfigyelés Ritmusérzék Dinamika Rugalmasság	Helyben futás magas térdemeléssel, terpeszállás, törzshajlítás, bokaérintés. Szalag, babzsák, labda használata. Négyütemű gyakorlatok. Egyszerű utasítások megértése. Tartásjavító gimnasztikai gyakorlatok.	*Ének-zene:* ritmuskövetés.
Elvárt teljesítmény: A tanuló képes irányítással, összetett utánzó gyakorlatokat végezni, törekedni az ütemtartásra. Ismeri a használt tornaszerek nevét, azok balesetmentes használatát.		
Elvárt és javasolt fogalmak: Négy ütem, terpeszállás, magas tartás.		

3. Témakör	Képességfejlesztő gyakorlatok, játékos feladatok	Óraszám: 40
Tantárgyi tartalom	• Guggolás. • Kúszás. • Állórajt. Futás.	

	• Guruló átfordulás. • Kúszás. Mászás.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pont**
Figyelem Beszédértés Állóképesség Erőnlét	Segítséggel: guggoló járás. Kúszás padok között. 30-60 m-es versenyfutás állórajtból. Irányítással: kúszás akadályok között, mászás akadályon át. Sporteszközök biztonságos használata (különös tekintettel a balesetmentes közlekedésre), egyéni megsegítéssel, egyre önállóbban. Szóbeli utasításokat megértése. Szabadban is alkalmazható sporteszközök használatának elsajátítása.	*Számolás-mérés:* térbeli tájékozódás. *Állampolgári ismeretek:* kerékpáros közlekedés szabályai.
Elvárt teljesítmény: A tanuló képes testtömeghez igazodó erőkifejtésre a gyakorlatok végzésekor. Egyensúlyozni változó feltételek között. Kitartóan, javuló technikával futni.		
Elvárt és javasolt fogalmak: állórajt, időmérés, stopperóra, sporteszközök, használat során felmerült fogalmak.		

4. Témakör	**Labdás gyakorlatok**	**Óraszám: 45**
Tantárgyi tartalom	• Kislabdadobás. • Átadások. • Labdavezetés.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pont**
Szem-kéz-láb koordináció Állóképesség Figyelem Erőnlét Térérzékelés	Irányítással: dobóterpeszből kidobás, célba dobás, alsó dobás. Célba dobás: helyből. Kétkezes mellső átadások, különböző feladathelyzetekben. Labdavezetések. Szabályok megértése és betartása. Dobások, a labda jellegétől függően (helyből, lendületből, egy és két kézzel). 2-3 pattogtatás végrehajtása. Labdavezetés (kézzel, lábbal).	*Ábrázolás-alakítás:* manipuláció, kézügyesség.
Elvárt teljesítmény: A tanuló adottságainak megfelelő labdás ügyességgel, együttműködési készséggel rendelkezik. Képes labdát vezetni, labdát továbbítani.		
Elvárt és javasolt fogalmak: labdavezetés.		

5. Témakör	**Sportjátékok elemei**	**Óraszám: 35**
Tantárgyi tartalom	• Kosárlabda. • Labdarúgás.	

Fejlesztendő képesség, készség	Tanulói tevékenység	Kapcsolódási pont
Szem-kéz-láb koordináció Térérzékelés Együttműködés Szabálytudat	Irányítással: alapállás, megindulás, megállás, labdavezetés, átadás, kosárra dobás. Labdavezetés, kapura lövés. Játék közben a szabályok minél pontosabb betartása. Kedvenc sporttevékenység kiválasztása, mérkőzések figyelemmel kísérése, szurkolás.	*Állampolgári ismeretek:* szabálykövetés, kudarctűrés.
Elvárt teljesítmény: A tanuló képes labdát vezetni, labdát továbbítani. Képes mérkőzés játszására egyszerűsített szabályok figyelembevételével.		
Elvárt és javasolt fogalmak: Kosárpalánk, kapu, gól, kétkezes mellső átadás.		

Évfolyam: 8.

Heti óraszám: 5 Éves óraszám: 180

1. Témakör	Rendgyakorlat, téri tájékozódás	Óraszám: 25
Tantárgyi tartalom	• Sorakozás. • Járások. • Menetelés. • Testfordulatok.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pont**
Térbeli tájékozódás Emlékezet Figyelem Lateralitás	Sorakozó magasság szerint, járás egysoros, kétsoros, háromsoros oszlopban. Sarkon jobbra, balra fordulatok vezényszóra. Mozgásformák összekötése. Irányok biztos ismerete, önálló sorakozás felszólításra. A gyakorlatok egyre pontosabb végrehajtása.	*Ének-zene:* ritmusváltás. *Környezetismeret:* térbeli tájékozódás.
Elvárt teljesítmény: A tanuló képes a vezényszavakat követni. Megállásnál, vonulásnál a megfelelő lábrend érzékelésére.		
Elvárt és javasolt fogalmak: jobb, bal, magas, alacsony.		

2. Témakör	Gimnasztikai gyakorlatok	Óraszám: 35
Tantárgyi tartalom	• Mozgáselemek összekapcsolása. • Kéziszer- és szabadgyakorlatok. • Gerincoszlop-erősítő gyakorlatok.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pont**
Kinesztétikus mozgás Megfigyelés Ritmusérzék Dinamika Rugalmasság	Begyakorolt mozgáselemek összekapcsolása. Medicinlabda, súlyzó használata. Zenére változó ritmusú négyütemű tartásjavító gyakorlatok. A feladatok sorrendjének megtartása. Az alapgyakorlatok végzése huzamosabb ideig vezényszavak alapján, illetve emlékezetből, esetleg begyakorolt koreográfiák zenére. Tartásjavító gimnasztikai gyakorlatok.	*Ének-zene:* ritmuskövetés.
Elvárt teljesítmény: A tanuló képes összetett utánzó gyakorlatokat végezni, törekedni az ütemtartásra. Ismeri a használt tornaszerek nevét, azok balesetmentes használatát.		
Elvárt és javasolt fogalmak: zenekíséret, oldalsó középtartás, mellső középtartás.		

3. Témakör	Képességfejlesztő gyakorlatok, játékos feladatok	Óraszám: 40

Tantárgyi tartalom	• Guggolás. • Függeszkedés. • Távolugrás. • Guruló átfordulás. • Egyensúlyozó járás. • Kerékpár, roller, gördeszka, görkorcsolya, korcsolya, szánkó használata.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pont**
Figyelem Beszédértés Állóképesség Erőnlét	Guggoló járás. Függeszkedés kötélen vagy bordásfalon. Egy lábról elrugaszkodás, távolugrás nekifutásból. Sorozatban guruló átfordulások. Guruló átfordulás hátra. Kúszás akadályok között, mászás akadályon át. Pad merevítőjén egyensúlyozás. A sporteszközök biztonságos használata (különös tekintettel a balesetmentes közlekedésre). Szóbeli utasításokat megértése. Egyre hosszabb ideig végezett tartásjavító és izomerősítő gyakorlatok. Szabadban is alkalmazható sporteszközök használatának elsajátítása.	*Számolás-mérés:* térbeli tájékozódás. *Állampolgári ismeretek:* kerékpáros közlekedés szabályai
Elvárt teljesítmény: A tanuló képes testtömeghez igazodó erőkifejtésre a gyakorlatok végzésekor. Mind hosszabb időtartamban végezni az izomerősítő gyakorlatokat. Egyensúlyozni változó feltételek között. Kitartóan, javuló technikával futni. Törekedni az egészséges életmódra és a rendszeres fizikai aktivitásra.		
Elvárt és javasolt fogalmak: Sorozat, méter, sporteszközök, használata során felmerült fogalmak.		

4. Témakör	**Labdás gyakorlatok**	**Óraszám: 45**
Tantárgyi tartalom	• Hajítás, lökés. • Átadások.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pont**
Szem-kéz-láb koordináció Állóképesség Figyelem Erőnlét Térérzékelés	Dobóterpeszből kidobás, célba dobás, alsó, felső dobás. Célba dobás: helyből, lendületből. Egykezes, kétkezes mellső átadások, különböző feladathelyzetekben. Váltott kézzel járás közben akadályok megkerülése, labdavezetések. Szabályok megértése és betartása. Dobások, a labda jellegétől függően (helyből, lendületből, egy és két kézzel).	*Ábrázolás-alakítás:* manipuláció, kézügyesség.

	2-3 pattogtatás végezni. Labdavezetés (kézzel, lábbal).	
Elvárt teljesítmény: A tanuló adottságainak megfelelő labdás ügyességgel, együttműködési készséggel rendelkezik. Képes labdát vezetni, labdát továbbítani.		
Elvárt és javasolt fogalmak: Váltott kéz, labdavezetés.		

5. Témakör	**Sportjátékok elemei**	**Óraszám: 35**
Tantárgyi tartalom	• Kosárlabda. • Pingpong. • Tollaslabda.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pont**
Szem-kéz-láb koordináció Térérzékelés Együttműködés Szabálytudat	Alapállás, megindulás, megállás, labdavezetés, átadás, kosárra dobás, védekezés. Pingpongozás, átütés, szerválás. Szivacslabda ütögetése. Játék közben a szabályok minél pontosabb betartása. Csapatjátékban aktív részvétel, a „mérkőzés” és az eredmény számontartása, a teljesítmény értékelése.	*Állampolgári ismeretek:* szabálykövetés, kudarctűrés.
Elvárt teljesítmény: A tanuló képes aktívan részt venni sportjátékokban. Képes mérkőzés játszására egyszerűsített szabályok figyelembevételével.		
Elvárt és javasolt fogalmak: kétkezes mellső átadás, félidő, harmad, szerva, szerválás.		

Osztályfőnöki óra

Értelmileg akadályozottak Általános Iskolája

Évfolyam: 5-8.

A tantárgy témáinak feldolgozásához tartozó időkeret

Témakör/Évfolyam	5.	6.	7.	8.
1. Beilleszkedés – Alkalmazkodás	**16**	**16**	**15**	**15**
2. Önismeret – Testi és lelki egészség	**10**	**10**	**21**	**21**
3. Aktuális témák	**10**	**10**	**-**	**-**
Összesen	**36**	**36**	**36**	**36**

Osztályfőnöki óra
Évfolyam: 5 – 8.

Tantárgyi célok

A tantárgy célja az osztályba járó tanulók közösségének kialakítása, fejlesztése, a csoporthoz tartozás, identitás tudatosítása. Az osztályfőnöki óra a pedagógiai folyamatban kiemelt helyet foglal el, céljai és feladatai a nevelési-oktatási folyamat teljes spektrumára kiterjednek. A tantárgy célja a tanulók segítése önismeretük fejlesztésében, személyiségük stabilizálása a lehetséges életpálya elérésének céljai érdekében.

Tantárgyi feladatok

A tantárgyi tematika mentén a szociális képességek (a kapcsolatteremtés, a kommunikáció, az empátia, a tolerancia, a kooperáció, a konfliktuskezelés stb. képességeinek) fejlesztése, főként az osztályban megélt saját élmények, tapasztalatok alapján. A tantárgy fontos szerepe a társadalmi beilleszkedés támogatása, az élet különböző területeire érvényes szabályok rendszerezése, a felnőtt élet megkezdésének előkészítése.

Az osztályfőnöki óra lehetőséget ad az iskolai közösségi programokhoz történő kapcsolódás előkészítésére, tervezésére, az ünnepélyeken, megemlékezéseken a csoport szerepvállalására.

5 – 6. évfolyam

Fejlesztési területek – nevelési célok

A két évfolyam fókuszában az áll, hogy a tanulói aktivitást serkentő módszerek alkalmazásával támogassa a tanulók **önmagukért és a társakért való felelősségvállalás**át, annak megélését, hogy a társak és az egyén egymásra vannak utalva, ennek következményeként a **másokért vállalt felelősség**et átérzik, vállalásaikért helyt állnak, elfogadják, hogy a szabályok értük és a közösség védelméért vannak.

A tanulók felismerik jellemző tulajdonságaikat, jártasságot szereznek a konfliktuskezelés demokratikus technikáinak alkalmazásában. Segítséggel keresnek olyan, az egyéni jellemzőikhez illeszkedő kikapcsolódást, szabadidős tevékenységet, amely hozzásegíti őket a **testi, lelki egészség** megteremtéséhez, képesek lesznek felismerni és segítséggel megfogalmazni érdeklődési körüket, amelyeket hozzá tudnak rendelni egyes tevékenységekhez, foglalkozásokhoz.

Az osztályfőnöki órák fókuszálnak a **család**ban betöltött szerepekre, a **családi tevékenységrendszer** jellemzőire, az egyes szerepekhez illeszkedő felelősségvállalás jellemzőire és arra, hogy a tanulók gyakorolják a különbségtételt a jóra ösztönző és a destruktív megnyilvánulások, jellemzők között.

Kulcskompetenciák

A **kommunikációs kompetenciák** fejlődnek a részben írásbeli és nagyrészt szóbeli kifejezőkészség fejlesztése által.

A **digitális kompetenciák, a tanulás kompetenciái**: az internet, a közösségi oldalak helyes alkalmazása által.

A szokások, a normák bensővé válása szociális helyzetekben, nagyban fejleszti a **személyes és társas kapcsolati kompetenciákat.**

Évfolyam: 5.

Heti óraszám: 1 Éves óraszám: 36

1. Témakör	Beilleszkedés – Alkalmazkodás	Óraszám: 16
Tantárgyi tartalom	• Házirend. • Tűz- és balesetvédelem. • Napirend. • Tanórán kívüli elfoglaltságok.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Verbalitás Nonverbális kommunikáció	A házirenddel kapcsolatos kérdések megvitatása (kérdések megfogalmazása). A szabályok megvitatása. A szabályok elfogadása. Időbeosztás, órarend. Helyes napirend kialakítása.	*Környezetismeret:* egészségmegőrzés – egészséges életmód. *Kommunikáció*: tájékozódás időben.
Elvárt teljesítmény: Képes a szabályok alapvető betartására.		
Elvárt és javasolt fogalmak: szabály, veszély, tűz, baleset, óra, tanóra, hiányzás, szabadidő.		

2. Témakör	Önismeret – Testi és lelki egészség	Óraszám: 10
Tantárgyi tartalom	• Önjellemzés, reális önértékelés. • Milyennek látom társaimat, ők hogy látnak engem? • Tulajdonságok összehasonlítása.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Verbalitás Nonverbális kommunikáció	Tulajdonságok megnevezése. Saját tulajdonságok számbavétele, feltérképezése (külső- és belső tulajdonságok), fénykép nézegetése: régi – új, mi változott? Jó – rossz, helyes – helytelen, hiba – bemutatása helyzetgyakorlatokban.	*Környezetismeret:* emberi test. *Kommunikáció*: társas kapcsolatok.
Elvárt teljesítmény: Képes az osztályközösség és viselkedéskultúra alakítására.		
Elvárt és javasolt fogalmak: jó, rossz, tulajdonság, helyes, helytelen, elemzés, önelemzés.		

3. Témakör	Aktuális témák	Óraszám: 10
Tantárgyi tartalom	• Saját teendőinek feltérképezése. • A közösség életében adódó aktuális, váratlan események kezelési módjának elsajátítása. • Egyéni és közösségi ünnepek, események ismerete, és felkészülés a közösség alkalmaira (ünnepélyek, külső programok).	

Fejlesztendő képesség, készség	Tanulói tevékenység	Kapcsolódási pontok
Verbalitás Nonverbális kommunikáció	Szűkebb és tágabb közösségét megismerni, annak életét, történéseit figyelemmel kísérni. Aktivitást és együttműködést tanúsítani. A közös eseményeken aktív részvétel.	*Kommunikáció:* beszédfejlesztés.
Elvárt teljesítmény: Képes aktívan részt venni képességeihez mérten az intézmény és a lakóhely életében.		
Elvárt és javasolt fogalmak: Az ünnepekkel, eseményekkel, osztályközösséggel kapcsolatos fogalmak köre.		

Évfolyam: 6.

Heti óraszám: 1 Éves óraszám: 36

1. Témakör	Beilleszkedés – Alkalmazkodás	Óraszám: 16
Tantárgyi tartalom	• Házirend. • Tűz- és balesetvédelem. • Napirend. • Tanórán kívüli elfoglaltságok.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Verbalitás Nonverbális kommunikáció	A házirenddel kapcsolatos kérdések megvitatása (kérdések megfogalmazása). A szabályok megvitatása. A szabályok elfogadása. Időbeosztás, órarend. Helyes napirend kialakítása. Kapcsolatépítés, aktív együttműködés. Veszélyforrások felismerése, megvitatása. Veszélyes helyzetek elkerülése.	*Környezetismeret:* egészségmegőrzés – egészséges életmód. *Kommunikáció*: tájékozódás időben.
Elvárt teljesítmény: Képes a szabályok alapvető betartására. Képes a veszélyforrások elkerülésére.		
Elvárt és javasolt fogalmak: szabály, veszély, tűz, baleset, óra, tanóra, hiányzás, szabadidő.		

2. Témakör	Önismeret – Testi és lelki egészség	Óraszám: 10
Tantárgyi tartalom	• Önjellemzés, reális önértékelés. • Milyennek látom társaimat, ők hogy látnak engem? • Tulajdonságok összehasonlítása.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Verbalitás Nonverbális kommunikáció	Tulajdonságok megnevezése. Saját tulajdonságok számbavétele, feltérképezése (külső- és belső tulajdonságok), fénykép nézegetése: régi – új, mi változott? Saját tulajdonságaim. Önjellemzés készítése és megismertetése a társakkal (önelemzés). Jó – rossz, helyes – helytelen, hiba – bemutatása helyzetgyakorlatokban. Jó és rossz elkülönítése.	*Környezetismeret:* emberi test. *Kommunikáció*: társas kapcsolatok.
Elvárt teljesítmény: Képes az osztályközösség és viselkedéskultúra alakítására.		
Elvárt és javasolt fogalmak: jó, rossz, tulajdonság, helyes, helytelen, elemzés, önelemzés.		

3. Témakör	Aktuális témák	Óraszám: 10
Tantárgyi tartalom	• Saját teendőinek feltérképezése. • A közösség életében adódó aktuális, váratlan események kezelési módjának elsajátítása. • Egyéni és közösségi ünnepek, események ismerete, és felkészülés a közösség alkalmaira (ünnepélyek, külső programok).	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Verbalitás Nonverbális kommunikáció	Tervek készítése, dekoráció készítése, öltözék megválasztása, a közös élmények megbeszélése, az elkészült fotók, felvételek közös megtekintése, a látottak megvitatása. Aktív részvétel ünnepeken (családi és közösségi alkalmakon), az ünnepnek megfelelő szokások, külsőségek megtartása (vendégvárással kapcsolatos teendők, ünnepi műsorban szerepvállalás, fényképezés, beszámoló szóban az eseményről). A közösség életében felmerülő probléma megfogalmazása, véleményalkotás, vita. Egyéni tapasztalatok, vélemények gyűjtése.	*Kommunikáció:* beszédfejlesztés.
Elvárt teljesítmény: Képes aktívan részt venni képességeihez mérten az intézmény és a lakóhely életében.		
Elvárt és javasolt fogalmak: Az ünnepekkel, eseményekkel, osztályközösséggel kapcsolatos fogalmak köre.		

7 – 8. évfolyam

Fejlesztési területek – nevelési célok

A tanulókat aktivizáló módszerek megtartásával az osztályfőnöki órák sajátos szerepet töltenek be annak támogatásában, hogy a tanulók megértsék a törvények szerepét mindennapi életünkben, elfogadják azok szükségszerűségét, az értékek és a szabályok viszonylagosságát, a normakövetés fontosságát. Helyzeteket kell teremteni ahhoz, hogy tudjanak érvelni, meggyőzni, mások véleményét elfogadva kiállni meggyőződésük mellett, vagy elvetni azt, átérezhessék a **felelősségvállalás** jelentőségét, felismerjék, hogy kiknek tudnak segítséget nyújtani. Csoportos feladathelyzetekben teremtsünk lehetőséget arra, hogy megfogalmazhassák véleményüket és fogadják el mások érvelését.

Kiemelt jelentősége van a **pályaorientáció** támogatásának, annak, hogy tájékozódjanak a továbbtanulással kapcsolatban, segítséggel ismerjék fel érdeklődési körüket, összeegyeztessék azt a (szakma)tanulási lehetőségekkel.

Kulcskompetenciák

A **kommunikációs kompetenciák** fejlődnek a részben írásbeli és nagyrészt szóbeli kifejezőkészség fejlesztése által.

A **digitális kompetenciák, a tanulás kompetenciái**: az internet, a közösségi oldalak helyes alkalmazása által.

A szokások, a normák bensővé válása szociális helyzetekben nagyban fejleszti a **személyes és társas kapcsolati kompetenciákat.**

A tantárgy által érintett témakörök, témák befolyással vannak a **munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák,** illetőleg a **kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái**nak a fejlődésére.

Évfolyam: 7.

Heti óraszám: 1 Éves óraszám: 36

1. Témakör	Beilleszkedés – Alkalmazkodás	Óraszám: 15
Tantárgyi tartalom	• Iskolai és otthoni szabályok. • Tanulói jogok és kötelezettségek. • Tűz- és balesetvédelem.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Verbalitás Nonverbális kommunikáció	Az iskolai és otthoni szabályok követésének kialakítása. A házirenddel kapcsolatos kérdések megvitatása (kérdések megfogalmazása). A szabályok megvitatása. Veszélyhelyzetek felismerése és azok elkerülése. Segítségkérés veszélyhelyzetben.	*Környezetismeret:* egészségmegőrzés – egészséges életmód. *Kommunikáció*: tájékozódás időben.
Elvárt teljesítmény: Képes az osztályközösség és viselkedéskultúra alakítására; a veszélyforrások elkerülésére és a szabályok alapvető betartására.		
Elvárt és javasolt fogalmak: Kötelező tanóra, igazolt-igazolatlan hiányzás, szabály, veszély, mentők, tűzoltó, rendőrség, továbbtanulás.		

2. Témakör	Önismeret – Testi és lelki egészség	Óraszám: 21
Tantárgyi tartalom	• Önjellemzés, reális önértékelés. • Testi, lelki bántalmak, sérelmek következményei. • Az emberi természet megnyilvánulása, a helyes életvezetés kialakítása.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Verbalitás Nonverbális kommunikáció	Önjellemzés készítése és megismertetése a társakkal (önelemzés). Reális önismeret. Az egészség fogalmának ismerete, fontosságának felismerése.	*Környezetismeret:* emberi test. *Kommunikáció*: társas kapcsolatok.
Elvárt teljesítmény: Képes képességeihez mérten a reális önértékelésre; az osztályközösség és viselkedéskultúra alakítására, a szabályok alapvető betartására.		
Elvárt és javasolt fogalmak: Konfliktuskezelés, egészségmegőrzés, megelőzés.		

Évfolyam: 8.

Heti óraszám: 1 Éves óraszám: 36

1. Témakör	Beilleszkedés – Alkalmazkodás	Óraszám: 15
Tantárgyi tartalom	• Iskolai és otthoni szabályok. • Tanulói jogok és kötelezettségek. • Tűz- és balesetvédelem. • A továbbtanulással kapcsolatos ismeretek. • Gyakorlati tantárgyakkal kapcsolatos képességek feltérképezése (kézügyesség, kitartás, pontosság, megbízhatóság).	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Verbalitás Nonverbális kommunikáció	Az iskolai és otthoni szabályok követésének kialakítása. A házirenddel kapcsolatos kérdések megvitatása (kérdések megfogalmazása). A szabályok megvitatása. Veszélyhelyzetek felismerése és azok elkerülése. Segítségkérés veszélyhelyzetben. Ismeretek a készségfejlesztő iskolai képzésekkel kapcsolatban. Kérdések megfogalmazása a továbbtanulással kapcsolatban (pályaorientáció, alkalmasság). Saját képességek tudatosítása a pályaválasztás érdekében.	*Környezetismeret:* egészségmegőrzés – egészséges életmód. *Kommunikáció*: tájékozódás időben.
Elvárt teljesítmény: Képes az osztályközösség és viselkedéskultúra alakítására; a veszélyforrások elkerülésére és a szabályok alapvető betartására.		
Elvárt és javasolt fogalmak: Kötelező tanóra, igazolt-igazolatlan hiányzás, szabály, veszély, mentők, tűzoltó, rendőrség, továbbtanulás.		

2. Témakör	Önismeret – Testi és lelki egészség	Óraszám: 21
Tantárgyi tartalom	• Önjellemzés, reális önértékelés. • Testi, lelki bántalmak, sérelmek következményei. • Az emberi természet megnyilvánulása, a helyes életvezetés kialakítása. • Veszélyeztető tényezők, a káros hatások kivédése, kialakulásuk megelőzése. • Dohányzás. • Alkoholizmus. • Káros közösségek hatása.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**

Verbalitás Nonverbális kommunikáció	Önjellemzés készítése és megismertetése a társakkal (önelemzés). Reális önismeret. Az egészség fogalmának ismerete, fontosságának felismerése. Szituációs gyakorlatok a káros hatásokkal való találkozásokról, hogyan lehet kikerülni a fenti helyzeteket (alkohol, cigaretta és drog visszautasítása), a napirend és az egészséges életmód segítségével. A káros szenvedélyek kialakulásának elkerülése.	*Környezetismeret:* egészségmegőrzés – egészséges életmód. *Kommunikáció*: társas kapcsolatok.
Elvárt teljesítmény: Képes képességeihez mérten a reális önértékelésre; az osztályközösség és viselkedéskultúra alakítására, a káros szokások felismerésére, a veszélyforrások elkerülésére, a szabályok alapvető betartására.		
Elvárt és javasolt fogalmak: Konfliktuskezelés, egészségmegőrzés, függőség, elkerülés, megelőzés.		

Önkiszolgálás

Értelmileg akadályozottak Általános Iskolája

Évfolyam: 1 – 8.

A tantárgy témáinak feldolgozásához tartozó időkeret

Témakör / Évfolyam	1.	2.
1. Öltözködés	**24**	**24**
2. Testápolás – Személyi higiénia	**38**	**38**
3. Étkezés	**23**	**23**
4. Környezetrendezés – Környezetmegóvás	**23**	**23**
Összesen:	**108**	**108**

Önkiszolgálás
Évfolyam: 1 – 2.

Tantárgyi célok

A tantárgy célja az értelmileg akadályozott tanulók alapvető szociális képességeit az iskoláskor előtti nevelési tapasztalatokra építve tevékenységeken keresztül úgy fejleszteni, hogy önkiszolgálásában a képességek szerinti részleges, vagy teljes önállóságot elérje.

Tantárgyi feladatok

Feladat a fejlesztések során, hogy a tanulónak egyéni üteméhez és képességeihez igazodva kialakuljon szociális szokásrendszere, és alkalmazásával fejlődjön praktikus képessége, alkalmazkodni tudása, önkiszolgálási, önellátási és önállósági szintje.

Igényelje a rendet és a tisztaságot, alakuljon ki a személyi higiénia iránti igénye, késztesse a tanulókat az ehhez kapcsolódó eszközök alkalmazására.

Célirányos tevékenységek rendszeres gyakorlásával alakuljanak ki a kívánatos önellátási szokások, a minél kevesebb segítséggel végzendő önellátás érdekében kívánatos a nagymozgásokat célirányossá tenni és kismozgásait úgy fejleszteni, hogy ezzel lehetővé váljon az egyre önállóbb öltözés, tisztálkodás.

Alakítsa ki a tanulók fejlettségének megfelelő, olyan önkiszolgálási, önellátási képességeket, valamint szociális motívumokat, amelyek képessé teszik magasabb szintű gondolkodási, életviteli és gyakorlati ismeretek befogadására.

1 – 2. évfolyam

Fejlesztési területek – nevelési célok

A tantárgy fontos szerepet tölt be az **erkölcsi nevelés**ben a rend és a rendszeresség iránti igény kialakításával, a **testi és lelki egészségre nevelés**ben az egészséges táplálkozás alapvető szabályainak megismerésével és az étkezés közben a mértékletesség betartására törekvés kialakításával.

Kulcskompetenciák

A **kommunikációs kompetenciák**at az önkiszolgálás során előforduló eszközök és tevékenységek neveinek, az ezeket jelölő gesztusok, jelek elsajátításával, a szükségletek jelzési lehetőségeinek, az egyéni képességekhez illeszkedő, megfelelő verbális vagy nem verbális kommunikáció elsajátításával segíti.

A **személyes és társas kapcsolati kompetenciák** fejlesztésében a személyes higiénia eléréséhez megfelelő szokásrendszer kialakítása vesz részt.

Évfolyam: 1.

Heti óraszám: 3 Éves óraszám: 108

1. Témakör	Öltözködés	Óraszám: 24
Tantárgyi tartalom	• Alsó- és felsőruházat le- és felvétele. • Ruhazárak kezelése.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pont**
Figyelem Testséma Mozgáskoordináció Önellátás	Alsó-és felsőruházat felvétele együttműködéssel. Kis segítséggel az öltözködés begyakorlása, megtanulása. Nagy gombok gombolása, cipzár, csat, patent, tépőzár használata. Együttműködés az öltözködés során. Képességeihez mérten felnőtt segítségével bekapcsolódás alapvető gondozási folyamatokba.	*Játékra nevelés:* babaruha válogatás, rakosgatás, csoportosítás. *Kommunikáció:* szókincsbővítés. *Mozgásfejlesztés:* finommotorika.
Elvárt teljesítmény: Képes együttműködésre az öltözködés során. Képes saját ruhadarabokat, lábbelijét felismerni, felhúzni. Képes jelezni, ha fázik vagy melege van.		
Elvárt és javasolt fogalmak: ruhadarabok neveinek megtanulása, ruhadarabok csoportosítása:- alsó ruházat,- felsőruházat,- *ruhazárak,* ruha neve: kabát, sapka, sál, kesztyű, cipő, nadrág, zokni, ing, blúz, pulóver, *vállfa,* fogas, időjárás – évszakok: tél-hideg, nyár-meleg, ruhaneműk: eső-esőkabát, hó-csizma, lábtörlő.		

2. Témakör	Testápolás – Személyi higiénia	Óraszám: 38
Tantárgyi tartalom	• Kézmosás. • Mosakodás. • WC használata. • Fogápolás. • Zsebkendő használata.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pont**
Figyelem Testséma Mozgáskoordináció Önellátás	Kéz – és arcmosás megtanulása, törölközés. Szükséglet jelzése, vetkőzés, öltözés, WC lehúzása, kézmosás. Tükör előtt a helyes fogmosás technikai begyakorlása. Orrfújás helyesen, a használt zsebkendő elhelyezése. Kis segítséggel a tisztálkodó eszközök és a zsebkendő helyes alkalmazása. A szárazra törölközés megtanulása. WC használat, fokozódó önállósággal.	*Kommunikáció:* testkép, testrészek.

Elvárt teljesítmény: Képes legyen segítséggel WC használatára, a mosdó használatával kapcsolatos teendőket (személyi higiénia) elvégezni, szárazra törölközni, szükséges esetekben felszólítás nélkül zsebkendőt használni. Képes a fogmosást kis segítséggel végezni.
Elvárt és javasolt fogalmak: Piszkos – tiszta, Tisztálkodási eszközök: szappan, szappantartó, körömkefe, víz, vízcsap, hideg víz, meleg víz, törölköző, mosdókagyló, WC papír, fogkefe, fogkrém, zsebkendő, tisztálkodási eszközök pontos nevei.

3. Témakör	**Étkezés**	**Óraszám: 23**
Tantárgyi tartalom	• Étkezés kanállal, villával. • Felelősi teendők ellátása. • Étkezés során az evőeszközök megfelelő használata.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pont**
Figyelem Testséma Mozgáskoordináció Finommozgás Önellátás	Kulturált, tiszta étkezés. Személyi higiéniával kapcsolatos teendők elvégezése étkezések előtt és után. Megfelelő evőeszközzel (de legalább kanállal) étkezés, pohárból ivás, kancsóból töltés, szalvéta rendeltetésszerű használata. Az étkezéshez kapcsolódó udvariassági kifejezések spontán használatának elsajátítása. A kulturált étkezés szabályainak gyakorlása. Önálló étkezés.	*Kommunikáció:* szókincs, szófordulatok, kifejezések. *Játékra nevelés:* babakonyha.
Elvárt teljesítmény: Étkezése legyen kulturált, tiszta. Képes a személyi higiéniával kapcsolatos teendőket elvégezni étkezések előtt és után. Képes a megfelelő evőeszközzel (de legalább kanállal) enni, pohárból inni, szalvétát rendeltetés szerint használni. Képes az étkezéshez kapcsolódó udvariassági kifejezések spontán használatára.		
Elvárt és javasolt fogalmak: Evőeszközök nevei: kanál, villa, pohár, merőkanál, szalvéta, levesestál, *abrosz,* mélytányér, lapostányér, kistányér. A kulturált étkezéshez szükséges kifejezések használata: Jó étvágyat kívánok! Egészségetekre! Kérem szépen, Köszönöm szépen.		

4. Témakör	**Környezetrendezés – Környezetmegóvás**	**Óraszám: 23**
Tantárgyi tartalom	• Taneszközök, játékok elővétele, elrakása. • Saját tulajdon felismerése. • Polcok, szekrények használata. • Rendrakás.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pont**
Finommozgás Emlékezet Tájékozódás térben	Játéktér rendberakása, a játékok eltevése. Taneszközök épségének, tisztaságának megőrzése. Foglalkozások után taneszközök elrakása.	*Kommunikáció:* szókincs. *Játékra nevelés:* eszközök

Mozgáskoordináció Érzékelés-észlelés Önellátás Önkiszolgálás	Saját tulajdon kiválasztása, elkülönítése másétól (kölcsön adom, visszakérem). Étkezések, foglalkozások befejezése után rendrakás, hulladék összegyűjtése. Az eszközök funkciójának (melyik eszközt mire használjuk) gyakorlása. Különbség felismerése a saját tulajdon és a közösség, vagy társak tulajdona között. A szemét megfelelő kezelése. kuka használatának gyakorlása.	használata, helyrerakása.
Elvárt teljesítmény: Képes a terem rendjére ügyelni, az eszközöket rendeltetés szerint használni, helyére tenni. Képes saját tárgyait számon tartani, elkülönítve kezelni, másét tulajdonosának átadni.		
Elvárt és javasolt fogalmak: játékok nevei, taneszközök nevei, könyvespolc, játékpolc, tanulói asztal, szekrény, szemetesvödör /*hulladékgyűjtő*/, *partvis*, lapát, *asztaltörlő,* partvis, szemetesvödör, *hulladék,* locsoló kanna, öntözővíz, rendrakás, enyém, másé, kölcsön adni, visszakérni.		

Évfolyam: 2.

Heti óraszám: 3 Éves óraszám: 108

1. Témakör	Öltözködés	Óraszám: 24
Tantárgyi tartalom	• Alsó- és felsőruházat le- és felvétele. • Ruhazárak kezelése. • Évszaknak megfelelő öltözködés. • Lábbelik ápolása. • Ruhák hajtogatása, fogas, vállfa használata.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pont**
Figyelem Testséma Mozgáskoordináció Önellátás	Alsó-és felsőruházat felvétele együttműködéssel. Kis segítséggel az öltözködés begyakorlása, megtanulása. Nagy gombok gombolása cipzár, csat patent használata. Az évszaknak megfelelő ruhaneműk kiválasztása. Cipő befűzése, letörlése, lábtörlő használata. Ruhák gondos elhelyezése fogason, vállfán, polcon. Együttműködés az öltözködés során. Az időjárásnak megfelelő ruhadarabok kiválasztása. Képességeihez mérten felnőtt segítségével bekapcsolódás alapvető gondozási munkába.	*Játékra nevelés:* babaruha válogatás, rakosgatás, csoportosítás, hajtogatás. *Kommunikáció:* szókincsbővítés. *Mozgásnevelés:* finommotorika.
Elvárt teljesítmény: Képes együttműködésre az öltözködés során. Képes saját ruhadarabokat felismerni. Képes cipőjét irányítással fűzni. Képes jelezni, ha fázik, vagy melege van.		
Elvárt és javasolt fogalmak: ruhadarabok neveinek megtanulása, ruhadarabok csoportosítása:- alsó ruházat,- felsőruházat,- *ruhazárak,* ruhaneműk nevei: kabát, sapka, sál, kesztyű, cipő, nadrág, zokni, ing, blúz, pulóver, *vállfa,* fogas, időjárás – évszakok: tél-hideg, nyár-meleg, ruhaneműk: eső-esőkabát, hó-csizma, lábtörlő, cipőtisztítás, cipőtisztító kefe.		

2. Témakör	Testápolás – Személyi higiénia	Óraszám: 38
Tantárgyi tartalom	• Kézmosás. • Mosakodás. • WC használata. • Fogápolás. • Zsebkendő használata.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pont**

Figyelem Testséma Mozgáskoordináció Önellátás	Kéz – és arcmosás gyakorlása, törölközés. Szükséglet jelzése, vetkőzés, öltözés, WC lehúzás, kézmosás gyakorlása. Tükör előtt a helyes fogmosás technikai begyakorlása. Helyes orrfújás, a használt zsebkendő elhelyezése. Kis segítséggel a tisztálkodó eszközök és a zsebkendő helyes alkalmazása. A szárazra törölközés megtanulása. WC használat, fokozódó önállósággal.	*Kommunikáció:* testkép, testrészek.
Elvárt teljesítmény: Képes legyen segítséggel WC használatára és a mosdó használatával kapcsolatos teendőket (személyi higiénia) elvégezni, szárazra törölközni, szükséges esetekben felszólítás nélkül zsebkendőt használni. Képes a fogmosást kis segítséggel végezni.		
Elvárt és javasolt fogalmak: Piszkos – tiszta, Tisztálkodási eszközök: szappan, szappantartó, körömkefe, víz, vízcsap, hideg víz, meleg víz, törölköző, mosdókagyló, WC papír, fogkefe, fogkrém, zsebkendő, tisztálkodási eszközök pontos nevei.		

3. Témakör	**Étkezés**	**Óraszám: 23**
Tantárgyi tartalom	• Étkezés kanállal, villával. • Terítés. • Felelősi teendők ellátása.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pont**
Figyelem Testséma Mozgáskoordináció Finommozgás Önellátás	Kulturált, tiszta étkezés gyakorlása. A személyi higiéniával kapcsolatos teendők elvégzése étkezések előtt és után. Megfelelő evőeszközzel (de legalább kanállal) étkezés, pohárból ivás, kancsóból töltés, szalvéta rendeltetés szerinti használata. Az étkezéshez kapcsolódó udvariassági kifejezések használata. Önálló étkezés.	*Kommunikáció:* szókincs, szófordulatok, kifejezések. *Játékra nevelés:* babakonyha.
Elvárt teljesítmény: Étkezése legyen kulturált, tiszta. Képes a személyi higiéniával kapcsolatos teendőket elvégezni étkezések előtt és után. Képes a megfelelő evőeszközzel (de legalább kanállal) enni, pohárból inni, kancsóból tölteni, szalvétát rendeltetés szerint használni. Képes az étkezéshez kapcsolódó udvariassági kifejezések spontán használatára.		
Elvárt és javasolt fogalmak: Evőeszközök nevei: kanál, villa, pohár, merőkanál, szalvéta, levesestál, *abrosz,* mélytányér, lapostányér, kistányér, vizeskancsó. A kulturált étkezéshez szükséges kifejezések használata: Jó étvágyat kívánok! Egészségetekre! Kérem szépen, Köszönöm szépen.		

4. Témakör	**Környezetrendezés – Környezetmegóvás**	**Óraszám: 23**
Tantárgyi tartalom	• Taneszközök, játékok elővétele, elrakása.	

	• Saját tulajdon felismerése. • Polcok, szekrények használata. • Rendrakás. • Virágápolás.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pont**
Finommozgás Emlékezet Tájékozódás térben Mozgáskoordináció Érzékelés-észlelés Önellátás Önkiszolgálás	Játéktér rendberakása, a játékok eltevése. Taneszközök épségének, tisztaságának megőrzése. Eszközök funkciójának gyakorlása, adekvát használata. Foglalkozások után taneszközök elrakása. Saját tulajdon kiválasztása, elkülönítése másétól (kölcsön adom, visszakérem). Étkezések, foglalkozások befejezése után rendrakás, hulladék összegyűjtése. Virágöntözés.	*Kommunikáció:* szókincs. *Játékra nevelés:* eszközök használata, helyrerakása.
Elvárt teljesítmény: Képes a terem rendjére ügyelni, az eszközöket rendeltetés szerint használni, helyére tenni. Képes saját tárgyait számon tartani, elkülönítve kezelni, másét tulajdonosának átadni.		
Elvárt és javasolt fogalmak: játékok nevei, taneszközök nevei, könyvespolc, játékpolc, tanulói asztal, szekrény, szemetesvödör /*hulladékgyűjtő*/, *partvis*, lapát, *asztaltörlő*, partvis, szemetesvödör, *hulladék,* locsoló kanna, öntözővíz, rendrakás, enyém, másé, kölcsön adni, visszakérni.		

Életvitel és gyakorlat

Értelmileg akadályozottak Általános Iskolája

Évfolyam: 3– 8.

A tantárgy témáinak feldolgozásához tartozó időkeret

Témakör/Évfolyam	3.	4.	5.	6.	7.	8.
1. Textilmunkák	**15**	**22**	**30**	**30**	**25**	**25**
2. Egyszerű háztartási munkák	**20**	**30**	**22**	**23**	**20**	**20**
3. Személyes szükséglettel kapcsolatos teendők	**15**	**23**	**15**	**15**	**25**	**25**
4. Vásárlás	**-**	**-**	**15**	**15**	**10**	**10**
5. Piktogramok értelmezése	**-**	**-**	**-**	**-**	**5**	**5**
6. Anyagok alakítása	**22**	**33**	**26**	**25**	**23**	**23**
Összesen	**72**	**108**	**108**	**108**	**108**	**108**

Életvitel és gyakorlat
Évfolyam: 3 – 8.

Tantárgyi célok

A tantárgy célja fejleszteni a tanuló manuális képességeit, finommotorikáját és mozgáskoordinációját úgy, hogy tevékenysége során az eszközök használata váljon célirányossá, alakuljon ki elemi munkavégző képessége. Alkalmazni a tanult ismereteket egyre nagyobb önállósággal a gyakorlati tevékenység során, a részfeladatok technológiájának és kapcsolatának megismerésével, a megtanult munkafolyamatok sorrendjének alkalmazásával. Biztosítani olyan személyiségjegyek kialakulását, amelyek az iskola befejezését követő új életközegben az eredményes szocializációhoz, munkatevékenységek végzéséhez megfelelő alapot teremthet.

Tantárgyi feladatok

Feladata, hogy járuljon hozzá a tanulók esztétikai neveléséhez, alakítson ki olyan szokásokat, hogy igényük legyen közvetlen környezetük rendben tartására, az otthoni életben is tudja gyakorolni és alkalmazni ismereteit, hozzájárulva környezete gondozásához.

A fejlesztés során minél több és változatosabb feladathelyzetben ismerkedjenek meg a tanulók saját és közvetlen környezetüknek, a hétköznapok során szükséges, az önellátáshoz kapcsolódó feladatoknak, munkatevékenységeknek az elsajátításával. alapvető technikák gyakorlásával. Cél a biztos eszközhasználat elérése a háztartásban és a ház körül előforduló szerszámokkal.

Ebben a folyamatban alakulnak ki olyan szokások, készségek, képességek, amelyekkel a mindennapi életben előforduló egyszerű önellátó, konyhai, takarítási és gondozási feladatok elvégzésére az értelmileg akadályozott tanuló kisebb irányítással képessé válik.

Önkiszolgálás - ruhagondozás terén ismerje meg, gyakorolja és alkalmazza a textíliáknál tanult ismereteket, mosási, vasalási utasításokat /piktogramokat/. A textilek alapanyagaival, általános tulajdonságaival, valamint azok megmunkálhatóságával, kezelésével kapcsolatos általános tudnivalókat ismerje meg. A varráshoz használatos cérnákat, díszítőöltéseket, gyöngyfűzéshez használatos fonalakat, eszközöket, a balesetvédelmi előírásokat megismerni.

A konyhai műveletek során az egyszerű alapanyagok megismerése, azok tárolása, felhasználhatósága, a munkafolyamatok elvégzése, a szükséges eszközök, azok használata, valamint a tevékenységhez szükséges munkamenetet megismerése és gyakorlati alkalmazása.

A takarítás, mosogatás eszközei, azok használata, mosogató-, konyhai tisztítószerek leggyakrabban használatos típusai, és a balesetvédelmi előírásoknak megfelelő használata.

A vásárlással kapcsolatos teendők gyakorlása, (az áruk megfelelő minőségének ellenőrzése, minőségi kifogások jelzése, teendők a kifogások felmerülése esetén) az árukon meglévő piktogramok ismerete, azok figyelembevétele vásárlás során, valamint az ide vonatkozó elemi viselkedési szokások gyakorlása.

3 – 4. évfolyam

Fejlesztési területek – nevelési célok

A tantárgy az **erkölcsi nevelés**t a mindennapi életben előforduló önellátással és környezetgondozással összefüggő tevékenységek felelősségének megalapozásával, a napi kötelezettségek elvégzésére neveléssel alapozza meg.

A **testi és lelki egészségre nevelés**t a környezet és a ruházat egészséges, praktikus megválasztására, kialakítására, javítására és a munka, szórakozás, pihenés helyes egyensúlyának megismerésére törekvéssel segíti.

A tantárgy részt vesz a **családi életre nevelés** céljainak elérésében a családi munkamegosztásban a képességekhez, érdeklődéshez igazodó részvételre és a vállalt feladatok elvégzésére ösztönzéssel.

Kulcskompetenciák

A **személyes és társas kapcsolati kompetenciák** terület céljainak elérését a családi munkamegosztáshoz szükséges alapismeretek elsajátítása, a közösségi környezetért és egyéni érdekekben végzett munkatevékenység összehangolása segíti.

A **munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák** az önellátásban a képességek és lehetőségek határainak felismerésével, a célok elérése érdekében a kitartó és megtervezett tevékenység elvégzésével erősödnek.

A **kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái** fejlődésére kihat a személyes megjelenés és a környezet esztétikumára törekvés és ennek felismerése.

Évfolyam: 3.

Heti óraszám: 2 Éves óraszám: 72

1. Témakör	Textilmunkák	Óraszám: 15
Tantárgyi tartalom	• Anyagok tulajdonságai, alkalmazásuk. • Ismerkedés textillel. • Olló használata. • Nyírás.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pont**
Vizuális észlelés Figyelem Szem-kéz koordináció Finommotorika Lateralitás Kétkezes műveletvégzés	Textilek gyűjtése tanteremben, otthon (képek, tárgyak válogatása, csoportosítása, megnevezése, a tulajdonságra utaló mondatalkotás). Anyagok válogatása eltérő szempontok szerint. Tapintással, bőrön keresztül tapasztalatszerzés az anyagról (selyem, bársony, zsákvászon, gyapjú, tüll). Anyagok megismerése, érzékelése több csatornán. Különböző anyagok megismerése, tulajdonságok azonosítása (sima, érdes, puha, érdes, kemény, szúrós, átlátszó, színes, mintás, egyszínű, rugalmas, merev, csúszós, gyűrött). Környezetében található használati tárgyak közül textilek gyűjtése, csoportosítása. Saját tapasztalat alapján az anyagok válogatása adott szempontok alapján. Ismerkedés a szálazás technikájával. Szálazás vastagabb szálú, ritka szövésű anyagon (jutaszövet/zsákvászon). Az olló használatának gyakorlása, technika elmélyítése. Nyírás egyenes vonal mentén, forma kivágás próbálása (selyempapír, dekorkarton). Textilből kivágott formákból kép összeállítása, felragasztása kartonra, különböző vastagságú fonalból vonal követése, formakitöltés. Utánzókészség, kreativitás erősítése adott anyagból (szálazott fonal) ábra, forma kitöltésével (minta után, saját elképzelés alapján).	*Kommunikáció:* szókincs. *Játékra nevelés:* manipuláció természetes anyagokkal. *Ábrázolás-alakítás:* kreativitás az alapanyagok felhasználásában, tárgyak készítése.
Elvárt teljesítmény: Képes a megismert anyagokat adott szempontok szerint csoportosítani, legfontosabb tulajdonságaikat ismerni. Képes az ollót balesetmentesen, kis segítséggel használni.		
Elvárt és javasolt fogalmak: Alapanyagok tulajdonságával kapcsolatos fogalmak. Az olló használatával kapcsolatos fogalmak megnevezése.		

2. Témakör	**Egyszerű háztartási munkák.**	**Óraszám: 20**
Tantárgyi tartalom	• A ház körüli takarítási feladatokhoz használható eszközök és feladatok. • Tanteremben, folyosón egyszerű takarítási munkák. • Növénygondozás.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pont**
Téri orientáció Vizuális észlelés Figyelem Szem-kéz koordináció Finommotorika Lateralitás Kétkezes műveletvégzés	Szabadban használt takarítóeszközök (seprű, szemétlapát, szeméttároló, lombseprű, gereblye, hólapát) megnevezése, társítása cselekvéshez, helyzethez képek segítségével. Szemétszedés, a szemétgyűjtők megfigyelése, ha a szemetes megtelt, jelzés a felnőtteknek. A hulladék (papír) szelektív gyűjtése a tanteremben, a gyűjtőedény rendszeres ürítése a közeli szelektív gyűjtőszigeten. Seprés, portörlés, játékok lemosása (seprű, lapát, lemosó szivacs, törlő kendő, porrongy használata). Az eszközök használatához szükséges mozdulatok, fogások gyakorlása eszközzel, és eszköz nélkül. Felelősi rendszer kialakítása, a szükséges munkák jelzésére, az eszközök kiosztására, végzésére. A környezet (tanterem, folyosó) szépítése, az évszaknak megfelelő szobanövény gondozás a tanteremben, folyosókon, irányítás mellett. Szobanövények fejlődésének nyomon követése, a fejlődésről képes napló készítése. Irányítással a megismert eszközök használata. Felelősi rendszer a növénygondozásban.	*Kommunikáció:* szókincs. *Játékra nevelés:* eszközök használata, helyrerakása.
Elvárt teljesítmény: Irányítással, rendszeresen vegyen részt a szobanövények gondozásában. Rendszeresen vegyen részt a tanterem, öltöző takarításában (söprés, szemétszedés, portörlés).		
Elvárt és javasolt fogalmak: Eszközök elnevezése, a gondozott növényekkel kapcsolatos elnevezések.		

3. Témakör	**Személyes szükséglettel kapcsolatos teendők**	**Óraszám: 15**
Tantárgyi tartalom	• Ruhák válogatása, csoportosítása. • Ruha tárolása. • Személyes tisztálkodás. • Bőrápolás.	

Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pont**
Téri orientáció Testséma Vizuális észlelés Figyelem Szem-kéz koordináció Finommotorika Lateralitás Kétkezes műveletvégzés	Ruházat kiválasztásának gyakorlása (babaruha, kép, saját ruhák) évszaknak, időjárásnak, alkalomnak megfelelően. Az öltöző rendjének megtartása. Ruhák, cipők elhelyezése a kijelölt helyen. Rendszeretet kialakítása. Kézmosás módja, folyamata. Kézmosás fontosságának megértése. Takarékos vízhasználat, bőrápolás (megfelelő tisztító- és ápolószerek használata kéz és arc esetében). Kézkrémezés. Fog- és szájápolás fontossága és ajánlott módja: fogászatlátogatás, fogápolási bemutató, képes folyamatábra kirakása. Tanulmányi séta, tisztálkodási- és bőrápoló szereket árusító üzlet meglátogatása. A rendszeres tisztálkodás elhelyezése a napirendben, eseményhez megfelelő cselekvés kapcsolása (étkezés előtt kézmosás).	*Kommunikáció:* szókincs. *Játékra nevelés:* eszközök használata, helyrerakása.
Elvárt teljesítmény: Képes a terem rendjére ügyelni, az eszközöket rendeltetés szerint használni, helyére tenni. Képes saját tárgyait számon tartani, elkülönítve kezelni, másét tulajdonosának átadni.		
Elvárt és javasolt fogalmak: A tisztálkodó szerek és ápolószerek használatával kapcsolatos fogalmak.		

4. Témakör	**Anyagok alakítása**	**Óraszám: 22**
Tantárgyi tartalom	• Papírok tulajdonsága, alakíthatóságuk (hajtogatás, tépés, sodrás, nyírás, ragasztás). • Anyagok tulajdonságai, alkalmazásuk.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pont**
Téri orientáció Vizuális észlelés Figyelem Szem-kéz koordináció Finommotorika Lateralitás	Papírból különböző formák készítése – eltérő vastagságú papírok hajtogatása: felezőhajtás, sarkok illesztése, hajtások megerősítése, segítséggel. Tépés csíkokra, apróra. Mozaik kép készítése, kép ragasztása előkészített alapra. Alkalmas papírok sodrása, formakitöltés, képkészítés az előkészített anyagból. Ollóval csíkvágás vonal mentén, a csíkokból füzér készítése. Kivágott forma felragasztása, képkészítés (téli kép, karácsonyi, anyák napi, húsvéti).	*Ábrázolás-alakítás:* tárgykészítés, anyagismeret.

Kétkezes műveletvégzés	Kartonból, hullámpapírból ragasztással tárgykészítés. A megfelelő anyagokhoz megfelelő eszközök kiválasztása. A papír változatos, sokoldalú használatának felfedezése, technikák megismerése, esztétikus alkotások készítése. Magvak, termések válogatása eltérő szempontok szerint: puha, kemény, törékeny, természetes, festett anyag. Formák kirakása adott anyagokból (magvak, termések). Homokvár építése a homokozóban, formázás homokozó edényekkel, homoktálcán ábrák készítése. Újrahasznosítható alapanyagokból (wc-papír guriga, sajtos doboz, tojástartó) tárgykészítés.	
Elvárt teljesítmény: Képes minta alapján munkadarabot készíteni, alkotását magáénak érezni, legyen rá büszke.		
Elvárt és javasolt fogalmak: papírfajták elnevezése, ragasztófajták.		

Évfolyam: 4.

Heti óraszám: 3 Éves óraszám: 108

1. Témakör	Textilmunkák	Óraszám: 22
Tantárgyi tartalom	• Anyagok tulajdonságai, alkalmazásuk. • Anyagok alakíthatósága. • Olló használata. • Nyírás.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pont**
Vizuális észlelés Figyelem Szem-kéz koordináció Finommotorika Lateralitás Kétkezes műveletvégzés	Textilek válogatása, csoportosítása, megnevezése, a tulajdonságra utaló mondatalkotás. Tapintással, bőrön keresztül az anyagra következtetni (selyem, bársony, zsákvászon, gyapjú, tüll), bekötött szemmel felismerési gyakorlat. Anyagok felismerése. Különböző anyagfajták körének bővítése; megismerés, tulajdonságok azonosítása (sima, érdes, puha, érdes, kemény, szúrós, átlátszó, színes, mintás, egyszínű, rugalmas, merev, csúszós, gyűrött). Környezetében található használati tárgyak közül textilek (új anyagfajták) gyűjtése, csoportosítása. Saját tapasztalat alapján az anyagok válogatása adott szempontok alapján. Szálazás gyakorlása. Szálazás vegyes szálú, sűrű szövésű anyagon (bútorszövet). Az olló használatának gyakorlása. Nyírás gyakorlása különböző vastagságú (egyre vastagabb) textilanyagon. Nyírás egyenes vonal mentén, forma kivágása (damaszt). Textilből kivágott formákból kép összeállítása, felragasztása kartonra, különböző vastagságú fonalból vonal követése, formakitöltés. Adott anyagból ábra, forma, tárgy kitöltése, készítése (minta után, saját elképzelés alapján). Környezetében található használati tárgyak közül textilek gyűjtése. Az olló használatának gyakorlása. Utánzókészség, kreativitás erősítése adott anyagból (szálazott fonal) ábra, forma kitöltésével (minta után, saját elképzelés alapján).	*Kommunikáció:* szókincs. *Játékra nevelés:* manipuláció természetes anyagokkal. *Ábrázolás-alakítás:* kreativitás az alapanyagok felhasználásában, tárgyak készítése.

Elvárt teljesítmény: Képes a megismert anyagokat adott szempontok szerint csoportosítani, legfontosabb tulajdonságait, alkalmazásukat ismerni. Képes az ollót balesetmentesen, kis segítséggel használni.
Elvárt és javasolt fogalmak: alapanyag, textilfajták. Éle, éles, veszélyes, nyír, nyit-zár (csuk).

2. Témakör	**Egyszerű háztartási munkák**	**Óraszám: 30**
Tantárgyi tartalom	• A ház körüli takarítási feladatokhoz használható eszközök és feladatok. • Tanteremben, folyosón egyszerű takarítási munkák. • Tisztítószerek tulajdonságai és használatuk. • Növénygondozás.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pont**
Téri orientáció Vizuális észlelés Figyelem Szem-kéz koordináció Finommotorika Lateralitás Kétkezes műveletvégzés	Szabadban használt takarítóeszközök (seprű, szemétlapát, szeméttároló, komposztáló, lombseprű, hólapát) megnevezése, használatuk gyakorlása időjárásnak, évszaknak megfelelően. Az utak, játszótér, udvar rendben tartása. A járdák, utak seprése (oldalra ki), lombseprű használatának megismerése, télen hólapátolás, csúszós út szórása környezetbarát módon. Szemétszedés, a szemétgyűjtők megfigyelése, ha a szemetes megtelt, jelzés a felnőtteknek. A hulladék (papír, műanyag) szelektív gyűjtése a tanteremben, a gyűjtőedény rendszeres ürítése a közeli szelektív gyűjtőszigeten. Játéktér rendben tartása, a játékok elrakása. Taneszközök épségének, tisztaságának megőrzése. Foglalkozások után taneszközök elrakása. Saját tulajdon kiválasztása, elkülönítése másétól (kölcsön adom, visszakérem). Étkezések, foglalkozások befejezése után rendrakás, hulladék összegyűjtése. Seprés, portörlés, játékok lemosása (seprű, lapát, lemosó szivacs, törlő kendő, porrongy használata). Az eszközök használatához szükséges mozdulatok, fogások gyakorlása eszközzel, és eszköz nélkül. Tisztítószerek használatának gyakorlása ellenőrzés mellett. Szódabikarbóna-súrolás,	*Kommunikáció:* szókincs. *Játékra nevelés:* eszközök használata, helyrerakása.

	citromsav-csap lemosás, mosogatószer-mosogatás. Felelősi rendszer bővítése, a szükséges munkák jelzésére, az eszközök kiosztására, végzésére. Maga körül rend fenntartása kevés segítséggel, illetve irányítással. Az eszközök funkciójának felismerése (melyik eszközt mire használjuk). A környezet (tanterem, folyosó) szépítése, az évszaknak megfelelő szobanövény gondozás: virágöntözés, földpótlás a tanteremben, folyosókon, irányítás mellett. Szobanövények fejlődésének nyomon követése, a fejlődésről képes napló készítése. Szabadtéri (dézsás) növények (palántázás/ültetés, öntözés, elnyílt virágok levágása, komposztálása) gondozása. Irányítással a megismert eszközök használata. Felelősi helyzet gyakorlása a növénygondozásban.	
Elvárt teljesítmény: Képes a terem rendjére ügyelni, az eszközöket rendeltetés szerint használni, helyére tenni. Képes saját tárgyait számon tartani, elkülönítve kezelni, másét tulajdonosának átadni. Irányítással, rendszeresen vegyen részt a növények gondozásában.		
Elvárt és javasolt fogalmak: szemetesvödör /*hulladékgyűjtő*/, *partvis*, lapát, *asztaltörlő, hulladék,* locsoló kanna, öntözővíz, rendrakás, enyém, másé, kölcsön adni, visszakérni.		

3. Témakör	**Személyes szükséglettel kapcsolatos teendők**	**Óraszám: 23**
Tantárgyi tartalom	• Ruha gondozása, tárolása. • Cipőápolás. • Személyes tisztálkodás. • Bőrápolás.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pont**
Téri orientáció Testséma Vizuális észlelés Figyelem Szem-kéz koordináció Finommotorika Lateralitás	Ruházat kiválasztásának gyakorlása évszaknak, időjárásnak, alkalomnak megfelelően. Az alsó ruházat naponta szükséges váltásának fontossága, ennek tudatosítása. Rend fenntartásának gyakorlása az öltözőben (ruhák, cipők). Cipőfűzés gyakorlása. A cipőápolás eszközei, ápolószerek, használatuk módja. Váltócipő önálló, figyelmeztetés nélküli használatának gyakorlása.	*Kommunikáció*: szókincs. *Játékra nevelés:* eszközök használata, helyrerakása.

Kétkezes műveletvégzés	Takarékos vízhasználat, bőrápolás, allergia megelőzése (megfelelő tisztító- és ápolószerek használata: kézkrém, ajakbalzsam). A bőrtisztító, bőrápoló szerek egyeztetése a megfelelő testrésszel, testfelülettel, képek segítségével. Fog- és szájápolás fontossága és ajánlott módja: fogászatlátogatás, fogápolási bemutató, képes folyamatábra kirakása. Az időjárás káros hatásai elleni védekezés megismerése (szél, hideg, napsugárzás). Panasz, kérdés megfogalmazása, kellemetlen testérzetek azonosítása, okkal összekapcsolása. Tanulmányi séta, tisztálkodási- és bőrápoló szereket árusító üzlet meglátogatása. A rendszeres tisztálkodás elhelyezése a napirendben, eseményhez megfelelő cselekvés kapcsolása (étkezés előtt kézmosás, lefekvés előtt zuhanyzás/fürdés).	
Elvárt teljesítmény: Képes a terem rendjére ügyelni, az eszközöket rendeltetés szerint használni, helyére tenni. Képes saját tárgyait számon tartani, elkülönítve kezelni, másét tulajdonosának átadni. Szokásává válik az alsóruha napi cseréje, a rendszeres fogápolás.		
Elvárt és javasolt fogalmak: A tisztálkodó szerek és ápolószerek használatával kapcsolatos fogalmak.		

4. Témakör	**Anyagok alakítása**	**Óraszám: 33**
Tantárgyi tartalom	• Papírok tulajdonsága, alakíthatóságuk (hajtogatás, tépés, sodrás, vágás, ragasztás, fűzés). • Ajándékok, elemi kompozíciók létrehozása. • Varrás kemény papírlemezre.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pont**
Téri orientáció Vizuális észlelés Figyelem Szem-kéz koordináció Finommotorika Lateralitás Kétkezes műveletvégzés	Papírból különböző formák készítése – eltérő vastagságú papírok hajtogatása (legyező), felezőhajtás, sarkok illesztése, hajtások megerősítése, segítséggel csákó, hajó hajtogatása. Tépés, hajtás mentén, forma kitépés tetszés szerint, mozaik kép, kép ragasztása előkészített alapra. Alkalmas papírok sodrása, formakitöltés, képkészítés az elkészített anyagból. Ollóval csíkvágás vonal mentén, a csíkokból füzér készítése.	*Ábrázolás-alakítás:* tárgykészítés, anyagismeret.

	Előrajzolt forma kivágása, felragasztása, képkészítés (téli kép, karácsonyi, anyák napi, húsvéti). A papír változatos, sokoldalú használatának felfedezése, technikák megismerése, esztétikus alkotások készítése. Magvak, termések válogatása eltérő szempontok szerint: puha, kemény, törékeny, természetes, festett anyag. Formák kirakása adott anyagokból (magvak, termések). Az anyagok felhasználási területei: kő, homok, fa, textil, termések (vadgesztenye, toboz, magok, bogyók), növényi részek (szalma, nád, gyékény, vessző). Vessző hajlítása, szalmából, drótból, fonalból fonat készítése. Újrahasznosítható alapanyagokból (wc-papír guriga, sajtos doboz, tojástartó) tárgykészítés. Kartonból, hullámpapírból varrással, ragasztással tárgy készítése. Előrajzolt vonal mentén öltés le-fel, lyukas táblán. Előlyukasztott lemezre varrás egyszerű öltéssel. A megfelelő anyagokhoz megfelelő eszközöket kiválasztása.	
Elvárt teljesítmény: Képes minta alapján munkadarabot készíteni, alkotását magáénak érezni, legyen rá büszke.		
Elvárt és javasolt fogalmak: papírfajták elnevezése, ragasztófajták.		

5.-6. évfolyam

Fejlesztési területek – nevelési célok

A tantárgy az **erkölcsi nevelés**ben a harmonikus, esztétikus és praktikus környezetért végzett tevékenység felelősségének tudatosításával és a takarékosság és mértékletesség igényének kialakításával játszik fontos szerepet.

A **testi és lelki egészségre nevelés**ben különös hangsúlyt helyez a háztartásban előforduló fizikai és lelki veszélyforrások megismerésére, igény kialakítására a testi épség megóvására, a munkatevékenységek végzéséhez szükséges fizikai és lelki képességek fejlesztésére.

A **családi életre nevelés**ben fontos szerepet játszik a tantárgy a családi munkamegosztásban az érdeklődésnek, képességnek megfelelő tevékenységek gyakorlásával, a minél önállóbb önellátás megalapozásával. A felelősségvállalás másokért, önkéntesség kialakítása a családban és a társak között előforduló segítségadási lehetőségek megismerésére, szükséglet szerinti alkalmazására irányul.

A tantárgy a **fenntarthatóság, környezettudatosság** fejlesztését segíti az életvitel során felhasznált anyagokkal és energiahordozókkal való takarékos bánásmód elsajátításával, a pazarló szokások felismerésével, valamint a környezetben található erőforrások szükséglet alapú felhasználásával.

Kulcskompetenciák

A **kommunikációs kompetenciák** fejlesztését az igények és a választások megfogalmazásának kialakításával, bővítésével az önellátásban és a környezet megóvásában segíti.

A **digitális kompetenciák** fejlesztését támogatja a környezetben előforduló technikai eszközök biztonságos működtetéséhez szükséges digitális ismeretek nyújtásával.

A **munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák**at a több elemből, tevékenységből álló műveletsor elvégzésével, a háztartási munkák elosztásának és sorrendjének tervezésével segíti.

Balesetvédelem: Minden munkatevékenység során szükséges a balesetvédelemi, valamint a munkavédelmi szabályok ismerete és betartása.

Évfolyam: 5.

Heti óraszám: 3 Éves óraszám: 108

1. Témakör	Textilmunkák	Óraszám: 30
Tantárgyi tartalom	• Anyagvizsgálat érzékszervi tapasztalatszerzés útján: megmunkálhatóság. • Irányítással textil felvágása, nyírása, segítséggel gombolyítása. • Öltésformák: előöltés (férc). • Csomókötés, gombok tulajdonságai. • A szövés előkészítése.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pont**
Vizuális észlelés Figyelem Szem-kéz koordináció Finommotorika Lateralitás Kétkezes műveletvégzés	Textilfélék alapanyaga, azok elemi szálainak megismerése. Válogatási gyakorlatok: szín, anyagvastagság alapján. Textilből készült használati tárgyak gyűjtése, csoportosítása. Saját tapasztalatai alapján az anyag megmunkálhatóságának megismerése. Textil vágása csíkokra. Textilcsík, fonal gombolyítása. Szalagkötés megismerése, gyakorlása. Szálkihúzás gyakorlása változó szálsűrűségű alapanyagon, fokozott önállósággal. Varrási alapismeretek gyakorlása: előöltés/fércelés gyakorlása lyukas táblán, kartonon, textilen. Tűbefűzés (egyre önállóbban) és csomókötés gyakorolása. Gombok válogatása, csoportosítása (méret, szín, minta, lyukak száma, alapanyag). A tanult tevékenységek folyamatos gyakorlása csökkenő mértékű segítséggel. Szövés anyagainak, eszközeinek megismerése a szakiskolai tanműhely-látogatás keretében.	*Mozgásnevelés:* finommotorika. *Ének-zene:* zenehallgatás.
Elvárt teljesítmény: Képes baleset- és munkavédelmet figyelembe venni veszélyes eszközök használata során.		
Elvárt és javasolt fogalmak: szál, *anyagnyúlás*, *előöltés*. Szövéssel kapcsolatos eszközök elnevezése.		

2. Témakör	Egyszerű háztartási munkák	Óraszám: 22
Tantárgyi tartalom	• Seprű, lapát használata. • Tisztító- és fertőtlenítőszerek.	

	• Konyhai eszközök helye, rendje. • Egyszerűbb konyhai munkák. • Kenyérkenés, kenyérpirítás, konzervbontás.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pont**
Téri orientáció Vizuális észlelés Figyelem Szem-kéz koordináció Finommotorika Lateralitás Kétkezes műveletvégzés	Szabadban végzett takarítási feladatok: seprés, szemétgyűjtés, lombseprés, hólapátolás, útfelszórás. Seprés kupacba, lapátra helyezés, kukába ürítés folyamatának gyakorlása. Avargyűjtés lombseprűvel, kézikocsival komposztra hordás. Az utak, járdák környezetbarát felszórása (hamu, faforgács). A hulladék (papír, műanyag) szelektív gyűjtése a tanteremben, a gyűjtőedény rendszeres ürítése a közeli szelektív gyűjtőszigeten. Seprés, portörlés, felmosás, játékok lemosása. Porszívó, takarítógép megismerése, megfigyelése használat közben. Tisztító- és fertőtlenítőszerek adagolásának megismerése, használatának gyakorlása ellenőrzés mellett (felmosás, csap tisztítás). Környezetbarát tisztítószerek megismerése: szódabikarbóna, mosószóda, szappan, citromsav, ecet. Takarító kendők megkülönböztetése célhoz, funkcióhoz rendelten: súroló, portörlő, üvegtörlő, mikro szálas. Takarítási munkákat végezni (tanterem, tankonyha). A terítés, mosogatás, törölgetés, helyrerakás gyakorlása. Irányítással terítés, mosogatás, törölgetés. Önálló terítés, mosogatás, rendrakás. Étkezések előkészítése segítséggel. A kenyérkenés módjának megtanulása. A kenyérpirítás, konzervbontás módjának megismerése, az eszközök használatának gyakorlása különös tekintettel a baleset-megelőzésre. Egyszerűbb konyhai eszközök (mikrohullámú sütő, vízforraló) használatának gyakorlása: pattogó, kakaó, tea készítése. Megfelelő eszközök és edények kiválogatásának gyakorlása.	*Kommunikáció:* szókincs. *Környezetismeret:* növények, állatok a táplálkozásban, egészséges életmód.

	Egyszerű ételek elkészítésének megismerése, gyakorlása: pirítós, szendvics, májkrémes kenyér. Eddigi tevékenységek gyakorlása.	
Elvárt teljesítmény: Segítséggel tudjon rendet tartani, teríteni, vegyen részt a takarításban, mosogatásban, törölgetésben. A kenyér megkenésével próbálkozzon.		
Elvárt és javasolt fogalmak: Előkészítéshez és főzéshez kapcsolódó fogalmak. Fogalmak bővítése tisztító- fertőtlenítőszerek használatával kapcsolatos tevékenységek köréből.		

3. Témakör	**Személyes szükséglettel kapcsolatos teendők**	**Óraszám: 15**
Tantárgyi tartalom	• A megfelelő ruházat kiválasztása. • Ruhanemű kezelése. Ruhazárak használata. • Cipőfűzés –fűző megkötése.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pont**
Téri orientáció Testséma Szem-kéz koordináció Lateralitás Kétkezes műveletvégzés	Ruházat adekvát kiválasztásának gyakorlása (évszak, időjárás, alkalom). Húzózár, patent, kapocs, csat használatának gyakorlása. Cipőfűzés, cipőkötés gyakorlása (fűzőtáblákon). Cipőfűzés szükség szerint, cipőkötés adódó alkalmanként irányítással. Cipőfűzés, csomókötés, tépőzár használat gyakorlása.	*Mozgásnevelés:* finommozgások. *Állampolgári ismeretek*: divat, viselet.
Elvárt teljesítmény: Segítséggel képes használni a ruházati zárószerkezeteket, cipőt fűzni, segítséggel csokrot kötni.		
Elvárt és javasolt fogalmak: Ruházattal, ruhagondozással kapcsolatos fogalmak.		

4. Témakör	**Vásárlás**	**Óraszám: 15**
Tantárgyi tartalom	• Vásárlás körülményei. • Különböző boltok és piac látogatása. • Vásárlás – fizetés – csomagolás.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pont**
Figyelem Gondolkodás Cselekvéstervezés	Vásárlás céljának, menetének megismerése, alapvető árucikkek beszerzési helyeinek ismerete. Vásárlás folyamatának gyakorlása, beszámoló a vásárlás folyamatáról, eredményéről. Tanulmányi séta, piac-, üzletlátogatás, kirakatok nézegetése. Felügyelet mellett alapvető, egyszerű árucikkek beszerzési helyének megismerése, egy tétel vásárlása.	*Kommunikáció*: vásárlás, közlekedés. *Számolás-mérés:* vásárlás, fizetés. *Olvasás-írás:* feliratok, reklámok, szórólapok.

Elvárt teljesítmény: Néhány alapvető árucikk beszerzési helyét és a vásárlás módját ismeri.
Elvárt és javasolt fogalmak: Célzott vásárlás helye, ott kapható áruk. Vásárlási folyamatnál és fizetésnél használatos fogalmak. További, a közlekedéshez, viselkedéshez kapcsolódó fogalmak.

5. Témakör	**Anyagok alakítása**	**Óraszám: 26**
Tantárgyi tartalom	• Papírból, fonalból, textilből ajándékok, elemi kompozíciók létrehozása, egyszerű munkadarabok készítése. • Papír, fonal, textil tárgyak készítése. • Különböző anyagok tulajdonságainak felfedezése (fa, kő, fém).	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pont**
Téri orientáció Vizuális észlelés Figyelem Szem-kéz koordináció Finommotorika Lateralitás Kétkezes műveletvégzés	Kartonpapíron előrajzolt kép kivarrása (karácsonyi képeslap, anyák napjára ajándék). Kartonból, papírból, fonalból és textilből egyszerű tárgyak készítése irányítással (varrással doboz, album, képkeret, babaház). Textilen előrajzolt ábra kivarrása színes fonallal („terítő”, babaruha). Egyszerű tárgyak, ajándék, elemi kompozíciók készítése a megadott alapanyagokból (sík tárgy, térbeli tárgy). Adott anyagból készült tárgyak kiválasztása, csoportosítása. Képkészítés mag, termés, termény felhasználásával, ragasztással. Újrahasznosítható alapanyagokból (wc-papír guriga, sajtos doboz, tojástartó, befőttesüveg, műanyag palack) tárgykészítés. Adott anyagból készült tárgyak kiválasztása, csoportosítása.	*Ábrázolás-alakítás:* tárgykészítés.
Elvárt teljesítmény: Képes legyen minta alapján esztétikusalkotást készíteni változatos technikával.		
Elvárt és javasolt fogalmak: Papír, fonal, textilmunkák, megmunkálása, elkészítése, során használt fogalmak kibővítése a felhasználhatóságot célzó fogalmakkal. maradandó, természeti tárgy – emberi alkotás (kavics, mozaik), bánya.		

Évfolyam: 6.

Heti óraszám: 3 Éves óraszám: 108

1. Témakör	Textilmunkák	Óraszám: 30
Tantárgyi tartalom	• Irányítással textil felvágása, nyírása, gombolyítása. • Öltésformák: előöltés. • Varrások eldolgozása. • Csomókötés, gombfelvarrás. • A szövés előkészítése.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Vizuális észlelés Figyelem Szem-kéz koordináció Finommotorika Lateralitás Kétkezes műveletvégzés	Textilfélék alapanyaga, azok elemi szálainak megismerése. Válogatási gyakorlatok: szín, anyagvastagság alapján. Textilből készült használati tárgyak gyűjtése, csoportosítása. Saját tapasztalatai alapján az anyag megmunkálhatóságának megismerése. Textil vágása csíkokra. Textilcsík összevarrása. Textilcsík, fonal gombolyítása. Fokozódó önállósággal szalagkötés, önállóan szálkihúzás. Önállóan szalagkötés. Varrási alapismeretek gyakorlása: előöltés/fércelés gyakorlása. Tűbefűzés és csomókötés gyakorolása. Öltések a tűbefűzés, csomózás gyakorlásával. Anyag és gomb kapcsolata, gombvarrási gyakorlatok 2 lyukú, nagyméretű gombbal. A tanult tevékenységek folyamatos gyakorlása csökkenő mértékű segítséggel. Szövés anyagainak, eszközeinek megismerése a szakiskolai tanműhely-látogatás keretében. Szövéssel kapcsolatos képek felismerése: eszközök, műveletek. Ismerkedés szövött tárgyakkal.	*Mozgásnevelés:* finommotorika. *Ének-zene:* zenehallgatás.
Elvárt teljesítmény: Képes baleset- és munkavédelmet figyelembe venni veszélyes eszközök használata során.		
Elvárt és javasolt fogalmak: szál, *szálirány, anyagnyúlás, előöltés*. Szövéssel kapcsolatos eszközök elnevezése.		

2. Témakör	Egyszerű háztartási munkák	Óraszám: 23

Tantárgyi tartalom	• Konyhai eszközök rendje. • Konyhai munkák. • Az ételkészítés jellegének megfelelő edények és eszközök kiválasztása. • Gyümölcs és zöldségtisztítás. • Főzést nem igénylő ételek készítése.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pont**
Téri orientáció Vizuális észlelés Figyelem Szem-kéz koordináció Finommotorika Lateralitás Kétkezes műveletvégzés	Szabadban végzett takarítási feladatok: seprés, szemétgyűjtés, lombseprés, hólapátolás, útfelszórás. Seprés kupacba, lapátra helyezés, kukába ürítés folyamatának gyakorlása. Avargyűjtés lombseprűvel, kézikocsival komposztra hordás. Az utak, járdák környezetbarát felszórása (hamu, faforgács). A hulladék (papír, műanyag) szelektív gyűjtése a tanteremben, a gyűjtőedény rendszeres ürítése a közeli szelektív gyűjtőszigeten. Virágpalánta gondozása évszaknak megfelelően ágyásban, dézsában. Takarítási munkák elvégezése (tanterem, tankonyha). Seprés, portörlés, felmosás, játékok lemosása szükség szerint. Porszívózás gyakorlása, szőnyeg porszívózása önállóan. Üveg/tükörtisztítás megismerése. Tisztító- és fertőtlenítőszerek megfelelő adagolása, használat gyakorlása ellenőrzés mellett. Célnak megfelelő eszköz, tisztítószer kiválasztása. Eszközök csoportosítása, válogatása tevékenységhez, képek segítségével. Környezetbarát tisztítószerek egyeztetése a bolti vegyszerekkel: szódabikarbóna, mosószóda, szappan, citromsav, ecet. Terítés, mosogatás, törölgetés, helyrerakás ellenőrzés mellett. Étkezések előkészítése segítséggel. A kenyérkenés gyakorlása. A kenyérpirítás, konzervbontás gyakorlása különös tekintettel a baleset-megelőzésre. Megfelelő eszközök és edények kiválogatásának gyakorlása. Egyszerű ételek elkészítésének megismerése, gyakorlása (alma, banán, narancs, sárgarépa, burgonya).	*Kommunikáció:* szókincs. *Környezetismeret*: növények, állatok a táplálkozásban. egészséges életmód.

	Tisztítási, hámozási folyamatok megismerése, gyakorlása. Gyümölcsturmix, gyümölcssaláta készítése. Eddigi ételek, italok elkészítésének gyakorlása. A megismert eszközök használatának gyakorolása segítséggel.	
Elvárt teljesítmény: Segítséggel tudjon rendet tartani, teríteni, vegyen részt a takarításban, mosogatásban, törölgetésben. A kenyér megkenésével próbálkozzon.		
Elvárt és javasolt fogalmak: Előkészítéshez és főzéshez kapcsolódó fogalmak, az anyagokra eszközökre, technológiára vonatkozóan szókincs bővítése. Fogalmak bővítése tisztító- fertőtlenítőszerek használatával kapcsolatos tevékenységek köréből.		

3. Témakör	**Személyes szükséglettel kapcsolatos teendők**	**Óraszám: 15**
Tantárgyi tartalom	• Cipőfűzés, cipőfűző megkötése. • Mosás: gépi-, kézi mosás. • Teregetés, hajtogatás.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pont**
Téri orientáció Testséma Szem-kéz koordináció Lateralitás Kétkezes műveletvégzés	Ruházat adekvát kiválasztásának gyakorlása (évszak, időjárás, alkalom). Húzózár, patent, kapocs, csat használatának gyakorlása. Cipőfűzés, cipőkötés gyakorlása (fűzőtáblákon). Cipőfűzés szükség szerint, cipőkötés adódó alkalmanként irányítással. Mosás megismerése. Kézi mosás eszközei, kézi mosás gyakorlása. Gépi mosás folyamatának megismerése a mosodában. Folyamat elemeinek, sorrendjének rögzítése képkártyákkal. Teregetés, (szárító) hajtogatás (tárolás) megismerése. A mosás, szárítás, tárolás eszközeinek felismerése, megnevezése, használatuk. Gépi és kézi mosás elkülönítése, képválogatás.	*Mozgásnevelés:* finommozgások. *Állampolgári ismeretek*: divat, viselet.
Elvárt teljesítmény: Segítséggel képes használni a ruházati zárószerkezeteket, cipőt fűzni, segítséggel csokrot kötni.		
Elvárt és javasolt fogalmak: További, ruhagondozással kapcsolatos fogalmak (mosószerek, csipesz, szárító, vasalódeszka, hőfokszabályozó).		

4. Témakör	**Vásárlás**	**Óraszám: 15**
Tantárgyi tartalom	• Vásárlás körülményei. • Különböző boltok, áruházak és piac látogatása.	

	• Vásárlás – fizetés – csomagolás	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pont**
Figyelem Gondolkodás Cselekvéstervezés	Vásárlás céljának, menetének megismerése, alapvető árucikkek beszerzési helyeinek ismerete. Vásárlás folyamatának gyakorlása, beszámoló a vásárlás folyamatáról, eredményéről. Tanulmányi séta, piac-, üzletlátogatás, kirakatok nézegetése. Felügyelet mellett alapvető, egyszerű árucikkek beszerzési helyének megismerése, egy tétel vásárlása. Egyféle árucikk vásárlása önállóan (vásárlás megtervezése, mit veszek? Hol kapható? Mennyibe kerül?).	*Kommunikáció*: vásárlás, közlekedés. *Számolás-mérés:* vásárlás, fizetés. *Olvasás-írás*: feliratok, reklámok, szórólapok.
Elvárt teljesítmény: Néhány alapvető árucikk beszerzési helyét és a vásárlás módját ismeri.		
Elvárt és javasolt fogalmak: Célzott vásárlás helye, ott kapható áruk. Vásárlási folyamatnál és fizetésnél használatos fogalmak. További, a közlekedéshez, viselkedéshez kapcsolódó fogalmak.		

5. Témakör	**Anyagok alakítása**	**Óraszám: 25**
Tantárgyi tartalom	• Papírból, fonalból, textilből ajándékok, elemi kompozíciók létrehozása, egyszerű munkadarabok készítése. • Papír, fonal, textil tárgyak készítése. • Különböző anyagok tulajdonságainak felfedezése (fa, kő, fém).	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pont**
Téri orientáció Vizuális észlelés Figyelem Szem-kéz koordináció Finommotorika Lateralitás Kétkezes műveletvégzés	Kartonpapíron előrajzolt kép kivarrása (karácsonyi képeslap, anyák napjára ajándék). Kartonból, papírból, fonalból és textilből egyszerű tárgyak készítése irányítással (varrással doboz, album, képkeret, babaház). Textilen előrajzolt ábra kivarrása színes fonallal („terítő”, babaruha). Adott anyagból készült tárgyak, alkotások készítése fa (decoupage technika), kő (kavicsból állatok, tárgyak készítése festéssel, lakkozással) fém (domborítás, karcolás, mintázás) alapból. Képkészítés mag, termés, termény felhasználásával, ragasztással.	*Ábrázolás-alakítás:* tárgykészítés.

	Újrahasznosítható alapanyagokból (wc-papír guriga, sajtos doboz, tojástartó, befőttesüveg, műanyag palack) tárgykészítés. Egyszerű tárgyak, ajándék, elemi kompozíciók készítése a megadott alapanyagokból (sík tárgy, térbeli tárgy). Adott anyagból készült tárgyak kiválasztása, csoportosítása. Újrahasznosítható alapanyagokból (wc-papír guriga, sajtos doboz, tojástartó, befőttes üveg) tárgykészítés.	
Elvárt teljesítmény: Képes legyen minta alapján esztétikusalkotást készíteni változatos technikával.		
Elvárt és javasolt fogalmak: Papír, fonal, textilmunkák, megmunkálása, elkészítése, során használt fogalmak kibővítése a felhasználhatóságot célzó fogalmakkal. maradandó, természeti tárgy – emberi alkotás (kavics, mozaik), bánya.		

7 – 8. évfolyam

Fejlesztési területek – nevelési célok

A tantárgy az **erkölcsi nevelés**t a munkatevékenységek elvégzéséhez szükséges biztonságos, türelmes és kitartó magatartás szabályainak megismerésével és alkalmazásával segíti. A környezeti tevékenységek során támogatja a segítségkérés szükségességének felismerését és képességeihez mérten másoknak segítség nyújtását.

A **nemzeti öntudatot, hazafias nevelés**t a jellegzetes nemzeti, nemzetiségi ételek, italok megismerésével és a nemzeti ünnepekkor dekorációs kellékek készítésével segíti.

Az egészségre ártalmas anyagok és szokások tudatos elkerülésével, a figyelem ráirányításával a kiegyensúlyozott és harmonikus életvitelre, a pihenés, a munka és a szórakozás helyes arányainak felismerésére és az igyekezet kialakításával ezek betartására a **testi és lelki egészségre nevelés** céljait valósítja meg.

A **családi életre nevelés**ben törekszik a családi munkamegosztásban az érdeklődés, képesség és igény szerinti részvételre, az önellátásban minél kevesebb segítség igénybe vételére.

A **fenntarthatóság, környezettudatosság** céljait támogatja a környezet tudatos megfigyeltetésével, a mindennapi életben előforduló helyzetekben az egészségre ártalmas hatások elkerülésével, a természet erőforrásaival való takarékosságra neveléssel.

Kulcskompetenciák

A **kommunikációs kompetenciák** fejlesztésében a szókincsbővítésben, az aktuális témákban, kívánságainak és kifogásainak megfogalmazásában, valamint a személyes élettérrel kapcsolatos igények és kötelezettségek adekvát kommunikációjának gyakorlásában vesz részt.

A **személyes és társas kapcsolati kompetenciák** területének fejlesztését az önellátás és a közvetlen környezet gondozása kapcsán az egészség megóvásával, a betegségek megelőzésével és felismerésével kapcsolatos gyakorlati ismeretek nyújtásával, a közlekedésben és a háztartásban a balesetek elkerülési lehetőségeinek bemutatásával támogatja.

Balesetvédelem: Minden munkatevékenység során szükséges a balesetvédelemi, valamint a munkavédelmi szabályok ismerete és betartása.

Évfolyam: 7.

Heti óraszám: 3 Éves óraszám: 108

1. Témakör	Textilmunkák	Óraszám: 25
Tantárgyi tartalom	• Textillel kapcsolatos tevékenységek megismerése. • Szálkihúzás, fonás. • Öltésformák: szároltés, pelenkaöltés. • Textil összevarrása kézzel. • Gombfelvarrás, gumibehúzás	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pont**
Vizuális észlelés Figyelem Szem-kéz koordináció Finommotorika Lateralitás Kétkezes műveletvégzés	Textilmunkákhoz köthető rutinfeladatok folyamatos gyakorlása egyre önállóbban: o fonalgombolyítás, o vágás egyenes vonal mentén, o forma kivágása, o tű befűzése, csomó kötése fonalra, o varrás eldolgozása. Eddigi tevékenységek folyamatos gyakorlása, egyes esetekben alkalmazása önállóan: o vágás, o rojtozás, o fércelő öltés, o tanult öltésformák. Textilfajták megkülönböztetése, tanult öltésformák varrása segítséggel. Eddigi tevékenységek önálló gyakorlása. Kisebb feladatok önállóan (gomb hiányzik: varródoboz, mi kell a felvarráshoz? Kiszaladt a gumi: mi kell a javításhoz?) Gombfelvarrás 4 lyukú, kisméretű gombbal. Rossz harisnyák felvágása, összecsomózása, szőnyeghorgolás. Pamut póló, zokni, gumis lepedő felvágása csíkokra, gombolyítás. Önállóan fércelőöltés textilen. Eddig elsajátított, gyakorolt tevékenységek önálló alkalmazása. Két anyag összevarrása, gomb felvarrása, gumibehúzás. Szároltés technikájának megismerése. Szegőöltések közül pelenkaöltés technikájának megismerése. Körmöcskézés.	*Ábrázolás-alakítás*: téma feldolgozása eltérő technikával, színek egymásra hatása. *Kommunikáció:* lakáskultúra, divat.
Elvárt teljesítmény: Képes felismerni a tanult textilfajtákat, a tanult öltésformák közül néhányat segítséggel tudjon alkalmazni. Képes egyszerű gombot varrni.		

Elvárt és javasolt fogalmak: Az alkalmazott technikák nyomán felmerülő alapanyagok, eszközök, technikák elnevezései, tűbefűző, felvetés, fonalak megnevezése.

2. Témakör	**Egyszerű háztartási munkák**	**Óraszám: 20**
Tantárgyi tartalom	• Konyhai gépek, eszközök megismerése, használata. • Egyszerű étel készítése. • Terítés, tálalás, mosogatás, rendrakás. • Takarítási munkák.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pont**
Téri orientáció Vizuális észlelés Figyelem Szem-kéz koordináció Finommotorika Lateralitás Kétkezes műveletvégzés	A célnak megfelelő nyersanyagok, főzőedények, eszközök, kiválasztása, csoportosítása. Gyümölcssaláta elkészítése. Tízórai, uzsonna elkészítése a kapott alapanyagokból, önállóan. Hideg és egy meleg étel elkészítése fokozódó önállósággal (turmix, puding, tojásrántotta, burgonyasaláta, franciasaláta, vitaminsaláta). Hűtés önállóan, melegítés segítséggel. Felnőtt irányítása mellett önállóságra törekvéssel konyhai, háztartási gépek használata. A főzési munkákhoz kapcsolódó tevékenységek gyakorlása (terítés, mosogatás, rendrakás) folyamatosan. Takarítás, különböző helyiségekben (konyha, folyosó stb.). Megadott helyiség takarítása ellenőrzés mellett. Takarítószerek, eszközök önálló használata. Megismert munkafolyamatok önálló alkalmazása. Szabadban végzett takarítási feladatok: seprés, szemétgyűjtés, lombseprés, hólapátolás, útfelszórás gyakorlása, fokozódó önállósággal. Szelektív hulladékgyűjtés a tanteremben. Növénygondozás tanteremben és szabadban.	*Állampolgári ismeretek:* pályaválasztás, munkamegosztás. *Kommunikáció*: vendéglátás, lakás rendje, tisztaság.
Elvárt teljesítmény: Képes részt venni a konyhai munkákban, elkészíteni egy-egy hideg, illetve egyszerű meleg ételt, ismeri az edényeket, eszközöket, az egyszerű konyhai gépek használatát. Képes a takarítási és gondozási munkákhoz és az adott munkadarabok elkészítéséhez szükséges anyagok és eszközök egyre önállóbb kiválasztására. Képes megadott helyiséget önállóan takarítani.		
Elvárt és javasolt fogalmak: Eddig használt fogalmak, egyszerű kezelést igénylő gépek megnevezése, azok használatához szükséges fogalmak. Gyümölcssaláták, ételek neve,		

elkészítéséhez szükséges fogalmak. Tisztítószerek, takarítóeszközök, munkafolyamatok megnevezései, veszélyes anyagok, baleset megelőzés.

3. Témakör	**Személyes szükséglettel kapcsolatos teendők**	**Óraszám: 25**
Tantárgyi tartalom	• Textilanyagok alapanyagai és tulajdonságai. • Piktogramok értelmezése.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pont**
Téri orientáció Testséma Szem-kéz koordináció Lateralitás Kétkezes műveletvégzés	Ruhaválogatás (pamut, műszálas) alapján mosás előkészítése. Kézi mosás gyakorlása, teregetés, hajtogatás fázisai önállóan. Gépi mosás folyamata képek segítségével. Textil darabok csoportosítása: sötét, világos, fehér. /*Montessori*/ Gépi mosáshoz ruhaneműk, textíliák válogatása szín szerint (sötét, világos, fehér). Kézi és gépi mosás eszközeinek, cselekvéseinek csoportosítása képek segítségével. Rendrakás, eszközök elhelyezése, tiszta ruha összehajtása, helyrerakása. Textilanyagok alapanyagai és azok tulajdonságai, piktogramok jelentése, értelmezése, feladat eldöntése a jelek útmutatása alapján (mosás, vízhőfok, szárítás módja). A piktogramok alapján ruha válogatása, mosás, teregetés, segítséggel színek, alapanyagok, vízhőfok beállítása.	*Olvasás-írás:* használati és utasítás szövege és értelmezése.
Elvárt teljesítmény: Képes válogatni a ruhát színe, anyaga, szennyezettsége alapján, ismeri a mosás eszközeit, használatkor a piktogramok utasításaira odafigyel.		
Elvárt és javasolt fogalmak: Piktogramok jelentése. Háztartási gépek használatával kapcsolatos fogalmak.		

4. Témakör	**Vásárlás**	**Óraszám: 10**
Tantárgyi tartalom	• Vásárlás. • Alapanyagok vásárlása a konyhai tevékenységhez. • A kezelési útmutató jelzései (élelmiszer).	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pont**
Figyelem Gondolkodás Cselekvéstervezés	Konyhai munkához szükséges alapanyagok megválasztása, azok beszerzése (egyféle alapanyag). Recept alapján készülő ételhez alapanyagok beszerzése (vásárlási-fizetési tevékenység),	*Számolás-mérés:* vásárlási gyakorlat, fizetés, mérőeszközök, mérések.

	az áru megvizsgálása mennyiség-ár viszonylatában. Mérlegelés, vita: melyik a jobb, takarékosabb választás. Döntés szempontjainak megbeszélése.	*Olvasás-írás:* használati és utasítás szövege és értelmezése.
Elvárt teljesítmény: Képes kívánságát és kifogásait megfogalmazni. Képes tájékozódni az üzletben, segítséggel tudjon néhány tételt vásárolni.		
Elvárt és javasolt fogalmak: Az alapanyagok kiválasztásához szükséges fogalmak beszerzési források megnevezése. Vásárlással, fizetéssel kapcsolatos fogalmak, kiegészítve a közlekedés és a viselkedéskultúra ide vonatkozó fogalmaival. Az anyagok tárolása, kezelése során bevezetett új fogalmak (kezelési útmutató, hűtés, fagyasztás).		

5. Témakör	**Piktogramok értelmezése**	**Óraszám: 5**
Tantárgyi tartalom	• Jelek megismerése, értelmezése, egyeztetése. • Kezelési utasítás.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pont**
Vizuális észlelés Figyelem Emlékezet	Ismerkedés az élelmiszereken, tisztítószereken, ruhaneműk kezelési útmutatóján található jelekkel. Megismert jelek megmutatása, értelmezése, egyeztetése, válogatása. Élelmiszereken, gyógyszereken, tisztítószereken, ruhaneműk kezelési útmutatóján található jelek megkeresése, megmutatása. Néhány gyakrabban látott piktogram felismerése, értelmezése. A tanult piktogramok egyeztetése eszközzel, cselekvéssel, képek segítségével.	*Olvasás-írás:* olvasás, szövegértelmezés.
Elvárt teljesítmény: Tudja, hogy a termékeken hol találhatók a piktogramok, felismer közülük néhányat. Képes tevékenységei során a piktogramokat értelmezni.		
Elvárt és javasolt fogalmak: Piktogramok jelzéseivel, kezelési útmutatóival és azok értelmezésével kapcsolatos fogalmak.		

6. Témakör	**Anyagok alakítása**	**Óraszám: 23**
Tantárgyi tartalom	• Újabb alapanyagok és tulajdonságaik megismerése. • Alufólia, papírmasé, üvegfestés, gyöngyfűzés, só-liszt gyurma, teatasak, gumigyűrű. • Természetes anyagok alakíthatósága és tulajdonságai. Termések – termények – csonthéjak.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pont**
Téri orientáció Vizuális észlelés	Egyszerű tárgyak készítése minta alapján változatos anyagokból.	*Ábrázolás-alakítás:*

Figyelem Szem-kéz koordináció Finommotorika Lateralitás Kétkezes műveletvégzés	A szükséges technika, eszközhasználat elsajátítása. Képek, plakátok, ajándéktárgyak készítése. Tárgyak készítése különböző alkalmakra. (üvegfestés, gyöngyfűzés, papírmasé, stb.). A tanult technikákkal irányítás mellett egyszerű tárgyak készítése. Újabb anyagok tulajdonságainak megismerése. Adott anyagból készült tárgyak keresése környezetében. Újrahasznosítható alapanyagokból (wc-papír guriga, sajtos doboz, tojástartó, befőttes üveg, műanyag palack, műanyag kupak) tárgykészítés.	több technika alkalmazásával tárgyak, alkotások készítése, egyéni ötletek megvalósítása.
Elvárt teljesítmény: Képes megismerni különböző anyagokat, megmunkálásának különböző módjait. Képes a tanult technikák alapján elemi figura készítésében részt venni. Képes ismereteit alkalmazni a különböző természetes anyagok megmunkálásakor.		
Elvárt és javasolt fogalmak: Az anyag eredetére, előkészítésére, feldolgozására, valamint a belőlük készíthető munkadarabok használhatóságával összefüggő fogalmak.		

Évfolyam: 8.

Heti óraszám: 3 Éves óraszám: 108

1. Témakör	Textilmunkák	Óraszám: 25
Tantárgyi tartalom	• Textillel kapcsolatos tevékenységek gyakorlása. • Szálkihúzás, fonás, tanult öltések. • Textil szegése, összevarrása kézzel. • Gombfelvarrás, gumibehúzás. • Kötés – szövés.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pont**
Vizuális észlelés Figyelem Szem-kéz koordináció Finommotorika Lateralitás Kétkezes műveletvégzés	Textilmunkákhoz köthető rutinfeladatok folyamatos gyakorlása egyre önállóbban: o fonalgombolyítás, o vágás egyenes vonal mentén, o forma kivágása, o tű befűzése, csomó kötése fonalra, o varrás eldolgozása. Eddigi tevékenységek folyamatos gyakorlása, egyes esetekben alkalmazása önállóan: o vágás, o rojtozás, o fércelés o tanult öltésformák (száröltés, pelenkaöltés). Textilfajták megkülönböztetése, tanult öltésformák varrása segítséggel. Eddigi tevékenységek önálló gyakorlása. Kisebb feladatok önállóan (gomb hiányzik: varródoboz, mi kell a felvarráshoz? Kiszaladt a gumi: mi kell a javításhoz?) Gombfelvarrás többfajta gombbal, ismerkedés a füles gombbal. Egyszerű hurkolások próbálgatása, tetszés szerint egyszerű darabok készítése. Kézimunkázás vastagabb fonalból, megfelelő eszközökkel tetszés szerint. Szövés előkészítése segítséggel: szövés kartonon, egyszerű kereten. Körmöcskézés. Kötés kereten. Rossz harisnyák felvágása, összecsomózása, szőnyeghorgolás. Pamut póló, zokni, gumis lepedő felvágása csíkokra, gombolyítás. Egyszerű hurkolások próbálgatása, tetszés szerint egyszerű darabok készítése (subázás).	*Ábrázolás-alakítás:* téma feldolgozása eltérő technikával, színek egymásra hatása. *Kommunikáció:* lakáskultúra, divat.

	Kézimunkázás vastagabb fonalból, megfelelő eszközökkel tetszés szerint. Önállóan fércelőöltés textilen. Eddig elsajátított gyakorolt tevékenységek önálló alkalmazása. Két anyag összevarrása, beszegése, gomb felvarrása, gumibehúzás.	
Elvárt teljesítmény: Képes felismerni a tanult textilfajtákat, a tanult öltésformák közül néhányat segítséggel tudjon alkalmazni. Képes egyszerű gombot varrni. Képes felismerni a különböző kézimunkák darabjait, eszközeit		
Elvárt és javasolt fogalmak: Az alkalmazott technikák nyomán felmerülő alapanyagok, eszközök, technikák elnevezései (tűbefűző, kötőtű, horgolótű, kezdőszem, felvetés, vetélőfa, fonalak megnevezése, stb.).		

2. Témakör	**Egyszerű háztartási munkák**	**Óraszám: 20**
Tantárgyi tartalom	• Szeletelés, kés használata. • Konyhai gépek, eszközök megismerése, használata. • Egyszerű étel készítése. • Terítés, tálalás, mosogatás, rendrakás. • Takarítási munkák. • Nagytakarítás	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pont**
Téri orientáció Vizuális észlelés Figyelem Szem-kéz koordináció Finommotorika Lateralitás Kétkezes műveletvégzés	Önállóan élelmiszerek szeletelése, nyersanyagok, főzőedények, eszközök, kiválasztása, csoportosítása. Gyümölcssaláta elkészítése. Tízórai, uzsonna elkészítése a kapott alapanyagokból, önállóan. Hideg és egy meleg étel elkészítése fokozódó önállósággal (tejbegríz, kompót, gyümölcsleves, muffin, mézeskalács). Sütő használatának megismerése felügyelet mellett, fokozott figyelemmel a baleset megelőzésére. Felnőtt irányítása mellett önállóságra törekvéssel konyhai, háztartási gépek használata. A főzési munkákhoz kapcsolódó tevékenységek gyakorlása (terítés, mosogatás, rendrakás) folyamatosan. Takarítás, különböző helyiségekben (konyha, folyosó, tanterem, mosdó). Nagytakarítás műveleteinek gyakorlása, alkalmazása segítséggel. Eddig begyakorolt tevékenységek önálló alkalmazása. Megadott helyiség önálló takarítása.	*Állampolgári ismeretek:* pályaválasztás, munkamegosztás. *Kommunikáció:* vendéglátás, lakás rendje, tisztaság.

	Takarítószerek, eszközök önálló használata. Szabadban végzett takarítási feladatok: seprés, szemétgyűjtés, lombseprés, hólapátolás, útfelszórás gyakorlása, fokozódó önállósággal. Szelektív hulladékgyűjtés a tanteremben. Növénygondozás tanteremben és szabadban.	
Elvárt teljesítmény: Képes részt venni a konyhai munkákban, elkészíteni egy-egy hideg, illetve egyszerű meleg ételt, ismeri az edényeket, eszközöket, az egyszerű konyhai gépek használatát. Képes a takarítási és gondozási munkákhoz és az adott munkadarabok elkészítéséhez szükséges anyagok és eszközök egyre önállóbb kiválasztására. Képes megadott helyiséget önállóan takarítani.		
Elvárt és javasolt fogalmak: Saláták, ételek neve, elkészítéséhez szükséges fogalmak. *Receptek gyűjtése*. Tisztítószerek, takarítóeszközök, munkafolyamatok megnevezései, veszélyes anyag.		

3. Témakör	**Személyes szükséglettel kapcsolatos teendők**	**Óraszám: 25**
Tantárgyi tartalom	• Textilanyagok alapanyagai és tulajdonságai. • Piktogramok értelmezése.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pont**
Téri orientáció Testséma Szem-kéz koordináció Lateralitás Kétkezes műveletvégzés	Különböző anyagok vasalásának gyakorlása irányítással (a ruházaton található piktogramok irányító jellegének felhasználásával). Ruhaválogatás alapján mosás előkészítése. Kézi mosás, teregetés, vasalás fázisai önállóan. Gépi mosás, gépi szárítás kipróbálása lehetőség szerint. Vasalás, irányítás mellett. Rendrakás, eszközök elhelyezése, tiszta ruha összehajtása, helyrerakása. Textilanyagok alapanyagai és azok tulajdonságai, piktogramok jelentésének gyakorlása. Feladathoz csoportosítás a jelek útmutatása alapján. A piktogramok alapján ruha válogatása, mosás, teregetés, vasalás segítséggel. Válogatás színek, alapanyagok, vízhőfok, vasaló beállítása szerint. Piktogramok jelentésének tudatosítása, a jelzések csoportosítása jelleg szerint: mosás, vegyszerezés, szárítás, vasalás jelei.	*Olvasás-írás:* használati utasítás szövege és értelmezése.
Elvárt teljesítmény: Képes válogatni a ruhát színe, anyaga, szennyezettsége alapján, ismeri a mosás eszközeit, használatkor a piktogramok utasításaira odafigyel.		

Elvárt és javasolt fogalmak: Piktogramok jelentése. Háztartási gépek használatával kapcsolatos fogalmak.

4. Témakör	**Vásárlás**	**Óraszám: 10**
Tantárgyi tartalom	• Vásárlás. • Alapanyagok vásárlása a konyhai tevékenységhez. • A termékek szavatosságának ellenőrzése. • A kezelési útmutató jelzéseinek értelmezése.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pont**
Figyelem Gondolkodás Cselekvéstervezés	Konyhai munkához szükséges alapanyagok megválasztása, azok beszerzése (néhány tétel). Recept alapján készülő ételhez alapanyagok beszerzése (vásárlási-fizetési tevékenység). Körültekintő vásárlás, több kirakat, üzlet kínálata, megfelelő íz, kiszerelés, ár, minőség alapján. Az áruk tüzetes megvizsgálása minőség, mennyiség, ár tekintetében. Az áruk tárolási lehetőségének megismerése. A szavatosság lényegének megértése (romlott, fogyasztható). Döntés szempontjainak megbeszélése. Néhány tétel vásárlása ellenőrzés mellett. Csere lehetőségei, visszaváltás, levásárlás.	*Számolás-mérés*: vásárlási gyakorlat, fizetés, mérőeszközök, mérések. *Olvasás-írás:* használati utasítás szövege és értelmezése.
Elvárt teljesítmény: Képes kívánságát és kifogásait megfogalmazni. Képes tájékozódni az üzletben, segítséggel tudjon néhány tételt vásárolni. Képes értelmezni a szavatossági idő jelölését.		
Elvárt és javasolt fogalmak: Az alapanyagok kiválasztásához szükséges fogalmak beszerzési források megnevezése. Vásárlással, fizetéssel kapcsolatos fogalmak, kiegészítve a közlekedés és a viselkedéskultúra ide vonatkozó fogalmaival. Az anyagok eltarthatósága, tárolása, kezelése során bevezetett új fogalmak (szavatosság, lejárati idő, kezelési útmutató, jótállás).		

5. Témakör	**Piktogramok értelmezése**	**Óraszám: 5**
Tantárgyi tartalom	• Jelek megismerése, értelmezése, egyeztetése. • Használati utasítás, kezelési utasítás, szavatosság jelzései.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pont**
Vizuális észlelés Figyelem Emlékezet	Ismerkedés az élelmiszereken, tisztítószereken, ruhaneműk kezelési útmutatóján található jelekkel. Megismert jelek megmutatása, értelmezése, egyeztetése, válogatása.	*Olvasás-írás:* olvasás, szövegértelmezés.

	Élelmiszereken, gyógyszereken, tisztítószereken ruhaneműk kezelési útmutatóján található jelek megkeresése, megmutatása. Néhány gyakrabban látott piktogramot felismerése, értelmezése. A tanult piktogramok egyeztetése eszközzel, cselekvéssel, képek segítségével.	
Elvárt teljesítmény: Tudja, hogy a termékeken hol találhatók a piktogramok, felismer közülük néhányat. Képes tevékenységei során a piktogramokat értelmezni.		
Elvárt és javasolt fogalmak: Piktogramok jelzéseivel, használati útmutatóival, és azok értelmezésével kapcsolatos fogalmak.		

6. Témakör	**Anyagok alakítása**.	**Óraszám: 23**
Tantárgyi tartalom	• Újabb alapanyagok és tulajdonságaik megismerése. • Műanyag, bőr-műbőr, műanyag zsinór (scoubidou). • Természetes anyagok és műanyagok alakíthatósága és tulajdonságai. • Termések – termények – csonthéjak.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pont**
Téri orientáció Vizuális észlelés Figyelem Szem-kéz koordináció Finommotorika Lateralitás Kétkezes műveletvégzés	Egyszerű tárgyak készítése minta alapján változatos anyagokból. Térfonás megismerése, gyakorlása műanyag zsinórral – scoubidou technika elsajátítása. Ékszerkészítés. A szükséges technika, eszközhasználat elsajátítása. Képek, plakátok, ajándéktárgyak készítése. Tárgyak készítése különböző alkalmakra az eddig megismert és újabb alapanyagokkal, technikákkal. Az anyagok tulajdonságainak megismerése. Adott anyagból készült tárgyak keresése környezetében. Tárgykészítés önállóan. Újrahasznosítható alapanyagokból (wc-papír guriga, sajtos doboz, tojástartó, befőttes üveg, műanyag palack, műanyag kupak) tárgykészítés.	*Ábrázolás-alakítás*: több technika alkalmazásával tárgyak, alkotások készítése, egyéni ötletek megvalósítása.
Elvárt teljesítmény: Képes megismerni különböző anyagokat, megmunkálásának különböző módjait. Képes a tanult technikák alapján elemi figura készítésében részt venni. Képes ismereteit alkalmazni a különböző természetes anyagok megmunkálásakor.		
Elvárt és javasolt fogalmak: Az anyag eredetére, előkészítésére, feldolgozására, valamint a belőlük készíthető munkadarabok használhatóságával összefüggő fogalmak.		

Játékra nevelés

Értelmileg akadályozottak Általános Iskolája

Évfolyam: 1-4.

A tantárgy témáinak feldolgozásához tartozó időkeret

Témakör/Évfolyam	1.	2.	3.	4.
1. Gyakorló játék	**10**	**10**	**-**	**-**
2. Konstrukciós játék, manipulációs gyakorlójáték	**10**	**10**	**-**	**-**
3. Szerepjáték	**10**	**10**	**13**	**12**
4. Didaktikus játék	**10**	**10**	**7**	**8**
5. Szabályjáték	**5**	**5**	**15**	**15**
6. Spontán játék	**10**	**10**	**15**	**15**
7. Szabadban játszható játékok	**17**	**17**	**22**	**22**
Összesen	**72**	**72**	**72**	**72**

Játékra nevelés
Évfolyam: 1 – 4.

Tantárgyi célok

A tantárgy célja elérni, hogy a tanuló egyre jobban ismerje meg a játék folyamán környezetét, a tárgyakat, jelenségeket, építsen kapcsolatot társaival és a felnőttekkel, fejlessze kommunikációs készségét. Használja adekvátan, az érzékszervek intenzív fejlesztésével a játéktárgyakat (vigyázzon rájuk és tartsa rendben azokat).

Tantárgyi feladatok

A pedagógusnak meg kell teremteni annak lehetőségét, hogy az értelmileg akadályozott tanuló tanuljon meg alkalmazkodni az osztályközösséghez, elfogadja a közösség szabályait, egyre tudatosabban és pontosabban tartsa be a szabályjátékokban a szabályokat.

Kellő motivációval kell kialakítani érdeklődését a játszóeszközök iránt, fejleszteni kreativitását, ízlését, esztétikai érzékét, fantáziáját, törekedve arra, hogy fejlődjön téri orientációs képessége és a környezetben való tájékozódása. Segítséggel tájékozódjon a játékok és játékszerek között, tudjon hosszabb ideig rendeltetésszerűen foglalkozni egy-egy játékeszközzel. Didaktikus játékok segítségével fejlődjenek kognitív funkciói, beszédkészsége és a szókincse. Az elemi konstrukciós játék során fejlődjön figyelme, képzelete, emlékezete, gondolkodása, finommotorikája, manuális készsége. Aktívan és szívesen vegyen részt a mozgásos játékokban, próbálja az egyenletes lüktetést követni.

A játéktevékenységek feladatai játéktípusonként

Gyakorló játék

Az a játéktevékenység, amelyen keresztül a tanuló különböző képességeit gyakorolja. Ebben a tevékenységben a szerzett tapasztalatok nagymértékben fejlesztik a szenzormotoros funkciókat.*Feladata:*

- hang és beszéd játékos gyakorlása,
- mozgást gyakorló játékok alkalmazása,
- játékszerek, eszközök rakosgatásával történő tevékenykedtetés,
- játéktevékenység különböző anyagokkal,
- adott tárgyakkal (pl. kockák, labda) való közvetlen tevékenységen keresztül a tárgyak rendeltetésének (pl. kockából építeni lehet), tulajdonságainak megismerése.

Konstrukciós játék

A manipulációs gyakorlójátékok spontán folytatása, a szerepjáték egyik fajtája. Az egyik olyan játéktevékenységi forma, amelyben a gyerek a felnőttek szerepét, tevékenységét sajátos játékkörülmények között, általánosított formában, képzelete segítségével, felnőttek által használt tárgyak helyettesítésére szolgáló játékeszközökkel újra alkotja.*Feladata:*

- a tárgyak használata közben tovább fejlődjenek érzékszervei,
- minél pontosabban figyeli meg a környező világot, annál pontosabb a „konstruálás”, fontos feladat tehát a lehető legpontosabb megfigyeltetés,
- képzelet fejlesztése,
- gondolkodás fejlesztése,
- manuális készség fejlesztése.

Szerepjáték
A témát különböző életszakaszokban más és más hordozza. Első életszakasz: a cselekvés, később a tárgy, legkifejlettebb formájában pedig a szerep. *Feladata:*
- a különböző élmények legösszetettebb formában való lejátszása,
- képzelet fejlesztése,
- közösségi kapcsolatok fejlődése /együtt játszás/,
- megfigyelések pontosítása,
- gondolkodás fejlesztése,
- beszédkészség fejlesztése,
- érzelmek egészséges elrendezése,
- játékokkal való adekvát bánásmód,
- esztétikai érzékek fejlesztése.

Didaktikus játék
Módszer az ismeretek, tapasztalatok bővítésére. Oktatási célok szolgálatába állítható. Sérült gyerekek nevelését ellátó iskolában a didaktikus játék a különböző tantárgyak tanításában a játékosságot segíti elő (pl. számolás-mérés tárgyban páratlan-páros tanításánál játékos párosítások). *Feladata:*
- a tárgyak kapcsolatba hozása egymással,
- ismeretek pontosítása, bővítése,
- gondolkodás fejlesztése,
- térbeli elhelyezkedés megismertetése,
- időfogalom fejlesztése,
- szocializációs készség fejlesztése.

Spontán játék
Szabadon választott játékkal való játék, szünetekben, délután.
Feladata: ugyanaz, ami a többi játékfajtánál, de mindent a gyerek határoz meg, ő kezdeményez, választ játékot stb.

Szabályjáték
Különböző szabályok betartásán alapuló játék. A szabály meghatározza a játékkezdetét, befolyását, befejezését. Kifejezetten közösségi játékforma. *Feladata:*
- figyelemfejlesztés,
- fegyelmezettségre nevelés,
- testi fejlesztés, nagy mozgások koordinálása,
- szocializáció fejlődésének segítése,
- értelmi fejlesztés (gondolkodás, figyelem, emlékezet),
- ismeretek, felidézések készsége (pl. Mi változott meg?).

Szabadban játszható játékok
Minden játékfajta játszható a szabadban, a mozgásos játékok esetében különösen indokolt a külső helyszín választása.
Feladata: a külső környezet megismerése a játékon keresztül.

1 – 2. évfolyam

Fejlesztési területek – nevelési célok

A Játékra nevelés tantárgy az **erkölcsi nevelés**ben kiemelt szerepet játszik a közösségi játékokban megjelenő segítőkészség és önfegyelem viselkedési formáinak megalapozásával, a játékeszközök igazságos elosztásának gyakorlásával, a tevékenység idejének megismerésével, az együtt játszás képességének kialakításával, a játék menetében a türelem gyakorlásával, a siker és a kudarc feldolgozási képességének fejlesztésével.

A **nemzeti öntudat, hazafias nevelés** területének fejlesztését segíti a környezetben való tájékozódás erősödése, a hagyományos népi gyermekjátékok, mondókák, népmesék, közmondások megismerése.

Az **önismeret és a társas kultúra** az alkalmazkodóképesség fejlesztésével, a közösségi játékban kulturált, kontrollált magatartás kialakításával, a játéktárgyak megosztási képességének fejlesztésével, mások igényeinek figyelésére ösztönzéssel és az érzelmi megnyilvánulások felismerésével és megértésével fejlődik.

A **testi és lelki egészségre nevelés** területén a tantárgynak fontos szerepe van mozgásos játékok közben a finommotorika, ügyesség, gyorsaság, kitartás fejlesztésében, a játéktevékenység feszültségoldó hatásának felhasználásában, a lelki egészség és a saját és társai testi épségének megvédése érdekében az elővigyázatosságra felkészítésben.

A **családi életre nevelés**t játék közben a családi élet szerepeinek megismertetése, elmélyítése, az esetleges feszültségek feloldását a szerepjátékok támogatják.

Kulcskompetenciák

A **kommunikációs kompetenciák** az egyszerű közlések, kérdések, utasítások megértésével, adekvát válaszok adásával és a képességeknek megfelelő nyelvi játékok megismerésével, fejlesztésével erősödnek.

A **matematikai, gondolkodási kompetenciák** területet segíti a szabályok megismerése, betartása, egyszerű logikai sorrendek és következtetések levonása, a kognitív funkciók (érzékelés, észlelés, emlékezet, stb.) fejlesztése, és a térbeli viszonyok felismerésének gyakorlása.

A **személyes és társas kapcsolati kompetenciák** fejlesztésében részt vesz a tantárgy a közösség szabályainak megismertetésével és elfogadtatásával, a tevékenységekbe kapcsolódással, a várakozás megtapasztalásával, a kialakult sorrend elfogadásával.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciáinak fejlődését, a tantárgy az alkotás örömének felfedezésével, különböző anyagokból tárgyak létrehozásával és a képzelet útján helyzetek eljátszásával, dramatizálással segíti.

Évfolyam: 1.

Heti óraszám:2 Éves óraszám: 72

1. Témakör	Gyakorló játék	Óraszám: 10
Tantárgyi tartalom	• Hallásfejlesztés, hang és beszéd játékos gyakorlása. • Beszédfejlesztés, artikulációs gyakorlatok. • Játékos utánzási gyakorlatok, énekes, játékos mondókák utánzó mozgással. • Kéz és ujj játékok. • Kúszás, mászás, ugrálás, feltérdelés, felülés. • Forgások, forgatások. • Páros lábon ugrálás játék közben. • Fogások – látás- fogás koordináció kialakítása.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Akusztikus észlelés Ritmus Mozgáskoordináció Finommotorika Testséma Szem-kéz koordináció Verbalitás	Ajak, arc, nyelv játékok. Hangfelismerés, hallásfejlesztés kockákkal, csörgőkkel, haranggal a gyerek kelt hangot. Hangok gyakorlása (állathangok, harang), utánzása, játékokkal való ismerkedéskor (autó hangjának utánzása tologatás közben). Hintáztatás (eleinte felnőtt térdén), integetés, kéz- és ujjgyakorlatok (mondókákkal kísérve). Húzogatások, tologatások gördeszkán. Tárgyak rakosgatása. Kockák egymás mellé, egymásra rakása. Gyöngyfűzés szabadon, nagyobb méretű gyönggyel. Homokozás, homok töltése egyik vödörből a másikba, kavicsok rakosgatása. A földön kúszó-mászó gyakorlatok végzése, alacsonyabb lejtőn fel – lemászás. Játszani rövidebb ideig elmélyülten kockákkal, Montessori- eszközökkel.	*Kommunikáció:* logopédiai gyakorlatok. *Mozgásfejlesztés:* egyensúly-gyakorlatok, labdás gyakorlatok.
Elvárt teljesítmény: Képes együttműködni felnőttel, társaival.		
Elvárt és javasolt fogalmak: Minden tevékenység, tárgy megnevezése, beszéddel kísérve.		

2. Témakör	Konstrukciós játék, manipulációs gyakorlójáték	Óraszám: 10
Tantárgyi tartalom	• Építőkockából egyszerű konstrukció készítése. • Golyók, pálcák használata. • Játékszerszámok használata.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Szem-kéz koordináció Finommotorika	Fakocka rakosgatása, építkezés vízszintes irányban, – egyenes vonal végigrakása kockával a szőnyegen. Golyókat, pálcikákat használni.	*Olvasás-írás:* finommotorika, szem-kéz koordináció.

Verbalitás Kreativitás Megfigyelés	3-4 játékeszközt megismerni, rendeltetéseinek megfelelően használni. Spontán építeni tetszés szerint.	
Elvárt teljesítmény: Képes különböző építőjátékokkal, konstrukciós játékok elemeivel elmélyülten elfoglalni magát, a kirakott formákat utánozni és önállóan alkotni.		
Elvárt és javasolt fogalmak: ház, kalapács, seprű, híd, vonat, golyó.		

3. Témakör	**Szerepjáték**	**Óraszám: 10**
Tantárgyi tartalom	• Természeti és társadalmi környezet hatásainak eljátszása. • Spontán bábozás.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Verbalitás Szókincs Fantázia Gondolkodás Esztétikai érzék Közösségi érzés	Napi tevékenységek eljátszása. Szülők munkájának, illetve otthoni tevékenységének eljátszása. Szabadidőben a rendelkezésre álló eszközöket felhasználva, a környezetében zajló események kezdetleges szinten való eljátszása.	*Kommunikáció:* szókincsfejlesztés. *Ének-zene:* mozgásos énekek.
Elvárt teljesítmény: Képes eljátszani kezdetleges szinten a környezetében zajló eseményeket.		
Elvárt és javasolt fogalmak: otthon, iskola, reggel, dél, este, reggeli, ebéd, vacsora, anya, apa, 2-3 *foglalkozás* megnevezése, pl.: orvos, tanító, stb. Kanál, pohár, fésű, autó, baba, telefon, szappan, törülköző, telefon, 2-3 gyümölcs, illetve zöldség neve, *tanult mesék szereplői*.		

4. Témakör	**Didaktikus játék**	**Óraszám: 10**
Tantárgyi tartalom	A megismerő tevékenység fejlesztését szolgáló didaktikai játékok: • Érzékelést fejlesztő játékok (tapintás, hallás, ízlelés, szaglás). • Figyelem, emlékezet fejlesztése. • Analizáló-szintetizáló képesség fejlesztése. • Logikai játékok. • Időfogalom fejlesztése. • Beszédmegértés fejlesztése. • Beszédfejlesztő játékok. • Artikulációs játékok. • Szókincsfejlesztés. • Kultúrtechnikával kapcsolatos játékok (olvasás, számolás).	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**

Taktilis érzékelés Hallási figyelem Látási figyelem Ízlelés, szaglás Analizálás-szintetizálás Beszédmegértés Finommotorika Szem–kéz koordináció Szem – kéz – láb koordináció	Tapintás-párosítások tapintással, lekötött szemmel ízlelése, szaglása, majd megmutatása, melyik volt, amit értékeltek. Saját hang felismerése magnóról. Egy információt tartalmazó kérések végrehajtására utaló játékok játszása. Kirakott tárgyakból egy adott tárgy kiválasztása /szókincsbővítés/. Játékos színegyeztetések, párosítások, válogatások, játékos összehasonlítások. Különböző vonalak, minták kilépegetése, kirakása játékokkal. Játékos instrukciók követése analógiás sorok kirakása – több dologból több egyforma kiválasztása, szín, forma egyeztetése. 2-3 féle anyag, hang, íz, szag differenciálása. 2-3 formát egyeztetni, feltűnőbb azonosságokat és különbségeket észrevenni. 2 részből álló kép szétszedése, később összerakása.	*Kommunikáció*: logopédiai gyakorlatok, szókincsbővítés. *Olvasás-írás:* finommotorika fejlesztése.
Elvárt teljesítmény: Képes bekapcsolódni és a szabályokat követni a didaktikai játékokban.		
Elvárt és javasolt fogalmak: Különböző játékok során használt tárgyak, ízek, szagok megnevezése. Környezetünkben lévő hangok körül néhány megnevezése. Alapvető formák megnevezése.		

5. Témakör	**Szabályjáték**	**Óraszám: 5**
Tantárgyi tartalom	Mozgásos szabályjáték.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Együttműködés Figyelem Mozgás Kitartás Türelem Fantázia	Gyakorló és szerepjátékok játszása, amelyekben a műveletek mozzanatai megadott sorrendben követik egymást. Páros játékok játszása először felnőttel, majd egy társsal. Egyszerűbb csoportos mozdulatjátékok – körjátékok, párválasztók játszása. Érzékelést fejlesztő játékok játszása. Megfigyelést fejlesztő játékok játszása, pl.: Mi változott meg? Figyelmet fejlesztő szabályjátékok három tárggyal - a figyelem tartósságának, terjedelmének növelése különböző játékok játszásával.	*Mozgásnevelés:* mozgásügyesítés. *Ének-zene:* ritmuskövetés.
Elvárt teljesítmény: Képes bekapcsolódni a páros, illetve csoportos mozgásos játékba, követni a szabályokat, társaira figyelni.		
Elvárt és javasolt fogalmak: sor, kör, vonal, pár, kör, sor, vonal, labda.		

6. Témakör	Spontán játék	Óraszám: 10
Tantárgyi tartalom	Spontán játék szabadon választott játéktárgyakkal és szabadon választott társakkal, segítségnyújtás mellett.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Megfigyelés Verbalitás Mozgáskoordináció Közösségi magatartás	Szabad játék bármilyen önállóan választott játéktárggyal és társsal. A felkínált lehetőségek (a már megismert játéktárgyak szabadpolcos elhelyezésével) közül válasszon segítséggel.	*Mozgásnevelés*: dobások, labdás gyakorlatok, kézi szergyakorlatok.
Elvárt teljesítmény: Képes segítséggel választani a felkínált játéklehetőségek közül, adekvátan játszani a játéktárgyakkal. Képes elfoglalni magát a meglévő, illetve a készített bábokkal.		
Elvárt és javasolt fogalmak: Elérhető játéktárgyak nevei.		

7. Témakör	Szabadban játszható játékok	Óraszám: 17
Tantárgyi tartalom	• Játék a szabadtéri foglalkozási eszközökkel. • Minden említett játékforma, ami a szabadban is játszható.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Együttműködés Figyelem Kreativitás Finommotorika Haptikus érzékelés	Hintázás, mászókázás, csúszdázás segítséggel. Homokozóban építkezés, egyszerűbb, nagyobb formák megtöltése, kiborítása. Homokozóban „főzés”, illetve építkezés – forma megtöltése, kiborítása. Kavicsok rakosgatása. Segítség mellett futó, és fogójátékok játszása. Elfoglalni magát a szabadban, játékot találni magának. Figyelni játék közben társaira (pl. a homokozóban ne szórja a homokot). Bekapcsolódás futó és fogójátékokba.	*Mozgásnevelés*: téri tájékozódás.
Elvárt teljesítmény: Képes társaival hosszabb ideig balesetmentesen játszani. Képes a játékeszközöket a gyakorló játékok szintjén adekvátan használni.		
Elvárt és javasolt fogalmak: hinta, mászóka, homok, kő, sár, csúszda, fogó, futás.		

Évfolyam: 2.

Heti óraszám: 2 Éves óraszám: 72

1. Témakör	Gyakorló játék	Óraszám: 10
Tantárgyi tartalom	• Hang és beszéd játékos gyakorlása: hangforrások megfigyelése. • Artikulációs gyakorlatok. • Játékos utánzási gyakorlatok, énekes, játékos mondókák utánzó mozgással. • Kéz és ujj játékok. • Húzások, labdagyakorlatok. • Kúszás, mászás, ugrálás, feltérdelés, felülés. • Forgások, forgatások, egyensúly gyakorlatok. • Páros lábon ugrálás játék közben. • Fogások – látás-fogás koordináció kialakítása.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Akusztikus észlelés Ritmus Mozgáskoordináció Finommotorika Testséma Szem-kéz koordináció Verbalitás Auditív differenciálás Figyelem Együttműködés Adekvát eszközhasználat	Ajak, arc, nyelv játékok. Hangfelismerés, hallásfejlesztés kockákkal, csörgőkkel, haranggal a gyerek kelt hangot. Hangok gyakorlása (állathangok, harang), utánzása, játékokkal való ismerkedéskor (autó hangjának utánzása tologatás közben). Hintáztatás (eleinte felnőtt térdén), integetés, kéz- és ujjgyakorlatok (mondókákkal kísérve). Húzogatások, tologatások gördeszkán. Tárgyak rakosgatása. Kockák egymás mellé, egymásra rakása. Gyöngyfűzés szabadon, nagyobb méretű gyönggyel. Homokozás, homok töltése egyik vödörből a másikba, kavicsok rakosgatása. Labda gurítása, eldobása. A földön kúszó-mászó gyakorlatok végzése. Játékos utánzási gyakorlatok, énekes, játékos mondókák utánzó mozgással. Kéz és ujj játékok. Húzások, labdagyakorlatok. Kúszás, mászás, ugrálás, feltérdelés, felülés. Forgások, forgatások, egyensúly gyakorlatok. Páros lábon ugrálás játék közben. Fogások – látás-fogás koordináció kialakítása.	*Kommunikáció*: logopédiai gyakorlatok. *Mozgásfejlesztés:* egyensúly-gyakorlatok, labdás gyakorlatok.
Elvárt teljesítmény: Képes együttműködni felnőttel, társaival, játékeszközt adekvátan használni.		
Elvárt és javasolt fogalmak: Minden tevékenység, tárgy megnevezése, beszéddel kísérve.		

2. Témakör	Konstrukciós játék, manipulációs gyakorlójáték	Óraszám: 10
Tantárgyi tartalom	• Építőkockából egyszerű konstrukció készítése.	

	• Összeilleszthető síkidomok használata. • Golyók, pálcák használata. • Játékszerszámok használata. • Előre gyártott elemekből konstruálás (a rendelkezésre álló építőjáték, pl.: Lego, Duplo).	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Szem-kéz koordináció Finommotorika Verbalitás Kreativitás Megfigyelés Adekvát eszközhasználat	Fakocka rakosgatása, építkezés vízszintes irányban, – egyenes vonal végigrakása kockával a szőnyegen. Összeilleszthető síkidomokból térbeli konstrukció építése 2-3 elem felhasználásával. Kisebb térszerkezet építése golyókból, pálcikákból. Játékszerszámok próbálgatása, pl.: kalapács, seprű, stb. Spontán építés tetszés szerint, az építmény utólagos megnevezése. Elfoglalni magát fakockával rövidebb ideig, elmélyülten rakosgatni eleinte vízszintes irányban. Golyók, pálcikák használata. 3-4 játékeszközt megismerni, rendeltetéseinek megfelelően használni. Saját elgondolásokat megvalósítani. Egyszerűbb konstrukciók létrehozása.	*Olvasás-írás:* finommotorika, szem-kéz koordináció.
Elvárt teljesítmény: ház, kalapács, seprű, torony, vár, híd, vonat, golyó.		
Elvárt és javasolt fogalmak: Képes különböző építőjátékokkal, konstrukciós játékok elemeivel elmélyülten elfoglalni magát, a kirakott formákat utánozni és önállóan alkotni, a megismert eszközöket adekvát módon használni.		

3. Témakör	**Szerepjáték**	**Óraszám: 10**
Tantárgyi tartalom	• Természeti és társadalmi környezet hatásainak eljátszása. • Gyerekhez közel álló felnőttek munkája, tevékenységei, környezetben történő váratlan események eljátszása. • Spontán bábozás. • Mese-dramatizálása.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Verbalitás Szókincs Fantázia Közösségi érzés Mozgáskoordináció	Napi tevékenységek eljátszása. Szülők munkájának, illetve otthoni tevékenységének eljátszása. Különböző szakmák eljátszása, pl.: eladó, fodrász, sofőr, postás. Bábozás.	*Kommunikáció*: szókincsfejlesztés. *Ének-zene:* mozgásos énekek.
Elvárt teljesítmény: Képes eljátszani kezdetleges szinten a környezetében zajló eseményeket.		

Elvárt és javasolt fogalmak: otthon, iskola, reggel, dél, este, reggeli, ebéd, vacsora, anya, apa, 2-3 *foglalkozás* megnevezése, pl.: orvos, tanító, stb. Kanál, pohár, fésű, autó, baba, telefon, szappan, törülköző, telefon, 2-3 gyümölcs, illetve zöldség neve, *tanult mesék szereplői.*

<table>
<tr><th>4. Témakör</th><th>Didaktikus játék</th><th>Óraszám: 10</th></tr>
<tr><td>Tantárgyi tartalom</td><td colspan="2">A megismerő tevékenység fejlesztését szolgáló didaktikai játékok:
• Érzékelést fejlesztő játékok (tapintás, hallás, ízlelés, szaglás).
• Figyelem, emlékezet fejlesztése.
• Analizáló-szintetizáló képesség fejlesztése.
• Logikai játékok.
• Időfogalom fejlesztése.
• Beszédmegértés fejlesztése.
• Beszédfejlesztő játékok.
• Artikulációs játékok.
• Szókincsfejlesztés.
• Kultúrtechnikával kapcsolatos játékok (olvasás, számolás).</td></tr>
<tr><td>Fejlesztendő képesség, készség</td><td>Tanulói tevékenység</td><td>Kapcsolódási pontok</td></tr>
<tr><td>Taktilis érzékelés
Hallási figyelem
Látási figyelem
Diszkrimináció
Ízlelés, szaglás
Analizálás-szintetizálás
Beszédmegértés
Nagymozgások
Finommotorika
Gondolkodás
Verbalitás</td><td>Tapintás-párosítások tapintással, lekötött szemmel ízlelése, szaglása, majd megmutatása, melyik volt, amit értékeltek. Differenciálni 2-3 féle anyagot, hangot, ízt, szagot. Saját hang felismerése magnóról. Zörgetéssel egyforma dobozokban lévő tárgyak hangjainak differenciálása. Funkcionálisan összefüggő képek egyeztetése, hiányok pótlása. Rövid mesék képeinek sorba rendezése, lejátszása instrukciók alapján. Egy információt tartalmazó kérések végrehajtására utaló játékok játszása. Kirakott tárgyakból egy adott tárgy kiválasztása /szókincsbővítés/. Játékos színegyeztetések, párosítások, válogatások, játékos összehasonlítások. Ritmikus sorok alkotása 2 elemből. Különböző vonalak, minták kilépegetése, kirakása játékokkal. Játékos instrukciók követése analógiás sorok kirakása – több dologból több egyforma kiválasztása, kép-tárgy egyeztetése, szín, forma egyeztetése. Mennyiségek játékos összehasonlítása, összemérése.</td><td>Kommunikáció: logopédiai gyakorlatok, szókincsbővítés.
Olvasás-írás: finommotorika fejlesztése</td></tr>
<tr><td colspan="3">Elvárt teljesítmény: Képes bekapcsolódni és a szabályokat követni a didaktikai játékokban.</td></tr>
</table>

Elvárt és javasolt fogalmak: Különböző játékok során használt tárgyak, ízek, szagok megnevezése. Környezetünkben lévő hangok körül néhány megnevezése. Alapvető formák megnevezése.

5. Témakör	**Szabályjáték**	**Óraszám: 5**
Tantárgyi tartalom	• Mozgásos szabályjáték. • Értelemfejlesztő szabályjátékok	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Együttműködés Figyelem Mozgás Kitartás Türelem Nagymozgások Finommotorika	Gyakorló és szerepjátékok játszása, amelyekben a műveletek mozzanatai megadott sorrendben követik egymást. Páros játékok játszása először felnőttel, majd egy társsal. Egyszerűbb csoportos mozdulatjátékok – körjátékok, párválasztók játszása. Érzékelést fejlesztő játékok játszása. Megfigyelést fejlesztő játékok játszása, pl.: Mi változott meg? – játék három tárggyal. Figyelmet fejlesztő szabályjátékok három tárggyal - a figyelem tartósságának, terjedelmének növelése különböző játékok játszásával.	*Mozgásnevelés*: mozgásügyesítés. *Ének-zene:* ritmuskövetés.
Elvárt teljesítmény: Képes bekapcsolódni a páros, illetve csoportos mozgásos játékba, követni a szabályokat, társaira figyelni.		
Elvárt és javasolt fogalmak: sor, kör, vonal, pár, kör, sor, vonal, labda.		

6. Témakör	**Spontán játék**	**Óraszám: 10**
Tantárgyi tartalom	Spontán játék szabadon választott játéktárgyakkal és szabadon választott társakkal, segítségnyújtás mellett.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Megfigyelés Kitartás Türelem	Szabad játék bármilyen önállóan választott játéktárggyal és társsal. A felkínált lehetőségek (a már megismert játéktárgyak szabadpolcos elhelyezésével) közül válasszon segítséggel.	*Mozgásnevelés*: dobások, labdás gyakorlatok, kézi szergyakorlatok.
Elvárt teljesítmény: Képes segítséggel választani a felkínált játéklehetőségek közül, adekvátan játszani a játéktárgyakkal. Képes elfoglalni magát a meglévő, illetve a készített bábokkal.		
Elvárt és javasolt fogalmak: Gyakran használt játéktárgyak nevei.		

7. Témakör	**Szabadban játszható játékokok**	**Óraszám: 17**
Tantárgyi tartalom	• Játék a szabadtéri foglalkozási eszközökkel. • Minden említett játékforma, ami a szabadban is játszható.	

Fejlesztendő képesség, készség	Tanulói tevékenység	Kapcsolódási pontok
Nagymozgások Egyensúly Térészlelés Kinesztetikus érzékelés	Hintázás, mászókázás, csúszdázás segítséggel. Homokozóban építkezés, egyszerűbb, nagyobb formák megtöltése, kiborítása. Homokozóban „főzés”, illetve építkezés – forma megtöltése, kiborítása. Vár, gödör építése. Kavicsok rakosgatása. Segítség mellett futó, és fogójátékok játszása.	*Mozgásnevelés*: téri tájékozódás.
Elvárt teljesítmény: Képes társaival hosszabb ideig balesetmentesen játszani. Képes a játékeszközöket a gyakorló játékok szintjén adekvátan használni.		
Elvárt és javasolt fogalmak: hinta, mászóka, homok, „torta”, „süti”, „vár”, kő, sár, gödör, csúszda, fogó, futás.		

3 – 4. évfolyam

Fejlesztési területek – nevelési célok

A tantárgy szerepe az **erkölcsi nevelés**ben a közösségi játékok során a segítőkészség és az önfegyelem viselkedési formáinak fejlesztése, a játékeszközök igazságos elosztásának megerősítése, a közös játéktevékenység formáinak bővítése, a türelem, kitartás gyakorlása a játék menetében, a siker és a kudarc feldolgozási képességének fejlesztése. Emellett fontos a gyermek személyiségének kibontakoztatása alkalmazkodó-képességének fejlesztésével, pozitív érzelmi légkörű, játékos, változatos helyzetekben.

A **nemzeti öntudat, hazafias nevelés** területe a környezetben való téri és időbeni tájékozódás megerősítésével, a hagyományos népi gyermekjátékok, mondókák, népmesék, közmondások ismeretének bővítésével erősödik.

Az **önismeret és a társa kapcsolati kultúra** fejlesztését az alkalmazkodóképesség megerősítésével, a közösségi játékokban kulturált, kontrollált magatartás fejlesztésével, a játéktárgyak megosztási képességének belső igénnyé válásával és mások igényeinek figyelembe vételével éri el. A tantárgy segíti a reális énkép kialakulását, az önálló, kreatív kezdeményezések megjelenését.

A **testi és lelki egészségre nevelés**ben szerepet játszik a mozgásos játékok közbeni finommotorika, ügyesség, gyorsaság, kitartás fejlesztése, a játéktevékenység feszültségoldó hatásának segítségével a lelki egészség megvédése, a saját és társak testi épségének megőrzése, és a felkészítés az elővigyázatosságra.

A **családi életre nevelés** területén el lehet érni játék közben a családi élet feladatainak, szerepeinek megismerését, elmélyítését, szerepjátékokkal a családi feszültségek, konfliktusok feloldását.

Kulcskompetenciák

A **kommunikációs kompetenciák**at a tantárgy az egyszerű közlések, kérdések, utasítások megértésének, adekvát válaszok adásának fejlesztésével, mesék, versek, mondókák, közmondások értelmezésével és a képességeknek megfelelő nyelvi játékok megismertetésével támogatja.

A **matematikai, gondolkodási kompetenciák** terület a szabályok megismerésével, betartásával, logikai sorrendek és következtetések levonásával, a kognitív képességek, figyelem, emlékezet, érzékelés, észlelés, gondolkodás fejlesztésével, a térbeli viszonyok, a téri orientáció felismerésével, gyakorlásával valósul meg.

A **személyes és társas kapcsolati kompetenciák** fejlesztését a közösség szabályainak megismerése és elfogadása, a tevékenységekbe történő bekapcsolódás, együttműködés, feladatvállalás, a várakozás megtapasztalása, a kialakult sorrend elfogadása szolgálja.

A **munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák** a tevékenységekbe közreműködő társak bevonásával, az önálló és közös tervezés gyakorlásával, a szerepek és feladatok elosztásával és elvállalásával fejlődik.

A **kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái** az alkotás örömének megélése, különböző anyagokból tárgyak, alakzatok létrehozása, a fantázia bevonásával szerepek eljátszása, helyzetek dramatizálása, mesék, versek, mondókák hallgatása és előadása által fejlődnek.

Évfolyam: 3.

Heti óraszám: 2 Éves óraszám: 72

1. Témakör	Szerepjáték	Óraszám: 13
Tantárgyi tartalom	• Élmények eljátszása. • Családi élet eseményei. • Családtagok egymáshoz való viszonya, munkájuk. • Felnőttek tevékenységei, munkái, váratlan események.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Verbalitás Szókincs Fantázia Közösségi érzés Mozgáskoordináció Kreativitás	Napi programok eljátszása, időbeliség figyelembevételével. Családi kapcsolatok eljátszása (anya, nagymama, testvér). Különböző munkák eljátszása (mosogatás, seprés).	*Kommunikáció:* foglalkozások, család, mesék. *Ének-zene:* felelgetős játékok.
Elvárt teljesítmény: Képes bekapcsolódni a dramatizálásba, neki megfelelő szerepet vállalni.		
Elvárt és javasolt fogalmak: reggel-reggeli, dél-ebéd, este-vacsora, testrészek, néhány élelmiszer, gyümölcs, zöldség neve, tanult mesék új fogalmai.		

2. Témakör	Didaktikus játék	Óraszám: 7
Tantárgyi tartalom	• Differenciálni 4-5 féle hangot. • Megnevezni az alapszíneket. • Ismerni testrészeit, érzékszerveit. • Felismerni a napszakokat képek alapján. • A tanult formákat megnevezni. • Szabályokat követni a didaktikai játékok során.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Taktilis érzékelés Hallási figyelem Látási figyelem Diszkrimináció Ízlelés, szaglás	„Zsákbamacska” játék játszása, a kitapintott tárgy utólagos megnevezése. Halk-hangos differenciálása különböző játékok során. Tárgyak megfigyelése (kirakott tárgyak figyelése, majd letakarás után a megfigyelt tárgyak felsorolása). Mi hiányzik? képkiegészítés– arcon érzékszervek, házon ablak. Artikulációs gyakorlatok játszása, pl.: különböző arckifejezések utánzása – sírás, nevetés, stb. Analógiás sorok kirakása – több tárgyból, illetve képből több hasonló	*Ének-zene:* halk- hangos. *Számolás-mérés:* színek, formák.

Analizálás-szintetizálás Beszédmegértés Testséma Finommotorika Gondolkodás Verbalitás	kiválasztása. Logikailag, funkcionálisan összefüggő képek egyeztetése. Különböző szín, forma, játékkal kirakása, kilépése.	
Elvárt teljesítmény: Képes szabályokat elfogadni, követni és újakat alkotni a tárgyakkal folytatott tevékenység közben. Képes figyelni az akusztikus, vizuális, kinesztetikus ingerekre.		
Elvárt és javasolt fogalmak: „Gondoltam valamire” játék során szóba kerülő tárgyak, állatok nevei.		

3. Témakör	**Szabályjáték**	**Óraszám: 15**
Tantárgyi tartalom	• Mozgásos szabályjátékok. • Értelemfejlesztő szabályjátékok.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Együttműködés Figyelem Kitartás Türelem Nagymozgások Finommotorika Gondolkodás	Csoportos mozdulatjátékok játszása, különböző körjátékokban, párválasztókban vegyen részt. Labdajátékok játszása – célba dobások: gurítás, dobás, egymásnak. Csoportos ügyességi játékok (kötélhúzás, futójátékok). Könnyebb versenyjátékok játszása – egyéni, illetve csoportos versengésekben való részvétel. Érzékelést fejlesztő játékok játszása. Megfigyelést fejlesztő játékok játszása (Mi változott meg?) Figyelmet fejlesztő játékok. Társasjátékok játszása egyszerűbbeket, párban.	*Mozgásnevelés*: labdás gyakorlatok, sorversenyek. *Ének-zene:* körjátékok, párválasztók.
Elvárt teljesítmény: Képes együtt játszani társaival, és egyszerű játékszabályokat betartani.		
Elvárt és javasolt fogalmak: pár, sor, kör, vonal, labda, dobás, gurítás, futás.		

4. Témakör	**Spontán játék**	**Óraszám: 15**
Tantárgyi tartalom	Spontán játék szabadon választott játékokkal és szabadon választott társakkal, segítségnyújtás mellett.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**

Megfigyelés Verbalitás Mozgás Kitartás	Szabad játék bármilyen önállóan választott játéktárggyal és társsal. A felkínált lehetőségek közül válasszon segítséggel (a már megismert játéktárgyak szabadpolcos elhelyezésével).	*Kommunikáció*: beszélgetés, egyszerű szófordulatok, szókincs.
Elvárt teljesítmény: Képes fogni, emelni, letenni, összeilleszteni, dobni, gurítani, nyitni, csukni.		
Elvárt és javasolt fogalmak: Elérhető játéktárgyak nevei.		

5. Témakör	**Szabadban játszható játékok**	**Óraszám: 22**
Tantárgyi tartalom	• Játék játszótéri eszközökön. • Minden említett játékforma, ami a szabadban is játszható. • Játék a természet kínálta játékokkal. • Télen: hógolyózás, szánkózás, hóember-építés.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Nagymozgások Egyensúly Térészlelés Kinesztetikus érzékelés Taktilis érzékelés	Hintázás, csúszdázás, mászókázás, használata. Homokozóban építkezés, formatöltés-kiöntés, gödör, építése. Aszfaltra rajzolás. Kavicsokkal sorkirakás, válogatás. Futó- és fogójátékok játszása. Hógolyózás szánkózás segítséggel.	*Ábrázolás-alakítás:* formázások különböző anyagokból.
Elvárt teljesítmény: Képes betartani a balesetvédelmi szabályokat játék közben.		
Elvárt és javasolt fogalmak: Hinta, mászóka, homok, víz, sár, vár, *gödör*, fa, ág, kavics, kő, *fogó*, futás hó, hógolyó, hóember, szánkó.		

Évfolyam: 4.

Heti óraszám: 2 Éves óraszám: 72

1. Témakör	Szerepjáték	Óraszám: 12
Tantárgyi tartalom	• Élmények eljátszása. • Családi élet eseményei. • Családtagok egymáshoz való viszonya, munkájuk. • Felnőttek tevékenységei, munkái, váratlan események. • Bábozás, dramatizálás.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Verbalitás Szókincs Fantázia Gondolkodás Közösségi érzés Mozgáskoordináció Kreativitás Alkalmazkodás	Napi programok eljátszása, időbeliség figyelembevételével. Baba gondozása. Családi kapcsolatok eljátszása (anya, nagymama, testvér). Különböző munkák eljátszása (mosogatás, seprés). Különböző foglalkozások eljátszása (boltos, fodrász, orvos). Többször hallott és látott mese bábozása, a szöveg hallgatása közben. 2-5 szereplős mesék dramatizálása segítséggel.	*Kommunikáció:* foglalkozások, család, mesék. *Ének-zene:* felelgetős játékok.
Elvárt teljesítmény: Képes bekapcsolódni a dramatizálásba, neki megfelelő szerepet vállalni.		
Elvárt és javasolt fogalmak: reggel-reggeli, dél-ebéd, este-vacsora, testrészek, néhány konyhai, illetve fürdőszobai eszköz neve, néhány élelmiszer, gyümölcs, zöldség neve, tanult mesék új fogalmai.		

2. Témakör	Didaktikus játék	Óraszám: 8
Tantárgyi tartalom	• Alapszínek. • Testrészek, érzékszervek. • Napszakok. • 6-8 képből álló eseménysor képeinek sorba rakása. • 3 elemből ritmikus sorok alkotása. • Sok-kevés, kicsi-nagy. • A tanult formák megnevezése.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Taktilis érzékelés Hallási figyelem	„Zsákbamacska” játék játszása, a kitapintott tárgy utólagos megnevezése. Magas-mély differenciálása, halk-hangos differenciálása különböző játékok során. Tárgyak	*Ének-zene:* magas, mély.

Látási figyelem Diszkrimináció Ízlelés, szaglás Analizálás-szintetizálás Beszédmegértés Testséma Finommotorika Gondolkodás Verbalitás Szerialitás	megfigyelése (kirakott tárgyak figyelése, majd letakarás után a megfigyelt tárgyak felsorolása). Mi hiányzik? képkiegészítés– arcon érzékszervek, házon ablak. 5-6 képből álló eseménysor sorba rendezése, pl.: virág növekedése. 3 információt tartalmazó artikulációs gyakorlatok játszása, pl.: különböző arckifejezések utánzása – sírás, nevetés, stb. Analógiás sorok kirakása – több tárgyból, illetve képből több hasonló kiválasztása. Azonos fogalom, eltérő ábra egyeztetése. Logikailag, funkcionálisan összefüggő képek egyeztetése. „Gondoltam valamire” játék. Különböző szín, forma, magánhangzó, számjegyegyeztetések, magánhangzók, számjegyek válogatása, játékkal kirakása, kilépése.	*Ábrázolás-alakítás:* színek.
Elvárt teljesítmény: Képes szabályokat elfogadni, követni és újakat alkotni a tárgyakkal folytatott tevékenység közben. Képes figyelni az akusztikus, vizuális, kinesztetikus ingerekre. a téri orientációs képesség alakulására, a sorrendiség alapjaira.		
Elvárt és javasolt fogalmak: „Gondoltam valamire” játék során szóba kerülő tárgyak, állatok nevei.		

3. Témakör	**Szabályjáték**	**Óraszám: 15**
Tantárgyi tartalom	• Mozgásos szabályjátékok. • Értelemfejlesztő szabályjátékok	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Együttműködés Figyelem Kitartás Türelem Nagymozgások Finommotorika Gondolkodás	Csoportos mozdulatjátékok játszása, különböző körjátékokban, párválasztókban vegyen részt. Labdajátékok játszása – célba dobások: gurítás, dobás, egymásnak. Csoportos ügyességi játékok (kötélhúzás, kosárba dobás, futójátékok). Könnyebb versenyjátékok játszása – egyéni, illetve csoportos versengésekben való részvétel. Érzékelést fejlesztő játékok játszása. Megfigyelést fejlesztő játékok játszása (Mi változott meg? 6-8 tárggyal). Figyelmet fejlesztő játékok. Szelektív figyelmi funkciók fejlesztése (méret- és formaérzékelő játékok játszása bekötött szemmel). Társasjátékok játszása közösen, illetve egyszerűbbeket párban (színegyeztetésen alapuló lépegetés).	*Mozgásnevelés:* labdás gyakorlatok, sorversenyek. *Ének-zene:* körjátékok, párválasztók.

Elvárt teljesítmény: Képes együtt játszani társaival, és egyszerű játékszabályokat betartani.
Elvárt és javasolt fogalmak: pár, sor, kör, vonal, labda, dobás, gurítás, futás.

4. Témakör	**Spontán játék**	**Óraszám: 15**
Tantárgyi tartalom	Spontán játék szabadon választott játékokkal és szabadon választott társakkal, segítségnyújtás mellett.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Megfigyelés Verbalitás Mozgás Kitartás	Szabad játék bármilyen önállóan választott játéktárggyal és társsal. A felkínált lehetőségek közül válasszon segítséggel (a már megismert játéktárgyak szabadpolcos elhelyezésével).	*Kommunikáció:* beszélgetés, egyszerű szófordulatok, szókincs.
Elvárt teljesítmény: Képes fogni, emelni, letenni, összeilleszteni, dobni, gurítani, nyitni, csukni, játékon keresztül az anyagok, tárgyak alapvető tulajdonságaival ismerkedni. Képes önállóan kitalált tevékenységeket játszani növekvő időtartamban, tárgyakat mással helyettesíteni.		
Elvárt és javasolt fogalmak: Elérhető játéktárgyak nevei.		

5. Témakör	**Szabadban játszható játékok**	**Óraszám: 22**
Tantárgyi tartalom	• Játék játszótéri eszközökön. • Minden említett játékforma, ami a szabadban is játszható. • Játék a természet kínálta játékokkal. • Télen: hógolyózás, szánkózás, hóember-építés.	
Fejlesztendő képesség, készség	**Tanulói tevékenység**	**Kapcsolódási pontok**
Nagymozgások Egyensúly Térészlelés Kinesztetikus érzékelés Taktilis érzékelés	Hintázás, csúszdázás, mászókázás, rollerezés, tricikli használata. Homokozóban építkezés, formatöltés-kiöntés, vár, gödör, alagút építése. Aszfaltra rajzolás. Ugróiskola. Ugráló kötél, hullahopp- karika használata segítséggel. Kavicsokkal sorkirakás, válogatás. Futó- és fogójátékok játszása. Hógolyózás szánkózás segítséggel.	*Ábrázolás-alakítás:* formázások különböző anyagokból.
Elvárt teljesítmény: Képes betartani a balesetvédelmi szabályokat játék közben.		
Elvárt és javasolt fogalmak: Hinta, mászóka, homok, víz, sár, vár, *gödör, alagút*, fa, ág, kavics, kő, *fogó*, futás hó, hógolyó, hóember, szánkó.		